

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

888

C3950

G36

B 1,299,169

CHRYSIPPEA

SCRIPSIT

ALFREDVS GERCKE

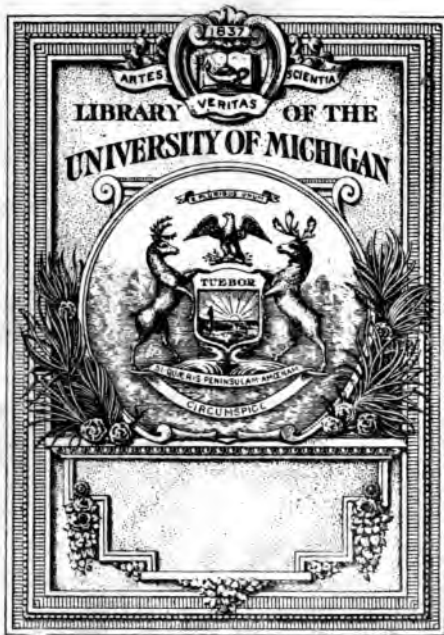
PH. DR.

COMMENTATIO DE SVSTENTATIONE ANIMALIVM PHOLOGOGICORVM PRIMUM EXPOSITA

LIPSIÆ

TIPIBVS H. G. TRUBNERI

MDCCLXXIV

888
C395
G 3

CHRYSIPPEA

SCRIPSIT

ALFREDVS GERCKE

DR. PHIL.

MENTATIO EX SUPPLEMENTIS ANNALIUM PHILOLOGICORVM SEORSVM EXPRESSA

LIPSIAE

TYPIS B. G. TEVBNERI

MDCCLXXXV

955
3939
511
511

Paginarum numeri sunt supplementi quarti decimi annalium
philologicorum

FRANCISCO BVECHELER

RENARDO KEKVLÉ

HERMANNO VSENER

s.

152405.

PRAEFATIO

Libros Chrysippi si quis restitutus est id maxime cavere debet, ne nimis testimoniis et vestigiis obrutis parcat, velut Baguetum fecisse notum est atque ex ipsa re explanatur et excusatur. Chrysippus enim cum innumerabilia fere opera condiderit et ediderit, ingentem farraginem ex alienis libris sociorum adversariorum philosophorum poetarum in suos derivavit rivulos, atque etiam sua ipse exscripsit et repetivit adeo, ut in quolibet libro de quaque re egisse videatur. illam consuetudinem famosa 'Medea Chrysippi' (L. D. VII 180) atque explanatio ψευδομένων (Zeller III 1^s p. 114 sq.) et argumentorum sensuum auctoritatem refellentium (Cic. Ac. II 27, 87) illustrat; huius rei non minus cognitae satis erit specimina pauca adposuisse: Galenus tradit (περὶ τῶν τῆς ψυχῆς ἡθῶν c. 11 IV 820 K.) πολλὰ μὲν οὖν εἶπε Χρύσιππος ἐν τοῖς λογικῶς ζητούμενοις περὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς μεμψάμενος, ἔτι δὲ πλείω τῶν ἐν τοῖς περὶ διαφορῶν τῶν ἀρετῶν. in quarto περὶ δυνατῶν libro mundum in medio semper versari probavit (Plut. de def. orac. c. 28). eodem Plutarcho auctore (de rep. Stoic. c. 9) καθάπερ οἱ τὰ ψηφίσματα ταῖς πόλεσιν εἰσφέροντες προγράφουσιν ἀγαθὴν τύχην ita ille praefigere solebat libris suis τὸν Δία, τὴν εἰμαρμένην, τὴν πρόνοιαν, τὸ συνέχεσθαι μὴ δυνάμει τὸν κόσμον ἕνα ὄντα καὶ πεπερασμένον. haec exempla satis sunt: apparet sententias ab illo imprimis de fato et providentia prolatas si collegerimus pristinam unicuique fragmento sedem adtribuere nos plane nequire, tamen in libris quos de ipsis his doctrinis proprie composuit quid docuerit, ita divinare atque enucleare posse, ut paucis terminis positis totas provincias Chrysippo reddituros atque cum libris περὶ θεῶν, περὶ κόσμου alios tum περὶ προνοίας et περὶ εἰμαρμένης scriptos paene restitutos nos esse spes sit. neque enim veri est simile illum quamvis saepissime temere sibi contradixerit de se descivisse in summa doctrina, neque animum eum et disciplinam umquam mutasse probari potest. immo ut ipse secum ita tota fere Stoicorum porticus adeo cum illo duce stabat, ut etiam omisso Chrysippi nomine alterove quodam prodito ingenuam illius doctrinam saepe proferrent. ita, ut notum est, Laertius Diogenes post Zenonis vitam placitis Stoicorum enarrandis unius fere Chrysippi sententias subdidit; idemque in multis Arii Didymi et Aetii notis, in quibus universi Stoici adferuntur auctores, accidit. hi ipsos Chrysippi libros non legerunt; tamen circa DCC Cornuto relictos ab A. Persio esse traditur (Suet. de v. ill. p. 74, 13 R.). postea fortasse Aristocles Lampsacenus Stoicus,

quem alteri p. Chr. n. saeculo adtribuere solent, illius περὶ τοῦ 'πῶς ἔκαστα λέγομεν καὶ διανοούμεθα;' libros quattuor interpretatus est tamquam scriptum canonicum; eodem fere tempore, ut videtur, Diogenianus Chrysippi de fato doctrinam acriter adgressus est. certior est aetas duorum philosophorum: initio alterius p. Chr. n. saeculi Philopator Stoicus meram Chrysippi doctrinam suam fecit et in libro de fato edidit (cf. de nat. hom. cap. 35 p. 140); ei omnia Chrysippae, si recte conicio, debuit Nemesius. eodem saeculo exeunte Alexandrum Aphrodisiensem proprium contra Chrysippum scripsisse librum infra explanabitur; hunc illius de fato libros et legisse ipsum et exscripsisse quisquis excerpta vidit persuasum habet. talis igitur erat Chrysippi memoria. vides omnia illius vestigia detegere non unum esse; me ne duorum quidem librorum reliquias contulisse omnes haud nescio: plurimas iam praestare confido.

I. DE FONTIBVS

1. quinque περὶ προνοίας librorum.

Quinque de providentia libros Chrysippum scripsisse testatur Laertius Diogenes VII 142 (frg. 17); librorum tertii et quinti fragmenta nulla servata sunt. ne in ceteris quidem libris certum auctoris consilium rerumque dispositio investigari potest.

Primi libri fragmenta variis locis exstant; agitur de mundo diisque; non nulla e coniectura huc rettuli, plura simillima tamquam notissima sed incerti loci omisi.

Alterius libri quae mihi innotuerunt omnia e bibliotheca HEBELIANENSI provenerunt, de quibus conferatur D. Comparetti 'In villa Ercolanese dei Pisoni, Torino 1883' p. 66: 'Crisippo περὶ προνοίας β' CA V 22, di cui però rimane poco più che il titolo, quel poco che ne rimane fu illustrato dal Parascandolo in uno scritto rimasto inedito nell' officina.' addatur ibid. p. 123 s. n. 1033 'ΧΡΥΣΙΠΠΟΥ || Π(Ε)ΠΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ || B || X.... svolto nel 1806 da F. Casanova. pezzi 10. — col. 8 fr. 35' et adn. ibid. 'i fragmenti non disegnatì sono di pochissimo o nessun frutto.' his accedunt quinque incerti libri fragmenta, quorum rationem habet idem p. 134 s. n. 1421 'ΧΡΥΣΙΠΠΟΥ || Π(Ε)ΠΙ ΠΡΟ(ΝΟΙΑΣ)... svolto nel 1821 da C. Malessi. — pezzi 5: metà di papiro' et adnotat 'il nome di Chrysippo nel titolo s' intravede appena.' septem columnae adhaereditae cum supplementis a me temptatis infra (frg. 19 — 25) sequentes etsi pauca tamen non vilia docent de natura Iovis mundi hominum (cf. p. 699).

Et quarto libro egregia quaedam imprimis de illa quaestione, unde sint mala in mundo, aliaque quae etiam in libris de fato similiter exposita fuisse haud iniuria conicere possis, eaque omnia paene arte cohaerentia GELLIVS tradidit (NA VII 1 et 2).

Ceterum non nullas sententias quae eodem iure quo huc in libros de fato referantur illic ponere malui. inter illas a me consulto neglectas, quas in libris de providentia fuisse expresse non traditur, est triplex mundi definitio a Dione Chrysostomo adhibita (or. 36, 29 sq. et 36).

2. duorum περί εἰμαρμένης librorum.

Vtriusque libri fragmenta cum promiscue a veteribus citentur ita enarranda sunt, ut ipsos sequamur auctores.

Duos fuisse Chrysippi de fato libros testatur DIOGENIANVS quidam, quem in Peripateticorum numerum Zeller recepit (cf. infra p. 701). is cum de fato condidisset librum nunc deperditum philosophorum omnium de hac materia exposuit et recensuit doctrinas; cuius operis ea pars, qua vehementer est aggressus Chrysippum, Eusebio facultatem dedit, ut eadem opera et Stoici summatis de fato sententiam commode lectoribus explanaret et acerrimi adversarii argumenta tamquam sua adderet. atque feliciter accidit, quod hic Diogenianus summas doctrinas Chrysippi planis verbis indicavit singulaque refellere studuit; atque priorem alteri libro prorsus contradicere ita probavit, ut consilium Chrysippi egregie perspiciamus. quoniam praeterea sine dolo adversarium excerpserit neque illum aut se defraudavit, in utroque libro restituendo optimum se praebet ducem. nimirum hic, ut Cicero et Alexander Aphrodisiensis, auctore videtur usus esse vel auctoribus Academicis.

Certo CICERO in componendo de fato libello secutus est Antiochum Ascalonitam, id quod inde elucet, quia non solum inde a § 31 Carneadis auctoritas evocatur tamquam philosophi victoris sed etiam § 44 adversariorum sententiae ita comparantur aliaque alii accomodatur, ut conclusio fiat 'verbis eos non re dissidere' (cf. Zeller IV^s 602, 2 et 3). quod cum Antiochum melius demonstret quam Hoyerii tabula, aliquando disceptari potest, utrum non nullae detortae Chrysippi sententiae a Cicerone male intellectae an ab Antiocho consulto deflexae sint. hoc plerumque credo; ipse Cicero semel aliquid novavit, cum pro athleta quodam Hegesarcho¹, quem sine dubio ipso Chrysippo auctore nominat Diogenianus (frg. 116), Milonem Pythagoreum, quem omnes illius aetatis noverant Romani, induxit (frg. 117): vel hac ex re apparet sinceritas Diogeniani. ceterum multa e Ciceronis scripto, quamquam turpiter mutilatum et perversum nobis traditum est, disci possunt valdeque dolendum est, quod nunc a plerisque negligitur. non nulla servasse Tulliana Augustinum de civ. d. V 9 primus reperit Otto, cf. Osann, Beiträge I p. 254 sqq.

ALEXANDER Aphrodisiensis librum περί εἰμαρμένης καὶ τοῦ ἐφ' ἡμῶν scriptum Severo et Antonino Augustis dedicavit (cap. 1 et

1 Hunc eundem esse atque Agesarchum Pausaniae (VI 12, 8) nuper C. Robert (Herm. XIX 306) posuit; tamen e gente Polyclis ab eo restaurata neque statuae Agesarchi neque libelli Chrysippeae aetas definiri potest.

39); quem scribere incipiens pronuntiat (cap. 2) cum iis se non agere, qui fatum esse prorsus negent sed horum se rationem habiturum esse, qui omnia secundum fatum fieri contendunt. deinde sua summam exposita doctrina (capp. 3—6) adversariorum singulas describit et impugnat sententias (capp. 7—38), scilicet Stoicorum, quorum nomina nusquam addit: tamen docti non dubitaverunt ipsi Chrysippo ea tribuere, cuius et sententiae sunt et ratio conclusionis inest logicae. hanc formam concludendi agnovit Zeller IV³ 167 adn. 3—5; cf. quae de eodem usu disputabo p. 704 sq. sententiae omnes fere alienis testimoniis confirmantur, id quod fragmentorum e collectione facile apparebit. exempla lapidis, Oedipodis, alia rursus reperiuntur, mundus animal fingitur cogitans (frg. 72 init. cf. cum frgg. 9 et 10), expellitur ἀνάγκη retinetur εἰμαρμένη (frg. 114 cl. cum frg. 144); ceterum in summa doctrina et fatum et voluntas hominum defenduntur, duo genera causarum, συγκατάθεσις alia explicantur. dubitare si nondum desiisti, audi legis definitionem (frg. 55): si lex est, est etiam λόγος ὀρθὸς προσηκτικὸς μὲν ὡν ποιητέον ἀπαγορευτικὸς δὲ ὧν οὐ ποιητέον, vel similiter: οἱ μὲν νόμοι προσηκτικὸι μὲν εἰσὶν τῶν ποιητέων ἀπαγορευτικοὶ δὲ τῶν οὐ ποιητέων, atque cum hac illam confer quam cum nomine Chrysippi servavit Marcianus (Digest. I 3, 2): [λόγος ὀρθός] προσηκτικὸς μὲν τῶν ποιητέων ἀπαγορευτικὸς δὲ τῶν οὐ ποιητέων. res confecta est: quaecumque Alexander adversariis vindicat Chrysippo debentur; tamen cavendum est, ne omnia illi imputata genuinam prodere doctrinam iudicemus, quoniam non nullae sententiae adeo detortae sunt, ut in contrariam fere partem versas inveniamus. haec fragmenta, quae cruce notavi, plerumque similibus aliorum auctorum aut ipsius Alexandri corriguntur aut contrariis funditus refelluntur.

Una vero doctrina adhuc ignota nullis fere testimoniis firmatur: tamen addubitanda non est cf. p. 699 sq. versatur ea in educatione puerorum, de qua pauca viliaque tradidit Quintilianus quae ab Alexandro ne respiciuntur quidem quamquam ea quoque Alexandri fragmentis (frgg. 128—140) aliquo modo illustrantur. praeterea his ipsis egregie docemur, quid de natura hominum et deorum deque morali eorum constitutione, de facultate peccandi denique de laude vituperatione admiratione censuerit.

In altero περὶ ψυχῆς libro eundem Chrysippum cum alibi sparsim impugnare videtur tum in eo capite quod in Aldina (p. 159 b sq.) inscribitur τῶν παρὰ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν. at quoniam quantum Chrysippo debeatur difficile est iudicatu, pauca tantum quasi specimina electa inter fragmenta recepi.

De iis fontibus, qui singula tantum fragmenta praebent cum aliorum auctorum tum Chrysippea, veluti placitorum scriptores (de fonte quodam Aetii cf. Diels DG p. 178) et Senecam non nulla nobis servasse notum est, nihil dicam nisi magna opus esse cautione; nunc quoniam de primo quodam eorum fonte agimus propiores iure

omitemus: itemque de duobus Plutarchi libris satis utilibus, qui de repugnantibus Stoicorum et de communibus eorum notitiis scripti permulta Chrysispea vel nomine apposito vel (quamvis raro) omisso exhibent, non habeo quid addam.

Non nulla NEMESIVS qui ad finem quinti saeculi putatur fuisse e nostro libro servavit; videtur ea omnia, ut supra dixi (p. 692), Philopatori Stoico debere. hunc bis, Chrysippum semel nominat: tamen non dubitavi plura e posteriore libri περὶ φύσεως ἀνθρώπου parte nostro vindicare; atque feliciter accidit, quod non nulli loci testimoniis alienis firmantur (cf. frg. 74 cum 72, 73, 83; etiam frg. 110 citra dubitationem positum est). tamen diiudicari de auctoribus ceteris propriaeque doctrina Nemesii difficillimum est: mire aliquando et cum Alexandro conspirat et cum CHALCIDIO. hic, qui ca. annum 325, si recte coniciunt, commentarium quendam ad Platonis Timaeum compositum vertit, Adrasti et Numenii aliquot fragmenta vel sententias recepit, veterumque non nusquam Stoicorum imprimis Chrysippi placita prodidit, quae cuinam debeat nondum audeo affirmare.

Uterque mirifice cum libello de fato scripto qui PLVTARCHI nomen iniuria prae se fert conspirat, Chalceidius adeo, ut eundem auctorem breviassse Pseudoplutarchum, vertisse Chalcidium certo evincatur. quae quoniam in animo mihi est mox, si dii volunt, accuratius exponere, nunc omitto. sed moneo ne quis hoc libello usus genuinis ea admisceat, quae Stoica inde ab Andronici fere et Antiochi temporibus Peripatetici et Academici proferebant. eademque de causa libellum de mundo, quem diu ab Aristotele ipso abindicatum recentioribus Peripateticis adtribuerunt quemque nuper Bergk Nicolao Damasceno, Bernays et Vsener aetati Neronis vel Vespasiani vindicaverunt, omitti praestat. hoc in libro Chrysispea multa inesse olim Osann demonstravit, qui tamen paene caecus ipsi illi Stoico totum donare voluit; libellus plutarcheus nullum Osannum adhuc invenit. quare neque O. Heine (Stoicorum de fato doctrina Numburgi 1859 p. 1) neque R. Volkmann (leben, schriften und philosophie des Plutarch von Chaeronea Berlin 1869 p. 146—154) quicquam in eo agnoverunt Stoicum praeter ultima verba, quae diserte eos nominant, qui omnia fato fieri censeant. hoc enim nomine Chrysippum etiam ab Antiocho apud Ciceronem, Alexandro, Diogeniano aliis notari neminem fugit, nimirum quia priorem περὶ εἰμαρμένης librum ad eum finem scripsit, ut omnia fato fieri probaret. hunc consulto neglexit Plutarchus personatus, altero libro fructus est. ita ex uno vocabulo κυνεἰμαρμένα (cap. 4 p. 569 F), quod ipse Plutarchus, ut par est, numquam¹ adhibuit, Chrysippus elucet (cf. fragm. 115—118) ita cap. 6 p. 570 E (ἡ μὲν γὰρ εἰμαρμένη πάντα περιέχει . . . τὰ δ' οὐκ ἔξ ἀνάγκης γενήσεται ἀλλ'

¹ Vno fragmento excepto, quod volgo negligitur itemque Chrysippo adtribuendum est (121).

ἐκαστον αὐτῶν ὄλον καὶ πέφυκεν εἶναι) stat cum Chrysippo (frgg. 144, 110—115). etiam fati definitiones initio operis prolatae, quae volgo Platonicas esse dicunt, ex officina Stoicorum prodierunt: recentioribus enim temporibus Stoici vestigia suae doctrinae apud Platonem reperire atque detegere conati sunt, ut ipsum Chrysippum frg. 26 Platonem adsciscere invenimus; eadem ratione hae definitiones nemini Platónico debentur sed congruunt cum Chrysippeis frgg. 32, 41—49. quid? quod etiam ἀποκατάστασιν Stoicorum cap. 3 exponi neglexerunt Heine et Volkman? ne ipsius quidem compilatoris ratio, quam Stoicae opponit in ultimo capite, nova est sincerae sed ab argumentorum ordine eo derivata, quem Chrysippus in altero περὶ εἰμαρμένης libro secutus est; sed de hac re alias.

Etiam ALBINVS Platonicus a Chrysippo quaedam sumere non dubitavit. hic autem cum odiosum nomen diligenter removerit, doctrinam eius vix mutatam recipit, quippe qui totam fere doctrinam etsi non diserte pronuntiatam apud Platonem inveniri sibi persuaserit

II. DE DOCTRINA CHRYSIPPI CETERORVM.

1. Chrysippi de providentia et fato doctrina.

Multae sententiae prioris de fato libri cum in libro de providentia item explicatae fuisse sed casu quodam interiisse videantur iam una tractandae sunt; deinde quomodo altero libro liberam defenderit Chrysippus voluntatem videbimus.

Pertritum est illud εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος οὐκ ἂν ἦν Στοά et tamen commentario quodam eget. neque enim solum, quae Zeno indicaverat tantum, explanavit auxitque atque multa quae ille omiserat adiecit sed aliquas doctrinas aut ipse condidit aut ita reformavit, ut nihil fere nisi nomina a Zenone inventa retineret. unum reprehendisse Cleanthem videtur, Zenonem seque ipsum tamquam verum illius discipulum defendit proprio libro περὶ τοῦ κυρίως κεχρησθέντος Ζήνωνος τοῖς ὀνόμασιν scripto (Laert. Diog. VII 122): quo ex titulo probatur iam ab aequalibus impugnatum esse Chrysippum ut καινοτομοῦντα, ipsum non concessisse. contra ingenue nova se proferre confessus est Posidonius, quem cum Chrysippo videtur comparare Galenus (π. τῶν τῆς ψυχῆς ἡθῶν IV 819 K): ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἔπεισαν αὐτοὺς (αὐτοὺς Vsenes) τὴν πατρίδα μᾶλλον ἢ τὰ δόγματα προδοῦναι, Ποσειδώνιος δὲ τὴν τῶν Στωικῶν αἴρεσιν μᾶλλον ἢ τὴν ἀλήθειαν. itaque aut doctrinas retinuit nominaque confudit vel certe non curavit aut veteribus nominibus inusitatam obtrusit significationem. ita εἰμαρμένης nomen retinuit removit necessitatem caecam astrologorum et Zenonis nihilque docturus erat nisi causarum nexum sempiternum; tamen ipse quoque aliquando ἀνάγκης nomine, eiusque non tantum logicae, usus est. qua re cum variis fluctuantibusque placitis Chrysippus doctrinam adumbraverit, nos certiores

his de rebus fieri raro possumus. accedit quod saepe Chrysippea neque a vetustiorum neque a recentiorum edictis discerni possunt: imprimis de mundo eiusque gubernatione, de providentia fatoque ita Stoicorum porticus, si paucos excipis, consentit, ut propriam Chrysippi doctrinam discernere frustra conaturus sis. exempla docent. Zeno censuisse dicitur ab Aristocle Peripatetico (Euseb. PE XV 14) easdem esse εἰμαρμένην καὶ ἐπιτήμην καὶ ἀλήθειαν καὶ νόμον. Chrysippus fati rationem veritatem causam naturam necessitatem promiscue dixit (frg. 49) et in libris de fato et dubito an etiam de providentia; certe (Phaedro fortasse auctore, cf. Diels Doxogr. Gr. p. 127. 546 a 20 cum adn.) in primo περὶ θεῶν libro similiter fatalem necessitatem sempiternamque rerum futurarum veritatem appellavit fatum vel Iovem (frg. 10). idem Cicero de div. I 55, 125 Posidonium, si Schicheum audis, secutus tradit: εἰμαρμένη 'est ex omni aeternitate fluens veritas sempiterna'; atque plura huius loci ita ad Chrysippi accedere videntur doctrinam, ut totum inter fragmenta (s. n. 43) receperim. iam sequatur alterum exemplum. mundi definitiones Laert. Diog. VII 137 sq. ponit Posidonium, ut ipse § 138 adnotavit, secutus. easdem praefixo Chrysippi nomine tradidit Arius Didymus (frg. 31 = Chrys. frg. 18): itaque Laertiana eidem Chrysippo vindicare non dubitavi (frg. 17) et eodem iure generaliore ei tribuere potui opinionem Stoicorum, quam Arius frg. 29 exhibet: tres enim illae reliquiae ad unum eundemque redeunt fontem. tamen ex hoc fragmento unum haurire locum satis habui, qui unde defluerit in Laertii et Didymi rivulos ille ipse testatur (frg. 7). aliam de mundo doctrinam tradidit Antipater (D. L. VII 139) τὸν ὅλον κόσμον ζῶον ὄντα καὶ ἔμψυχον καὶ λογικόν, id quod a Chrysippo usurpasse eum affirmabis, si huius frg. 9 et 10 legeris. iam vero haec confer:

Cic. d. d. n. II 17, 45 sq. sed cum talem esse deum certa notione animi praesentiamus primum ut sit animans deinde ut in omni natura nihil eo sit praestantius . . hunc ipsum mundum quo nihil excellentius fieri potest animantem esse et deum (iudico) . . . mundo autem certe nihil est melius: nec dubium quin quod animans sit habeatque sensum et rationem et mentem, id sit melius quam id quod his careat. ita efficitur animantem sensus mentis rationis mundum esse compotem.

illa quae Cicero tradit a Zenone repetenda esse et ipse antea (8, 21) indicavit strenueque Wellmann demonstravit ex Alexini Megarici

D. L. VII 143 . . ζῶον μὲν οὕτως ὄντα οὐσίαν ἔμψυχον αἰσθητικὴν (τὸν κόσμον): τὸ γὰρ ζῶον τοῦ μὴ ζῶου κρείττον· οὐδὲν δὲ τοῦ κόσμου κρείττον· ζῶον ἄρα ὁ κόσμος.

supra 142 ὅτι δὲ καὶ ζῶον ὁ κόσμος καὶ λογικὸν καὶ ἔμψυχον καὶ νοερόν, καὶ Χρυσίππος φησὶν ἐν ᾧ περὶ προνοίας (frg. 9) καὶ Ἀπολλόδωρος φησὶν . . καὶ Προκειδώνιος.

pugna (Sext. E. adv. math. IX 107 sq.). itaque Zenonem ad verbum videtur expressisse Chrysippus, alterum utrum Apollodorus et Posidonius, liberius rariusque Antipater. quae cum reputaveris, ubi cumque a Diogene et doxographis unus appellatur auctor, plures vel consulto vel temere esse omissos recte, puto, concludes. harum igitur opinionum omnium, neque primus auctor neque ultimus defensor fuit Chrysippus, neque est cur Stoicam illius doctrinam accuratius explicemus, praesertim cum hac quidem in re quaestiones prorsus solverit Eduardus Zeller. de uno fragmento 24 infra disputabo.

2. Chrysippi de libero arbitrio doctrina.

Vt Diogenianus indignatus est ita nostrum unusquisque, puto, si generalem audiverit doctrinam in priore de fato libro prolatam a Chrysippo, mirabitur, quod in altero prorsus contrariam prodidit aliquidque esse in hominibus ipsis situm contendit. hac in re non Stoicum se praebet sed ipsum Chrysippum, quippe qui sententias prorsus alienas conciliaverit opinionesque ceterarum scholarum, imprimis Aristotelis ut videtur, disciplinae antiquitas sibi traditae et stabilitae ita adiunxerit, ut novam exstitisse factionem putes. nimirum voluntatem hominum inducere non potuit, nisi expulsa necessitate fatum posuit seriem esse causarum naturalium. has igitur tamquam cuique rei praecedentes ita distinxit, ut alias principales et perfectas in nobis sitas efficere actiones, alias adiuvantes continentesque movere ipsas illas diceret: sine his enim causis extrinsecus accidentibus neque principales causas fieri neque actiones. itaque visa extrinsecus recipimus (neque dubitavit Chrysippus illa fatalia appellare quippe quae e nostro arbitrio certo non pendeant); ipsi tamquam illorum iudices aut adsentimur aut respuimus. hoc iudicium animorum ratione puto et experientia fieri ratus est; nomen ei *κυκαταθέσεις* (adprobationis) indidit; et Epicurei posteriores hanc vocem usurpaverunt et Alexander promiscue ea usus est significatione atque *προλήψει* (de fato c. 11 p. 36 O.). talem igitur probationem negantibus Academicis principaliter a nobis institui non male dixit: putas hac totaque libera voluntate tolli et fatum ex aeternitate impendens et divinationem? id cum Megarici intellegerent neque igitur valente fato utilia esse oracula Chrysippo obicerent, hic id ipsum praevideri fato et una computari affirmavit: condiciones quasdam fato dari, voluntatem nostram et arbitrium omnesque actiones *συνημαρμένα* (confatalia)¹ esse asseveravit, ut illorum *λόγον ἀργόν* retardaret vel removeret. idem quod contra Megaricos Aristoteli quaedam posse et fieri et non fieri concessit ita videtur docuisse, ut possibilia quoque *συγκαθειμάθαι* poneret: testimonia desunt. neque

¹ Similiter excogitatum est mirificum illud *παπειμαρμένον* quod Aristoteli (!) adtribuit Proclus (in Plat. Tim. p. 322, p. 733 Schn.).

nus quantum tribuerit divinationi deoque. apud Alexandrum in legimus (frg. 93) πάντα τοῖς θεοῖς δυνατά φαίνονται. tamen ilod. de d. v. beata (VH CI VI) col. 7, 33 dicit πολλάκις δὲ αὐτοὶ ανατροπὴν | τῆς νοήσεως τοῦ θεοῦ συγχωροῦσι, καθάπερ ὁ | ἴνυ? Χρύσιππος ἐν τοῖς (πε)ρὶ μαντικῆς λέγει μὴ δύ(νασθαι) | θεὸν εἰδέναι? πάντ)α διὰ τὸ μὴδ' ἔχειν | . . . haec, etiam si so aut saltem incerte suppleta sint, tamen demonstrant aliquid inestate deorum non esse: quia, puto, ne dii quidem compotes sunt mani arbitrii neque quae fiunt omnia necesse est fieri. non igitur sinit post μὴδ' ἔχειν sententia, sed sequebatur olim debilitas aut um omnium aut deorum; hi enim ipsi neque vitia committere iue impossibilia facere possunt, id est illa facere nequeunt. itaque cessit Chrysispeus ipse debilitatem deorum, quod exprimit ab eo te Alexander paulo supra (frg. 93). iure igitur fragmentum a non receptum inter reliquias nostras aut librorum de divinatione nerare potes quod nomine omisso Philodemus tradidit in eodem ro col. 8, 1 καὶ κατὰ τὴν (τοῦ θεοῦ) (προ?)φορὰ(ν ἰδ)ιωτικῶς ταν-)|τος αὐτῷ δύναμιν ἀναθέντες, (δ)ταν ὑπὸ τῶν ἐλέγχων ζωνται, τότε καταφεύγουσιν ἐπὶ τὸ | διὰ τοῦτο φάσκειν τὰ συντόμενα μὴ ποιεῖν, | ὅτι οὐ πάντα δυνατά. nimirum quae in nibus sita sunt deus non facit. sed de divinatione¹ satis.

Dii semper aequae boni sunt; homines mali fieri possunt sed i culpa. non igitur ita nascimur, ut in mundum editi statim aut ii aut mali simus sed utriusque capaces constitutionis. porro amcumque selegimus hanc cetera in vita deserere nequimus²: i igitur singulas ob actiones laude vituperationeve apparemus ni sed propter primariam illam electionem; dii neutram merentur oniam neutram recipere potuerunt naturam sed admirationem asuntur hominum. — haec doctrina (frgg. 128—140) egregie firur et stabilitur parvo fragmento alterius περὶ προνοίας libri ceo (24); aliunde de ea adhuc nihil innotuit. tamen vestigia deere potes apud Philonem (de mundi opificio p. 46 Pfeif.): τῶν των τὰ μὲν οὔτε ἀρετῆς οὔτε κακίας μετέχει ὥσπερ φυτὰ καὶ α ἄλογα, τὰ μὲν ὅτι ἄψυχὰ τ' ἐστὶ καὶ ἀφαντάκτω φύσει διοιται, τὰ δ' ὅτι νοῦν καὶ λόγον ἐκτέμνηται (κακίας δὲ καὶ ἀρετῆς ἂν οἶκος νοῦς καὶ λόγος, οἷς αὐταὶ πεφύκασιν ἐνδιδαιτᾶσθαι). δ' αὐ μόνης κεκοινώνηκεν ἀρετῆς ἀμέτοχα πάσης ὄντα κακίας περ οἱ ἄσπερες· οὔτοι γὰρ ζῷα τ' εἶναι λέγονται καὶ ζῷα νοερά, λλον δὲ νοῦς αὐτῶν ὁ ἕκαστος ὄλος δι' ὄλων σπουδαῖος καὶ

1 Non nulla de oraculis a Chalcidio tradita quonam iure Chrysispeo dicanda sint nunc non quaesivi, praesertim cum rectius libris de inatione vel de oraculis inseras.

2 Tamen admittitur exceptio, quoniam ebrietas et melancholia virae servata esse non possunt, cf. Laert. VII 127; itaque reprehendit xander (de an. II 156 b Ald.) οἷόν τε τὴν ἀρετὴν ἔχοντα καὶ ἐν ληγῃ καὶ ἐν μελαγχολίᾳ καὶ ἐν σκοτώσει καὶ ἐν παρακοπῇ γενέσθαι, ἐν ὄντα ἀδύνατον κατ' ἀρετὴν ἐνεργεῖν.

παντός ἀνεπίδεκτος κακοῦ. τὰ δὲ τῆς μικτῆς ἐστὶ φύσεως ὡς περ ἄνθρωπος, δεῖ ἐπιδέχεται τάναντία, φρόνησιν καὶ ἀφροσύνην . . . καὶ συνελόντι φάναι . . . ἀρετὴν καὶ κακίαν. cohaeret nimirum haec doctrina cum educandi ratione, quoniam divina illa arte pueri ad bonum adliciuntur. itaque Chrysippus nutrices iam per triennium iis datum infantium mentes informare quam optimis institutis (Quint. I 1, 16) iussit secutus Platonem (Rep. II p. 377 B, cf. Ps.-Plut. de lib. ed. c. 5 p. 3 F). dissentiebat ab hoc in parte ea, quod corporis curam multo ante ipsam nativitatem esse instituendam iudicabat. hac in re cum Platone stans Posidonius illum vehementer vituperavit, tamen ipse quarto decimo demum vitae anno puerorum mentes (τὸ λογικτικόν) valere iudicavit (Galen. de pl. Hipp. et Plat. V p. 466 sq.); quam aetate liberorum naturam atque indolem corroboratam esse Chrysippus censuerit, nescimus, certo post annum vitae tertium. sine dubio omnes homines discere virtutem debere docuit, id quod ex Laertii placito (VII 91 διδακτὴν τὴν ἀρετὴν) non elucet, itaque si quis homo ad vitia propensus ea exstirpavit, hunc laudibus extulit; atque eadem ratione homines debiles sed sanos diligenti cura factos anteposuit iis qui e natura corporis valetudine bona fruuntur: hos enim ut bonos deos non laudandos sed beatos esse appellandos (frg. 129, 39—49); tamen ne sapientes quidem natura esse bonos usquam diserte dixit: immo ab eo videtur sumpsisse Posidonius quod de arte et exercitatione tradit Seneca (ep. 90, 44 sq., cf. Zeller III 1³ p. 269). contraria sententia legitur apud Plutarch. pers. de lib. ed. c. 9 p. 7 A καθάπερ δὲ τὸ σῶμα οὐ μόνον ὑγιεινὸν ἀλλὰ καὶ εὐεκτικὸν εἶναι χρή, καὶ τὸν λόγον ὡσαύτως οὐκ ἄνοσον μόνον ἀλλὰ καὶ εὐρωστον εἶναι δεῖ. τὸ μὲν γὰρ ἀσφαλὲς ἐπαινεῖται μόνον, τὸ δὲ ἐπικίνδυνον καὶ θαυμάζεται. Chrysippus laudem in hoc, admirationem in illud transtulit.

Neminem fugit ne hac quidem in re satis liberam esse voluntatem hominum ab illo circumscriptam et tamen prorsus abhorrere a Zenone huius disciplinam.

3. Antiochi et Alexandri de fato et libero arbitrio doctrina.

Ceterarum omnium scholarum philosophi a Chrysippo eiusque discipulis ea in re dissentiunt, quod casum introducunt et fortunam, quam ille causam esse protulerat rationi humanae imperceptam, scilicet secutus Heraclitum. Epicurei fortunam agnoscebant et liberam voluntatem, Academici et Peripatetici praeterea quibusdam in rebus etiam fatum, quamquam id ipsum negaverat Carneades (Cic. de fato 14, 31). atque etiam Antiochus non fatum videtur retinuisse sed nexum causarum, et ne causarum quidem ulla nisi naturaliter et necessario efficientes (ibid. 14, 33 sq.). idem sustulit divinationem tamquam a fortuna alienam (ibid. 3, 6). Alexander non dubitat quin sit fatum (cap. 2 init.) et divinatio (c. 30 a. c.), et tamen ex consensu

philosophorum multitudinisque hominum agnosci fortunam et casum addit (cap. 7 p. 20 O.). haec vero tamquam secum non convenientiam vituperaverat Antiochus in Posidonio (Cic. 3, 5), qui 'in aliis' inquit 'naturae contagio valet quam ego non tollo, vis est nulla fatalis: in aliis autem fortuita quaedam esse possunt.' hac igitur in re vides Antiochum accuratorem Posidonio atque Alexandro, etiam si hic fatum et naturam rerum non discrepare satis caute posuit. Posidonio igitur videtur adtribuendum esse placitum Aetii I 29, 7 (p. 326 a5, b8 D.) ἃ μὲν γὰρ εἶναι κατ' ἀνάγκην ἃ δὲ καθ' εἰμαρμένην ἃ δὲ κατὰ προαίρεσιν ἃ δὲ κατὰ τύχην ἃ δὲ κατὰ τὸ αὐτόματον, id quod Platoni dat Chalcidius (cap. 145), Chrysippo ut videtur Zeller (IV³ 165, 2), adversariis non nominatis in formam redactum paulo liberiores Nemesius (cap. 39 initio).

Ceterum de doctrina Antiochi et Alexandri quamquam multa cum communia tum diversa enucleari possunt diligenter disquisitis Ciceronis ipsiusque philosophi Aphrodisiensis de fato libris, nemo adhuc propriam instituit quaestionem neque mihi nunc instituere vacat.

4. De Diogeniani doctrina.

Nihil de Diogeniano constat nisi Chrysippi doctrinam acriter ab eo impugnatum esse. qua de re forte miraberis Zellerum¹ ita dicentem (IV³ 779 adn.): 'D., von dem Eus. grössere bruchstücke, gegen Chrysipps lehren über die weissagung und das verhängniss gerichtet, vielleicht aus einer schrift π. εἰμαρμένης, mittheilt; möglicherweise eine person mit dem Pergamener D., der bei Plut. de Pyth. oraculis und qu. conv. als gesprächsperson auftritt; was er ihm in den mund legt, steht wenigstens mit dieser annahme nicht im widerspruche, Pyth. or. 5, 17 würde vielmehr mit seinem skeptischen verhalten zur mantik stimmen. es fehlt aber allerdings an bestimmteren anzeichen dafür, dass D. von Plut. als Peripatetiker geschildert werden solle.'

Cur Eusebii Diogenianus inter Peripateticos recensetur? pugna enim contra providentiam, fatum, divinationem Stoicorum ab Academicis et Epicureis non minus quam a Peripateticis fit. itaque magna ex parte Academicorum sententiae cum Diogeniano congruunt; cf. Cic. de div. II 8, 20—10, 25 et Diog. frg. 4, 42—49. tamen Epicuri scholae eum adscribere non dubito his de causis:

Primum strenue in ceteris breviterque redarguit Chrysippum; uno loco latius expandit argumenta (4, 52) ἄλλως τε καὶ ταῦτα (τὰ κακὰ) μὲν οὐ πάνυ τι περὶ ἑαυτοῦς ἔσεσθαι πρὶν ἀκοῦσαι κατεπιζόμεν, τὰ δ' ἀγαθὰ μᾶλλον πάντες ὡς εἰπεῖν προσδοκῶμεν διὰ τὴν φυσικὴν οἰκειώσιν πρὸς αὐτά· οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ καὶ μείζω

¹ Antecessit Hugo Grotius, philosophorum sententiae de fato et de eo quod in nostra est potestate collectae partim et de Graeco versae Amsterodami apud L. Elzevirium a. 1648 p. 265.

τῶν δυνατῶν γενέσθαι κατηλπίκασιν. ἔξ οὐ συμβαίνει τὸ τὴν μὲν τῶν ἀγαθῶν προαγόρευσιν μὴ ἐπιτείνειν πάνυ τι τὴν χαρὰν (διὰ τὸ καὶ χωρὶς τῆς προαγορεύσεως ἕκαστον ἔξ ἑαυτοῦ τὰ κρείττω προσδοκᾶν) ἢ ἐπ' ὀλίγων ἐπιτείνειν τῇ δοκούσῃ βεβαιότητι, πολ- λάκις δὲ καὶ μειοῦν τὴν χαρὰν, ὅταν ἐλάττω τῶν ἐλπισθέντων ἀκουσθῇ τὴν δὲ τῶν κακῶν προαγόρευσιν (καὶ διὰ τὸ ἀπόστρεπτον αὐτῶν φύσει καὶ διὰ τὸ παρ' ἐλπίδας ἐνίοτε προλέγεσθαι) μεγά- λως συνταράττειν. haec ad refellendum adversarium nihil valent: quaeritur enim num divinatione procurari flectique possint immi- nentia, non agitur de parva voluptate ex praesciendi oriunda. itaque ex sua suaevae scholae doctrina Diogenianus (aut fons illius) haec addidit, quibus probaret neque bona neque mala praescire utile esse. haec vero tota doctrina, imprimis de exspectatione bonorum magna parva malorum deque naturali ad bona dulciaque affinitate (οἰκειώσει) prorsus Epicureorum est, a quibus alibi (4, 4. 10. 16. 3, 25) ἐνάρ- γειαν quoque sumpsit.

Deinde Diogenianus aliis recensitis philosophis Chrysippum re- vincendum aggressus est suam sine dubio de facto sententiam tam- quam ultimam unamque veram expositurus. in hoc quem secuturus sit auctorem nobis non dixit, dixit in divinatione simul explananda (4, 29) ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ μὴ συνεστάναι τοῦτο δὲ προειληψαμεν καλεῖν μαντικὴν ἐν ἄλλοις ἀποδώσομεν πληρέστερον παρατιθέμενοι τὰ Ἐπικούρου καὶ περὶ τούτου δοκοῦντα. quis dubitat, quin idem arbiter fuerit fati abiudicandi?

Denique tertium sequatur testimonium extrinsecus petitum. Eus. PE IV p. 139 B proclamatur cū γε μὴν παρὰ καυτῷ σκέψαι, πῶς Ἑλ- ληνες ὄντες καὶ τὴν Ἑλλήνων σύντροφον παιδείαν ἐκ νέας ἡλικίας κτησάμενοι τὰ τε πάτρια περὶ θεῶν πάντων μᾶλλον διεγνωκότες Ἀριστοτελικοὶ πάντες Κύνικοι τε καὶ Ἐπικούρειοι καὶ ὄσοι τούτοις ἐφρόνησαν τὰ παραπλήσια τῶν παρ' αὐτοῖς Ἑλληνι βοωμένων μαντείων κατεγέλασαν. eosdem componit p. 136 B: οἱ ἀπὸ Ἀριστο- τέλους καὶ πάντες οἱ καθεξῆς τοῦ περιπάτου Κυνικοὶ τε καὶ Ἐπι- κούρειοι, οὗς καὶ μάλιστα ἔγωγε ἐθαύμασα. tamen hoc in libro unum adfert Diogenianum, tres auctores in sexto demum libro ad superiora ita respiciens (p. 273 A): καὶ τῶν μὲν (καθ' ἡμᾶς δογμά- των) πρὸς τοὺς γενναίους χρησμοὺς κυνικώτερον ἀποταθέντων τῶν δὲ πρὸς τοὺς θαυμαστοὺς φιλοσόφους παρὰ τῶν αὐτοῖς γνω- ρίμων ἀντειρημένων. hi tres sunt Oenomaus Cynicus, Diogenianus, Alexander Peripateticus. itaque nostrum ut nobilem quendam ad- scitum esse Epicureum ipsius Eusebii verba probant.

Contra Diogenianus Pergamenus apud Plutarchum (quaest. conv. VII 8, 1 cf. 3) Platonis dialogos in conviviiis recitandos com- mendat placitumque Platonicum interpretari convivas iubet (VIII 2, 1); in libello de Pythiae oraculis scripto Diogenianus puer, qui non nulla ipse scit plura quaerit cuiusque pater, ille optimus virorum (cap. 1 a. c.), fortasse Pergamenus est: hic puer nulladum imbutus est philosopho-

rum doctrina; Pergamenus fingitur tamquam vir artium literarumque peritissimus, Platoni deditus.

Nostri igitur Diogeniani de patria vel aetate nihil constat.

EXCVRSVS

de loco quodam Tulliano (de fato 19, 44).

‘Haec cum ita sint a Chrysippo explicata, si illi, qui negant adsensiones fato fieri, fateantur tamen eas non sine viso antecedente fieri — alia ratio est; sed si concedunt anteire visa nec tamen fato fieri adsensiones, quod proxima illa et continens causa non moveat adsensionem, — vide ne idem dicant.’ haec corrupta esse omnes editores censuerunt auctore Lambino, qui deleto ‘non’ scripsit ‘fateantur t. eas sine viso a. fieri’. at quinam homines posuerint visorum approbationes sine visis gigni, plane nescio. tamen nemo Lambinum non secutus est in recensenda hac sententia. audi Heineum (Stoic. de fato doct. Numb. 1859 p. 2): ‘Cicero . . in Epicuri ignorantiam atque disputandi licentiam ad modum rhetoris invehitur (10, 22. 20, 46). et summam quaestionem adeo non intellexit, ut contendat eos quidem qui et fato fieri assensiones et eis necessario visa antecedere negent (§. 44 ‘*infittiantur*’ scr.), prorsus cum Chrysippo dissentire, eos vero qui assensiones non sine viso antecedente, visa vero ipsa non fato fieri dicant, verbis non re ab illo dissentire. sic etiam in hac quaestione id solum Ciceronem dellectabat, quod ad actionem pertinet, quamquam ne hoc quidem satis perspexit.’ quid ultima valeant verba, dii fortasse perspiciunt; in ceteris quae Heine falso vertit vides literis significata distinctis. Lambinum igitur et Bremium (qui ‘non fateantur eas non nisi viso’ scripsit) secutus ille ‘*infittiantur*’ scribendum proposuit, anonymus quidam in Lit. Centralblatt 1860 n. 11 ‘*fatuentur* tamen eas sine v.’ coniecit, ‘non fateantur eas non sine viso’ et mox ‘alia ratio sit’ Kayser temptavit. at verum in codicibus exstat. de eisdem agitur. affirmat enim Antiochus re vera consentire cum Chrysippo Peripateticos quippe qui *συγκαταθέσει* visis moveri aut certo sine illis fieri non posse, tamen non illas adsensiones sed ipsa visa natura rerum vel fato gigni dicant: ideo qui ridiculum esse censeant impetus nostros et adsensiones ipsi fato subdere, hos dicit Antiochus propria via ad eundem finem atque Chrysippum properare. itaque *αυδι-παράφρασι* vel translationem: *τούτων οὕτως ὑπὸ Χρυσίππου ἐκτεθέντων ἐὰν μὲν οἱ ἀρνούμενοι συγκαταθέσει (μὴ) γίγνεσθαι ὕφ’ εἰμαρμένης ὅμως οὐ λέγῃσι γίγνεσθαι εἰ μὴ φαντασιῶν προηγούμενων — ἐὰν δὲ συγχωρώσιν, ὅτι φαντασία μὲν προηγούνται αἱ δὲ συγκαταθέσει ὕφ’ εἰμαρμένης οὐ γίγνονται (ἄτε οὐκ ἐκείνου τοῦ συνεκτικῆς τε καὶ συνεργοῦ αἰτίου τὴν συγκατάθεσιν κινουόντος), ταῦτὰ λέγειν κινδυνεύουσιν.* — vides nihil esse mutandum.

Secuntur haec: 'neque enim Chrysippus concedens adensionis proximam et continentem causam esse in viso positam neque eam causam esse ad adsentiendum necessariam, concedet, ut si omnia fato fiant, omnia causis fiant antecedentibus et necessariis.' offendit viros doctos duplex 'neque' positum. itaque alterum eiecit Turnebus, adsentitur Madvig (ad Cic. de fin. IV 28, 77) collaudans Lambinum. at haec existeret sententia: Chrysippus qui non concedit in viso esse adiuvantem causam (id quod concessisse eum constat!), etiam necessariam esse negat (quod nullo modo negavit!): atque tamen omnia dixit necessariis fieri causis. hanc Charybdim vitans ipse in Scyllam incidit Orelli vel Baiter, id quod sensisse videtur Madvig. is enim hanc effecit sententiam: Chr. concedit in viso esse aliquam causam non vero esse necessariam ad adsentiendum: non concedit omnia causis fieri antecedentibus et necessariis. haec doctrina cum Chrysippo convenit ut cum aqua ignis. ego quoque ut iustam recuperarem sententiam olim coniectura locum temptavi tali 'neque enim Chr. concedens adensionis <nisi> proximam . . . neque (sc. vero non concedens) eam . . .' sed haec neque cum sermone latino bene congruit et supervacua est: non emendatione sed interpretatione opus est.

nota est Chrysippi concludendi forma usitata qua non dicebat 'si hoc non fit, ne illud quidem' sed sic 'non et hoc fit neque illud'. cf. frgg. 85, 51, 52, 55, 102. Diogenes Laertius soritem servavit e Chrysippi petitem libris (VII 82) οὐχί, τὰ μὲν δύο ὀλίγα ἔστιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τρία· οὐχὶ δέ, καὶ ταῦτα μὲν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ τέσσαρα κτλ. Plut., de com. not. cap. 39 p. 1080 C οὐκ, ἔστι μὲν ἴσα ταῦτα ἀλλήλοισι, ἄνισα δ' ἔστι ταῦτα ἀλλήλοισι, et ib. cap. 45 p. 1084 D. citato Chrysippi primo τῶν φυσικῶν ζητημάτων libro οὐχ(ί), ἡ μὲν νῦξ κῶμά ἐστιν, ἡ δ' ἑσπέρα καὶ ὁ ὄρθρος καὶ τὸ μέσον τῆς νυκτὸς κῶματα οὐκ ἔστιν· οὐδέ, ἡ μὲν ἡμέρα κῶμά ἐστιν, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ νοσηνία κῶμα καὶ ἡ δεκάτη . . . Cic. de div. I 38, 82 in probatione divinationis tota Chrysippo vindicanda 'non igitur, sunt di, neque significant futura', id quod Zeller (IV³ p. 338, 3) sic vertit: οὐκ ἄρα εἰς μὲν θεοὶ οὐ προσημαίνουσι δὲ . . . pro οὐκ, εἰ θεοὶ εἰσιν, οὐ προσημαίνουσι. alium locum Tullianum C. F. W. Mueller, nisi fallor, in lucem protraxit exstantem Top. 13, 53 'non, et legatum argentum est, et non est legata numerata pecunia'.

iam ad pristinum locum regressi sic interpretabimur: Χρύσιππος οὖν λέγων 'οὐκ αἴτιον μὲν συνεκτικόν τε καὶ συνεργόν ἐν τῇ φαντασίᾳ ὑπάρχειν οὐχὶ δὲ καὶ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦτο πρὸς συγκатаτιθέναί' — λέγει . . . id est Chr. contendit, si posita sit in viso causa, eam necessariam esse; concedit Antiocho nomen fati, ne discrepet doctrina a Peripatetica: sic igitur Peripatetici confiteri coguntur ipsorum causas praecurrentes a fato Stoico non diversas esse.

FRAGMENTA

ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

LIBER I

- 1 Plut. de rep. Stoic. 38 p. 1051 E: Πρὸς τὸν Ἐπίκουρον μάλιστα μάχεται (Χρῦσιππος) καὶ πρὸς τοὺς ἀναιροῦντας τὴν πρόνοιαν ἐκ τῶν ἐννοιῶν, ὡς ἔχομεν περὶ θεῶν εὐεργετικούς καὶ φιλανθρωπικοὺς ἐπινοοῦντες.
- 2 Οὐ γὰρ ἀθάνατον καὶ μακάριον μόνον ἀλλὰ καὶ φιλόφθωρον καὶ κηδεμονικὸν καὶ ὑφέλιμον προλαμβάνεσθαι καὶ νοεῖσθαι τὸν θεόν.
id. de comm. not. c. 32 p. 1075 E contra Epicurum Stoici pugnant βοῶντες ὡς συγχέοντα τὴν τῶν θεῶν πρόληψιν ἀναιρουμένης τῆς προνοίας· 'οὐ γὰρ — θεόν.' cf. infra τί ποιοῦσιν οἱ 'προνοεῖν μὲν τοὺς θεοὺς ἡμῶν' λέγοντες . . . 'ἀρετὴν μὲν μὴ δίδοντας πλοῦτον δὲ καὶ ὑγίαν καὶ τέκνων γενέσεις καὶ τὰ τοιαῦτα (ἀδιάφορα) δίδοντας'. ceterum cf. Ar. Did. fr. 29 p. 464, 26 D. et Antipater (Plut. de rep. Stoic. cap. 38).
- 3 ibid. c. 31 p. 1075 A: Ἄλλὰ Χρῦσιππος καὶ Κλεάνθης ἐμπεπληκότες ὡς ἔπος εἰπεῖν τῷ λόγῳ θεῶν τὸν οὐρανὸν τὴν γῆν τὸν ἀέρα τὴν θάλατταν οὐδένα τῶν τοσοῦτων ἀφθαρτον οὐδὲ αἰδιδιον ἀπολελοίπασιν πλην μόνου τοῦ Διός, εἰς δὲ πάντας καταναλίσκουσι τοὺς ἄλλους. . . ἀλλὰ αὐτοὶ μέγα βοῶντες ἐν τοῖς 5 περὶ θεῶν καὶ προνοίας εἰμαρμένης τε καὶ φύσεως γράμμασι διαρρήδην λέγουσι 'τοὺς ἄλλους θεοὺς ἅπαντας εἶναι γεγονότας καὶ φθαρσομένους', ὑπὸ πυρὸς τηκτοῦς κατ' αὐτοὺς ὡς περ κηρίνου ἢ καττιτερίνου ὄντας. . . 'ὁ θεὸς ζῶν λογικὸν καὶ φθαρτόν ἐστιν.' . . . 'θνητὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον οὐ θνητὸν δὲ 10 τὸν θεὸν ἀλλὰ φθαρτόν.'
id. de Stoic. rep. 38 οὐδένα (Χρῦσιππος) οἶεται πλην τοῦ Διὸς ἀφθαρτον εἶναι τῶν θεῶν ἀλλὰ πάντας ὁμαλῶς καὶ γεγονότας καὶ φθαρσομένους· ταῦτα δὲ πανταχοῦ ὡς ἔπος εἰπεῖν ὑπ' αὐτοῦ λέγεται. sequitur fragmentum l. III περὶ θεῶν. 15
de diis perituris cf. Orig. contra Celsum III 75. 6 unus Chrysippus libros de providentia, de fato, de rerum natura condidit 8 φθαρσομένους ὑπὸ πυρὸς, τηκτοῦς κατ' αὐτοὺς (confutabiles opinione ipsorum) volgo· correxi interpunctionem. 13 Διὸς * πυρὸς

Laert. Diog. VII 156: δοκεῖ δ' αὐτοῖς τὴν μὲν φύσιν εἶναι πῦρ τεχνικὸν ὁδῶ βαδίζον εἰς γένεσιν, ὅπερ ἐστὶ πνεῦμα πυροειδὲς καὶ τεχνοειδές, τὴν δὲ ψυχὴν αἰσθητικὴν. ταύτην δ' εἶναι τὸ συμφυεὲς ἡμῖν πνεῦμα, διὸ καὶ σῶμα εἶναι καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐπιμένειν· φθαρτὴν δ' ὑπάρχειν, τὴν δὲ τῶν ὄλων ἀφθαρτον, ἥς μέρη εἶναι τὰς ἐν τοῖς ζῴοις (ψυχάς).

3 αἰσθητικὴν· fort. αἰσθητικόν 5 ὑπάρχειν cod. Borb. Florent. H· εἶναι

Plut. de Stoic. rep. c. 39 p. 1052 C: ἐν δὲ τῷ πρώτῳ⁵ περὶ προνοίας 'τὸν Δία' φησὶν 'αὔξεσθαι, μέχρις ἂν εἰς αὐτὸν ἅπαντα καταναλώσῃ· ἐπεὶ γὰρ ὁ θάνατος μὲν ἐστὶ ψυχῆς χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος, ἡ δὲ τοῦ κόσμου ψυχὴ οὐ χωρίζεται μὲν, αὔξεται δὲ συνεχῶς, μέχρις ἂν εἰς αὐτὴν ἐξαναλώσῃ τὴν ὕλην· οὐ ῥητέον ἀποθνήσκειν τὸν κόσμον.

Αὐτάρκης δὲ εἶναι λέγεται μόνος ὁ κόσμος διὰ τὸ μόνος ἐν⁶ αὐτῷ πάντα ἔχειν ὡς δεῖται· καὶ τρέφεται ἐξ αὐτοῦ καὶ αὔξεται τῶν ἄλλων μορίων εἰς ἄλληλα καταλλαττομένων.

ibid. (s. l. D): σαφῶς γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ γέγραphen· 'αὐτάρκης — καταλλαττομένων.' 1/2 cf. ibid. infra de re cf. p. 1052 E sq. Aet. II 4, 14 (p. 382, 14 Diels = Stob. I 21, 3 p. 183, 1 Wachsm.) de Stoicis: μήτε αὔξεται (δέ) μήτε μειοῦσθαι τὸν κόσμον, τοῖς δὲ μέρεσιν ὅτε μὲν παρσκεινέσθαι πρὸς πλείονα τόπον ὅτε δὲ συτέλλεσθαι.

Laert. Diog. VII 139 sq.: Χρύσιππος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ⁷ προνοίας καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ περὶ θεῶν τὸν οὐρανὸν φασὶ τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου . . . ὁ μόντοι Χρύσιππος διαφορώτερον πάλιν τὸ καθαρώτατον τοῦ αἰθέρος ἐν ταύτῳ, ὃ καὶ πρῶτον θεὸν λέγουσιν, αἰσθητικῶς ὡς περ κεχωρηκέναί διὰ τῶν ἐν ἀέρι καὶ διὰ τῶν ζῴων ἁπάντων καὶ φυτῶν, διὰ δὲ τῆς γῆς αὐτῆς καθ' ἕξιν. <καὶ> ἕνα τὸν κόσμον εἶναι καὶ τοῦτον πεπερασμένον σχῆμ' ἔχοντα σφαιροειδές. . . ἔξωθεν δ' αὐτοῦ περικεχυμένον εἶναι τὸ κενὸν ἄπειρον, ὅπερ ἀσώματον εἶναι . . .

3 μόντοι BH· δὲ Florent. F 4 καθαρώτατον B· καθαρώτερον ἐν ταύτῳ· si libro ut Baguei posuit loco remotum est, fort. del. 5 ὡς περ· ὡς πνεῦμα Hirzel 7 inde ab ἕνα fort. Chrysippi περὶ κενοῦ liber excerptus est καὶ add. Suidas

Ar. Didym. fr. 29 (p. 465, 8 Diels): Χρύσιππος δὲ (ἔδοξεν τὸ ἡγεμονικὸν εἶναι τοῦ κόσμου) τὸν αἰθέρα τὸν καθαρώτατον καὶ εἰλικρινέστατον ἄτε πάντων εὐκίνητότατον ὄντα καὶ τὴν ἄλην περιάγοντα τοῦ κόσμου φορῶν.

Cens. de nat. inst. fr. 1: (mundi) principale[m] solem quidam putant ut Cleanthes, ut Chrysippus aethera, cuius motu perenni subiecta tenentur et administrantur . . . cf. praef. p. 697

Hippol. philos. c. 21 (p. 571, 7 Diels): ὁ τε Χρύσιππος καὶ⁸ Ζήνων οἱ ὑπέθεστο καὶ αὐτοὶ ἀρχὴν μὲν θεῶν πάντων σώμα ὄντα τὸ καθαρώτατον, διὰ πάντων δὲ διήκειν τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ.

Procl. in Plat. Tim. p. 126, p. 297 Schn.: πολλοῦ ἄρα δεῖ⁵ παραβάλλεσθαι τῷ κόσμῳ τούτῳ ὃ ὑπὸ Χρύσιππου κατασκευασόμενος. ὁ μὲν γὰρ εἰς ταῦτὸν συγχεῖ τὰς τε ἀμεθέκτους αἰτίας καὶ τὰς μεθεκτὰς τὰς τε θείας καὶ νοεράς τὰς τε ἀούλους

καὶ τὰς ἐνύλους. ὁ γὰρ αὐτὸς θεὸς παρ' αὐτῷ πρῶτος ὦν διήκει διὰ τοῦ κόσμου καὶ διὰ τῆς ὕλης, καὶ ψυχὴ ἐστὶ καὶ φύσις ἀχώριστος τῶν διοικουμένων.

9 Laert. Diog. VII 142 sq.: ὅτι δὲ καὶ Ζῶον ὁ κόσμος καὶ λογικὸν καὶ ἔμψυχον καὶ νοερόν, καὶ Χρύσιππος ἐν ᾧ φησιν περὶ προνοίας καὶ Ἀπολλόδωρός φησιν ἐν τῇ φυσικῇ καὶ Ποσειδώνιος. — Ζῶον μὲν οὕτως ὄντα οὐσίαν ἔμψυχον αἰσθητικὴν (τὸ γὰρ Ζῶον τοῦ μὴ Ζῶου κρείττον· οὐδὲν δὲ τοῦ κόσμου κρείττον· Ζῶον ἄρα ὁ 5 κόσμος), ἔμψυχον δὲ ὡς δῆλον ἐκ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ἐκείθεν οὐσης ἀποσπάματος. cf. Chrysippus apud [Phil.] π. ἀφθαρ. κόσμου p. 255, 11 B.: φυσιολογεῖται ὁ κόσμος καὶ φύσις λογικὴ οὐ μόνον ἔμψυχος ὦν ἀλλὰ καὶ νοερὸς πρὸς δὲ καὶ φρόνιμος.

ὁ οὐδὲν . . κρείττον· ob rotunditatem, cf. Plat. Tim. p. 33 b et Vseneri Epicurea frag. 368. de auctoribus cf. p. 697 sq.

10 Philod. de piet. c. 11, 12: ἀλ(λὰ μὴν κ)αὶ Χρῦς(ι)ππος . . . ανε . . . ἰδια . . . (ἐν μὲ)ν τῷ πρῶτ(ῳ περὶ θεῶ)ν Δία φη(σὶν εἶναι τὸ)ν ἅπαντ(α διοικου)ντα λόγον κ(αὶ τῆν) τοῦ δλου ψυχ(ῆ)ν καὶ ἰ τῆ τούτου μ(ετοχ)ῆ πάντα (Ζῆν τ)ό(ν τ') αἰθ(έρα) καὶ τοὺς λίθους, διὸ καὶ Ζῆνα καλε(ῖς)θαι, Δία δ' (ὅ)τι (πάν)των αἰτ(ι)ος 5 (καὶ κύ)ριος, τὸν τε κόσμον ἔμψ(υ)χον εἶναι καὶ θεό(ν, κ)αὶ τὸ ἡ(γεμονι)κὸν (κ)αὶ τῆν δ(λου ψ)υχ(ῆ)ν καὶ (πρόνο)ιαν ὄν(ομά-ζεσ)θαι τὸν Δία καὶ τῆν κοινὴν πάντων [c. 12] φύσιν καὶ εἰμαρ-μ(έ)νην καὶ ἀνά(τ)κην· καὶ τῆν αὐτὴν εἶναι καὶ εὐνομίαν καὶ δίκην (κ)αὶ ὁμόνοιαν κα(ὶ ε)ἰρ(ῆ)νην καὶ τὸ παρ(α)πλήσιον πάν. — 10 [c. 14, 5] κὰν τῷ περ(ι) Χαρίτων (ἐν ψ τ)ὸν Δία νόμον φησὶ εἶναι. — [v. 21] ἐν δὲ τῷ τρίτῳ [περὶ φύσεως] τὸν κόσμον ἕνα τῶν φρονίμων συνπολιτευόμενον θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, καὶ τὸν πόλε-μον καὶ τὸν Δία τὸν αὐτὸν εἶναι, καθάπερ καὶ τὸν Ἡράκλειτον λέγειν. ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ καὶ λόγους ἐ[col. 15]ρωτᾷ πάντας, 15 (τ)ὸν κόσμον Ζῶον εἶναι καὶ λογικὸν καὶ φρονοῦν καὶ θεόν. κἀ(ν) τοῖς περὶ προνοίας μέντοι (τ)ὰς αὐτὰς ἐκτίθης(ι)ν συνοικειώσεις τῇ ψυχῇ τοῦ παντός καὶ τὰ τῶν θεῶν ὄ(ν)όματα ἐφαρμόττει, τῆς δρεμύτητος ἀπολαύων ἀκοπιάτως.

Cic. d. d. n. I 15, 39: iam vero Chrysippus . . . ait . . . vim di- 20 vinam in ratione esse positam et in universae naturae animo atque mente ipsundque mundum deum dicit esse et eius animi fusionem universam tum eius ipsius principatum, qui in mente et ratione versetur, communemque rerum naturam universum atque omnia continentem tum fatalem umbram et necessitatem rerum futurarum, 25 ignem praetera eqs. [40] idemque etiam legis perpetuae et aeternae vim, quae quasi dux vitae et magistra officiorum sit, Iovem dicit esse eandemque fatalem necessitatem appellat, sempiternam rerum futurarum veritatem eqs.

de supplementis cf. novissimi editores Gomperz, herkul. stud. II p. 77—83 et Diels, Doxographi Gr. p. 545—8 4 τὸν τ' αἰθέρα Vsener

14 Ἡράκλειτος· cf. Schuster p. 198, 1 15 πάντας apogr. Ox. fort. recte, π(ε)ρι τοῦ volgo 24 universum Vsaener: universam, universam — continentem del. Diels 25 fatalem umbram: fort. sic vertit Cicero είμαρμένης μοίραν vel tale quid.

Philo de prov. II 74 p. 94 Aucher*: (Astra erratica) nota sunt¹¹ non solum ratione verum etiam sensu ita movente providentia, quae, ut dicit Chrysippus et Cleanthes, nihil praetermisit pertinentium ad certio rem utiliore mque dispensationem. quod si aliter melius esset dispensari res mundi, eo modo sumpsisset compositionem, qua tenus nihil occurreret ad impediendum deum.

Δι' ὄλου μὲν γὰρ ὦν ὁ κόσμος πυρώδης εὐθὺς καὶ ψυχὴ¹² ἔστιν ἑαυτοῦ καὶ ἡγεμονικόν· ὅτε δὲ μεταβαλὼν εἰς τε τὸ ὑγρὸν καὶ τὴν ἑναπολειφθεῖσαν ψυχὴν τρόπον τινὰ εἰς σῶμα καὶ ψυχὴν μεταβάλλων, ὥστε συνεστάναι ἐκ τούτων, ἄλλον τινὰ ἔσχε λόγον.

Plut. de Stoic. rep. 41 (p. 1053 B): λέγει δὲ (Chrysippus) ἐν τῷ πρώτῳ περὶ προνοίας· 'δι' ὄλου — λόγον'. 2 ὅτε*· ὅτε εἰς τε εἰς Wyttenb. καὶ τὸ ξηρὸν post ὑγρὸν add. Diels 3 ἑναποληφθεῖσαν Diels 4 καὶ ψυχὴν μεταβάλλων· μετέβαλεν Wyttenb. ἐκ τούτων· ex. liquido et igneo, corpore et anima

Ἐοικέναι τῷ μὲν ἀνθρώπῳ τὸν Δία καὶ τὸν κόσμον, τῇ δὲ¹³ ψυχῇ τὴν Πρόνοιαν· ὅταν οὖν ἐκπύρωσις γένηται, μόνον ἀφθαρτον ὄντα τὸν Δία τῶν θεῶν ἀναχωρεῖν ἐπὶ τὴν Πρόνοιαν· εἶτα ὁμοῦ γενομένου ἐπὶ μιᾷς τῆς τοῦ αἰθέρος οὐσίας διατελεῖν ἀμφοτέρου.

id. de comm. not. c. 36 p. 1077 D λέγει γοῦν Χρύσιππος 'εοικέναι — ἀμφοτέρου'. ad rem cf. Diogenes in libro de Minerva (Philod. de piet. col. 5): 1 τῷ μὲν σῶματι post καὶ addit O. Heine

Τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος δῆλον, ὡς οὐδὲν ἀδύνατον καὶ¹⁴ ἡμᾶς μετὰ τὸ τελευτῆσαι πάλιν περιόδων τινῶν εἰλημένων χρόνου εἰς ὃ νῦν ἔσμεν καταστήσεσθαι σχῆμα.

Lact. div. inst. VII 23, 3: melius Chrysippus, quem Cicero ait fulcire porticum Stoicorum, qui in libris, quos de providentia scripsit, cum de innovatione mundi loqueretur, haec intulit 'τούτου — σχῆμα'. 2 εἰλημένων*· εἰλημένων 3 ὃ Zeller· ὄν

M. Antonini com. VII 19: πόσους ἤδη ὁ αἰὼν Χρυσίππου, πόσους Σωκράτει, πόσους Ἐπικτήτου καταπέτωκε; τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντὸς οὐτινοσοῦν σοὶ ἀνθρώπου σοὶ καὶ πράγματος προσπιπέτω. Epicetetus videtur hanc doctrinam ex Chrysippo haustam tradidisse.

·Nemes. π. φυσ. ἀνθρ. c. 38 p. 147 sq.: οἱ δὲ Στωικοὶ φασιν¹⁵ ἀποκαθισταμένους τοὺς πλάνητας εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον κατὰ τε μήκος καὶ πλάτος, ἔνθα τὴν ἀρχὴν ἕκαστος ἦν, ὅτε τὸ πρῶτον ὁ κόσμος συνέστη, ἐν ῥηταῖς χρόνων περιόδοις ἐκπύρωσιν καὶ φθορὰν τῶν ὄντων ἀπεργάζεσθαι καὶ πάλιν ἐξ ὑπαρχῆς εἰς τὸ αὐτὸ τὸν κόσμον ἀποκαθίστασθαι καὶ τῶν ἀστέρων ὁμοίως πάλιν φερομένων ἕκαστον ἐν τῇ προτέρᾳ περιόδῳ γενομένου ἀπαραλλάκτως ἀποτελεῖσθαι. ἔσεσθαι γὰρ πάλιν Σωκράτην καὶ Πλάτωνα καὶ ἕκαστον τῶν ἀνθρώπων σὺν τοῖς αὐτοῖς καὶ φίλοις

* Hoc fragmentum debeo Wellmanno.

καὶ πολίταις καὶ τὰ αὐτὰ πείσασθαι καὶ τοῖς αὐτοῖς συντεύξεσθαι ¹⁰
καὶ τὰ αὐτὰ μεταχειριεῖσθαι καὶ πάσαν πόλιν καὶ κώμην καὶ ἀγρὸν
ὁμοίως ἀποκαθίστασθαι. γίνεσθαι δὲ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ παν-
τὸς οὐχ ἅπαξ ἀλλὰ πολλάκις, μᾶλλον δὲ εἰς ἄπειρον καὶ ἀτελευ-
τήτως τὰ αὐτὰ ἀποκαθίστασθαι.

cf. Zeller III 1^s p. 154, 2 sq. et Ps.-Plut. de fato c. 3. quae secuntur
de diis videntur a Chrysippo aliena esse. 12 ἀποκαταστήσεσθαι Diels

6 Ar. Didym. fr. 36 (p. 468, 8 Diels): ἀρέσκει δὲ τοῖς προ-
σβυτάτοις τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως ταύτης ἐξαιθερούσθαι πάντα
κατὰ περιόδους τινὰς τὰς μεγίστας εἰς πῦρ αἰθερώδεις ἀναλυο-
μένων πάντων... ἐκ τούτων δὲ δῆλον, ὅτι Χρύσιππος ἐπὶ τῆς
οὐσίας οὐ ταύτην παρείληφε τὴν σύγχυσιν· ἀδύνατον γὰρ· ἀλλὰ ⁵
τὴν ἀντὶ τῆς μεταβολῆς λεγομένην. οὐ γὰρ ἐπὶ τῆς τοῦ κόσμου
κατὰ περιόδους τὰς μεγίστας γινομένης φθορᾶς κυρίως παραλαμ-
βάνουσι τὴν φθορὰν οἱ τὴν εἰς πῦρ ἀνάλυσιν τῶν ὄλων δογματί-
ζοντες, ἦν δὴ καλοῦσιν ἐκπύρωσιν· ἀλλ' ἀντὶ τῆς κατὰ φύσιν
μεταβολῆς χρώνται τῇ προσηγορίᾳ τῆς φθορᾶς. ἀρέσκει γὰρ τοῖς ¹⁰
Στωϊκοῖς φιλοσόφοις τὴν ὄλην οὐσίαν εἰς πῦρ μεταβάλλειν οἶον
εἰς σπέρμα καὶ πάλιν ἐκ τούτου τοιαύτην ἀποτελεῖσθαι τὴν δια-
κόσμησιν, ὅσα τὸ πρότερον ἦν. καὶ τοῦτο τὸ δόγμα τῶν ἀπὸ τῆς
αἰρέσεως οἱ πρῶτοι καὶ προσβυτάτοι προσήκοντο Ζήνων τε καὶ
Κλεάνθης καὶ Χρύσιππος. ¹⁵

hoc frg. tradit Euseb. PE XV 18 cum hoc lemmate ὅπως οἱ Στωϊκοὶ
περὶ τῆς τοῦ παντὸς ἐκπύρωσεως δοξάζουσιν 4 post πάντων addit καὶ
ἐξῆς ἐπάγει (sc. Δίδυμος): hanc lacunam ex fr. 28 suppleendam esse censet
Diels 10 ἀρέσκει — 13 πρότερον ἦν etiam Stob. (I 20, 1 p. 171, 1
Wachsm.) servavit nonnullis depravatis, quae omitto 11 εἰς πῦρ μετ. —
σπέρμα· μετ. — σπέρμα τὸ πῦρ Stob. 12 τοιαύτην Stob. Diels· αὐτὴν Eus.

[Philo] π. ἀφθ. κόσμου p. 255, 8 B. φησὶν ὁ Χρύσιππος τὸ
ἀναστοιχειῶσαν τὴν διακόσμησιν εἰς αὐτὸ πῦρ τοῦ μέλλοντος ἀπο-
τελεῖσθαι κόσμου σπέρμα εἶναι.

Aet. II 4, 13 (p. 332 b 8 Diels = Stob. I 20, 1 p. 171, 13
Wachsm.) de Platone et Stoicis(?): [καὶ] οἱ φάμενοι δὲ τὴν δια-
κόσμησιν αἰώνιον ὑπάρχειν περιοδευτικούς εἶναι φασὶ χρόνους,
καθ' οὓς κατὰ ταῦτα καὶ ὡσαύτως γίνεσθαι πάντα καὶ τὴν αὐτὴν
διασώζεσθαι τοῦ κόσμου διάταξιν τε καὶ διακόσμησιν. ⁵

2 καὶ del. Heeren 4 ταῦτα Heeren· ταῦτα αὐτὴν Diels· αὐτοῦ

7 Λέγουσι δὲ κόσμον τριχῶς· αὐτόν τε τὸν θεὸν τὸν ἐκ τῆς
πάσης οὐσίας ἰδίως ποιόν, ὃς δὴ ἀφθαρτός ἐστι καὶ ἀγέννητος
δημιουργός ὢν τῆς διακοσμήσεως κατὰ χρόνων ποιάς περιόδους
ἀναλίσκων εἰς ἑαυτὸν τὴν ἅπασαν οὐσίαν καὶ πάλιν ἐξ ἑαυτοῦ
γεννῶν· (138) καὶ αὐτὴν δὲ τὴν διακόσμησιν τῶν ἀστέρων κόσμον ⁵
εἶναι λέγουσι· καὶ τρίτον τὸ συνεστηκός ἐξ ἄμφοιν. καὶ ἐστὶ
κόσμος ὁ ἴδιος ποιὸς τῆς τῶν ὄλων οὐσίας ἢ (ὡς φησι Ποσει-
δώνιος ἐν τῇ μετεωρολογικῇ στοιχειώσει) σύστημα ἐξ οὐρανοῦ
καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις φύσεων ἢ σύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀν-

10 θρώπων καὶ τῶν ἕνεκα τούτων γεγονότων. (οὐρανὸς δὲ ἔστιν ἢ ἐσχάτη περιφέρεια, ἐν ἣ πάν ἴδρυται τὸ θεῖον.) τὸν δὴ κόσμον διοικεῖσθαι κατὰ νοῦν καὶ πρόνοιαν, καθά φησι Χρυσίππος τ' ἐν τοῖς εἰς περὶ προνοίας καὶ Ποσειδώνιος ἐν τῷ τρίτῳ περὶ θεῶν, εἰς ἅπαν αὐτοῦ μέρος διήκοντος τοῦ νοῦ καθάπερ ἐφ' ἡμῶν τῆς
15 ψυχῆς, ἀλλ' ἤδη δι' ὧν μὲν μᾶλλον δι' ὧν δὲ ἦττον· δι' ὧν μὲν γὰρ ὡς ἕξις κεχώρηκεν ὡς διὰ τῶν ὀστέων καὶ τῶν νεύρων, δι' ὧν δὲ ὡς νοῦς ὡς διὰ τοῦ ἡγεμονικοῦ. . .

Laert. Diog. VII 137 sq. 7 ἰδίως ποιὸς· ἰδιοποιὸς Suidas, εἰδοποιὸς Wolf 13 τοῖς εἰ cod. Borbonicus et Florentinus H· τῷ πέμπτῳ Cobet

Ar. Didym. fr. 31 (p. 465, 14 Diels, Stob. I 21, 5 p. 184, 18
8 Waehsm.): Χρυσίππου. κόσμον δ' εἶναι φησιν ὁ Χρυσίππος
σύστημα ἕξ οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ τῶν ἐν τούτοις φύσεων ἢ
τὸ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων σύστημα καὶ ἐκ τῶν ἕνεκα τούτων
5 γεγονότων. λέγεται δ' ἑτέρως κόσμος ὁ θεός, καθ' ὃν ἡ δια-
κόσμησις γίνεται καὶ τελειοῦται. τοῦ δὲ κατὰ τὴν διακόσμησιν
λεγόμενου κόσμου τὸ μὲν εἶναι περιφερόμενον περὶ τὸ μέσον τὸ
δ' ὑπομένον· περιφερόμενον μὲν τὸν αἰθέρα ὑπομένον δὲ τὴν
γῆν καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς ὑγρά καὶ τὸν ἀέρα. τὸ γὰρ τῆς πάσης
10 οὐσίας πυκνότατον ὑπέρισμα πάντων εἶναι κατὰ φύσιν ὄνπερ
τρόπον ἐν Ζήψι τὰ ὀστέα, τοῦτο δὲ καλεῖσθαι γῆν. . .

5 δ' ἑτέρως Krische· δ' ἕτερος vel δεύτερος codd. item a Chrysippo pendet fr. 29; itaque et vere et falso iudicavit Diels ad v. 14
2 Χρυσίππος· om. Did. καὶ Ποσειδώνιος

LIBER II

Vol. Herc. coll. alt. V p. 22—25

I

19 ὁμοια τὸν οἰ(κεῖον)?
λόγον (ἐ)κάτ(ερον? λέ-
γ)οντι . . α
ἐν τῷ(ι) πρ)ός
5 κατ' ἐπακολ(ούθησιν οἰ-
μαι γίνεσθαι
μεί?)ζονα ὄντ(α
... αχθιοτ(ερ
τῷ)ν λογο-
7 μεζζονα Vsener 10 οἰ καὶ
11 γ' ἑκατ(ε)ρα 12 τῶν 13 -εια(ι)
κα 14 τον 15 αιο(δ

II

(πρα-
20 χθέν(τω)ν ὑφ' ἡμῶν
καὶ τῶν (ἄ)λλων ζ(.
-ων, δι' (ᾧ)ν τοιαύ(της
1 πραχθέντων Vsener 2 ἄλλων

Ζώων Vs· ΜΩΝΖ 4 καὶ τοτ
.. ποι. μ(ω?)- 5 -ρίας (τι)ν .. (ἐ)ν-
κ(α)λλ(εῖσ)θε? 6 υ πρὸς (π)έρασ 7
τε 8 τῶν τοι(ούτων 9 πᾶσιν η
9/10 (κεῖ)|σθαι δεῖ μᾶλλ(όν γε?)
11 ἀλλὰ δὴ 12 κε)ίντο 12/13
(ἀλ)|λον (τι)ν(ὰ τρόπον 14 ν —α

III

ἡμῖν, καὶ τὰς ι ας- 21
θίας ταῦτας παρ(ίημι?) ἐ-
πι)τηδέστ(ε)ρον ἄνε-
.ων της . αρ . . οῦμα,
5 φη(ς)ίν, το π(ε)ρ . ω? . οδα
3/4 fort. ἀνερών 5 τὸ πέρασ?
6 κα(ι)ροῖ ε 6/7 γεν|ναίως τι —να..τ
8 θοιμο 9 τρι. ε 10 τ)ην δ' (ἐν)
αὔ(τ 11 ἀρη)ῖ δη 12 νεῖς 13
ιτο 14 c. ην 15 co . . ης

IV

2 -ων τῆν δι' αὐτοῦ γένε-
 -σιν, αὐτῶν ἀποσημαι-
 νόνη(ν μ) ἐν κατ' ἄλ-
 λον λόγ(ο)ν, ὡς ἂν εἴ(ποι
 5 τις παρ)ὰ τὰς ὤρα(ς .
 πα . μίαν .
 ἐ)κάστην ηλ
 .ον . . (C)ωτῆρα εἶναι
 Φί(λιον) καὶ Ξένιον .
 10 πον . . καὶ ἄλλω
 πως νομι)σθῆ(ναι
 αὐτόν? . ἀκο)λουθω(ς
 δὲ τούτοις) τοῖς (δόγ-
 μασι . . .)ν ὅσοι . .

disputatur de Iove, cf. [Arist.]
 de mundo c. 7 4 ἂν εἴποι Vs. 6—8
 fort. παρὰ μίαν θ' ἡμέραν ἐκάστην
 ἥλιον (?) καὶ 8 τὸν Δία Vs. 9
 <καὶ> Φ. Vs.

V

3 τ' αὐτοῦ καταπαύων τὸν
 λόγον. δεῖ γὰρ διειλη-
 φέναι πρῶτον μὲν, εἰ
 οὐκ ἐνδέχ(ε)ται φύσιν ἄλ-
 5 λην εἶναι καὶ ἄλλου(ς
 κ)όσμοις, (δι)ότι οὗτος
 ὁ κό(σμος) κατ(έ)στη (τῆ)ι
 φύσει ἀνε(λ)λιπῶς ἀπέ-
 χων πάντ(α) τὰ (δ)ν)τα,
 10 τῆν (α)ὐτ(ή)ν τε) κα(ὶ <α)ὐτὸ
 τὸ παρὰ φύσιν> —ε .
 . . ὁμ(ο)νοῖα

contra Epicurum disputat. κατα-
 παύων· cf. Demetr. περί ποιημάτων
 col. 33 (p. 21): 'καθάπερ τὸ πρῶ-
 τον αὐτοῦ καταπαύω τὴν γρα(φὴν)'.
 7 κατέστη τῆ Diels 8 ἀνελλιπῶς =
 ἀνεκλείπτως 8/9 ΑΠΤΕΧΩΝ· ἀντέ-

χων Vs. 10 αὐτὸ vel τοῦτο 12 αλ
 13 μ 14 τ—veiv 15 με

VI

(τῶν) 24
 μὲν καθ' ὄλου δεκτικῶν
 ὄντων ἀρετῆς, οὐ κα-
 κίας, τῶν δ' εὐαναλή-
 πτως π(ρὸ)ς αὐτῆ(ν ἐ)χ(ό)ν-
 5 των, ἐὰν μὴ τύχ(ωσι)ν
 ἤδη ἔχοντες π . . . λαι
 . . . , εἰ φ(ύ)σεως (καθ)(<ό>-
 λ)ου ταῦτα διειληφέναι
 π)ροσῆκεν· ὅτι τ(ε) τῶν
 κα)θ' αὐτὰ (δ)ν)των ε)πας . .
 10 . . ον ἀπ(ο)τ)ελεστικά
 . . δὲ κα(ὶ) . . . νκα .

de re cf. praef. p. 699 3/4 δὲ
 κἂν ἀλήπτως Vs. 6/7 π(ρο)-
 αι(ρέ)ει Vs. 7 καθόλου Vs.
 Ε]. ΟΥ 10 καθ' αὐτὰ ὄντων Vs.
 10/1 fort. ἐπαρκίων 12 τὰ δὲ καὶ
 Vs. ἀνα)νκα(τα Diels

VII

. . . ν), ἐὰν τὰ δμ(ο)ῖα (ἐπ)ι- 25
 γένηται (π)ρονοῖα, (ὡ?)ς
 δ . . . πρ(ό)νοια τα(ὐ)τ' α·
 . . ω κείσθ(α)ι δὲ ἐ(πελ)-
 5 θεῖν ἀρχομένουσ ἀ(π)ὸ
 τῶν (ψ)υχῶν καὶ τῶν
 φύσεων, καθά(περ) ἐ(να)ρ-
 χόμενος (ε)ἶπα, ῥηθήσε-
 τα(ὶ) δὲ τι περὶ τούτων
 καὶ ἐν τοῖς ἐχομέν(ο)ις, 10
 τόπον δ' αὐτοῦ κατα-
 —οῦ

4 fort. (δ)ν)ω 6 κα(ὶ τ)ῶν Vs.
 ΚΑΝΩΝ 8 εἶπα, ῥηθήσεται Vs.
 11 αὐτοῦ· sc. mundi 12 -στῆ-
 κομεν?

(VIII)

Χρυσίππου
 π(ε)ρὶ προνοίας
 Β

Χ . . .

LIBER IV

Gellius noct. att. VII 1, 1: quibus non videtur mundus dei et hominum causa institutus neque res humanae providentia gubernari, gravi se argumento uti putant, cum ita dicunt 'si esset providentia, nulla essent mala': nihil enim minus aiunt providentiae congruere, quam in eo mundo, quem propter homines fecisse dicatur, tantam vim esse aerumnarum et malorum. adversus ea Chrysippus cum in libro περὶ προνοίας quarto dissereret 'nihil est prorsus istis' inquit 'insubidiis, qui opinantur bona esse potuisse, si non essent itidem mala. nam cum bona malis contraria sint, utraque
 10 necessum est opposita inter sese et quasi mutuo adverso quaeque fulta nisu consistere: nullum adeo contrarium est sine contrario altero. quo enim pacto iustitiae sensus esse posset, nisi essent iniuriae? aut quid aliud iustitia est quam iniustitiae privatio? quid item fortitudo intellegi posset nisi ex ignaviae appositione, quid continentia nisi ex intemperantiae? quo item modo prudentia esset nisi foret contraria imprudentia? proinde', inquit, 'homines stulti cur non hoc etiam desiderant, ut veritas sit et non sit mendacium? namque itidem sunt bona et mala, felicitas et infortunitas, dolor et voluptas: alterum enim ex altero, sicut Plato ait, verticibus inter se contrariis
 15 deligatum est: si tuleris unum, abstuleris utrumque.'

1—6 locuntur adversarii (Epicurei?); de re cf. Zeller III 1^a p. 398 sq. et 506, 1, de Chrysippi doctrina ibid. p. 172 6 Chrysippus: ut in I. II περὶ φύσεως (Plut. de com. not. cap. 13—15, de Stoic. rep. 35). 9 *idem* Lact. epist. inst. div. c. 29: *ibidem* 16 *contraria* Lact.: *contra* 18 *infortunitas*: *importunitas* Lact. 19 Plato Phaed. p. 60 B 20 *delicatum* cod. mel. Gellii. *tuleris*: *abs-* vel *sus-tuleris* Diels

Plut. de comm. not. c. 16 p. 1066 D: πολὺς μὲν ὁ ψελλισμὸς αὐτῶν (τῶν Στωικῶν), τέλος δὲ τὴν μὲν φρόνησιν ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν οὖσαν <τῶν κακῶν ἀναιρεθέντων> παντάπασιν ἀναιρεῖσθαι λέγουσιν· ὡς δὲ ἀληθῶν ὄντων ἀδύνατον μὴ καὶ ψευδῆ
 5 τίνα εἶναι παραπλησίως, οὕτω προσήκειν ἀγαθῶν ὑπαρχόντων καὶ κακὰ ὑπάρχειν.

3 τῶν κακῶν ἀναιρεθέντων *· καὶ volgo, κακῶν μὴ ὄντων (ἀναιρεθέντων Duebner) ὅπως καὶ Wyttenbach 4 μὴ· μὴ οὐ Rasmus 5 οὕτω προσήκειν Vs.· οἷον προσήκει Duebner, οἷονται προσήκειν Madvig, οὕτω προσήκει

Gell. noct. att. VII 1, 7: idem Chrysippus in eodem libro tractat consideratque dignumque esse id quaeri putat, ei aī τῶν ἀνθρώπων νόμοι κατὰ φύσιν γίνονται, id est naturane ipsa rerum vel providentia, quae compagem hanc mundi et genus hominum fecit, morbos quoque et debilitates et aegritudines corporum,
 5 quas patiuntur homines, fecerit. existimat autem non fuisse hoc principale naturae consilium, ut faceret homines morbis obnoxios: numquam enim hoc convenisse naturae auctori parentique omnium rerum bonarum. 'sed cum multa' inquit 'atque magna gigneret

pareretque aptissima et utilissima, alia quoque simul adgnata sunt 10
incommoda his ipsis, quae faciebat, cohaerentia; neque ea per na-
turam sed per sequellas quasdam necessarias facta dicit, quod ipse
appellat κατὰ παρακολούθησιν. 'sicut' inquit 'cum corpora homi-
num natura fingeret, ratio subtilior et utilitas ipsa operis postulavit,
ut tenuissimis minutisque ossiculis caput compingeret. sed hanc 15
utilitatem rei maiorem alia quaedam incommoditas extrinsecus con-
secuta est, ut fieret caput tenuiter munitum et ictibus offensionibus-
que parvis fragile. proinde morbi quoque et aegritudines partae
sunt, dum salus paritur. sicut hercle' inquit 'dum virtus homini-
bus per consilium naturae gignitur, vitia ibidem per adfinitatem con- 20
trariam nata sunt.'

3 *naturane ipsa* * e codd. deter. (*naturam ipsam* V); *an natura ipsa* Otho, *si natura ipsa* volgo 6 *existimat*: imperitia Gellii ex hac vocula elucet; nimirum id quod sequitur neque Chrysippus neque quisquam non comprobatur 11 *neque* Gronov: *eaque neque* Hertz, *eaque* codd., *eaque non* volgo 13 κατὰ παρακολούθησιν dicit secutus Epicurum; alibi ἐπακολουθεῖν praeoptat 16 *maiorem* Eussner: *maioris* 20 *ibidem*, sc. apud homines: *itidem* volgo

29 Plut. de rep. Stoic. c. 21 (p. 1044 E): Chrysippus indneitur τὴν μὲν πρόνοιαν ἐγκωμιάζων ἰχθῦς καὶ ὄρνιθα καὶ μέλι καὶ οἶνον παρασκευάσασαν . . .

30 Quamquam ita sit, ut ratione quadam necessaria et principali coacta atque conexa sint fato omnia, ingenia tamen ipsa mentium nostrarum proinde sunt fato obnoxia, ut proprietas eorum est ipsa et qualitas. nam si sunt per naturam primitus salubriter utiliterque ficta, omnem illam vim, quae de fato extrinsecus ingruit, inoffensus 5 tractabilisque transmittunt; sin vero sunt aspera et insecita et rudia nullisque artium bonarum adminiculis fulta, etiam si parvo sive nullo fatalis incommodi conflictu urgeantur, sua tamen scaevitate et voluntario impetu in assidua delicta et in errores se ruunt. idque ipsum ut ea ratione fiat, naturalis illa et necessaria rerum 10 consequentia efficit, quae fatum vocatur. est enim genere ipso quasi fatale et consequens, ut mala ingenia peccatis et erroribus non vacant.

Gell. noct. att. VII 2, 7. § 6 *Contra ea Chrysippus tenuiter multa et argute disserit; sed omnium fere, quae super ea re scripsit, huiusmodi sententia est: 'quamquam ita sit, inquit, ut — vacent'* 1 *necessario*: corr. Hertz 5 *ficta: facta* H. Grotius 6 *insecita: insulsa* H. Grotius 12 *fatale: confatale* Gronov, nescio cur; Chrysippus scripsit tale aliquid: κοινῶς γὰρ οἶον ἔξ εἰμαρμένης παρακολουθεῖ τὸ . . .

31 Sicut lapidem cylindrum si per spatia terrae prona atque derupta iacias, causa quidem ei et initium praecipitantiæ fueris, mox tamen ille praeceps volvitur, non quia tu id iam facis sed quoniam ita sese modus eius et formae volubilitas habet: sic ordo et ratio et necessitas fati genera ipsa et principia causarum movet, impetus 5

vero consiliorum mentiumque nostrarum actionesque ipsas voluntas cuiusque propria et animorum ingenia moderantur. . .

ibid. § 11 *huius deinde fere rei exemplo non hercle nimis alieno neque inlepidò utitur: 'sicut, inquit, lapidem — moderantur' 2 fueris Hertz feceris*

Ἐπίδο καὶ ὑπὸ Πυθαγορείων εἴρηται

32

Ἐγνώσει δ' ἀνθρώπους αὐθαίρετα πῆματ' ἔχοντα·

ὡς τῶν βλαβῶν ἑκάστοις παρ' αὐτοὺς γινομένων, καὶ καθ' ὁρμὴν αὐτῶν ἀμαρτανόντων τε καὶ βλαπτομένων καὶ κατὰ τὴν αὐτῶν
5 δianoian καὶ θέσιν.' propterea negat (Chrysippus) oportere ferri audiri que homines aut nequam aut ignavos et nocentes et audaces, qui cum in culpa et maleficio relictus sunt, perfugiunt ad fati necessitatem tamquam in aliquod fani asylum et, quae pessime fecerunt, ea non suae temeritati sed fato esse adtribuenda dicunt. primus
10 autem hoc sapientissimus ille et antiquissimus poetarum dixit hisce versibus:

ὦ πόποι, οἷον δὴ νῦ θεοὺς βροτοὶ αἰτιῶνται.

ἔξ ἡμέων γάρ φασι κάκ' ἔμμεναι· οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ

σφῆσιν ἀτασθαλίησιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν.

ibid. § 12 sq. *infert deinde* (Chrysippus) *verba haec his quae dixi congruentia*: διὸ — ἔχουσιν. 3 παρ' αὐτοῦς Mullach: παρ' αὐτοῖς 4 αὐτῶν * αὐτῶν 5 θέσιν· fort. διάθεσιν Vsener 5—10 talia adversarii excolebant ut Alexander cap. 7 p. 20 O. 6 aut ignavos et nocentes: fort. et ignavos aut nocentes 10 dixit: audi reprehendit 12—14 Hom. Od. α 32—34 cf. frg. 99

Fatum est . . sempiterna quaedam et indeclinabilis series rerum et catena volvens semetipsa sese et implicans per aeternos consequentiae ordines, ex quibus apta
5 nexaque est.

ibid. § 1 sq. *fatum, quod εἰμαρμένην Graeci vocant, ad hanc ferme sententiam Chrysippus Stoicae princeps philosophiae definit: 'fatum — est'. § 2 ipsa autem verba Chrysippi quantum valui memoria ascripsi, ut si cui neum istud interpretamentum videbitur esse obscurius, ad ipsius verba animadvertat. in libro enim περὶ προνοίας quarto εἰμαρμένην esse dicit 'φυσικὴν — ἐπιπλοκῆς'.*

3 sese: in se Gronov. fort., ex se Otho

Εἰμαρμένην (εἶναι) φυσικὴν 33
τινα σύνταξιν τῶν ὄλων ἐξ αἰδίου τῶν ἐτέρων τοῖς ἐτέροις ἐπακολουθοῦντων καὶ μεταπολουμένων ἀπαραβάτου οὐσῆς τῆς τοιαύτης ἐπιπλοκῆς.

4 ΜΕΑΠΤΟΑΥΜΕΝΩΝ· μεταπολουμένων Kumanudes vel Egger, ἐπιπλοκομένων Zeller IV.³ 157, 2, fort. μὴ ἀπολουμένων Vsener

ΠΕΡΙ ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ

LIBER I

34 Cic. de fato 17, 39: Ac mihi quidem videtur, cum duae sententiae fuissent veterum philosophorum, . . . Chrysippus tamquam arbiter honorarius medium ferire voluisse, sed adplicat se ad eos potius qui necessitate motus animorum liberatos volunt; dum autem verbis utitur suis delabitur in eas difficultates, ut necessitatem fati 5 confirmet invitus.

ib. 9, 20: At qui introducunt causarum seriem sempiternam, ii mentem hominis, voluntate libera spoliata, necessitate fati de-
vinciunt. 3

2 ii: *κ(ι)κ* codd., quod fort. tenendum

35 Diogenian. fr. 1, 2: (Χρύσιππος) ἐν τῷ πρώτῳ περὶ εἰμαρ-
μένης βιβλίῳ βουλόμενος δεικνύει τὸ δὴ 'πάνθ' ὑπ' ἀνάγκης
καὶ τῆς εἰμαρμένης κατελήφθαι' μαρτυρίοις ἄλλοις τέ τις χρῆται
καὶ τοῖς οὕτως παρ' Ὀμήρῳ τῷ ποιητῇ λεγομένοις:

'ἀλλ' ἐμὲ μὲν κῆρ 5

ἀμφέχανε στυγερή, ἥπερ λάχε γεινόμενόν περ'

καὶ ὕστερον αὐτε τὰ πείσεται, ἄσκα οἱ αἶσα

γεινομένην ἐπένησε λίνω, ὅτε μιν τέκε μήτηρ'

καὶ 'μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν'.

add. ibid. v. 22 Chrysippum censere πάντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι.
5 Il. Ψ 78 7 Il. Υ 127 9 Il. Ζ 488

36 Alex. de an.* II p. 140 Or.: (τὸ καθ' εἰμαρμένην) ὡς ἀναγκαῖόν
τε εἶναι καὶ ἀπαράβατον κατὰ τὸν ποιητὴν τὸν λέγοντα:

μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν,

οὐ κακὸν οὐδὲ μὲν ἐσθλόν, ἐπὶ τὰ πρῶτα γένηται.

3/4 Hom. Il. Ζ 488 sq.

37 Plut. de rep. Stoic. c. 34 p. 1050 B: ὅτι δ' ἡ κοινὴ φύσις
καὶ ὁ κοινὸς τῆς φύσεως λόγος εἰμαρμένη καὶ πρόνοια καὶ
Ζεὺς ἔστιν, οὐδὲ τοὺς ἀντίποδας λέληθε· πανταχοῦ γὰρ ταῦτα
θρυλεῖται ὑπ' αὐτῶν· καὶ

'Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή' 5

τὸν Ὀμηρον εἰρηκέναι φησὶν ὀρθῶς ἐπὶ τὴν εἰμαρμένην ἀναφέ-
ροντα καὶ τὴν τῶν ὄλων φύσιν, καθ' ἣν πάντα διοικεῖται.

fragmentum rectius libro I περὶ φύσεως adtribuitur 4 αὐτῶν·
Stoicorum 5 Hom. Il. A 5 add. schol. Διὸς βουλήν οἱ μὲν τὴν εἰμαρ-
μένην ἀπέδοσαν et Plut. de comm. not. c. 34

38 ibid. c. 47 p. 1056 B . . . τὸν μὲν Ὀμηρον ὑπερφυῶς ἐπαι-
νεῖ περὶ τοῦ Διὸς λέγοντα:

* A est Aldina prior (omnia Themistii opera Alexandri Apher. libri
duo, Venetiis 1534)

‘τῷ ἔχεθ’ ὅτι κεν ὕμμι κακὸν πέμπησιν ἐκάστῳ’
 ἢ ἀγαθόν, καὶ τὸν Εὐριπίδην
 5 ‘ὦ Ζεῦ, τί δῆτα τοὺς ταλαιπῶρους βροτοὺς
 φρονεῖν λέγοιμ’ ἄν; σοῦ γὰρ ἐξηρτήμεθα
 δρωμέν τε τοιάδ’, ἄν σὺ τυγχάνης φρονῶν’.

αὐτὸς δὲ (Χρύσιππος) πολλὰ τούτοις ὁμολογούμενα γράφει, τέλος
 δὲ φησι ‘μηδὲν ἔχεσθαι μηδὲ κινεῖσθαι μηδὲ τοῦλάχιστον ἄλλως
 10 ἢ κατὰ τὸν τοῦ Διὸς λόγον, ὃν τῇ εἰμαρμένη τὸν αὐτὸν εἶναι’...
 τὴν δ’ εἰμαρμένην αἰτίαν ἀνίκητον καὶ ἀκώλυτον καὶ ἄτρεπτον
 ἀποφαινῶν αὐτὸς Ἄτροπον καλεῖ καὶ Ἀδράστειαν καὶ Ἀνάγκην
 καὶ Πεπρωμένην ὡς πέρας ἅπασιν ἐπιτιθεῖσιν.

3 Pl. O 109 4 ἢ ἀγαθόν Chrys. addidit 5 Eur. Supl. 734—736
 6 λέγοιμ’ ἄν Chrysippus λέγουσι Eur. 7 ἄν σὺ τυγχάνης Eur. ἃ (ἃ γὰρ
 DL IX 71) σὺ τυγχάνεις Plut. φρονῶν Plut. vel Chrys. θέλων Eur.

August. d. c. d. V 8 (Cic. de fato frg. 3) illi quoque versus³⁹
 Homericū huic sententiae suffragantur, quos Cicero in Latinum vertit:

‘tales sunt hominum mentes, quali pater ipse
 Iuppiter auctiferas lustravit lumine terras’

5 . . . quoniam Stoicos dicit vim fati asserentes istos ex Homero versus
 solere usurpare . . . , quid sentiant esse fatum apertissime declaratur,
 quoniam Iovem appellant, quem summum deum putant, a quo co-
 nexionem dicunt pendere fatorum.

3|4 Od. c 136 sq.

schol. ad Hom. Il. Y 127: τὸν τοῦ παντὸς λόγον Ζῆνα καλεῖ,⁴⁰
 ἐπεὶ τοῦ Ζῆν αἴτιος, Δία δὲ ἐπεὶ διὰ τοῦτον τὰ πάντα, Αἴσαν
 δὲ παρὰ τὸ δαίω τὸ μερίζω, καὶ Μοῖραν καὶ Εἰμαρμένην παρὰ
 τὸ μείρω· Πεπρωμένην ὅτι πάντας εἰς πέρας ἄγει· Λάχεσιν δὲ
 5 παρὰ τὸ ἕκαστον λαγχάνειν ἃ μέλλει πείσεσθαι· Πρόνοιοι δὲ δι’
 ὧν εὐρύοπα καλεῖ αὐτόν· τῆς δὲ Ἀνάγκης ἀπαραβάτου αἰτίας
 οὐσης φησὶν ‘ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει’ (Od. τ 73)· Τύχην δὲ οὐδ’
 ὄλωσ οἶδεν ὁ ποιητής, εἰ μὴ τὰ ἀπὸ ταύτης ὡς τὸ ‘τύχε κατὰ
 στεφάνης’ (Il. H 11|2).

Laert. Diog. VII 149: καθ’ εἰμαρμένην δὲ φασι τὰ πάντα⁴¹
 γίνεσθαι Χρύσιππος ἐν τοῖς περὶ εἰμαρμένης καὶ Ποσειδώνιος . .
 καὶ Ζήνων (Boethos δὲ . . .)· ἔστι δ’ εἰμαρμένη αἰτία τῶν ὄντων
 εἰρομένη ἢ λόγος, καθ’ ὃν ὁ κόσμος διεξάγεται.

4 διεξάγεται· cf. Plut. de fato 1: νόμος ἀκόλουθος τῇ τοῦ παντὸς
 φύσει, καθ’ ὃν διεξάγεται τὰ γιγνώμενα

Nemes. cap. 37 (p. 143) . . . ἢ εἰμαρμένη εἰρμός τις οὐσα⁴²
 αἰτιῶν ἀπαραβάτος (οὕτω γὰρ αὐτὴν οἱ Στωικοὶ ὀρίζονται), τοῦτ’
 ἔστι τάξις καὶ ἐπικύνδεσις ἀπαραλλάκτος.

Alex. de fato* c. 2 (p. 6 O.) ‘Οσοὶ μὲν γὰρ αὐτῶν πάντα

* V est cod. Venetus saeculi X ab Ivone Bruns conlatus atque benigne
 mecum communicatus, A est Aldina prior.

καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι λέγουσιν, τὴν εἰμαρμένην ὑπολαμβάνουσιν ἀπαράβατόν τινα αἰτίαν εἶναι καὶ ἀναπόδραστον.

- 43 Cic. de div. I 55, 125: Fieri igitur omnia fato ratio cogit fateri; fatum autem id appello, quod Graeci εἰμαρμένην, id est ordinem seriemque causarum, cum causae causa nexa rem ex se gignat: ea est ex omni aeternitate fluens veritas sempiterna. quod cum ita sit, nihil est factum quod non futurum fuerit eodemque modo nihil est futurum, cuius non causas id ipsum efficientes natura contineat. (126) ex quo intellegitur, ut fatum sit non id quod superstitiose sed id quod physice dicitur 'causa aeterna rerum, cur et ea quae prae-terierunt facta sint et quae instant fiant et quae sequentur futura sint'.
 5 fuerit: num fecerit? 9 sequuntur Davisius: sequuntur vel secun-
 tur de auctore huius frg. cf. praef. p. 697

- 44 Aet. plac. I 27, 2 (p. 322 b 6 Diels; Stob. I 5, 15 t. I p. 78, 4 Wachsm.): <Χρύσιππος> μὴ διαφέρειν τοῦ εἰμαρμένου τὸ κατη-ναγκαζόμενον, <εἶναι δὲ τὴν εἰμαρμένην κίνησιν αἰδίου συνεχῆ καὶ τεταγμένην> κατ' ἐπιπλοκὴν τῶν μερῶν συνητημένην.

2 Χρύσιππος supplevit Diels allato Theodoretī loco VI 14 καὶ Χρύσιππος δὲ ὁ Στωικὸς μὴδὲν διαφέρειν εἶπε τοῦ εἰμαρμένου τὸ κατηναγκαζόμενον, εἶναι δὲ τὴν εἰμαρμένην κίνησιν αἰδίου συνεχῆ καὶ τεταγμένην post κατηναγκαζόμενον lacunam significavit Diels, quam Wachsmuth sic explēvit: τὴν δὲ εἰμαρμένην εἶναι κίνησιν αἰδίου τῶν ὄλων, quod paulum mutavi.

definitio haec si genuina sumpta est ex vetustiore quodam Chrysippi libro, quia cum Zenone mire congruit (δύναμιν κινήτικὴν πῆς ὕλης b 10 Diels); alias differentiam ipse statuit; sed cf. verba Alexandri de fato c. 7 (p. 20 O.) ἐπέδοσαν αὐτοῦς τῇ δόξῃ τῇ πάντα ἐξ ἀνάγκης τε καὶ καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι λεγούσῃ.

- 45 Diogenian. fr. 2, 16: ἔστω γὰρ ταύταις ταῖς ἐννοίαις κεχηρημένους τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς αὐτὸς ἐτυμολογεῖ, τὰ ὀνόματα τεθεῖσθαι τὰ ἐκκείμενα δοξάζοντας τὸ πάντα κατειληφέναι τὴν εἰμαρμένην καὶ ἀμεταθέτους εἶναι τὰς ἐξ αἰῶνος προκαταβεβλημένας ἐν πᾶσι τοῖς οὐσί τε καὶ γιγνομένοις αἰτίαις.

3 ἐκκείμενα J· ἐγκείμενα G: verba non insunt cogitationibus 3 τὸ Vvener· τὰ 4 προκαταβεβλημένας J, Vigeri margo· προκατειλημμένας

- 46 ibid. l. 1: Τεκμήριον δὲ καὶ ἄλλο ἰσχυρόν φέρειν Χρύσιππος οἶεται τοῦ ἐν ἅπασιν εἰμαρμένην· τὴν θέσιν τῶν τοιοῦτων ὀνομάτων· τὴν τε γὰρ πεπρωμένην 'πεπερασμένην' τινὰ φησιν εἶναι καὶ συντελεσμένην διοικήσιν τὴν τε εἰμαρμένην 'εἰρομένην' τινὰ εἶτε ἐκ θεοῦ βουλήσεως εἶτε ἐξ ἧς δή ποτ' οὖν αἰτίας. ἀλλὰ καὶ τὰς Μοίρας ὀνομάσθαι ἀπὸ τοῦ καταμεμερίσθαι καὶ κατανεμησθαι τινὰ ἡμῶν ἐκάστῳ (οὕτω δὲ καὶ τὸ χρεῶν εἰρησθαι τὸ ἐπιβάλλον καὶ καθήκον κατὰ τὴν εἰμαρμένην)· τὸν τε ἀριθμὸν τῶν Μοιρῶν τοῦς τρεῖς ὑποβάλλει χρόνους, ἐν οἷς κυκλεῖται τὰ πάντα καὶ δι' ὧν ἐπιτελεῖται, καὶ Λάχεσιν μὲν κεκλησθαι 10 παρὰ τὸ λαγχάνειν ἐκάστῳ τὸ πεπρωμένον, Ἄτροπον δὲ κατὰ τὸ ἄτρεπτον καὶ ἀμετάθετον τοῦ μερισμοῦ, Κλωθῶ δὲ παρὰ τὸ

σύγκεκλώσθαι καὶ συνείρεσθαι τὰ πάντα καὶ μίαν αὐτῶν τεταγμένην τινὰ εἶναι διέξοδον.

2 τοῦ ἐν δ. εἰμαρμένην G, αὐδὶ εἶναι· τῆς ἐν δ. εἰμαρμένης νοίγο 5 ἢς δὴ ποτοῦν G, οἰαδὴποτε Theodoret. p. 87, 2 7 χρεῖν: χρεῖν παρὰ τὸ χρέος Theodoret. χρεῖν κατὰ τὸ χρέος Zeller IV³ 161, 2, <τὸν χρόνον κατὰ> τὸ χρεῖν Heine, Stoic. de fato doct. p. 32, 1 9 κυκλεῖται· κεκλεῖται G 10 λάχσαν G 12 ἄτρεπτον· ἀμετάτρεπτον G ἀμετάθετον cod. J· ἀμετάβατον G (?) Theodoret. 14 διέξοδον· δόξαν Theod.

“Ο τε γὰρ τῶν Μοιρῶν ἀριθμὸς καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ ὁ τῆς Κλωθοῦς ἄτρακτος καὶ τὸ ἐπειλημένον αὐτῷ νῆμα καὶ τὸ ἐπίκλωμα τούτου, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα λέγεται ἐν ἐκείνοις, ἐνδεικνύται τὸ ἀπαράβατον καὶ ἐξ αἰῶνος καθήκον τῶν αἰτίων, ὅσα οὕτως καθηνάγκασται γενέσθαι καὶ ὅσα ἄλλως ἔχειν κεκώλυται.

ibid. l. 51—56; 2 Κλωθοῦς· Κλωθῶ G 5 ἄλλως ἔχειν κεκώλυται· cf. frg. 83

Plut. εἰ ἢ τῶν μελλόντων πρόγνωσις ὠφέλιμος fr. XV 247 (Stob. Anth. I 5, 19 p. 81 Wachsm.): Τὸ γὰρ εἰμαρμένον ἄτρεπτον καὶ ἀπαράβατον

5 ἡὕπερ μόνον ὀφρῦσι νεύσῃ, καρτερὰ τούτῳ κέκλωτ' ἀνάγκη· καὶ πεπρωμένη· διὰ τοῦτο τὴν εἰμαρμένην καὶ Ἀδράστειαν καλοῦσιν, ὅτι πέρασ ταῖς αἰτίαις ἠναγκασμένον ἐπιτίθουσιν, ἀνέκφευκτος οὖσα καὶ ἀναπόδρατος.

3 ἡὕπερ—ἀνάγκη· PLG III³ p. 735 fr. adesp. 143 νεύσῃ Meineke· νεύσει 4 κέκλωτ'· Meineke· κέκλωτ'

Ar. Didym. fr. 29 (p. 465, 1 Diels): καθ' ὅσον δὲ εἰρομένῳ λόγῳ 48 πάντα διοικεῖ (ὁ Ζεὺς) ἀπαραβάτως ἐξ αἰδίου, προσονάζεσθαι εἰμαρμένην· Ἀδράστειαν δέ, ὅτι οὐδὲν ἔστιν αὐτὸν ἀποδιδράσκεῖν· πρόνοιαν δ', ὅτι πρὸς τὸ χρήσιμον <προνοεῖ καὶ> οἰκονομεῖ ἕκαστα.

ut totum fr. Arei 29 ita haec sententia Chrysippo (cf. fr. 17) debetur. 4 προνοεῖ καὶ οἰκονομεῖ *· οἰκονομεῖ

Aet. I 28, 3 (p. 323, 10 Stob. I 5, 15 p. 79, 3 Wachsm.): 4ε Χρύσιππος . . . ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ ὄρων καὶ ἐν τοῖς περὶ τῆς εἰμαρμένης καὶ ἐν ἄλλοις σποράδην πολυτρόπως ἀποφαίνεται λέγων· ‘εἰμαρμένη ἐστὶν ὁ τοῦ κόσμου λόγος ἢ νόμος τῶν ἐν 5 τῷ κόσμῳ προνοία διοικουμένων ἢ λόγος, καθ' ὃν τὰ μὲν γεγονότα γέγονε τὰ δὲ γινόμενα γίνεται τὰ δὲ γενησόμενα γενήσεται· μεταλαμβάνει δ' ἀντὶ τοῦ λόγου τὴν ἀλήθειαν τὴν αἰτίαν τὴν φύσιν τὴν ἀνάγκην προστιθεῖς καὶ ἑτέρας ὀνομασίας ὡς ἐπὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας τασσομένας καθ' ἑτέρας καὶ ἑτέρας ἐπιβολάς. 10 μοίρας δὲ καλεῖσθαι ἀπὸ τοῦ κατ' αὐτὰς διαμερισμοῦ Κλωθῶ καὶ Λάχσειν καὶ Ἄτροπον· Λάχσειν μὲν, ὅτι δὴ κλήρον λελόγασιν ἕκαστοι, κατὰ τὸ δίκαιον ἀπονέμεται· Ἄτροπον δὲ ὅτι ἀμετάθετος καὶ ἀμετάβλητός ἐστιν ὁ καθ' ἕκαστα διορισμὸς ἐξ αἰδίων χρόνων· Κλωθῶ δέ, ὅτι ἢ κατὰ τὴν εἰμαρμένην διανέμησις καὶ τὰ γεννώ- 15 μενα τοῖς κλωθομένοις παραπλησίως διεξάγεται κατὰ τὴν ἐτυμο-

λογικὴν ἐξήγησιν τῶν ὀνομάτων ἅμα καὶ τῶν πραγμάτων συμ-
 παρισταμένων εὐχρήστως².

idem brevius exhibet Ps.-Plut. plac. phil. usque ad γενήσεται v. 6;
 Stobaeus haec praefixit: Χρ. 'δύναμιν πνευματικὴν τὴν οὐσίαν τῆς εἰμαρ-
 μένης τάξει τοῦ παντός διοικητικὴν'. τοῦτο μὲν οὖν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ
 κόσμου· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ ὄρων εἰς.

2 ὄρων Ἡερεν· ὠρῶν 4 νόμος Plut· λόγος 9 καθ' ἐτ. καὶ ἐτ·
 fort. καὶ ἐτ. καθ' ἐτ. 11 ὅτι δὲν κλήρον Diels· οἶον κλήρω 12 ἕκαστοι
 Ἡερεν· ἕκαστα ἀμετάθετος· ἀμετάτρεπτος Wachsm., sed obstat Dio-
 geniani ἀτρεπτον καὶ ἀμετάθετον; contra Diels ἀτρεπτος requirit pro ἀμε-
 τάβλητος. at ἀτρεπτος nihil tale requirit quale Κλωθῶ et Λάχεσις.

15 κλωθομένοις Meineke· κλωθωμένοις

50 Chalcid. in Plat. Tim. § 144: itaque non nulli putant praesumi
 differentiam providentiae fatique, cum reapse una sit: quippe provi-
 dentiam dei fore voluntatem, voluntatem porro eius seriem esse cau-
 sarum; et ex eo quidem, quia voluntas providentia est, porro quia
 eadem series causarum est, fatum cognominatum. ex quo fieri, ut
 quae secundum fatum sunt etiam ex providentia sint, eodemque modo
 quae secundum providentiam ex fato, ut putat Chrysippus.

cf. Nemes. π. φ. ἀνθρ. c. 43 p. 166 πρόνοιά ἐστι βούλησις θεοῦ, δι'
 ἣν πάντα τὰ ὄντα τὴν πρόσφορον διεξαγωγὴν λαμβάνει et fig. 37

Apul. de dogm. Plat. I 12 . . . si quid providentia geritur id
 agitur etiam fato, et quod fato terminatur providentia debet suscep-
 tum videri.

51 Alex. de fato c. 37 (p. 118 O.) Οὐ, πάντα μὲν ἔστι καθ' εἰμαρ-
 μένην, οὐκ ἔστι δὲ ἀκώλυτος καὶ ἀπαρεμπόδιτος ἢ τοῦ κόσμου
 διοίκησις, οὐδέ, ἔστι μὲν τοῦτο, οὐκ ἔστι δὲ κόσμος· οὐδέ, ἔστι
 μὲν κόσμος, οὐκ εἰσι δὲ θεοί· εἰ δὲ εἰσι θεοί, εἰσὶν ἀγαθοὶ οἱ θεοί·
 ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔστιν ἀρετὴ· ἀλλ' εἰ ἔστιν ἀρετὴ, ἔστι φρόνησις·
 ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔστιν [ἦ] ἐπιστήμη ποιητέων τε καὶ οὐ ποιητέων·
 ἀλλὰ ποιητέα μὲν ἔστι τὰ κατορθώματα, οὐ ποιητέα δὲ τὰ ἀμαρ-
 τήματα. οὐκ ἄρα, πᾶν μὲν γίνεται καθ' εἰμαρμένην, οὐκ ἔστι δὲ
 ἀμάρτημα καὶ κατόρθωμα. ἀλλὰ τὰ μὲν κατορθώματα καλὰ, τὰ
 δὲ ἀμαρτήματα αἰσχρὰ, καὶ τὰ μὲν καλὰ ἐπαινετὰ, τὰ δὲ κακὰ
 ψεκτά. οὐκ ἄρα, πάντα μὲν εἰσι καθ' εἰμαρμένην, οὐκ ἔστι δὲ
 ἐπαινετὰ καὶ ψεκτά· ἀλλ' εἰ τοῦτο, εἰσὶν ἔπαινοι καὶ ψόγοι. ἀλλ'
 ὃ μὲν ἐπαινοῦμεν, τιμῶμεν, ὃ δὲ ψέγομεν, κολάζομεν, καὶ ὃ μὲν
 τιμῶν γεραίρει, ὃ δὲ κολάζων ἐπανορθοῖ. οὐκ ἄρα, πάντα μὲν
 γίνεται καθ' εἰμαρμένην, οὐκ ἔστι δὲ γεραίρειν καὶ ἐπανορθοῦν.¹⁵

6 εἰ ἔστιν V ex sil· ἔστιν A

ib. infra repetit v. 1—3: οὐ, πάντα μὲν ἔστι καθ' εἰμαρμένην, οὐκ
 ἔστι δὲ ἀκώλυτος καὶ ἀπαρεμπόδιτος ἢ τοῦ κόσμου διοίκησις.

ad v. 5—8 ibid. (p. 120 O.) Ἀνθρώπου δὲ ἡ φρόνησις ἀρετὴ, ἣ ἔστιν, ὡς
 φασι, ἐπιστήμη ποιητέων τε καὶ οὐ ποιητέων· ἐν οἷς γὰρ οἶόν τε <μὴ>
 πραχθῆναι τι καὶ τῶν ποιητέων, ἐν τούτοις ἢ τῶν ποιητέων καὶ οὐ ποιη-
 τέων ἐπιστήμη χύραν ἔχει.²

1 ἀρετῆς ἤ V 2 μὴ om. VA· fort. cum hoc delenda sunt καὶ
 τῶν ποιητέων, manult πραχθῆναι τι καὶ μὴ E. Schwartz.

ibid. c. 6 (p. 14 O.): οὐ γὰρ κατὰ φύσιν μὲν ἔστιν ἄνθρω-53
πον ἕξ ἀνθρώπου καὶ ἵππον ἕξ ἵππου γίνεσθαι, οὐ καθ' εἰμαρ-
μένην δέ.

2 οὐ κ. ε. δὲ VA· κ. ε. δὲ οὐ volgo.

ibid. c. 36 (p. 116 O.) Εἰ γὰρ μὴ εἰς τιμαὶ μὴδὲ κολάσεις,54
οὐδὲ ἔπαινοι οὐδὲ ψόγοι· εἰ δὲ μὴ ταῦτα, οὐδὲ κατορθώματά τε
καὶ ἁμαρτήματα· εἰ δὲ μὴ ταῦτα, οὐδὲ ἀρετὴ καὶ κακία· εἰ δὲ
μὴ ταῦτα, φασὶν ὅτι μὴδὲ θεοί.

ibid. c. 34 (p. 106 O.) Λαβόντες γὰρ τὸ ἕκαστον τῶν συν-54
εστῶτων φύσει καθ' εἰμαρμένην εἶναι τοιοῦτον, ὁποῖόν ἐστι, ὡς
ταύτου ὄντος τοῦ τε φύσει καὶ τοῦ καθ' εἰμαρμένην, προστιθέσαι
τὸ 'οὐκοῦν κατὰ τὴν εἰμαρμένην καὶ αἰσθῆσεται τὰ ζῶα καὶ ὀρ-
5 μήσει. καὶ τὰ μὲν τῶν ζῶων ἐνεργῆσει μόνον, τὰ δὲ πράξει τὰ
λογικὰ, καὶ τὰ μὲν ἁμαρτήσεται, τὰ δὲ κατορθώσει. ταῦτα γὰρ
τούτοις κατὰ φύσιν μὲν· ὄντων δὲ καὶ ἁμαρτημάτων καὶ κατορ-
θωμάτων, καὶ τῶν τοιούτων φύσεων καὶ ποιότητων μὴ ἀγνοου-
μένων καὶ ἔπαινοι μὲν καὶ ψόγοι, καὶ κολάσεις καὶ τιμαί· ταῦτα
10 γὰρ οὕτως ἔχει ἀκολουθίας τε καὶ τάξεως'.

5 μόνον· χρόνον A 9 κολ. καὶ τιμαί V· κολάσεις καὶ τομαί A, τιμαὶ
καὶ κολ. volgo

ibid. c. 35 (p. 110 O.) Οὐ γὰρ ἔστι μὲν τοιαύτη ἡ εἰμαρ-55
μένη οὐκ ἔστι δὲ πεπρωμένη, <οὐδὲ ἔστι μὲν πεπρωμένη> οὐκ
ἔστι δὲ αἶσα, οὐδὲ ἔστι μὲν αἶσα, οὐκ ἔστι δὲ νέμεσις, οὐδὲ ἔστι
μὲν νέμεσις, οὐκ ἔστι δὲ νόμος, οὐδ' ἔστι μὲν νόμος, οὐκ ἔστι
5 δὲ λόγος ὀρθὸς προστακτικὸς μὲν ὡν ποιητέον, ἀπαγορευτικὸς
δὲ ὡν οὐ ποιητέον. ἀλλὰ ἀπαγορεύεται μὲν τὰ ἁμαρτανόμενα,
προστάττεται δὲ τὰ κατορθώματα. οὐκ ἄρα, ἔστι μὲν τοιαύτη ἡ
εἰμαρμένη, οὐκ ἔστι δὲ ἁμαρτήματα καὶ κατορθώματα· ἀλλ' εἰ
ἔστι ἁμαρτήματα καὶ κατορθώματα, ἔστιν ἀρετὴ καὶ κακία· εἰ δὲ
10 ταῦτα, ἔστι καλὸν καὶ αἰσχρόν· ἀλλὰ τὸ μὲν καλὸν ἐπαινετὸν, τὸ
δὲ αἰσχρόν ψεκτόν· οὐκ ἄρα, ἔστι μὲν τοιαύτη ἡ εἰμαρμένη, οὐκ
ἔστι δὲ ἐπαινετὸν καὶ ψεκτόν· ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπαινετὰ τιμῆς ἄξια,
τὰ δὲ ψεκτὰ κολάσεως· οὐκ ἄρα, ἔστι μὲν τοιαύτη ἡ εἰμαρμένη,
οὐκ ἔστι δὲ τιμὴ καὶ κόλασις, ἀλλ' ἔστι μὲν τιμὴ γέρωσ ἀξίωσις,
15 ἡ δὲ κόλασις ἐπανόρθωσις· οὐκ ἄρα, ἔστι μὲν τοιαύτη ἡ εἰμαρ-
μένη, οὐκ ἔστι δὲ γέρωσ ἀξίωσις καὶ ἐπανόρθωσις. εἰ δὲ ταῦτα,
ἀπείρηται μὲν εἶναι πάντων γινομένων καθ' εἰμαρμένην κατορ-
θώματα τε καὶ ἁμαρτήματα, καὶ τιμαὶ καὶ κολάσεις, καὶ γέρωσ
ἀξίωσις καὶ ἔπαινοι καὶ ψόγοι.

λέγουσιν γὰρ 'οὐ — ψόγοι'. 1 οὐ γὰρ VA· οὐκ 2 οὐδὲ ἔστι πε-
πρωμένη om. VA· οὐκ ἔστι <μὲν> π. dubitanter Or. 3 οὐδὲ VA et ex
coniect. Zeller· οὐκ 4 δὲ· μὲν V¹ μὲν ante νόμος A· ο rubr. V, δὲ V¹
4/5 οὐκ ἔστι δὲ A· οὐδ' ἔστι μὲν V 16 εἰ (sic V¹, οὐ rubr. V) δὲ τ.
ἀπείρηται V fort. recte· εἰ δὲ τ. ἀπείρηται A, εἰ δὲ ταῦτα ἀφήρηται

ibid. c. 36 (p. 114 O.) οἱ μὲν νόμοι προστακτικοὶ μὲν εἰς τῶν ποιη-
τέων, ἀπαγορευτικοὶ δὲ τῶν οὐ ποιητέων.

infra ὁ μὲν νόμος προστακτικὸς ἔστι τῶν πρακτέων τε καὶ μὴ.

- 56 id. de an. Π p. 148 O.: Ἄλλὰ μὴν ὁμολογεῖται πάντα τὰ καθ' εἰμαρμένην γιγνόμενα κατὰ τάξιν καὶ ἀκολουθίαν γίνεσθαι τινα καὶ τι ἐφεξῆς ἔχειν ἐν αὐτοῖς. . . εἰρμὸν γοῦν αἰτίων φασὶν αὐτὴν εἶναι.
- 57 id. de fato c. 23 (p. 72 O.): Πάντων τῶν ὄντων αἰτίων τινῶν γινομένων τῶν μετὰ ταῦτα καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἔχομένων ἀλλήλων τῶν πραγμάτων, τῷ δίκην ἀλύσεως τοῖς πρώτοις συνηρτηῖσθαι τὰ δεύτερα, ὃ ὡς περ οὐσίαν τῆς εἰμαρμένης ὑποτίθενται.
1 ὡς πάντων ὡς περ τῶν A 2 τῶν V post γινομένων om. A τοῦτον τὸν τρόπον VA· τούτῳ τῷ τρόπῳ
- 58 ibid. c. 25 (p. 78 O.): Θαυμάσειεν ἄν τις αὐτοὺς τὴν τῶν αἰτίων ἀπόδοσιν τοῦτον ποιουμένους τὸν τρόπον, ὡς ἄει τὸ πρῶτον γεγονὸς αἰτιᾶσθαι τοῦ μετὰ τοῦτο καὶ ποιεῖν ἐπικύνδεσιν τινα καὶ συνέχειαν τῶν αἰτίων, καὶ ταύτην τοῦ ἄμην ἀναιτίως γίνεσθαι φέρονται τὴν αἰτίαν. 5
2 αἰτίων Caselius· ἰσθμίων VA 4 τοῦ VA, C. Orelli· τὸ
- 59 ibid. Πάν τὸ ἐπόμενόν τι ἐξ ἐκείνου τὴν αἰτίαν τοῦ εἶναι ἔχειν καὶ πᾶν τὸ προηγούμενόν τινος αἰτίον ὑπάρχειν ἐκείνῳ.
πῶς γὰρ οὐ φανερώς τὸ λέγειν ψεῦδος ἄπαν — ἐκείνῳ;
ibid. (p. 80 O.): Ἐπ' ἀπειρον εἶναι τὰ αἴτια καὶ τὸν εἰρμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἐπικύνδεσιν, ὡς μήτε πρῶτόν τι εἶναι μήτε ἔσχατον.
πῶς γὰρ οὐκ ἀτοπον τὸ λέγειν ἑπάπειρον (sic V) — ἔσχατον; τὸ γὰρ ἄμην εἶναι πρῶτον αἰτίον λέγειν κτλ.
ibid. infra. Οὐκ ἔστι δὲ κατ' αὐτοὺς ἐν τοῖς αἰτίοις τὸ πρῶτον.
- 60 ibid. c. 24 (p. 76 O.): τοῖς πρώτοις γενομένοις . . . ἐξ ἀνάγκης ἔπεσθαι τὸ αἰτίοις φύσει ὀφείλειν γίνεσθαι.
ἄν γὰρ παυσάμενοι τῆς ἀλύσεως (ἀναλύσεως VA) τῶν αἰτίων καὶ τοῦ τοῖς π. γ. λέγειν ἔξ — γίνεσθαι ὡς ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῶν τὸ αἰτίον περιέχουσιν κτλ. 2 φύσει Bruns· φησὶν V, φησὶν A, τινὲν (et ὀφειλον) cum codd. det. Or.
- 61 ibid. c. 23 (p. 72 sq. O.): Τῶν τέκνων οἱ πατέρες αἰτίοι, καὶ δεῖ κατ' οἰκειότητα τὰς αἰτίας ἀπαιτεῖν, ὡς ἀνθρώπου μὲν ἀνθρώπου αἰτίον εἶναι, ἵππου δὲ ἵππου.
εἰ γὰρ τῶν — ἵππων, τίνος αἰτίοι τῶν μετ' αὐτοὺς οἱ τὴν ἀρχὴν μὴδὲ γήμαντες; de re cf. fr. 141
- 62 ibid. (p. 74 O.): Ὁ μὲν φλοιὸς ἐν τοῖς φυτοῖς ἕνεκα τοῦ περικαρπίου, τὸ δὲ περικάρπιον τοῦ καρποῦ χάριν, καὶ ἀρδεύεται μὲν ἵνα τρέφῃται, τρέφεται δὲ ἵνα καρποφορῇ.
εἶδομεν <εἰ V> φλοιὸς — καρποφορῇ, ἀλλ' . . . κτλ.
- 63 ibid. c. 25 (p. 78 O.): Νῦν τῆς ἡμέρας αἰτία, ἥ ὁ χειμῶν τοῦ θέρους, . . . ἐμπέπλεκται ταῦτα ἀλλήλοισ ἀλύσεως δίκην, ἕως

ἀν ταῦτα γίνηται, ἢ, εἰ μὴ οὕτως γένοιτο, διασπασθήσεται ἡ τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ γινομένων τε καὶ ὄντων ἕνωσις.

καὶ ὅτι μὴ 'νὸξ — θέρουσ' μηδὲ 'ἐμπλέκεται — ἕνωσας'. 2 ἐμπέπλεκται V (ex sil.)· ἐμπλέκεται A

id. de an. II p. 138 O.: Γελοῖον γὰρ τὸ 'τὴν διάμετρον ἀκύμ- 64
μετρον τῇ πλευρᾷ' λέγειν 'εἶναι καθ' εἰσαρμένην', ἢ 'τὸ τρίγωνον διὰ τοῦτο δυσὶν ὀρθαῖς ἴσας ἔχειν τὰς ἐντὸς γωνίας· καὶ καθόλου τὰ ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως ἔχοντα' οὐδαμῶς
5 εὐλογον 'καθ' εἰσαρμένην οὕτως ἔχειν' λέγειν.

At enim quoniam in naturis hominum dissimilitudines sunt, ut 65
alios dulcia alios subamara delectent, alii libidinosi alii iracundi aut crudeles aut superbi sint, alii <a> talibus vitiis abhorreant — quoniam igitur (inquit) tantum natura a natura distat, quid mirum est
5 has dissimilitudines ex differentibus causis esse factas?

Cic. de fato 4, 8 (reversus enim est auctor 'ad Chrysippi laqueos' 4, 7; contra hoc frg. pugnat c. 5, 9—11) 3 a add. Lambinus de summa doctrina cf. frgg. 109—111

Philod. de deorum vita beata (VH¹ VI) 8, 18: ... τεκμη- 66
ριοῦσθαι τοῖς

φαινομένοις, (δ)περ ἔδειξ(ε), ἄλλους ἄλλαις φύσεσιν

20 οἰκειοῦσ(θαι) καὶ τοῖς μὲν ὕ(δωρ) τοῖς δ' ἄερα καὶ γῆν,
(καὶ? το)ῦ-

το μὲν Ζ(ῶ)ιων τοῦτο δὲ φυτῶν καὶ τῶν ὄν()ων.

19 ὅπερ ἔδειξε *· δ' ὅπερ ἔδειξεν 20 οἰκειοῦσθαι Academiici· fort. οἰκειοῦσ(θαι) ε(τρα) leg. ὕ(δωρ) Acad., sed spatium deficit 21 ὄνυχων Acad. 'lapidum' vertentes. Chrysippo hoc placitum tribuerunt Acad.

Plut. de rep. Stoic. c. 23 p. 1045 C: Πρὸς τούτους ὁ Χρῦ- 67
σιππος ἀντιλέγων ὡς 'βιαζομένους τῷ ἀναιτίῳ τὴν φύσιν' ἐν πολλοῖς παρατίθησιν 'τὸν ἀστράγαλον καὶ τὸν ζυγὸν καὶ πολλὰ τῶν μὴ δυναμένων ἄλλοτε ἄλλας λαμβάνειν πτώσεις καὶ ῥοπὰς
5 ἄνευ τινὸς αἰτίας καὶ διαφορᾶς ἢ περὶ αὐτὰ πάντως ἢ περὶ τὰ ἔξωθεν γιγνομένης· τὸ γὰρ ἀναιτίον ὅλως ἀνύπαρκτον εἶναι καὶ τὸ αὐτόματον· ἐν δὲ ταῖς πλαττομέναις ὑπ' ἐνίων καὶ λεγομέναις ταύταις ἐπελεύσεσιν αἰτίας ἀδήλουσ ὑποτρέχειν καὶ λανθάνειν ἡμᾶς ἐπὶ θάτερα τὴν ὁρμὴν ἀγούσας'. ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖς
10 γωνιμωτάτοις ἐστὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ πολλακίς εἰρημένων.

1 τούτους· Epicureos 6 καὶ· fort. ὡς

Alex. de fato c. 23 (74 O.): Καταφεύγειν δὲ ἐπὶ τὸ 'ἀδηλον 68
εἶναι τίνος αἰτία', (ὡςπερ ἀμέλει καὶ ἐπὶ τῆς προνοίας τῆς κατ' αὐτοῦσ ἀναγκάζονται ποιεῖν πολλακίς,) εὐπορίαν ἐστὶ τοῖς ἀπόροισ μηχανωμένων.

id. de an. II p. 132 O.: 'οὐδ' ὅλως εἶναι τι συγχωροῖεν ἂν 68
τὴν τύχην, διδόντες τε εἶναι μαντικὴν καὶ τῶν ἀδήλων δοκούντων εἶναι τοῖς ἄλλοις γνωστικὴν αὐτὴν τιθέμενοι.'

3 τοῖς ἄλλοις· sc. hominibus praeter vates omnibus

id. de fato c. 8 (p. 24 O.): οί 'τὴν τύχην καὶ τὸ αὐτόματον' ὀριζόμενοι 'αἰτίαν ἀδελον ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ' . . . λέγειν τινὰς αὐτομάτως νοσεῖν, ὅταν ἀδελος ἦ αὐτοῖς ἢ αἰτία τῆς νόσου.

Alex. de an. II p. 132 O. τὴν τύχην αἰτίαν ἀδελον ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ.

Aet. I 29, 7 (p. 326 a 4, b 7 D. = Stob. I p. 92, 14 Wachsm.) περὶ τύχης· Ἀναξαγόρας καὶ οἱ Στωικοὶ ἀδελον αἰτίαν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ.

71 Alex. de fato c. 8 (p. 24 O.): τῷ γὰρ μὴ ἀναιρεῖσθαι ἐκεῖνο (τύχης ὄνομα) ὑπὸ τοῦ πάντα ἐξ ἀνάγκης γίνεσθαι τιθεμένου, μηδὲ τὴν τύχην ἀναιρεῖσθαι.

1 ἐκεῖνο VA· ἐκεῖνα (sc. τὰ ἀπὸ τύχης καὶ αὐτομάτως γινόμενα) Or. 3 ἀναιρ. VA· καὶ ἀναιρ.

72 ibid. c. 22 (p. 70 sq. O.): Φαεὶν δὴ 'τὸν κόσμον τόνδε ἕνα ὄντα καὶ πάντα τὰ ὄντα ἐν αὐτῷ περιέχοντα καὶ ὑπὸ φύσεως διοικούμενον ζῳτικῆς τε καὶ λογικῆς καὶ νοερᾶς ἔχειν τὴν τῶν ὄντων διοίκησιν αἰδῖον κατὰ εἰρμόν τινα καὶ τάξιν προϊούσαν, τῶν πρώτων τοῖς μετὰ ταῦτα γινομένοις αἰτίων γινομένων καὶ τούτῳ⁵ τῷ τρόπῳ συνδεομένων ἀλλήλοισι ἀπάντων, καὶ μήτε οὕτω τινὸς ἐν αὐτῷ γινομένου, ὡς μὴ πάντως ἐπακολουθεῖν αὐτῷ καὶ συνήφθαι ὡς αἰτίῳ ἕτερόν τι, μήτ' αὐτῶν ἐπιγινομένων τινὸς ἀπολελύσθαι δυναμένου τῶν προγεγονότων, ὡς μὴ τινα ἐξ αὐτῶν ἀκολουθεῖν ὡς περὶ συνδεόμενον· ἀλλὰ πάντῃ τε τῷ γενομένῳ¹⁰ ἕτερόν τι ἐπακολουθεῖν (ἡρτημένον αὐτοῦ ἐξ ἀνάγκης ὡς αἰτίου) καὶ πᾶν τὸ γινόμενον ἔχειν τι πρὸ αὐτοῦ, ὡς ὡς αἰτίῳ συνήρτηται. μηδὲν γὰρ ἀναίτιως μήτε εἶναι μήτε γίνεσθαι τῶν ἐν τῷ κόσμῳ διὰ τὸ μηδὲν εἶναι τῶν ἐν αὐτῷ ἀπολελυμένων τε καὶ κεχωρισμένων τῶν προγεγονότων ἀπάντων. διασπᾶσθαι γὰρ καὶ¹⁵ διαιρεῖσθαι καὶ μακρῆτι τὸν κόσμον ἕνα μένειν αἰεὶ κατὰ μίαν τάξιν τε καὶ οἰκονομίαν διοικούμενον, εἰ ἀναίτιός τις εἰσάγοιτο κίνησις· ἦν εἰσάγεσθαι, εἰ μὴ πάντα τὰ ὄντα τε καὶ γινόμενα ἔχει τινὰ αἰτία προγεγονότα, οἷς ἐξ ἀνάγκης ἔπεται. ὁμοίον τε εἶναι φαεὶν καὶ ὁμοίως ἀδύνατον τὸ ἀναίτιως τῷ γίνεσθαι τι ἐκ μὴ ὄντος.²⁰ τοιαύτην δὲ οὖσαν τὴν τοῦ παντὸς διοίκησιν ἐξ ἀπειρου εἰς ἀπειρον ἐνεργῶς τε καὶ ἀκαταστρόφως γίνεσθαι. οὗσης δὲ τινος διαφορᾶς ἐν τοῖς αἰτίοις, ἦν ἐκτιθέντες (σμῆνος γὰρ αἰτίων καταλέγουσι, τὰ μὲν προκαταρκτικὰ τὰ δὲ συναίτια, τὰ δὲ ἐκτικὰ τὰ δὲ συνεκτικὰ τὰ δὲ ἄλλο τι — οὐδὲν γὰρ δεῖ τὸν λόγον μακρύνειν²⁵ ἢ πάντα τὰ λεγόμενα παρατιθέμενον τὸ βούλημα αὐτῶν δεῖξαι τοῦ περὶ τῆς εἰμαρμένης δόγματος) ὄντων δὴ πλειόνων αἰτίων, ἐπίσης ἐπὶ πάντων αὐτῶν ἀληθὲς φαεὶν εἶναι τὸ ἀδύνατον εἶναι, τῶν αὐτῶν ἀπάντων περιεστηκότων περὶ τε τὸ αἴτιον καὶ ὡς ἔστιν αἴτιον, ὅτε μὲν δὴ μὴ οὕτως πῶς συμβαίνειν ὅτε δὲ οὕτως.³⁰ ἔσεσθαι γὰρ, εἰ οὕτω γίνοιτο, ἀναίτιόν τινα κίνησιν. τὴν δὲ εἰμαρμένην αὐτῆν καὶ τὴν φύσιν καὶ τὸν λόγον, καθ' ὃν διοικεῖται τὸ πᾶν, θεὸν εἶναι φαεὶν οὖσαν ἐν τοῖς οὐσί τε καὶ γινο-

μένοισι ἄσπασιν καὶ οὕτως χρωμένην ἀπάντων τῶν ὄντων τῇ οἰκείᾳ
 35 φύσει πρὸς τὴν τοῦ παντὸς οἰκονομίαν.' καὶ τοιαύτη μὲν ὡς
 διὰ βραχέων εἰπεῖν ἢ περὶ τῆς εἰμαρμένης ὑπ' αὐτῶν κατα-
 βεβλημέγῃ δόξα.

2 αὐτῶ· fort. αὐτῶ 6 συνδεομένων VA· συνδεδεμένων ἀλλήλοισι
 ἀπάντων V· ἀπάντων ἀλλήλοισι A 7 γινομένου· fort. γενομένου
 10 ἀκολουθεῖν VA· ἐπακολουθεῖν πάντῃ VA· πάντι γενομένῃ VA·
 γινομένῃ 11 αὐτοῦ ἐξ VA· ἐξ αὐτοῦ ἐπ' 13 εἶναι τῶν VA· εἶναι
 18 ἔχει A· ἔχει V 22 ἐνεργῶς Vsener· ἐναργῶς 23 σμῆνος γὰρ αἰτίων
 Casellius· μῆνος γὰρ αἰτίων VA 24 ἐκτικά· ἀκτικά V ἐκτικά A 26 ἢ σύμ-
 πάντα Vsener· εἰς πάντα V, πάντα A, fort. διὰ τὸ πάντα vel εἰς τὸ πάντα
 scr. παρατιθέμενον *· παρατιθέμενα VA, παρατιθεμένους 27 δὴ VA· δὲ
 30 ὅτε μὲν δὲ μὴ οὕτως συμβαίνειν A· ὅτε δε μὴ ἢ ὅτε δε μὴ οὕτως εἰ-
 πως συμβαίνει V, δὴ Orelli quem praene sequor, οὕτως πως Vsener

id. de an. II p. 159 b Ald.: πάντων τῶν ἐκτὸς περιεστῶτων 73
 ὁμοίων ἢ ταῦτά αἰρήσεσθαι τινα [ἦ] καὶ πράξειν ἢ δὴ ἀναίτιως
 ἔσεσθαι τι· τούτων δὲ τὸ μὲν ἀναίτιως τι γίνεσθαι ἀδύνατον
 εἶναι, τὸ δὲ ταῦτά αἰρεῖσθαι τῶν αὐτῶν περιεστῶτων δεικτικὸν
 5 εἶναι τοῦ τὰ ἐκτὸς αἰτία κύρια τῶν ἐφ' ἡμῖν πραττομένων εἶναι.
 τὸ γὰρ λέγειν 'πάντων — εἶναι' οὐχ ὑγιέει. 2 καὶ *· ἦ καὶ A
 ἦ δὴ vel ἦ *· ἦδη A 5 ἐφ' *· ὑφ'

Nemes. π. φύσεως ἀνθρ. c. 35 (p. 139): . . τῶν αὐτῶν αἰτίων 74
 περιεστηκότων (ὡς φασιν αὐτοὶ) πάσα ἀνάγκη τὰ αὐτὰ γίνεσθαι καὶ
 οὐχ οἷον τε ποτὲ μὲν οὕτω ποτὲ δὲ ἄλλως γενέσθαι διὰ τὸ ἐξ
 αἰῶνος οὕτως ἀποκεκληρωῖσθαι αὐτά. cf. infra τῶν αὐτῶν περι-
 5 εστηκότων αἰτίων ἀνάγκη τὰ αὐτὰ ἔπεσθαι.

Alex. de fato c. 15 (p. 54 O.): ἐποχομένων τῷ 'εἰδῆ τῶν 75
 αὐτῶν περιεστῶτων ὅτε μὲν οὕτως ὅτε δὲ ἄλλως ἐνεργῆσει τις,
 ἀναίτιον κίνησιν εἰσάγεσθαι, διὰ τοῦτο' λέγειν 'μὴ δύνασθαι οὐ
 4 πράξει τις πράξει τὸ ἀντικείμενον'.

τὸ δ' ἐποχομένων τῷ — ἀντικείμενον . . . παρορρωμένων (timeo ne
 sit). 1 ἐποχομένων τῷ· cf. Albin. c. 26 (τῷ δυνατῷ) ὡς περ ἐποχεῖται
 τὸ ἐφ' ἡμῖν, sed Alexander de hominibus sc. Stoicis videtur disserere
 τῷ εἰ δὴ Schwartz· τω εἰδει V, τῷ εἰδει A τῷ, εἰ Orelli; fort. tum l. 3
 scr. εἰσάγεσθαι <καί>

id. de an. II p. 159 a Ald.: ἔτι δὲ μᾶλλον ἀποροῖτ' ἂν τοῦτο, 76
 εἰ μὴδὲν ἀναίτιως γίνοιτο. καὶ αὐτὸ ἄσπασιν ἐδόκει. δεῖ γὰρ τῶν
 ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑφ' ἡμῶν γινομένων προϋπάρχειν τὸ αἰτίον·
 ἀδύνατον δὲ ἐστὶ τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἶναι τῶν ἀντικειμένων· ἀλλ'
 5 εἰ τοῦτο, ἐξ ἀνάγκης πάντα τὰ γιγνόμενα γίνεται, προκαταβέ-
 βληται γὰρ αὐτῶν τὰ αἰτία· τοῦτο δὲ οὕτως ἔχειν ἀναγκαῖον
 ἔστιν, ἐὰν μὴ τις ἀναίτιος κίνησις εὐρεθῆ.

Cic. de fato 12, 26 confectum negotium, si quidem conceden-
 dum tibi (Chrysippe) est aut fato omnia fieri aut quicquam fieri posse
 sine causa.

Si est motus sine causa, non omnis enuntiatio (quod ἀξίωμα 77

dialectici appellant) aut vera aut falsa erit. causas enim efficientis quod non habebit, id nec verum nec falsum erit; omnis autem enuntiatio aut vera aut falsa est: motus ergo sine causa nullus est. quod si ita est, omnia quae fiunt causas fiunt antegressis; id si ita est, 5 fato omnia fiunt: efficitur igitur fato fieri quaecumque fiant.

ibid. 10, 20 sq. *alia videamus: concludit enim Chrysippus hoc modo: 'si est — fiant'* 2 *efficientis*: dubito an adiectum sit ab Antiocho.

infra § 21 itaque contendit omnis nervos Chrysippus, ut persuadeat omne δέξιμα aut verum esse aut falsum. et 16, 38 tenebitur <igitur> id, quod a Chrysippo defenditur, omnem enuntiationem aut veram aut falsam esse.

fort. etiam antecedentia Chrysippea sunt inde a *sed ex aeternitate* § 37. cf. Cic. Ac. II 29, 95; Diog. Laert. VII 65.

ibid. 10, 21 . . . Chrysippus metuit, ne, si id non optinuerit, omne quod enuntietur aut verum esse aut falsum, non teneat omnia fato fieri et ex causis aeternis rerum futurarum.

- 78 ibid. 11, 26 quid est cur non omnis enuntiatio aut vera aut falsa sit, nisi concesserimus fato fieri quaecumque fiant? quia 'futura vera, inquit, non possunt esse ea, quae causas cur futura sint non habent: habeant igitur causas necesse est ea quae vera sunt: ita, cum evenerint, fato evenerunt'. 5

1 *enuntiatio* Davisius: *pronuntiatio* codd. et edd., id quod Gellius non tueretur sic dicens (XVI 8) 'δέξιμα appellatum est . . . a . . . Cicerone *pronuntiatum*, quo ille tamen vocabulo tantisper uti se adtestatus est, 'quo ad melius, inquit, invenero'. iam enim invenerat Tullius 'enuntiationem' cf. ibid. 1, 1. 10, 20, 12, 27 et saepe 3 *inquit*: sc. Chrysippus 4 *quae vera sunt*: fort. 'quae vera futura sunt' Or., haec audi 5 *evenerunt* *: *evenerint*

- 79 ibid. 7, 14 omnia enim vera in praeteritis necessaria sunt, ut Chrysippo placet dissentienti a magistro Cleanthe, quia sunt immutabilia nec in falsum e vero praeterita possunt convertere.

Arr. Epict. diss. II 19, 3: οἱ δὲ τὰλλα δύο (τηρήσουσιν), ὅτι δυνατόν τ' ἐστίν, ὃ οὐτ' ἔστιν ἀληθές οὐτ' ἔσται, καὶ πᾶν παρεληλυθός ἀληθές ἀναγκαῖόν ἐστιν· δυνατόν δὲ ἀδύνατον ἀκολουθεῖ.

1 οἱ δὲ· Chrysippus, cf. § 6. de doctrina quam Prantl (gesch. d. logik I 465) male intellexit, cf. Jacobus Harris apud Schweighauserum ed. 1799 II 1 p. 515—518. § 9: γέγραφε δὲ καὶ Χρύσιππος θαυμαστῶς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ δυνατῶν . . . περὶ τούτου (τοῦ κυριεύοντος).

- 80 Plut. de Stoic. rep. c. 46 p. 1055 D sq.: ὁ δὲ τῶν δυνατῶν λόγος πρὸς τὸν τῆς εἰμαρμένης λόγον αὐτῷ πῶς οὐ μαχόμενός ἐστιν; εἰ γὰρ 'οὐκ ἔστι δυνατόν, ὅπερ ἡ ἔστιν ἀληθές ἢ ἔσται κατὰ Διόδωρον, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἐπιδεκτικόν τοῦ γενέσθαι κἂν μὴ μέλλῃ γενήσεσθαι δυνατόν ἐστιν', ἔσται δυνατὰ πολλὰ τῶν μὴ καθ' εἰμαρμένην . . .

2 αὐτῷ· Chrysippo

- 81 Alex. de fato 10 (p. 32 O.): Ὅμοιον δὲ τούτῳ καὶ τὸ λέγειν 'τὸ ἀξίωμα τὸ ἔσται αἰρίον ναυμαχία' ἀληθές μὲν εἶναι δύνασθαι,

οὐ μέντοι καὶ ἀναγκαῖον· ἀναγκαῖον μὲν γὰρ τὸ ἀεὶ ἀληθές·
 τοῦτο δὲ οὐκέτ' ἀληθές μένει, ἐπειδὴν μὴ ναυμαχία γένηται. εἰ
 5 δὲ μὴ τοῦτο ἀναγκαῖον, οὐδὲ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνονμενον τὸ ἐξ
 ἀνάγκης ἔσεσθαι ναυμαχίαν'. εἰ δὲ ἔσται μὲν οὐκ ἐξ ἀνάγκης ἀληθές
 (ἀληθοῦς ὄντος τοῦ ἔσεσθαι ναυμαχίαν, οὐκ ἐξ ἀνάγκης δέ), ἐν-
 δεχομένως δηλονότι· εἰ δὲ ἐνδεχομένως, οὐκ ἀναιρεῖται τὸ ἐν-
 δεχομένως 'τινὰ' γενέσθαι ὑπὸ τοῦ 'πάντα' [λέγοντος] γίνεσθαι
 10 καθ' εἰμαρμένην'.

4 τοῦτο· sc. τὸ ἀξίωμα ἀ. μένει, ἐ. μὴ v. Vsener. ἀ. μὲν, ἐπειδ' ἂν
 δ' ἢ VA, ἀ μὲν, ἐ. δ' ἢ γένηται VA· γένηται ἀληθές. 6 ἀνάγκης· εἰμαρμέ-
 νης conī. Heine p. 35, 1 serio ut videtur εἰ δὲ κτλ. videtur ipse addere
 Alexander 8/9 ἐνδεχομένως Schwartz· ἐνδεχόμενον ὡς 9 λέγοντος om. VA

Simpl. ad cat. quat. Υβ' fol. 193 (ed. Zachariae Calliergi 1499):
 Περὶ δὲ τῶν εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον ἀντιφάσεων οἱ μὲν Στωικοὶ τὰ
 αὐτὰ δοκιμάζουσιν ἄπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ὡς γὰρ τὰ περὶ τῶν
 παρόντων καὶ παρεληλυθότων ἀντικείμενα οὕτως καὶ τὰ μέλλοντα
 5 αὐτὰ τέ φασι καὶ τὰ μόρια αὐτῶν· ἢ γὰρ τὸ ἔσται ἀληθές ἐστιν
 ἢ τὸ οὐκ ἔσται, εἰ δεῖ ἤτοι ψευδῆ ἢ ἀληθῆ εἶναι (ὑρίσθαι γὰρ
 κατ' αὐτὰ τὰ) μέλλοντα· καὶ εἰ μὲν ἔστι ναυμαχία αὔριον, ἀληθές
 εἰπεῖν ὅτι ἔσται· εἰ δὲ μὴ, ἔσται ψεῦδος τὸ εἰπεῖν ὅτι ἔσται. ἤτοι
 ἔσται ἢ οὐκ ἔσται· ἤτοι ἄρα ἀληθές ἢ ψεῦδος θάτερον.

4 καὶ τὰ· fort. καὶ τὰ κατὰ τὰ 6 ὑρίσθαι· ὑρίσται Vsener 7 ἔστι·
 fort. ἔσται de re cf. Sext. adv. mathem. VIII 10, Laert. Diog. VII 75

Cic. de fato 7, 13: Tu (Chrysippe) et, quae non sint futura, 82
 posse fieri dicis — ut frangi hanc gemmam, etiam si id numquam
 futurum sit — neque necesse fuisse Cypselum regnare Corinthi, quam-
 quam id millensimo ante anno Apollinis oraculo editum esset.

2 frangi hanc gemmam: non recte interpretatus est Wachsmuth (die
 ansichten der Stoiker ueber mantik und daemonen p. 25 cum adn. 31),
 quippe qui possibilium non habuerit rationem.

Alex. de fato c. 10 (p. 30 O.): Τὸ δὲ λέγειν 'μὴ ἀναιρεῖσθαι' 83
 πάντων γινομένων καθ' εἰμαρμένην τὸ δυνατόν τε καὶ ἐνδεχό-
 μενον, τῷ δυνατόν μὲν εἶναι γενέσθαι τοῦτο, δ' ὑπ' οὐδενός κω-
 λύεται γενέσθαι, κἂν μὴ γένηται, τῶν δὲ καθ' εἰμαρμένην γινο-
 5 μένων οὐ κεκωλύσθαι τὰ ἀντικείμενα γενέσθαι (διὸ καίτοι μὴ
 γινόμενα ὁμως ἐστὶ δυνατόν)· καὶ τοῦ μὴ κεκωλύσθαι γενέσθαι
 αὐτὰ ἀπόδειξιν φέρειν τὸ ἡμῖν τὰ κωλύοντα αὐτὰ ἂν ἄγνωστα
 εἶναι, πάντως μὲν τινα ὄντα· ἃ γὰρ ἐστὶν αἴτια τοῦ γίνεσθαι
 τὰ ἀντικείμενα αὐτοῖς καθ' εἰμαρμένην, ταῦτα καὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι
 10 οὗτοι αἴτια, εἴγε, ὡς φασιν, ἀδύνατον τῶν αὐτῶν περιεστώτων
 γίνεσθαι τὰ ἀντικείμενα· ἄλλ' ὅτι μὴ ἡμῖν ἐστὶ γνώριμά τινα, ἃ
 ἔστι, διὰ τοῦτο ἀκώλυτον αὐτῶν τὸ μὴ γίνεσθαι λέγουσιν...

τὸ δὲ λέγειν . . καὶ ἀπόδειξιν φέρειν (— λέγουσιν.), τὸ δὴ ταῦτα λέγειν
 πῶς οὐ παιζόντων ἐστίν;

4 κἂν V· ἂν δὲ V² s. lin.· δ (vel δι vel δε) corr. vet. γινομέ-
 νων VA· γενομένων, similiter l. 8 et 9 γίνεσθαι V 5 κεκωλύσθαι
 Vsener· κεκώλυται 7 φέρειν VA et Orelli· φέρει ἄγν. ἂν *

ἂν ἄγν. V¹, ἄγν. V²A, intellege ἡμῖν τὰ κωλύοντα αὐτὰ ἄγνωστα ἂν ἦν, εἰ κωλύοντά τινα ὑπῆρχεν· νόν δὲ οὐχ ὑπάρχει 10 οὗτοι *· τούτοις εἶγε A· οὐεγε V¹ nescio quomodo correctum 11 μὴ· fort. δὴ

id. de an. p. 142 O.: 'δύνασθαί τινα καὶ τῶν γιγνομένων μὴ γίγνεσθαι καὶ τῶν μὴ γιγνομένων γίγνεσθαι.'

Cic. de fato 7, 14: Quamquam hoc (si quod primum in conexo est necessarium sit, fieri etiam quod consequitur necessarium) Chrysippo non videtur valere in omnibus.

ibid. 8, 15: Hoc loco Chrysippus aestuans falli sperat Chaldaeos ceterosque divinos neque eos usuros esse coniunctionibus, ut ita sua percepta pronuntient 'si quis natus est oriente canicula, is in mari non morietur', sed potius ita dicant 'non et natus est quis oriente canicula et is in mari morietur'.

1 falli pro refelli est 2 eos: fort. eis vel iis coniunctionibus: conexionibus Madv. sed conexum species esse videtur, coniunctio genus

ibid. infra: Medicus in primis quod erit ei perspectum in arte non ita proponet 'si cui venae sic moventur, is habet febrim' sed potius illo modo 'non et venae <cui> sic moventur et is febrim non habet'; itemque geometres non ita dicit 'in sphaera maximi orbis medii inter se dividuntur' sed potius illo modo 'non et sunt in sphaera maximi orbis et ii non medii inter se dividuntur'.

haec 'ex conexu ad negationem coniunctionum' ipse Cicero vel potius Antiochus transtulit, cf. § 16

1 *perspectum*: *perceptum* Hottinger 3 *non et v. sic cui m.* Mueller: *non et v. sic m.* codd., *non cui v. sic m.* Hottinger

Diogenian. fr. 4, 1: φέρει δὲ καὶ ἄλλην ἀπόδειξιν ἐν τῷ προειρημένῳ βιβλίῳ τοιαύτην τινά· 'μὴ γὰρ ἂν τὰς τῶν μάντεων προρρήσεις ἀληθεῖς εἶναι' φησίν, 'εἰ μὴ πάντα ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης περιείχοντο'.

1 φέρει cod. A: ἐρεῖ G 4 περιείχοντο A· περιείχετο G

infra v. 10: οὕτω τὴν ἀπόδειξιν ἡμῖν Χρυσίππος κεκόμικε δι' ἀλλήλων κατασκευάζων ἑκάτερα. τὸ μὲν γὰρ 'πάντα γίγνεσθαι καθ' εἰμαρμένην' ἐκ τοῦ 'μαντικὴν εἶναι' δεικνύναι βούλεται, τὸ δὲ 'εἶναι μαντικὴν' οὐκ ἂν ἄλλως ἀποδείξαι δύναίτο, εἰ μὴ πρόλαβοι τὸ 'πάντα συμβαίνειν καθ' εἰμαρμένην'.

3 δεικνύναι βούλεται· βουλὴν δείκνυται A

Alex. de an. II p. 136 O.: ἀποφαίνονται πᾶν τὸ γιγνόμενον γίγνεσθαι καθ' εἰμαρμένην, καὶ τέχνην ὑποκρίνονταί τινα τοιαύτην, καθ' ἣν φασιν οἰοί τε εἶναι πάντα προγιγνώσκειν τε καὶ προμηνύ[σ]ειν τὰ ὁπωσοῦν ἐξόμενα, τῷ μηδὲν αὐτῶν γίγνεσθαι χωρὶς ἀνάγκης τινός, ἣν εἰμαρμένην λέγουσι.

id. de fato c. 30 (p. 96 O.): δειχθήσεται διὰ τῆς ἐκείνων περὶ τῶν μελλόντων προγιγνώσεως τὸ πάντα ἐξ ἀνάγκης τὰ γινόμενα γίνεσθαι.

contrarium efficit Alex.: οὐ μὴν δειχθήσεται — γίνεσθαι.

Cic. de fato 15, 33 . . Stoicis, qui omnia fato fieri dicunt, con-88
sentaneum est huiusmodi oracula ceteraque quae a divinatione du-
cuntur conprobare.

Alex. de fato c. 31 (p. 102 O.): καὶ πιστεύουσιν τοῖς ἀτοπωτά-89
τοις ῥαδίως καὶ τοῦ κατὰ λόγον αὐτὰ γενέσθαι αἰτίας τινὰς λέ-
γειν οὐκ ὀκνοῦσιν.

de divinatione et oraculis agitur .

ibid. c. 17 (p. 60 O.): αἶ τε τῶν θεῶν ἐπιφάνειαι, ἅς φασιν90
γίνεσθαι τιςιν, κατὰ τινα γίνονται προκαταβεβλημένην αἰτίαν, ὡς
πρὸ τοῦ γενέσθαι τινὰ αὐτῶν, ἀληθές εἶναι τὸ τοῦδε μὲν ἔσεσθαι
τινα ἐκ θεῶν κηδεμονίαν, τοῦδε δὲ μή.

εἰ γὰρ 'αἶ τε — μή', πῶς ἂν ἔτι τοῦτο πρόνοιάν τις δικαίως λέγοι;
φασι A· φασίν V

ibid. c. 30 (p. 92 O.): εὐλογον εἶναι τοὺς θεοὺς τὰ ἐκόμμενα91
προειδέναι (ἄτοπον γὰρ τὸ λέγειν ἐκείνους ἀγνοεῖν τι τῶν ἐσο-
μένων) καὶ τοῦτο λαμβάνοντας κατασκευάζειν πειράσθαι δι' αὐτοῦ
τὸ πάντα ἐξ ἀνάγκης τε γίνεσθαι καὶ καθ' εἰμαρμένην.

τὸ δὲ λέγειν 'εὐλογον — εἰμαρμένην' οὔτε ἀληθές οὔτε εὐλογον.
add. infra p. 94 O. εὐλογον εἶναι μὴ ἀγνοεῖν αὐτὰ τοὺς θεοὺς.

ibid.: ὅτι οἱ θεοὶ προγιγνώσκουσι τὰ μέλλοντα, δι' αὐτοῦ
κατασκευάζειν τὸ ἐξ ἀνάγκης αὐτὰ γίνεσθαι, ὡς οὐκ ἂν εἰ μὴ
οὕτως γίγνοιτο προγνωσόμενων. εἰ δὲ 'τῇ τῶν θεῶν προγνώσει
τε καὶ προαγορεύσει τὸ ἀναγκαῖον ἔπεται', καὶ κατ' αὐτοὺς 'εἰ
5 μὴ τὸ ἀναγκαῖον ἐν τοῖς γινομένοις εἴη', οὐκ ἂν κατ' αὐτοὺς οἱ
θεοὶ προγιγνώσκοντες τὰ μέλλοντα.

2 αὐτὰ A et rubr. V· αὐτῶι V¹ 5 οὐκ ἂν· οὐ γὰρ VA

ibid.: διὰ τοῦ προλαμβάνειν τοῦτο 'τὴν φύσιν τὴν τῶν πραγ-92
μάτων τοιαύτην' εἰσάγουσιν, οὐδαμῶς ἀκόλουθα καὶ συνψδὰ τοῖς
γινομένοις τε καὶ ἐναργέσιν λέγοντες.

1· τοῦτο·

ibid.: καὶ αὐτοὶ τὴν αὐτὴν ἀδυναμίαν τοῖς θεοῖς φυλάσσου-93
σιν, εἴ γε κατ' ἀδυναμίαν χρῆ καὶ ἀσθένειαν λέγειν γίνεσθαι τὸ
τὰ ἀδύνατα μὴ δύνασθαι cf. infra p. 96 O. συγχωροῦσιν τὰ
ἀδύνατα καὶ τοῖς θεοῖς εἶναι τοιαῦτα.

2 εἴ γε VA· εἰ γὰρ de re cf. praef. p. 699

falso ibid. p. 96 O. 'πάντα τοῖς θεοῖς δυνατὰ φασιν εἶναι, nisi ipse
scripsit cum A εἰ μὲν 'πάντα τὰ δυνατὰ τοῖς θεοῖς δυνατὰ φ. ε. κτλ. πάντα
τὰ τοῖς V, πάντα τοῖς vulgo. infra item falso ἔσται δὲ καὶ τὰ ἀδύνατα
ἐκείνοις δυνατὰ.

ibid. c. 31.: ὑμνοῦντες τὴν μαντικὴν καὶ κατὰ τὸν αὐτῶν94
λόγον μόνον εὐχέσθαι λέγοντες αὐτὴν, καὶ ταύτη πίστει τοῦ πάντα
καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι χρώμενοι . . . ἀπορούντων γὰρ τινων
πρὸς αὐτοὺς, τί δὴ ποτε, εἰ πάντα τὰ γινόμενα ἐξ ἀνάγκης γί-
5 νεται, αἱ παρὰ τῶν θεῶν μαντεῖαι μὲν γίνονται συμβουλαῖς ἐοι-

κῦια, ὡς δυναμένων, δι' ὃ ἤκουσαν, καὶ φυλάσασθαι τι καὶ ποιῆσαι τῶν ἀκουσάντων, καὶ δὴ καὶ τὸν τῷ Λαίῳ δοθέντα χρησμὸν παρεχομένων, δι' οὗ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Πύθιος περὶ τοῦ μὴ δεῖν παιδοποιεῖσθαι· [p. 98]

ἔϊ γὰρ φυτεύσεις παῖδα, ἀποκτενεῖς ἑὸς φῦς 10
καὶ πᾶς σὸς οἶκος βήσεται δι' αἵματος? —

φασὶν ὡς κηρύττει τὰ συγγράμματα αὐτῶν, <οὐχ> οὕτως αὐτὸν χρῆσαι, ὡς οὐκ εἰδὸτα ὅτι μὴ πεισθῆσεται (παντὸς γὰρ μᾶλλον ἦδει) ἀλλ' ὅτι μὴδὲν μὲν αὐτοῦ τοιοῦτον χρήσαντος, οὐδὲν ἐμελλεν τῶν κατὰ τὴν περιπέτειαν τὴν περὶ τὸν Λαίῳ τε καὶ τὸν Οἰδίπουν 15 γενομένων γίνεσθαι· οὕτε γὰρ ἂν ἐξέθηκεν ὁ Λαῖος τὸν γενόμενον αὐτῷ παῖδα, ὡς ἐξέθηκεν, οὕτ' ἀναιρεθεὶς ὁ παῖς ὑπὸ τοῦ βουκόλου καὶ δοθεὶς πρὸς εἰσποίησιν τῷ Κορινθίῳ Πολύβῳ, ἀνδρωθεὶς καὶ περιτυχῶν τῷ Λαίῳ κατὰ τὴν ὁδὸν ἀγνοῶν τε καὶ ἀγνοούμενος ἀπέκτεινε αὐτόν. οὐ γὰρ ἂν ποτε ὡς υἱὸς ἔνδον 20 παρ' αὐτῷ τρεφόμενος ἠγνόησε τοὺς γονεῖς, ὡς τὸν μὲν αὐτῶν ἀποκτείνειν, τὴν δὲ ἀγαγέσθαι πρὸς γάμον'.

1 αὐτῶν· αὐτοῦ (sc. τοῦ θεοῦ) VA 2 ταύτην VA· τοι Casp. Or., ταύτην volgo; aut hoc tenendum pro τούτῳ aut scr. διὰ ταύτην vel δι' αὐτήν (ad eam comprobendam) 6 διὸ VA· δι' ἃ 7/8 παρεχομένων V (ex sil.)· παραδεχομένων A fort. recte, quia ab ipso Chryssippo susceperunt oraculum adversarii Academici 8 οὗ VA· δ 10 sq. Eur. Phoen. 19/20 cf. frg. 128 et Chalcid. 153 φυτεύσεις Alex.· τεκνώσεις Eur. φῦς VA· παῖς 12 κηρύττει· κηρύττειν VA αὐτῶν A· αὐτῷ V οὐχ add. Vseuer 13 ὡς VA· μὴ ὡς Or. e codd. det. παντὸς A·

παντὸς V, πάντως reicit Casp. Or. 14 μὴδὲν μὲν· fort. μὴδὲ ἐν τῶν· τῷ VA 16 ἀνεξέθηκεν V 21 αὐτῷ· αὐτὸν VA 22 fortasse addenda sunt etiam sequentia: ὅπως οὖν πάντα ταῦτα σωθῆ καὶ πληρωθῆ τὸ τῆς εἰμαρμένης δῶμα, φαντασίαν ὁ θεὸς διὰ τοῦ χρησμοῦ τῷ Λαίῳ παρέσχεν ὡς δυναμένῳ φυλάσασθαι τὰ λεγόμενα, καὶ ἐπεὶ μεθυθεὶς ἐπαιδοποιήσατο ἐξέθηκεν τὸ γενόμενον παιδίον ὡς διαφθερῶν· ἦ τις ἐκθεὶς αἰτία τῶν ἀνοσιῶν μύθων ἐγένετο. sed audis adversarium loquentem.

- 15 Diogenian. fr. 4, 73: τὸν γοῦν Οἰδίποδα καὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν τοῦ Πριάμου καὶ αὐτὸς ὁ Χρύσιππος φησι πολλὰ μηχανησαμένων τῶν γονέων ὥστε ἀποκτείνειν, ἵνα τὸ ἀπ' αὐτῶν προρρηθὲν αὐτοῖς κακὸν φυλάξωνται, μὴ δυνηθῆναι. οὕτως οὐδὲν ὄφελος οὐδὲ αὐτοῖς τῆς τῶν κακῶν προαγορεύσεως [ὡς] φησιν 5 εἶναι διὰ τὴν ἐκ τῆς εἰμαρμένης αἰτίαν.

1 de fabula Alexandri cf. Eur. fr. p. 297 N., schol. ad Hom. Il. Γ 325, Apollod. q. d. III 12, 6 3 ἀπ' αὐτῶν (sc. Oedipodis et Alexandri)· ἐπ' αὐτῶν G 4 αὐτοῖς· fort. αὐτοῖς 5 φησιν· ὡς φησιν A 6 τὴν ἐκ τῆς· τὴν τῆς A

- 36 de Iove sempiterno ceterisque diis perituris vide de prov. fr. 3.

LIBER II

- 97 Chryssippus aestuans laboransque . . . et fato omnia fieri et esse aliquid in nobis intricatur.

Gell. n. a. VII 2, 15 dicit haec in Ciceronis de fato libro se legisse. locus est graviter corruptus saepeque temptatus, id quod nostram quaestionem non attingit.

Cic. de fato 17, 39: Ac mihi quidem videtur . . . Chrysippus 98 tamquam arbiter honorarius medium ferire voluisse: sed adplicat se ad eos potius, qui necessitate motus animorum liberatos volunt; dum autem verbis utitur suis, delabitur in eas difficultates, ut necessitatem fati confirmet invitus.

Diogenian. fr. 1, 12: Chrysippus versibus Homericis fato re-99 pugnantis καὶ αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ χρήται βουλό-μενος συνιστᾶν τὸ καὶ παρ' ἡμᾶς πολλὰ γίνεσθαι, οἷον τὸ

αὐτοὶ γὰρ σφετέρησιν ἀτασθαλίησιν ὄλοντο'
5 καὶ τὸ 'ὦ πόποι, οἷον δὴ νῦ θεοὺς βρότοι αἰτιῶνται'
ἔξ ἡμέων γάρ φασι κάκ' ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
σφῆσιν ἀτασθαλίησιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσι'.

4 Od. α 7 αὐτοὶ αὐτῶν Hom. 5 sqq. Od. α 32—4; diligentius haec invenies in libro de providentia frg. 32 exposita

Alex. de fato c. 26 (p. 82 O.): ἀπορούσιν πρὸς τὸ εἶναι τοι-10 οὔτον τὸ ἐφ' ἡμῖν ὁποῖον ἢ κοινῇ πρόληψις τῶν ἀνθρώπων πεπίστευκεν.

2 τὸ ἐφ' VA· ἐφ 3 πεπίστευκεν A· πεπιστευκεναὶ V

ibid. c. 33 (p. 104 O.): λέγειν ἠγεῖσθαι τοὺς [οὐχ] ἡγουμέ-10 νους ἐν τῷ σφῆσθαι τὴν καθ' ὄρμην τῶν ζῶων ἐνέργειαν ἢ δὴ σφῆσθαι καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν, τῷ [μὴ] πᾶν τὸ καθ' ὄρμην γινόμενον ἐπὶ τοῖς ὀρμῶσιν εἶναι· καὶ διὰ τοῦτο ἐρωτᾶν, εἰ μὴ ἐνέργημα
5 τι τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐστί· καὶ λαβόντας ἐπὶ τούτῳ πάλιν ἐρωτᾶν, εἰ μὴ τῶν ἐνεργημάτων τὰ μὲν εἶναι δοκεῖ καθ' ὄρμην, τὰ δὲ οὐ καθ' ὄρμην· ὃ λαβόντας πάλιν προσιθῆναι τούτῳ τὸ μήτε τῶν ἐνεργημάτων μὲν, μὴ καθ' ὄρμην δὲ εἶναι τι ἐφ' ἡμῖν· οὐ καὶ
10 αὐτοῦ συγχωρουμένου ἐπὶ τούτοις λαμβάνειν τὸ πᾶν τὸ καθ' ὄρμην γινόμενον ἐπὶ τοῖς οὕτως ἐνεργουσίᾳ εἶναι, ἐπειδὴ ἐν μηδενὶ τῶν ἄλλως ἐνεργουμένων ἐστί· καὶ διὰ τοῦτο λέγειν σφῆσθαι κατ' αὐτοὺς καὶ τὸ τοιοῦτον ἐφ' ἡμῖν, ὃ δυνατόν ὑφ' ἡμῶν γενέσθαι τε καὶ μὴ — εἶναι δὴ καὶ τὰ οὕτως γινόμενα ἐν τοῖς καθ' ὄρμην γινομένοις.

τὸ δὲ λέγειν ἠγεῖσθαι — γινομένοις' ἐστί πῶς οὐ παντάπασιν ἀγνοούτων . . . ; 1 ἠγεῖσθαι corruptam efficit sententiam; quare V et οὐχ et μὴ videtur expunxisset. ἀτοπα ante ἠγεῖσθαι addidit Heine. sed ipsum ἠγεῖσθαι vix sanum est: exspecto ληρεῖν, νηπιάζεσθαι vel tale quid. Casp. Or. scripsit οὐχ ἠγ. τοὺς ἠγ. . . τὸ μὴ πᾶν 4 ἐρωτᾶν εἰ μὴ — πάλιν (6) om. A 7 μήτε VA· del. Heine, qui addit post δὲ <μηδέ>: at nota est forma concludendi Chrysippea, cf. exc. praef. p. 704 fort. μὴ τι scr. et infra τὸ (pro τι) ἐφ' ἡμῖν, μηδὲ Vs. 8 οὐ καὶ αὐτοῦ *· ὄουκ' αὐ||τοῦ V, οὐκ αὐτοῦ A, καὶ αὐτοῦ vulgo 11 τοῦτο VA· τούτου

infra 'ἐν τοῖς καθ' ὁρμὴν ἐνεργουμένοις τὸ ἐφ' ἡμῖν εἶναι' συγκεχώρηται διὰ τοῦ λόγου.

ibid. c. 14 (p. 52 O.): 'Ἐπι μὲν γὰρ τῆς ὁρμῆς ἔχουσιν λέγειν τὸ ἐπι τοῖς ζῷοις εἶναι τὰ γινόμενα καθ' ὁρμὴν, ὅτι μὴ οἶα τε χωρὶς ὁρμῆς τὰ δι' αὐτῶν γινόμενα ποιεῖν.

2 μὴ· μῆι V, μὴν A

supra: Τὰ διὰ τοῦ βουλευέσθαι γινόμενα ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ εἶναι . .

cf. *supra* ἐν τῷ βουλευέσθαι τὸ ἐφ' ἡμῖν.

οὐκέτι χώραν ἔχει τὸ λέγειν τὸ (sic VA) 'τὰ — εἶναι' τῷ μὴ δύνασθαι ἄλλως τι δι' αὐτοῦ γίνεσθαι.

1 ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ· ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων VA

Nemes. π. φύσεως ἀνθρ. cap. 35 (p. 139 a. c.): . . τὴν ὁρμὴν ἐφ' ἡμῖν τάττουσιν, ὅτι φύσει ταύτην ἔχομεν.

- 02 fr. dubium. Fulgent. mytholog. l. I praef. a. c. (p. 621 auct. mythogrph. lat. ed. A. v. Stavèren Lugd. Bat. et Amstelæd. 1742) . . nequaquam apud humanos sensus, nisi fortuitis compulsationibus moti, nascuntur errores, ut etiam Chrysippus de fato scribens ait 'compulsationibus lubricis voluntur incursus'. 5

- 03 Alex. de fato c. 36 (p. 112 sq. O.): 'Οὐ γάρ, ἔστι μὲν τοιαύτη ἡ εἰμαρμένη, οὐκ ἔστι δὲ νόμος' . . . τὰ μὲν γινόμενα καθ' εἰμαρμένην ἔπεται τοῖς ἐξ ἀνάγκης αὐτὰ περιεστῶσιν αἰτίοις, καὶ οὐχ οἶδόν τε τὸν καθ' ὁρμὴν ἐνεργοῦντα μὴ ἀκολουθεῖν τούτοις τοῖς αἰτίοις τὴν αἰτίαν τὴν ἐξ αὐτοῦ πάντως ἐκείοις συνάπτοντα, 5 ὥστε οὐδὲ τὸν ἀπὸ ὕψους ἀφεθέντα λίθον μὴ κάτω φέρεσθαι, ἢ τὴν σφαῖραν κατὰ τοῦ πρανοῦς μὴ κυλίεσθαι ἀφεθείσαν κατ' αὐτοῦ . .

1/2 ad sententiam cf. frg. 55, 1—4. δὲ· γὰρ VA 3 εἰ γὰρ 'τὰ — αὐτοῦ', τίς ἐστὶ χρεῖα νόμων; 5 τὴν αἰτ. VA· καὶ τὴν αἰτ. συνάπτοντα secundum edd. Caselii et Londinam temptavi· συνάπτον VA, συνάπτειν volgo; vix συνάπτον recipiendum anteaque corr. τὸ . . . ἐνεργοῦν, quia exempla lapidum argumentum in hominem prolatum postulant αὐτοῦ*· αὐτοῦ 6 ὥστὲ V ἀφεθέντα*· ἀφέντα 7 κυλίεσθαι V· κυλύεσθαι A

ibid. c. 38 (p. 120 O.): 'τὴν καθ' ὁρμὴν κίνησιν τοῖς ζῷοις μένουσαν πάντων γινόμενων καθ' εἰμαρμένην'.

- 04 'Ἀλλὰ παρ' ἡμᾶς μὲν ἔσται, . . . περιελημμένου μέντοι τοῦ παρ' ἡμᾶς ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης.

Diogenian. fr. 8, 41 sq.

- 05 Alex. de fato c. 8 (p. 24 O.): Πάντα προηγησαμένοις τισὶν αἰτίοις καὶ προηγουμένοις ἐξ ἀνάγκης ἔστι τε τὰ ὄντα καὶ τὰ γινόμενα γίνεται, ἐκάστου τῶν γινόμενων αἰτίον τι προκαταβεβλημένον ἔχοντος, οὐ ὄντος ἢ γεγονότος ἀνάγκη καὶ αὐτὸ ἢ εἶναι ἢ γενέσθαι. 5

4 ἔχοντος V· ἔχοντα A

ibid. c. 5 (p. 14 O.): Ἀρχὰς εἶναι τινὰς, καὶ αἰτίας ἔξωθεν προκαταβηλημένας τοῦ πάντως ἢ γενέσθαι τι αὐτῶν ἢ μὴ γενέσθαι.

ibid. c. 11 (p. 38 O.): Πάντα δὲ πράττομεν πράττοντες διὰ 106
τινὰς αἰτίας προκαταβηλημένας, ὡς μηδεμίαν ἔχειν ἔξουσίαν τοῦ
πράττειν τὸδε τι καὶ μὴ, ἀλλ' ἀφωρισμένως ἕκαστον πράττειν ὡν
πράττομεν, παραπλησίως τῷ θερμαίνοντι πυρὶ καὶ τῷ λίθῳ τῷ
5 κάτω φερομένῳ, καὶ τῷ κατὰ τοῦ πρᾶνουὺς κυλιόμενῳ κυλίνδρῳ:

εἰ δ' εἶημεν ἑπάντα — κυλίνδρῳ', τί πλέον . . ἐκ τοῦ βουλευέσθαι . .
γίνεται; 2 ἔχ. ἔξ. V· ἔξ. ἔχ. A 3 ἀφωρισμένως VA· ἀφορισμένως
4/5 τῷ κάτω φερομένῳ V· τῷ καταφερομένῳ A, καταφερομένῳ volgo
5 τῷ κατὰ V· om. A

ibid. (p. 34 O.): Πάντα τὰ γινόμενα προκαταβηλημέναισι καὶ ὠρισμέναισι καὶ προὔπαρχούσαισι τισὶν αἰτίασι ἔσcesθαι.

ibid. c. 20 (p. 66 O.): Πιστεύαντες τῷ μηδὲν τῶν γινομέ- 107
νων ὑπὸ τινῶν οὕτως γίνεσθαι, ὡς καὶ τοῦ μὴ πράττειν αὐτὸ τὴν
ἔξουσίαν ἔχοντες τότε.

id. c. 14 (p. 52 O.): ἑμὴ δύνασθαι τὰ δι' ἀνθρώπου γινόμενα
5 ἄλλως γενέσθαι.

2 τινῶν VA· τινος 3 ἔχοντες A· ἔχοντος V (ex sil.)

id. de an. p. 134 O.: Ποτὲ μὲν γὰρ ἀπαράβατόν τι καὶ ἀνα- 10
πόδραστον τὴν εἰμαρμένην τίθενται, καὶ πάντα γε τὰ τε ὄντα
καὶ τὰ γιγνώμενα ὑποτάσσουσιν αὐτῇ, ποτὲ δὲ ἔστιν αὐτῶν καὶ
τὸ παρὰ τὴν εἰμαρμένην ἀκούσαι πολλάκις λεγόντων καὶ τὸ παρὰ
5 μοῖραν.

1—3 cf. frg. 42 sqq. 3 ποτὲ Blochius· ὅτε A

id. de fato c. 36 (p. 112 O.): θέμενοι γὰρ τὸ ἑμὴν εἰμαρμέ- 108
νην χρῆσθαι πᾶσιν τοῖς γεγονόσι τε καὶ γινομένοις καθ' εἰμαρ-
μένην, πρὸς τὴν ἀκώλυτον τῶν ὑπ' αὐτῆς γινομένων ἐνέργειαν,
οὕτως ὡς γέγονεν ἕκαστον αὐτῶν καὶ φύσεως ἔχει, λίθῳ μὲν
5 ὡς λίθῳ, φυτῷ δὲ ὡς φυτῷ, ζῷῳ δὲ ὡς ζῷῳ, εἰ δὲ ὡς ζῷῳ
καὶ ὀρμητικῷ, ἐν τῷ τιθέναι τὸ χρῆσθαι αὐτὴν τῷ ζῷῳ ὡς ζῷῳ
τε καὶ ὀρμητικῷ, καὶ γίνεσθαι τὰ ὑπ' αὐτῆς διὰ τῶν ζῶων γινόμε-
να κατὰ τὴν τῶν ζῶων ὀρμήν, ἐπομένων καὶ τούτων † τῶν ἐξ
ἀνάγκης περιεστώτων αὐτὰ τότε αἰτίοις, ἅτινα ἂν <πράττη>
10 ἡγούμενοι (διὰ τοῦ τὸ καθ' ὀρμήν ἐνεργεῖν τὰ ζῶα τηρεῖν) ἐν
τῷ ἅπαντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν εἶναι τι
τηρεῖν . . . (ἔρωτῶσιν λόγους).

2 γινομένοις VA 4 φύσεως ἔχει· cf. Soph. Oed. T. 709 βρότειον

οὐδὲν μαντικῆς ἔχον τέχνης 4/5 μὲν ὡς VA· ὡς 6 ὀρμητικῷ V· fort.
ὡς ζῷῳ ὀρμητικῷ 7 ὑπ' αὐτῆς * ὑπ' αὐτῶν, ὑφ' αὐτῶν V, ὑφ' αὐ-
τῶν A et Or. διὰ τῶν ζῶων del. Heine 9 αἰτίοις VA· αἰτιόε V¹
αἰτίασι volgo; antecedentia corrupta fort. ita emend. τούτων (sc. τῶν
ζῶων) τοῖς . . περιεστώσιν . . αἰτίοις, Heine conl. ταῖς τῶν . . περιεστώ-
των . . αἰτίασι 9 ἅτινα ἂν πράττη, ἡγούμενοι Heine· ἅτινα ἂν ἡγού-
μενοι 10 τὸ· fort. del. 11 καὶ τὸ· τὸ καὶ VA

10 Nemes. π. φύσεως ἀνθρ. cap. 35 (p. 138): οἱ δὲ λέγοντες ὅτι 'καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ καθ' εἰμαρμένην κίβηται — ἐκάστῳ γὰρ τῶν γενομένων δεδόσθαι τι καθ' εἰμαρμένην ὡς τῷ ὕδατι τὸ φύσειν καὶ ἐκάστῳ τῶν φυτῶν τὸ τοιόνδε καρπὸν φέρειν καὶ τῷ λίθῳ τὸ κατωφερὲς καὶ τῷ πυρὶ τὸ ἀνωφερὲς, οὕτω καὶ τῷ Ζῳῳ τὸ συγκρατιθεσθαι καὶ ὁρμᾶν· ὅταν δὲ ταύτῃ τῇ ὁρμῇ μὴδὲν ἀντιπέσῃ τῶν ἔξωθεν καὶ καθ' εἰμαρμένην, τότε τὸ περιπατεῖν τέλειον ἐφ' ἡμῖν εἶναι, καὶ πάντως περιπατήσομεν' — οἱ ταῦτα λέγοντες (εἰς δὲ τῶν Στωικῶν Χρύσιππος τε καὶ Φιλοπάτωρ καὶ ἄλλοι πολλοὶ καὶ λαμπροὶ) οὐδὲν ἕτερον ἀποδεικνύουσιν ἢ ἅπαντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι.

cf. p. 140 'τὸ δι' ἡμῶν ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης γινόμενον'.

11 Alex. de an. II p. 159 a Ald.: εἰ 'ἡ μὲν φύσις οὐχ ὁμοία πάντων ἀλλ' ἔχει διαφορὰν (φύσει γὰρ εὐφυεῖς τινες, οἱ δ' ἀφυεῖς)· μεγίστην δὲ ἰσχὺν ἡ φύσις ἔχει πρὸς τὸ τοιοῦς ἢ τοιοῦς γίνεσθαι, μετὰ δὲ τὴν φύσιν τὰ ἔθνη, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων καὶ ἡ προαίρεσις ποιά γίνεται', πῶς ἔτι ἔσται ἐφ' ἡμῖν ἢ προαίρεσις, ὅλως ἀπορήσειεν ἂν τις. καὶ γὰρ εἰ καὶ τὴν διδασκαλίαν αἰτιώητο, οὐδὲ τὸ μαθεῖν ἐφ' ἡμῖν.

12 id. de fato c. 13 (p. 42 sq. O.): ἀναιροῦντες γὰρ τὸ ἐξουσίαν ἔχειν τὸν ἀνθρώπων τῆς αἰρέσεώς τε καὶ πράξεως τῶν ἀντικειμένων λέγουσιν ἐφ' ἡμῖν εἶναι τὸ γινόμενον [καὶ] δι' ἡμῶν. Ἐπεὶ γὰρ (φασίν) τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων αἱ φύσεις ἕτεραί τε καὶ διάφοροι. οὐ γὰρ αἱ αὐταὶ τῶν ἐμψύχων τε καὶ τῶν ἀψύχων, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐμψύχων ἀπάντων αἱ αὐταὶ πάλιν. αἱ γὰρ κατ' εἶδος τῶν ὄντων διαφοραὶ τὰς τῶν φύσεων αὐτῶν διαφορὰς δεικνύουσιν. γίνεται δὲ τὰ ὑφ' ἐκάστου γινόμενα κατὰ τὴν οἰκίαν φύσιν, τὰ μὲν ὑπὸ λίθου κατὰ τὴν [p. 44] λίθου, τὰ δ' ὑπὸ πυρός κατὰ τὴν πυρός, καὶ τὰ ὑπὸ Ζῳου κατὰ τὴν [ὑπὸ] Ζῳου. οὐδὲν μὲν τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν φύσιν ὑφ' ἐκάστου γινομένων δύνασθαι φασίν ἄλλως ἔχειν ἀλλ' ἕκαστον τῶν γινομένων ὑπ' αὐτῶν γίνεσθαι κατηναγκασμένως — κατ' ἀνάγκην οὐ τὴν ἐκ βίας ἀλλ' ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ δὴ πεφυκὸς οὕτως (ὄντων τῶν περιεστώτων τοιούτων <ὡς> ἀδύνατον αὐτῷ μὴ περιεσταναι) τότε ἄλλως πῶς καὶ μὴ οὕτως κινήσθαι. μὴδὲ γὰρ τὸν λίθον, εἰ ἀπὸ ὕψους ἀφθεῖθαι τινός, δύνασθαι μὴ φέρεσθαι κάτω (μὴδενὸς ἐμποδίζοντος) τῷ βαρύτητι μὲν ἔχειν αὐτὸν ἐν αὐτῷ· ταύτην δ' εἶναι τῆς τοιαύτης κινήσεως [κάτω] φύσιν, ὥστ', ἂν καὶ τὰ ἔξωθεν αἴτια τὰ πρὸς τὴν κατὰ φύσιν κίνησιν τῷ λίθῳ συντελοῦντα παρή, [ὡς] ἔξ ἀνάγκης τὸν λίθον ὡς πέφυκεν φέρεσθαι, πάντως δ' αὐτῷ καὶ ἔξ ἀνάγκης παρεῖναι ταῦτα τὰ αἴτια, δ' ἂν κινεῖται τότε (οὐ μόνον μὴ δυναμένῳ μὴ κινεῖσθαι τούτων [μὴ] παρόντων ἀλλὰ καὶ ἔξ ἀνάγκης κινεῖσθαι τότε), καὶ γίνεσθαι τὴν τοιαύτην κίνησιν ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης διὰ τοῦ λίθου. ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων 21

λόγος. ὡς δὲ ἐπὶ τῶν ἀψύχων ἔχει, οὕτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ζῶων ἔχειν φακίν. εἶναι γὰρ τινα καὶ τοῖς ζῷοις κίνησιν κατὰ φύσιν, ταύτην δ' εἶναι τὴν καθ' ὁρμὴν· πᾶν γὰρ ζῶον ὡς ζῶον κινούμενον κινεῖσθαι καθ' ὁρμὴν — κίνησιν ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης διὰ ζῶου γινομένην. οὕτως δὲ τούτων ἐχόντων καὶ γινομένων ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης κινήσεων τε καὶ ἐνεργειῶν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν μὲν διὰ γῆς, ἂν οὕτω τύχη, τῶν δὲ δι' ἀέρος τῶν δὲ διὰ πυρός τῶν δὲ δι' ἄλλου τινός, γινομένων δὲ τινῶν καὶ διὰ ζῶων (τοιαῦτα δὲ αἱ καθ' ὁρμὴν κινήσεις) — τὰς διὰ τῶν ζῶων ὑπὸ τῆς εἰμαρ-
 35 μένης γινομένας ἐπὶ τοῖς ζῷοις εἶναι λέγοντες, ὁμοίως δὲ ὡς πρὸς τὸ ἀναγκαῖον τοῖς ἄλλοις γινομένας ἄσπασιν (τῷ δεῖν καὶ τοῖς ἔξ ἀνάγκης [p. 46] τὰ ἔξωθεν αἷτια παρεῖναι τότε, ὥστε αὐτὰ τὴν ἔξ ἑαυτῶν τε καὶ καθ' ὁρμὴν κίνησιν ἔξ ἀνάγκης οὕτω πῶς ἐνεργεῖν), ὅτι δὲ αὐταὶ μὲν δι' ὁρμῆς τε καὶ συγκαταθέσεως,
 40 ἐκείνων δὲ αἱ μὲν διὰ βαρῦτητα γίνονται αἱ δὲ διὰ θερμότητα αἱ δὲ κατ' ἄλλην τινά, ταύτην μὲν ἐπὶ τοῖς ζῷοις λέγοντες, οὐκέτι δὲ ἐκείνων ἐκάστην τὴν μὲν ἐπὶ τῷ λίθῳ τὴν δὲ ἐπὶ τῷ πυρί· καὶ τοιαύτη μὲν αὐτῶν ἢ περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν δόξα ὡς δι' ὀλίγων εἰπεῖν.

3 τὸ· τε A, τε V καὶ delevi ἐπει· scr. eici vel ἐπὶ 5 διάφορα V
 10 τὴν ὑπὸ Z. VA· 10—12 locum restituit Casp. Or.; cf. de sententia
 frg. 76—78 et 86 τὴν· fort. μὴν δὴ *· μὴ 14 οὕτως· fort. ὄλω
 vel tale quid 15 ὡς om. VA αὐτῷ· αὐτὸ Schwartz μὴ nescio
 an deleverit V τότε V et Casp. Or.· καὶ ἀδύνατον τότε A et Or. (sed
 τό, τε hic) 16 μηδὲ *· μήτε 19 post κινήσεως addidit lector
 quidam κάτω, quod corruptum in κατὰ praebent VA; cf. uterque Orelli
 in adm. ὡscr', ἂν Schwartz· ὅταν 20 ὡς om. VA 23 δυναμένῳ·
 δυναμένῳ V, δυνάμενον A μὴ V· om. A recte 26 δὲ καὶ VA· καὶ
 vulgo et Schwartz 29 ὑπὸ VA· διὰ 32 Or. putat excidisse verba
 τῶν δὲ δι' ὕδατος, falso 36 γινομένοι Schwartz καὶ· del. aut ὡς scr
 39 συγκαταθέσεως A· συνθέσεως V

ibid. c. 38 (p. 122 O.): 'τὸ ὑπὸ τινος κατὰ τὴν οἰκείαν γινόμενον φύσιν, ἐπ' ἐκείνῳ'.

August. d. c. d. V 10: unde nec illa necessitas formidanda est, 11
 quam formidando Stoici laboraverunt causas rerum ita distinguere,
 ut quasdam subtraherent necessitati, quasdam subderent, atque in
 his quas esse sub necessitate noluerunt posuerunt etiam nostras
 5 voluntates, ne videlicet non essent liberae, si subderentur ne-
 cessitati.

Alex. de fato c. 10 (p. 32 O.): φακίν μηδὲ τὰ γινόμενα καθ' 11
 εἰμαρμένην καίτοι ἀπαραβάτως γινόμενα ἔξ ἀνάγκης γίνεσθαι,
 ὅτι ἔστιν αὐτοῖς δυνατόν γενέσθαι καὶ τὸ ἀντικείμενον δυνατόν
 οὕτως ὡς προεῖρηται.

3 <ἐν> αὐτοῖς δυνατοῖς Schwartz dub. δυνατόν οὕτως ὡς VA· δυ-
 νατοῦ οὕτως λεγομένου ὡς

Aet. plac. I 27, 4 (p. 322 a 9 Diels): οἱ Στωικοὶ Πλάτῳ 11

ἐμπερῶς· καὶ τὴν μὲν ἀνάγκην ἀκίνητόν φασιν αἰτίαν καὶ βιαστικὴν, τὴν δὲ εἰμαρμένην συμπλοκὴν αἰτιῶν τεταγμένην, ἐν ἣ συμ-
πλοκῇ καὶ τὸ παρ' ἡμᾶς, ὥστε τὰ μὲν εἰμαρθῆαι τὰ δὲ συνειμαρθῆαι.

1 Πλάτωνι ἐμπερῶς· cf. supra (a 5 Diels) Πλάτωνι ἐγκρίνει μὲν τὴν
εἰμαρμένην ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν καὶ βίων, συνεισάγει δὲ καὶ τὴν
παρ' ἡμᾶς αἰτίαν 4 συνειμαρθῆαι * ἀνειμαρθῆαι traditur, ἀνειμαρτα (et
εἰμαρτά) olim Vsenar; hoc fragmento non recte abusus et Zeller IV^s
175, 4 a. c.

- 16 Τὸ μὲν ἔξ ἡμῶν πολλὰ γίνεσθαι δῆλον εἶναι, οὐδὲν <δὲ>
ἦττον συγκαθειμαρθῆαι καὶ ταῦτα τῇ τῶν ὄλων διοικῆσει . . . τὸ
γὰρ μὴ ἀπολεῖσθαι . . . θοιμάτιον οὐχ ἀπλῶς καθειμαρτο ἀλλὰ
μετὰ τοῦ φυλάττεσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῶν πολεμίων σωθῆσθαι
τόνδε τινὰ μετὰ τοῦ φεύγειν αὐτὸν τοὺς πολεμίους, καὶ τὸ 5
γενῆσθαι παῖδας μετὰ τοῦ βούλεσθαι κοινωνεῖν γυναικί· ὥσπερ
γὰρ . . . εἰ λέγοντός τινος Ἡγήσαρχον τὸν πύκτην ἐξελεύεσθαι
τοῦ ἀγῶνος πάντως ἀπληκτον ἀτόπως ἂν τις ἤξιου καθιέντα
τὰς χεῖρας τὸν Ἡγήσαρχον μάχεσθαι, ἐπεὶ ἀπληκτον αὐτὸν
καθειμαρτο ἀπελθεῖν, τοῦ τὴν ἀπόφασιν ποιησαμένου διὰ τὴν 10
περιττοτέραν τάνθρώπου πρὸς τὸ μὴ πλήττεσθαι φυλακὴν τοῦτο
εἰπόντος — οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει· πολλὰ γὰρ μὴ δύ-
νασθαι γενέσθαι χωρὶς τοῦ καὶ ἡμᾶς βούλεσθαι καὶ ἐκτενεστάτην
καὶ περὶ αὐτὰ προθυμίαν τε καὶ σπουδὴν εἰσφέρεισθαι, ἐπειδὴ
μετὰ τούτου . . . αὐτὰ γενέσθαι καθειμαρτο. 15

Diogenian. fr. 3, 8 φησὶν οὖν ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ 'τὸ μὲν — καθει-
μαρτο' (v. 17). 1 οὐδὲν δὲ * οὐδὲν G, οὐδὲ δὲ vulgo 6 γενή-
σεσθαι * γενέσθαι 7 εἰ λέγοντος· λέγοντος Viger; exspecto ἀνελόντος
propter καθειμαρτο v. 10 14 καὶ ante περὶ del. Schwartz

- 17 Cic. de fato 13, 30: Haec ratio (*ignava*) a Chrysippo repre-
henditur. 'quaedam enim sunt', inquit, 'in rebus simplicia quaedam
copulata. simplex est 'moriatur illo die Socrates; huic, sive quid
fecerit sive non fecerit, finitus est moriendi dies. at si ita fatum sit
'nascetur Oedipus Laio', non poterit dici 'sive fuerit Laius cum 5
muliere sive non fuerit': copulata enim res est et confatalis. sic enim
appellat, quia ita fatum sit et concubiturum cum uxore Laius et ex
ea Oedipum procreaturum; ut si esset dictum 'luctabitur Olympiis
Milon' et referret aliquis: 'ergo sive habuerit adversarium sive
non habuerit, luctabitur', erraret: est enim copulatum 'luctabitur', 10
quia sine adversario nulla luctatio est. omnes igitur istius generis
captiones eodem modo refelluntur. 'sive tu adhibueris medicum
sive non adhibueris, convalesces' captiosum: tam enim est fatale
medicum adhibere quam convalescere'. haec, ut dixi, confatalia ille
appellat. 15

1 haec ratio: ἀργὸς λόγος inventus a Megaricis, appellatus esse a
Stoicis videtur 4 sit: est Madv., erit Mueller dubit. 6 confatalis:
συνειμαρμένα Plut. de fato 569 F cf. praef. p. 695 8 ut: fort. item Orelli
9 Milon: cf. praef. p. 693

Nemes. c. 37 (p. 144): περιττή δὲ καὶ ἡ μάχη τοῦ λογισμοῦ 118
καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐπὶ τοῦ ἐγκρατοῦς καὶ ἀκρατοῦς. εἰ γὰρ ἔξ
ἀνάγκης ὤριστα τὸν μὲν πράξει τὸν δὲ μὴ πράξει, τίς ἡ χρεια
τῆς ἐν αὐτῷ στάσεώς τε καὶ φιλονεικίας; ‘ἀλλὰ καὶ τοῦτο συ-
5 καθείμαρται μὴ μόνον πράξει ἀλλὰ καὶ τοιῶσδε πράξει.’

4 τοῦτο· τούτῳ Matthaei 1—4 adversarii locuntur, 4—5 ipse Chry-
sippus

Καθείμαρται . . . κωθῆναι θοιμάτιον, εἰ φυλάττοις αὐτό, καὶ 119
παῖδας ἔσεσθαι, εἰ καὶ σὺ βουλευθείης· ἄλλως δὲ μὴδ’ ἂν ἔσεσθαι
τι τούτων.

Diogenian. fr. 3, 48—50 1 φυλάττοις· φυλάττεις G 2 σὺ β.
συγκοιμηθείης Schwartz μὴδ’ ἂν G· μὴ ἂν dubium, num plura
Chrysippo adtribuenda sint.

Sen. nat. quaest. II c. 37 sq.: Agere nunc causam eorum volo, 120
qui procuranda existimant fulmina, et expiationes non dubitant prod-
esse aliquando ad submovenda pericula aliquando ad levanda ali-
quando ad differenda. quid sit quod sequatur, paulo post persequar.
5 interim hoc habent commune nobiscum, quod nos quoque existimamus
vota proficere salva vi ac potestate fatorum. quem ad modum enim
a dis immortalibus ita suspensa relicta sunt, ut in bonum vertant si
admotae dis preces fuerint si vota suscepta: ita non est hoc contra
fatum si ipsum quoque in fato est. ‘aut futurum, inquit, est aut non:
10 si futurum est, fiet, etiam si vota non suscipis; si non est futurum,
etiam si non susceperis vota, non fiet.’ falsa est ista interrogatio,
quia illam mediam inter ista exceptionem praeteris: futurum hoc est
sed si vota suscepta fuerint. [38] hoc quoque, inquit, ipsum necesse
est fato comprehensum sit, ut aut suscipias vota aut non. puta me
15 manus dare tibi et fateri hoc quoque fato esse comprehensum, ut
utique fiant vota: ideo fient. fatum est, ut iste peritus sit, sed si
litteras didicerit; atqui eodem fato continetur, ut litteras discat: ideo
docendus est. hic dives erit, sed si navigaverit. at in illo fati ordine
quo patrimonium illi grande promittitur hoc quoque protinus ad-
20 fatum est, ut et naviget: ideo navigabit. idem tibi de expiationibus
dico: effugiet pericula si expiaverit praedictas divinitus minas; at
hoc quoque in fato est ut expiet: ideo expiabit. ista nobis opponi
solent, ut probetur nil voluntati nostrae relictum et omne ius fato
traditum. cum de ista re agetur, dicam quem ad modum manente
25 fato aliquid sit in hominis arbitrio; nunc vero de quo agitur ex-
plicui, quo modo si fati certus est ordo, expiationes procurationes-
que prodigiorum pericula avertant, quia non cum fato pugnant sed
ipsa fati lege fiunt. ‘quid ergo’ inquis ‘aruspex mihi prodest? utique
enim expiare mihi etiam non suadente illo necesse est.’ hoc prodest
30 quia fati minister est. sic cum sanitas debeatur fato debetur et
medico, quia ad nos beneficium fati per huius manus venit.

7 relicta: fort. edicta

9 inquit, sc. Chrysippi adversarius

13 *inquit*: Chrysippus 14 *fato comprehensum*: κυνεμαρμένον, cf. *ad-fatum* v. 19/20 23 *fato Erasmus: faciendi* 24 *dicam et 25/26 explicui*, sc. Seneca. 29 *mihī del.* Fickert

1 Plut. εἰ ἡ τῶν μελλόντων πρόγνωσις ὠφέλιμος fr. XV 3 (Stob. Anthol. II 8, 25 p. 158 Wachsm.): Ὁ δὲ Νέκτωρ οὐκ ἀβέλτερος; ὕπνου φθονῶν τοῖς τὰς ναῦς φυλάσσοι καὶ διακελευόμενος·

οὕτω νῦν φίλα τέκνα φυλάσσετε, μηδέ τιν' ὕπνος 5
αἰρείτω, μὴ χάρμα γενώμεθα δυσμενεέσσιν.

‘οὐ γενησόμεθα (φησί τις), οὐδ' ἂν καθεύδωμεν, εἰ πεπρωμένον ἐστὶ μὴ ἀλῶναι τὸν ναύσταθμον.’ τίς οὐκ ἂν εἴποι πρὸς τοὺς ταῦτα ληροῦντας, ὅτι ‘καθειμάρται μὲν ἴσως ἅπαντα ταῦτα, συγκαθειμάρται δὲ ἑκάστῳ τὸ διὰ τούτων καὶ τὸ ἐν τούτοις καὶ <τὸ> οὕτω 10 καὶ τὸ μὴ ἄλλως συντελεῖσθαι δίχα τούτων; οὐ γὰρ ἐστὶ φυλακὴ καθευδόντων οὐδὲ νίκη φευγόντων οὐδὲ θερῖαι μὴ σπειράντων τὴν ἀγαθὴν γῆν καὶ καθαρὰν οὐδὲ γεννήσαι μὴ συγγενόμενον γυναικὶ ἡλικίαν ἐχούσῃ καὶ σώματος φύσιν γόνιμον οὐδὲ ἄγρας τυχεῖν ἐν ἀθήροις χωρίοις’.

4 Pl. K 192/3 1—8 *adversarii locuntur*, 8—15 Chrysippus 8 ναύσταθμον Canter: δύσταθμον 10 τὸ οὕτω Vsener: οὕτω codd. 13 τὴν ἀγαθὴν γῆν: fort. γῆν ἀγαθὴν συγγενόμενον: συγγενομένων Heeren, fort. συγγενομένου

22 Alcinoüs vel Albinus, διδασκαλικὸς c. 26: Ἡ γὰρ εἰμαρμένη νόμου τάξιν ἐπέχουσα οὐχ οἶον λέγει, διότι ὁ μὲν τάδε ποιήσει ὁ δὲ τάδε πείσεται (εἰς ἄπειρον γὰρ τοῦτο ἀπέριων μὲν ὄντων τῶν γεννωμένων ἀπέριων δε τῶν περὶ αὐτοὺς συμβαινόντων ἐπι<τα> καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν οἰχῆσεται, καὶ ἔπαινοι καὶ ψόγοι, καὶ 5 πᾶν τὸ τούτοις παραπλήσιον), ἀλλὰ διότι ἢ τις ἂν ἔλθῃ ψυχὴ τοιοῦτον βίον καὶ τάδε τινὰ πράξῃ, τάδε τινὰ αὐτῇ ἔσεται. ἀδέσποτον οὖν ἡ ψυχὴ, καὶ ἐπ' αὐτῇ μὲν τὸ πράξει ἢ μὴ, καὶ μὴ κατηνάγκασται τοῦτο, τὸ δὲ ἐπόμενον τῇ πράξει καθ' εἰμαρμένην συντελεσθήσεται· οἶον τῷ Ἰάρις ἀρπάσει τὴν Ἑλληνὴν ἐπ' αὐτῷ 10 ὄντι ἀκολουθήσει τὸ ἠπολεμήσοις [Τρώεσσι] περὶ τῆς Ἑλένης οἱ Ἕλληνες'. οὕτω γὰρ καὶ ὁ Ἀπόλλων τῷ Λαίῳ προεῖπεν·

Εἰ γὰρ τεκνώσεις παῖδ', ἀποκτενεῖς δ' ὁ φύς.

ἐν τῷ θεσμῷ δὴ περιέχεται μὲν καὶ ὁ Λαῖος καὶ τὸ φύσαι αὐτὸν παῖδα, καθειμάρται δὲ τὸ ἐπόμενον· 15

2 λέγει διότι codd.· λέγειν δτι volgo 4 αὐτοὺς codd.· αὐτὰ volgo sed falso 5 ἔπειτα volgo fort. recte· ἐπεὶ codd. 6 διότι codd.· δτι εἰ τις ἂν volgo, nescio an recte· ἦτις ἂν codd. 6 de ἔλθῃ τοιοῦτον βίον cf. frg. 128—140 7 πράξῃ *· πράξει de ἔσεται, ἐπόμενον (9 et 15) cf. frg. 127 11 Τρώεσσι om. codd. mel. 12 Eur. Phoen. 19, cf. frg. 94, 10.

23 Diogenian. fr. 4, 39: ἔπειτα, εἰ καὶ καθ' ὑπόθεσιν ἦν ἀληθὲς τὸ ἡδὴ τὴν μαντικὴν τῶν μελλόντων ἀπάντων εἶναι θεωρητικὴν

τε καὶ προαγορευτικήν, τὸ μὲν 'πάντα καθ' εἰμαρμένην εἶναι' συνήγεται ἄν οὕτως, τὸ μὲντοι 'χειρῶδες αὐτῆς καὶ βιωφελές' οὐκ ἄν ποτε ἐδείκνυτο, δι' ὃ καὶ μάλιστα δοκεῖ Χρύσιππος ὑμνεῖν τὴν μαντικήν.

add. 4, 66: σωθήσεται τὸ χρήσιμον τῆς μαντικῆς διὰ τὸ προλέγεσθαι τὸ πάντως ἐσόμενον δυσχερές, εἰ μὴ φυλαξαίμεθα.

Alex. de an. II p. 142 O.: τύχην γοῦν πολλάκις ἐπιβούνηται ἄλλην ὁμολογοῦντες εἶναι ταύτην αἰτίαν τῆς εἰμαρμένης· 'ἀλλὰ καὶ τοῖς θεοῖς οὐ διαλείπουσιν εὐχόμενοι, ὡς δυναμένου τινὰ ὑπ' αὐτῶν διὰ τὰς εὐχὰς γενέσθαι' παρὰ τὴν εἰμαρμένην· ἀλλὰ καὶ βουλευόνται περὶ τῶν πρακτέων αὐτοῖς, καίτοι καὶ ταῦτα καθ' εἰμαρμένην εἶναι λέγοντες, καὶ συμβούλους παρακαλοῦσι καὶ μαντεῖαις οὐκ ὀκνοῦσι χρῆσθαι, ὡς ἐνὸν αὐτοῖς, εἰ προμάθοικεν, φυλάξασθαι τι τῶν εἰμαρμένων.

ἐν ταῖς κατὰ τὸν βίον πράξεσιν οὐκ εἰσάκιν αὐτῇ (τῇ εἰμαρμένῃ) πιστευκέναι· τύχην — εἰμαρμένων. 2 ἄλλην· fort. ἄλλον, cf. frg. 68 m. 7 εἰ· ἁ A

id. de fato c. 11 (p. 34 O.): Καίτοι εἰ 'μηδὲν μάτην ἢ φύσει ποιεῖ τῶν προηγουμένων', τὸ δὲ 'βουλευτικὸν εἶναι ζῶον τὸν ἄνθρωπον, [p. 36] προηγουμένως ἄνευ ὑπὸ τῆς φύσεως, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπακολούθημά τι καὶ σύμπτωμα τοῖς προηγουμένως γινομένοις' γίνοιτο, συνάγοιτο ἄν <τὸ> 'μὴ εἶναι μάτην τοὺς ἀνθρώπους βουλευτικούς'.

4 ἐπακολούθημα· cf. frg. 28, 11 5 τὸ om. V

Oenopaus in Γοήτων φύρα (Eus. PE VI 7 p. 258 B): ἐκεῖνο δὲ σύννοδος γὰρ δὴ τὸ καταγελαστότατον ἀπάντων τὸ μίγμα καὶ ἦτον εἶναι τοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τι εἶναι καὶ εἰρμόν οὐδὲν ἤτις ἐπιδείψω προσεικέναι γὰρ αὐτόν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφώτεροι, τῷ Εὐρώπῃ τὸν λόγῳ· τεκνώσαι μὲν γὰρ ἐθελῆσαι τὸν Λάϊον κύριον εἶναι τεκνῶ- Λάϊον, καὶ τοῦτο ἐκπεφευγέναι τὴν Ἀπολλωνίαν ὄψιν· ταῦτόν καντι δ' αὐτῷ ἐπεῖναι ἀνάγκην ἀφυκτον ὑπὸ τοῦ φύντος ἔχειν ἀποθανεῖν. οὕτως οὖν τὴν ἐπὶ τῷ μέλλοντι ἀνάγκην παρὰ τῷ μάντι τὴν τοῦ γεννησόμενου προαίσθησιν.

4 σοφώτεροι· fort. cum eod. B ser. σοφώτατοι 5 τεκνῶσαι· αὐτὸ τοῦ τεκνώσαι εἶναι τὸν Λ· fort. εἶναι αὐτὸν Λ. recte monet Oenopaus: ἦν δὲ που καὶ ὁ φύς τῆς ἰδίας βουλῆσεως κύριος ὡς περὶ ὁ φύσας, καὶ ὡς ἐκεῖνος τοῦ τεκνώσαι καὶ μὴ οὕτως οὗτος τοῦ ἀποκτείνειν καὶ μὴ Chryseirrum ipse supra nominavit.

Nemes. c. 37 (p. 142) fragmentum dubium: οἱ δὲ λέγοντες 'τὴν μὲν αἴρεσιν τῶν πρακτῶν ἐφ' ἡμῖν εἶναι, τὴν δὲ τῶν αἰρεθέντων ἀπόβασιν ἐπὶ τῇ εἰμαρμένῃ' (εἰς δὲ τῶν Ἑλλήνων οἱ σοφώτατοι) τὸ μὲν τι κατορθοῦσι τὸ δὲ σφάλονται.

Alex. de fato c. 18 (p. 62 O.): Οὕτω γὰρ ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις 1

φυλάσσουν τὸ ἐλεύθερόν τε καὶ αὐτεξούσιον ὡς μὴ ἀκούσαντές ποτε παρ' ἄλλου τοιοῦτου τινὸς δόγματος, τοῦτο μὲν προτρέπειν τινὰς πειρώμενοι ὡς τοῦ τε ποιεῖν ἢ μὴ ποιεῖν τοῦτο τὴν ἐξουσίαν ἔχοντες αὐτοὶ καὶ τῶν προτρεπομένων διὰ τῶν παρ' αὐτῶν⁵ λόγων αἰρεῖσθαι τινα δυναμένων, <ὦν> ἔπραξαν ἂν τάναντία <αὐ>τῶν σιωπῶντων, τοῦτο δὲ ἐπιτιμῶντες καὶ ἐπιπλήττοντες τισὶν ὡς οὐ τὰ προσήκοντα πράττουσιν. ἀλλὰ καὶ συγγράμματα πλείω καταλείπουσι τε καὶ συγγράφουσι δι' ὧν ἀξιούσι παιδεύεσθαι τοὺς νέους, οὐχ ὡς κεκωλυμένοι τοῦτο συγγράφειν διὰ τὸ τὰ περιεστώτα αὐτοῖς εἶναι τοιαῦτα, ἀλλ' ὡς ὃν μὲν ἐπ' αὐτοῖς συγγράφειν τε καὶ μὴ, αἰρούμενοι δὲ τὸ γράφειν διὰ φιλανθρωπίας.

5 τῶν προτρεπομένων· τῷ προτρεπομένῳ VA 5/6 τῶν π. α. λόγων·
τῶν π. α. λόγους VA, τοὺς π. α. λόγους volgo 6 ὧν om. VA
7 αὐτῶν· τῶν VA

ibid. c. 26 (p. 82 sqq. O.): Εἰ (φασὶν) ταῦτά ἐστιν ἐφ' ἡμῖν ὦν καὶ τὰ ἀντικείμενα δυνάμεθα, καὶ ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις οἷ τε ἔπαινοι καὶ οἱ ψόγοι προτροπαὶ τε καὶ ἀποτροπαὶ κολάσεις τε καὶ τιμαὶ· οὐκ ἔσται τὸ φρονίμοι εἶναι * * καὶ τὰς ἀρετὰς ἔχειν ἐπὶ τοῖς ἔχουσιν, ὅτι μηκέτ' εἰσὶν τῶν ἀντικειμένων κακιῶν ταῖς ἀρεταῖς⁵ δεκτικοί· ὁμοίως δὲ οὐδὲ αἱ κακίαι ἐπὶ τοῖς κακοῖς· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ [μὴ] τούτοις τὸ μηκέτ' εἶναι κακοῖς. ἀλλὰ μὴν ἀποπον τὸ μὴ λέγειν τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας ἐφ' ἡμῖν μηδὲ τοὺς ἐπαίνους καὶ τοὺς ψόγους ἐπὶ τούτων γίνεσθαι· οὐκ ἄρα τὸ ἐφ' ἡμῖν τοιοῦτον [p. 84 cap. 27], οἱ † συγχωρήσαντες ἀναποβλήτους τὰς¹⁰ ἀρετὰς τε καὶ τὰς κακίας εἶναι ἴσως προχειρότερον λαμβανόμενοι λέγοιμεν ἂν κατὰ τοῦτο τὰς ἔξεις ἐπὶ τοῖς ἔχουσιν εἶναι, καθ' ὅσον πρὸ τοῦ λαβεῖν αὐτὰς ἐπ' αὐτοῖς ἦν καὶ μὴ λαβεῖν. οἷ τε γὰρ τὰς ἀρετὰς ἔχοντες (ἔξῃν καὶ τὸ τῶν βελτιόνων ἀμελεῖν) ἐλόμενοι τὰ βελτίω αὐτοῖς αἴτιοι τῆς τῶν ἀρετῶν ἐγένοντο κτήσεως¹⁵ οἷ τε τὰς κακίας ἔχοντες παραπλησίως. ὁ δ' αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν τεχνῶν λόγος. καὶ γὰρ τῶν τεχνιτῶν ἕκαστος πρὸ μὲν τοῦ τὴν τέχνην ἔχειν εἶχε καὶ τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν ἐξουσίαν, γενόμενος δὲ οὐκέτ' ἔσται κύριος τοῦ μὴ γεγονέναι τε καὶ εἶναι τοιοῦτος. αἱ γὰρ γενέσεις τῶν τοιοῦτων ἐφ' ἡμῖν, καὶ διὰ τοῦτο οὐχ ὅμοιον²⁰ τὸ ἀληθὲς ἐπὶ τε τῶν μελλόντων καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων τε καὶ γεγονόντων, ὅτι <τὸ> μὲν ὄν τε καὶ γεγονὸς οὐχ οἷόν τε ἢ μὴ εἶναι ἢ μὴ γεγονέναι, τὸ δὲ μέλλον γίνεσθαι ἐνδέχεται καὶ μὴ γίνεσθαι· διὸ πρὸ μὲν τοῦ τὴν ἀρετὴν ἔχειν τόνδε τινὰ ἀληθὲς ἦν τὸ ἐνδέχεσθαι καὶ μὴ γενέσθαι τοιοῦτον, ὃ δὲ τοιοῦτον γίνεται, τοῦτο²⁵ καὶ γενόμενον ἀληθὲς οὕτω λέγειν γεγονέναι. εἰ μὲν οὖν ἦν ἐκ γενετῆς ὁ φρόνιμος τοιοῦτος καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῷ δεδομένοις εἶχεν παρ' ἐκείνης λαβῶν, οὐδ' ὄλως ἂν ἦν ἐπ' αὐτῷ τὸ εἶναι τοιοῦτον (ὥσπερ οὐδὲ τὸ εἶναι δίποδι ἢ λογικῷ) οὐδ' ἂν ἐπηνεῖτο ἔτι ἐπὶ τῷ τοιοῦτος εἶναι, ἀλλ' ὅσον ἔθαιμάζετο ὡς ἔχων παρὰ τῆς θείας φύσεως δῶρον τηλικούτον.

ὡς γὰρ τῶν ὑγαιονόντων ὅσαι μὲν ἀσθενεῖς ὄντες τὴν φύσιν διὰ
 τῆς οἰκείας ἐπιμελείας εἰς τοιοῦτοι, τούτους μὲν ἐπαινοῦμεν ὡς
 ἑαυτῶν πρόνοιαν τὴν προσήκουσαν ποιουμένους, δι' ἣν πρόνοιαν
 35 οὐκ εἰσιν ἐν τῷ νοσεῖν· τοὺς δὲ ἐκ φύσεως ὑγεινοὺς καὶ [τοὺς]
 <μὴ> νοσοῦντας ἀνευ πραγματείας καὶ φροντίδων οὐκέτι μὲν
 ἐπαινοῦμεν, μακαρίζομεν δὲ ὡς χωρὶς καμάτων [p. 86] τοῦτο
 ἔχοντας, ὃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγαπητόν, εἰ καὶ μετὰ καμάτου παρείη.
 τὸν αὐτὸν τρόπον ἢ καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἐποιοῦμεν
 40 ἂν, εἰ ἦσαν ἐκ φύσεώς τισιν παρούσαι, ὅπερ ἀμέλει ποιοῦμεν ἐπὶ
 τῶν θεῶν. ἐπεὶ δὲ ἀδύνατον ἡμῖν τοῦτο, καὶ οὐδὲν ἀδύνατον δεῖ
 παρὰ τῆς φύσεως ἀπαιτεῖν (αὕτη γὰρ δυνατῷ τε καὶ ἀδυνατῷ
 μέτρον· τελειότης μὲν γὰρ ἡ ἀρετὴ, καὶ ἡ ἀκρότης τῆς οἰκείας
 φύσεως ἐκάστου· ἀδύνατον δὲ ἀτελές τι ὄν ἐν τελειότητι εἶναι,
 45 ἀτελές δὲ τὸ γενόμενον εὐθὺ τῷ γενέσθαι)· οὐδὲ τὴν ἀρετὴν οἶόν
 τε τὸν ἀνθρώπου φῦναι. οὐ μὴν ἀσύμβολος ἡ φύσις αὐτῷ πρὸς
 τὴν κτήσιν αὐτῆς, ἀλλ' ἔχει παρ' αὐτῆς δύναμιν τε καὶ ἐπιτη-
 δεϊότητα δεκτικὴν αὐτῆς, ἣν οὐδὲν τῶν ἄλλων ζῶων ἔχει, καὶ
 διὰ τήνδε τὴν δύναμιν ὁ ἀνθρώπος τῶν ἄλλων ζῶων φύσει δια-
 50 φέρει καίτοι πολλῶν ζῶων ἀπολειπόμενος ἐν τοῖς σωματικοῖς
 πλεονεκτημασίαι. εἰ μὲν οὖν οὕτως εἴχομεν παρ' αὐτῆς τὴν δύ-
 ναμιν τὴν τῶν ἀρετῶν δεκτικὴν ὡς προϊόντες καὶ τελειούμενοι
 καὶ ταύτην λαμβάνειν (ὡς τὸ περιπατεῖν ὡς τὸ ὀδόντας ὡς τὸ
 γένεια φύειν ὡς ἄλλο τι τῶν ἐπιγινομένων ἡμῖν κατὰ φύσιν),
 55 οὐδ' οὕτως ἂν ἐφ' ἡμῖν ἦσαν αἱ ἀρεταὶ ὡςπερ οὐδὲ τῶν προ-
 ειρημένων τι· ἐπεὶ δὲ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον αὐτὰς κτῶμεθα (εἰ
 γὰρ ἦν ὡςπερ τὰ ἄλλα οὕτως δὲ καὶ φρόνησίς τε καὶ ἀρετὴ τοῖς
 ἀνθρώποις συγγενῆ, πάντες ἂν ἢ οἷ γε πλείστοι ὡςπερ τῶν ἄλλων
 κατὰ φύσιν, αὕτως τυγχάνουσιν, οὕτως οὐ τὴν δύναμιν τὴν τῶν
 60 ἀρετῶν δεκτικὴν μόνην ἀλλὰ καὶ τὰς ἀρετὰς αὐτὰς παρ' ἐκείνης
 ἂν εἴχομεν, καὶ οὐδὲν οὐδ' οὕτως ἂν ἔδει ἐπαίνων ἢ ψόγων ἢ
 τινός τῶν τοιοῦτων, ἐπὶ δὲ ταῖς ἀρεταῖς τε καὶ κακίαις θειοτέραν
 πρόφασιν τε καὶ οὐσίαν τῆς παρουσίας αὐτῶν εἴχομεν) — ἐπεὶ
 δ' οὐχ οὕτως ἔχει (οὐ γὰρ τοὺς πάντας οὐδὲ τοὺς πλείστους
 65 ὀρώμεν τὰς ἀρετὰς ἔχοντας, ὃ τῶν κατὰ φύσιν γινομένων [p. 86]
 σημεῖόν ἐστιν, ἀλλ' ἀγαπητόν ἕνα που λαβεῖν τοιοῦτον, ὃς δι'
 ἀσκήσεώς τε καὶ διδασκαλίας δείκνυσιν τὴν τῶν ἀνθρώπων πρὸς
 τὰ ἄλλα ζῶα φυσικὴν πλεονεξίαν, δι' αὐτοῦ προστιθεὶς τὸ ἀναγ-
 καῖον ἐνδέον ἡμῶν τῇ φύσει) διὰ τοῦτο ἐφ' ἡμῖν τε ἐστὶν ἡ τῶν
 70 ἀρετῶν κτήσις, καὶ οὐκ ἀχρηστοὶ οὐδὲ μάτην οὔτε οἱ ἐπαινοὶ οὔτε
 οἱ ψόγοι οὔτε αἱ πρὸς βελτίω προτροπαὶ οὐθ' ἢ διὰ τῶν βελ-
 τιόνων ἔθων κατὰ τοὺς νόμους ἀγωγῆ. τῶν μὲν γὰρ φύσει τισὶν
 ὑπαρχόντων οὐδὲν οἶόντε ὑπὸ τινος ἔθους ἄλλοῖον γενέσθαι (οὐχ
 οὔτω πολλάκις τὸ βῆρος ἔχον ἀναρριφθῆσεται, ὡς ἐθισθῆναι κατὰ
 75 τὴν αὐτοῦ φύσιν ἄνω φέρεσθαι), τὰ δὲ ἦθη τῶν ἀνθρώπων τοιαῦτα
 καὶ τοιαῦτα διὰ τῶν διαφερόντων ἔθων γίνεται. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν
 φύσει πρώτας τὰς ἔξεις κτησάμενοι οὕτως ἐνεργοῦμεν κατ' αὐτὰς

(οὐ γὰρ ἰδόντες πολλακίς τὴν ὄρατικὴν ἔξιν κτώμεθα, ἀλλ' ἔχοντες αὐτὴν οὕτως ὀρώμεν)· ἐπὶ δὲ τῶν οὐ φύσει ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τὰς ἔξεις κτώμεθα. οὐ γὰρ ἄλλως τέκτων τις ἂν γένοιτο μὴ πολ-⁸⁰ λάκις ἐνεργήσας τὰς τοῦ τέκτονος ἐνεργείας κατὰ τὰς ὑποθήκας τοῦ διδάσκοντος· ὥστ' ἐπεὶ καὶ τὰς ἀρετὰς οὕτω κτώμεθα (ἐνεργοῦντες γὰρ καὶ τὰ σωφρονικὰ γινόμεθα σώφρονες) οὐκ ἂν ἡμῖν ὑπάρχοιεν φύσει.

ἔστι δὴ τῶν ἀπορουμένων ὑπ' αὐτῶν καὶ τοιοῦτον· 'εἰ — φύσει'.
 2 τοῖς τοιοῦτοις· fort. τοῖς αὐτοῖς 4 lacunam indicavi; supple ἐπὶ τοῖς φρονίμοις 5 μηκέτ' εἰς V corr. ex μήδε τις·ν· μηδέ τίς A
 καιαίων ex κἀκαινῶν V· κἀκαινῶν A 6 δεκτικοί V ex δεκτικαί· δεκτικαί A ἐπὶ ex ἐπει V· ἐπει A 7 μὴ delevi· μὴ V, μὴ A, μὲν volgo
 10 οἱ, VA· οἱ Or., qui adversarios ab Alexandro induci non intellexisse videtur; fort. δ ser., vix οὐ (cl. D. L. VII 127), vel del. 11 λαμβανόμενοι*· λαμβανόμενον VA, λαμβάνοντες 12 λέγοιμεν VA· λέγοιεν 13 ἐπ'· ἐπὶ VA, fort. ἐπὶ ἐπ' Or. 14 ἔξον om. VA τὸ τῶν· τούτῳ V· τούτῳ A 17 τοῦ τὴν V· τοῦ A 20—26 ad sententiam cf. frg. 79—83 20 ὁμοιον VA· ὁμοίως 21 ὄντων V· μενόντων A 22 τὸ μὲν ὄν· μόνον V, μόνον rubr. V, μενόν A ἢ VA· ἦν 26 οὖν ἦν VA· οὖν volgo ἐκ γενετῆς A· ἐγγενετῆς V 27/8 τοῖς ὑπὸ τῆς V· τοῖς ὑπὸ A, ὑπὸ volgo 28 δεδομένοις VA· δεχομένοις 30 δίποδι ἢ λογικῷ· itaque ante Chrysippum vix similiter definiēbant Platonici hominem (def. Ps. Plat. p. 415 A) eique videtur deberi definitio dei quoque Stoica (D. L. VII 147 = Suid. s. v. θεός). 32 ὑγιαίνοντων· ἐπαινούτων VA 35 καὶ τοὺς· vel del. τοὺς vel ser. καὶ διὰ τοῦτο 36 μὴ om. VA φροντῖδων VA· φροντῖδος 38 εἰ καὶ VA· εἰ 39 ἢ Casp. Or.· εἰ 46 τὸν ἀνθρώπου φύσει VA· τῷ ἀνθρώπῳ συμφῶσαι, sed fort. recte traditur 'non possunt homines virtutem gignere' cf. l. 54 μὴν VA· μέντοι 50 πολλῶν VA· τῶν ἄλλων 51 εἴχομεν· ἔχομεν VA 56 δὲ μὴ V (ex sil.)· μὴ δὲ A ἐπει — κτώμεθα· statui ἀνακόλουθον εἰ· οὐ VA 59 αὐτῶς*· αὐτοῖς VA, αὐτῶν volgo; Chrysippum evitaase vocabulum αὐτομάτως notum est τυγχάνουσι VA· τυγχάνοιεν· οὕτως οὐ*· οὕτως οὖν VA, οὕτως οὖν οὐδὲ dubitanter Or., οὐδὲ volgo 61 εἴχομεν Cas.· ἔχωμεν VA 63 οὐσίαν· ὀσίαν Casp. Or., fort. αἰτίαν εἴχομεν Caselius· ἔχουσι VA, nescio quid lateat. 64 δ· cave ne dii conicias 66 ἀγαπητὸν ἓνα κτλ.· Or. confert Iuv. sat. XIII 26; melius adscivisset sententiam Chrysipti ceterorumque Stoicorum rarissimos esse bonos ac sapientes dicentium (cf. frg. 136 sq. et Zell. IV² p. 252 sq.) 68 αὐτοῦ· αὐτοῦ VA 69 τέ VA· τι 70 οὐδὲ VA· οὔτε 71 βελτίῳ uterque Or.· βελτίων VA, βέλτιον volgo 73 οὐχ· vel οὐδ'· vel οὐ γὰρ ser. 74 κατὰ· immo παρὰ ser. 75 αὐτοῦ fort. αὐτοῦ

³⁰ id. de an. II p. 160 a Ald.: ἐφ' ἡμῖν ἂν εἴη καὶ τὸ ποιοῖ γίνεσθαι τὰ ἤθη καὶ τὰς ἔξεις κτήσασθαι . . . διὸ πολλῶν καλῶς πρὸς ἀρετὴν πεφυκότων φαυλοτέρων τινες πεφυκότες ἀμείνους γίνονται πολλακίς τὴν ἔνδειαν τῆς φύσεως ἰακάμενοι τῇ παρ' αὐτῶν ἔξουσίᾳ.

³¹ id. de fato c. 29 (p. 90 O.): 'Εδείξαμεν δὲ ὅτι οὕτως 'ἐπ' αὐτῷ τῷ φρονίμῳ τὸ εἶναι τοιοῦτῳ, ὅτι τῆς τοιαύτης ἔξεως καὶ τῆς κτήσεως αὐτῆς αὐτὸς αἰτίας, τῷ καὶ τοῦ μὴ γενέσθαι τοιοῦτος ἔχειν πρότερον τὴν ἔξουσίαν'. τὴν μὲν οὖν ἔξιν μηκέτ' ἔχειν οὐκ ἐπ' αὐτῷ ὥσπερ οὐδὲ τῷ αὐτὸν ἀπὸ ὕψους ἀφέντι τὸ στήναι, ⁵ καίτοι τοῦ ῥῖψαι τε καὶ μὴ τὴν ἔξουσίαν ἔχοντι' . . .

de re cf. frg. 122, 127 et Tac. ann. VI 22 'contra alii fatum quidem congruere rebus putant sed non e vagis stellis verum apud principia et nexus naturalium causarum; ac tamen electionem vitae nobis relinquunt: quam ubi elegeris, certum imminetium ordinem'.

2 ἔξεω ex ἔξετάξεω V· ἔξετάξεω A 3 αὐτὸς VA· volgo om. τοῦ· τὸ VA 4 ἔχειν· fort. χεῖν 5 οὐκ ἐπ' *· ὡς ἐπ' VA, ἐπ' οὐδὲ τῆ· fort. οὐδ' ἐπὶ τῆ ἀπὸ VA· ὑπὸ 6 fort. etiam sequentia Chrysispea sunt.

ibid. c. 32 (p. 102 O.): ἐπὶ τῷ φρονίμῳ εἶναι τὸ φρονεῖν 13
καίτοι μὴ δυναμένῳ [τὸ] οὐ φρονεῖν. οὐ γὰρ ὅτι νῦν, ὅτε ἐστὶ
φρόνιμος, ἐπ' αὐτῷ τὸ εἶναι τοιοῦτῳ (ἦν γὰρ ἂν καὶ τοῦ νῦν
μὴ φρονεῖν κύριος), ἀλλ' ὅτι πρὸ τοῦ τοιοῦτος γενέσθαι εἶχεν
6 ὡςπερ δὴ τοῦ γενέσθαι οὕτως δὲ καὶ τοῦ μὴ γενέσθαι τοιοῦτος
τὴν ἐξουσίαν, δι' ἣν προειρήκαμεν αἰτίαν πρὸς τὸ γενέσθαι τοι-
οῦτος συνήρτησεν αὐτῷ. ἐπὶ δὲ τῶν θεῶν οὐκέτ' ἂν τὸ εἶναι
τοιοῦτοι (ὅπερ ἦν καὶ αὐτὸ ἐν τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἀπορομένοις).
ὅτι γὰρ ἐστὶν αὐτῶν ἐν τῇ φύσει τοιοῦτον, οὐδὲν δὲ τῶν οὕτως
10 ὑπαρχόντων ἐπ' αὐτῶν. διὰ τοῦτο γὰρ τὰ ἐκείνων ἀγαθὰ τίμια
τε καὶ μακαριστὰ μεῖζόν τι τῶν ἐπαινετῶν ἀγαθῶν ἔχοντα, ὅτι
τὴν ἀρχὴν ἢ φύσιν αὐτῶν ἀνεπίδεκτός ἐστιν· ἡμεῖς δὲ ἐπὶ κτήσει
τῶν ἀρετῶν ἐπαινούμεθα, ὅτι τῆς φύξεως ἡμῶν ἐπιδεκτικῆς οὐσῆς
καὶ τοῦ χείρονος οὐκ ἠκνήσαμεν πρὸς τὰ βελτίω, καὶ τῶν μὲν
15 χειρόνων ἀνιδρωτὶ καὶ χωρὶς καμάτων περιγίνεσθαι δοκούντων,
τῆς δὲ ἀρετῆς μετὰ πόνων τε καὶ μετὰ καμάτων καὶ πολλῶν
ιδρώτων.

2 μὴ del. Or. δυναμένῳ V οὐ VA· τὸ οὐ volgo, τότε οὐ πτε-
que Or. ὅτι· fort. ἐπὶ 5 δὴ Casp. Or. δὲ VA 6 δι' VA· καὶ δι'
7 οὐκέτ' ἂν fort. οὐκ ἐστὶν 8 τοιοῦτοι *· τοιοῦτοις 9 αὐτῶν VA· ἐκεί-
νων τοιοῦτον VA· τὸ τοιοῦτον 10 ἐπ' αὐτῶν *· ἐπ' αὐτῷ 12 post
αὐτῶν supplevit Or. τοῦ χείρονος, non necessarium esse illud supplemen-
tum iudicavit Casp. Or.; Grotius (op. theol. IV 423 a 51) vertit 'qui ab
initio natura ipsorum talis est ut nihil ei superaddi possit', itaque παν-
τός supplevit, non, ut Or. putavit, τῶν μεζόνων. ceterum cf. frg. 23,
145 et Diog. L. VII 147 θεὸν δὲ εἶναι ζῶον ἀθάνατον λογικὸν τέλειον ἢ
νοερὸν ἐν εὐδαιμονίᾳ κακοῦ παντός ἀνεπίδεκτον κτλ. τῇ κτήσει V·
τῇ κτίσει A, κτήσει volgo 14 καὶ· fort. καίτοι 16 respicit Chry-
sippum Hes. oper. 287 τῆς δ' ἀρετῆς ιδρώτα θεοὶ προπάροισεν ἔθηκον

Nemes. π. φ. ἀνθρ. c. 41 p. 156: 'τὸν ἀνθρωπον οὐκ ἐποίησε 11
(ὁ θεός) κακίας ἀνεπίδεκτον.'

Alex. de fato c. 19 (p. 66 O.): οὐ γὰρ ὑπὸ τινος ἔξωθεν κατα- 11
ναγκάζοντος αὐτοὺς ποιοῦσιν ἃ ποιοῦσιν, ὡν ἴσως ἐνήν αὐτοῖς
καὶ φυλάεσθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῆς φύξεως τῆς ἐν αὐτοῖς οὐδὲν οἶδόν
τ' ἐστὶν λαχόντας ποιῆσαι, ἥτις οὖν ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀμαρτανομέ-
5 νοις αἴτιον.

1/2 καταναγκάζοντος· καταναγκάζοντος VA 2 ἃ ποιοῦσιν V· om. A
4 λαχόντας *· λαθόντας VA, ἐκόντας Casp. Or. 'ita ut aliter agere
non potuerint' vertit Grotius (opera theol. IV 418, 57) ἥτις οὖν ἐν *·
ἥτις οὖν volgo, καὶ τις οὐκ ἂν VA 4/5 τοῖς ἀμαρτανομένοις VA· τῶν

ἁμαρτανομένων dubitanter Or., sed correctione non opus est 5 αἴτιον
VA· αἴτιος volgo

35 *ibid.* c. 9 (p. 30 O.): Ἐποπον γὰρ ὁμοίως ἐξ ἀνάγκης εἶναι λέγειν ἔν τινι τὰ τε ἀνεπίδεκτα τῶν ἐναντίων τούτοις ἐν οἷς ἐστι, καὶ τὰ μηδὲν μᾶλλον καθ' ὄντινόν χρόνον τούτων ἢ τῶν ἐναντίων αὐτοῖς δεκτικά.

2 τε V· τε καὶ

36 *ibid.* c. 28 (p. 88 sq. O.): πῶς οὐχ ὁμολογήσουσι κάκιον γεγενῆσθαι τῶν ζῶων ἀπάντων ὑπὸ τῆς φύσεως τὸν ἄνθρωπον, δι' ὃν φασι πάντα τᾶλλα γενέσθαι ὡς συντελέσοντα πρὸς τὴν τούτου σωτηρίαν; εἰ γὰρ ἢ μὲν ἀρετὴ τε καὶ ἢ κακία μόναι κατ' [90] αὐτοὺς ἢ μὲν ἀγαθόν, ἢ δὲ κακόν, καὶ οὐδὲν τῶν ἄλλων ζῶων οὐδετέρου τούτων ἐστὶν ἐπίδεκτικόν, τῶν δὲ ἀνθρώπων οἱ πλεῖστοι κακοί, μᾶλλον δὲ ἀγαθός μὲν εἰς ἢ δεύτερος ὑπ' αὐτῶν γεγενῆσθαι μυθεύεται, ὥσπερ τι παράδοξον ζῶον καὶ παρὰ φύσιν, σπανιώτερον τοῦ Φοίνικος τοῦ παρ' Αἰθίοψιν, οἱ δὲ πάντες κακοὶ καὶ ἐπίσης ἀλλήλοις τοιοῦτοι, ὡς μηδὲν διαφέρειν ἄλλον ἄλλου, 10 μαίνεσθαι δὲ ὁμοίως πάντας, ὅσοι μὴ σοφοί, πῶς οὐκ ἂν ἀθλιώτατον ζῶον πάντων ὁ ἄνθρωπος εἶη, ἔχων τὴν τε κακίαν καὶ τὸ μαίνεσθαι σύμφυτα αὐτῷ καὶ συγκεκληρωμένα;

2 δι' ὃν κτλ. cf. Zeller IV³ 172 de ipso Chrysiippo 3 συντελέσοντα uterque Or., imprimis Caspar· συντέλεσαντα 6 ἐπίδεκτικόν· cf. frg. 24 et Platonicam hominis definitionem (p. 415 A) ζῶον . . . 8 μόνον τῶν ὄντων ἐπισημῆς τῆς κατὰ λόγους δεκτικόν ἐστὶ 9 proverbium respiciit monuit Or. 13 αὐτῷ *· αὐτῷ

37 Diogen. fr. 2, 23: πῶς οὖν οὐδένα φησὶ ἄνθρωπον, ὃς οὐχὶ μαίνεσθαι σοὶ δοκεῖ κατ' ἴσον Ὀρέστη τε καὶ Ἀλκμέωνι πλὴν τοῦ σοφοῦ; ἔνα δὲ ἢ δύο μόνους σοφοὺς φησὶ γεγενῆσθαι; τοὺς δὲ ἄλλους ἐξ ἀφροσύνης ἐπίσης μεμνημένοι τοῖς προειρημένοις. πῶς δὲ ἀνασκευάζεις αὐτῶν τὰς δόξας ἐκείνας ὡς διημαρτημένας 5 οἷον τὰς περὶ πλοῦτου καὶ δόξης καὶ τυραννίδος καθόλου τε ἡδονῆς, ἅπερ ἀγαθὰ νενομίκασι οἱ πλεῖστοι; πῶς δὲ καὶ τοὺς κειμένους νόμους ἡμαρτήσθαι φησὶ ἅπαντας καὶ τὰς πολιτείας; ἢ διὰ τί πλῆθος τοσοῦτων βιβλίων συνέγραψας; — εἰ περὶ μηδενὸς εἶχον οἱ ἄνθρωποι δόξας διημαρτημένας. 10

2 ἀλκμέωνι G 4 ἐξ ἀφροσύνης G· δι' ἀφροσύνην volgo 7 ἀγαθὰ· καθὰ G καὶ τοὺς G· τοὺς 9 συνέγραψας· συνέγραφε I fort. recte, συνέγραψαν G

38 *Alex. de fato* c. 17 (p. 62 O.): μόνα ταῦτα ἡμῖν τε μαθεῖν ἐκείνοις τε μνησθαι δυνατόν, ὧν τοῦ μαθεῖν ἡμᾶς καὶ ποιῆσαι ἢ μὴ ποιῆσαι τι ἕκαστον ἦν καὶ πρὸ τῆς ἡμετέρας γενέσεως καθημαρτημένον; τοῦ τε ἐμμένειν τοῖς ὑπὸ τῶν θεῶν προαγορευμένοις οὐχ ἡμεῖς κύριοι, τῷ τῶν ἐσομένων ὑφ' ἡμῶν προκαταβεβλησθαι 5 τὰς αἰτίας.

2 τοῦ et 3 τι suspecta Schwartzio 3 πρὸ· πρὸς V 4 τοῦ τε· τοῦτο VA ἐμμένειν V

ibid. c. 34 (p. 106 O.): τοῖς πάντα ἃ ποιούμεν ἐξ ἀνάγκης 13
 ἡμᾶς ποιεῖν λέγουσιν, ἔπειτα τοὺς μὲν κατορθοῦν τῶν λογικῶς
 ἐνεργούντων, τοὺς δὲ ἀμαρτάνειν, ἐξ ἀνάγκης δὲ πάντα ποιούμεν.
 καθ' οὗς ἀδύνατον μὲν τῶνδε τινῶν περιεστῶτων μὴ πράττειν
 5 ἡμᾶς . . .

καὶ τοῦτ' ἀληθές ἐστι καὶ τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, οὐ μὴν 'τοῖς —
 ἡμᾶς', τὰ δ' ἐξ ἀνάγκης ἡμᾶς ἀεὶ περιστήσεται ταῦτα, δι' ἃ πράττομεν. de
 ultimis cf. frg. 72—75 3 πάντα <ποιεῖν ἃ> Schwartz

ibid. (p. 108 O.): Ἐπεὶ δὲ οἱ τε ἔπαινοι καὶ ψόγοι, κολάσεις 14
 τε καὶ τιμαὶ ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασιν τε καὶ κατορθώμασιν, ὡς καὶ
 αὐτοὶ λέγουσιν, δηλὸν ὡς ἀναιρουμένων τούτων, ἀναιροῖτ' ἂν
 κἀκείνων ἕκαστον· τὸ δὲ κατορθοῦν ἐπὶ τῶν θεῶν οὐ κυρίως ἂν
 5 λέγοιτο ἀλλ' ὡς ἴσον τῷ τὰ ἀγαθὰ ποιεῖν, εἴ γε ἐν οἷς μὲν τὸ
 κατορθοῦν, ἐν τούτοις καὶ τὸ ἀμαρτάνειν, ἀνεπίδεκτον δὲ ἀμαρ-
 τημάτων τὸ θεῖον· διὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲ ἐπαινοῦμεν τοὺς θεοὺς,
 ὅτι κρείττους εἰσὶν ἢ κατ' ἐπαίνους καὶ τὰ, ἐφ' οἷς οἱ ἔπαινοι,
 κατορθώματα.

4 δὲ VA· γὰρ 6 δὲ VA· δὲ τῶν post ἀμαρτάνειν repetit V
 ἐν τούτοις 6/7 ad sententiam cf. frg. 24 cum adnot. et 132 7 γὰρ VA·
 om. Orelli ratus iam sequi apodosin ad εἴ γε 8 ὅτι VA· τοῦ ὅτι
 ἢ *· ἢ rubr. V s. lin. ex οὐ m¹, οὐ A, om. vulgo

Sext. Emp. Pyrr. hypot. III 15—19 . . τῶν αἰτίων οἱ μὲν πλείους 14
 ἡγοῦνται τὰ μὲν συνεκτικὰ εἶναι τὰ δὲ συναίτια τὰ δὲ συνεργά, καὶ
 συνεκτικὰ μὲν ὑπάρχειν ὡς παρόντων πάρεστι τὸ ἀποτελεσμα καὶ
 αἰρουμένων ἀφεται καὶ μειουμένων μειοῦται (οὕτω γὰρ τὴν περί-
 5 θεσιν τῆς στραγγάλης αἴτιον εἶναι φασι τοῦ πνιγμοῦ), συναίτιον
 δὲ δ τὴν ἴσην εἰσφέρεται δύναμιν ἐτέρῳ συναίτιῳ πρὸς τὸ εἶναι
 τὸ ἀποτελεσμα (οὕτως ἕκαστον τῶν ἐλκόντων τὸ ἄροτρον βοῶν
 αἴτιον εἶναι φασι τῆς ὀλκῆς τοῦ ἄρότρου), συνεργὸν δὲ δ βρα-
 χεῖαν εἰσφέρεται δύναμιν καὶ πρὸς τὸ μετὰ ῥακτῶνως ὑπάρχειν
 10 τὸ ἀποτελεσμα (οἷον ὅταν δυοῖν βάρος τι βασταζόντων μόλις
 τρίτος τις προσελθὼν συγκουφίσῃ τοῦτο). ἔνιοι μέντοι καὶ παρ-
 όντα μελλόντων αἴτια ἔφασαν εἶναι ὡς τὰ προκαταρκτικὰ οἷον
 τὴν ἐπιτεταμένην ἡλίωσιν πυρετοῦ . . . πιθανόν ἐστὶν εἶναι τὸ
 αἴτιον. πῶς γὰρ ἂν αὐξῆσις γένοιτο, μείωσις γένεσις φθορὰ καθό-
 15 λου κίνησις, τῶν φυσικῶν τε καὶ ψυχικῶν ἀποτελεσμάτων ἕκαστον,
 ἢ τοῦ παντὸς κόσμου διοίκησις, τὰ ἄλλα πάντα, εἴ μὴ κατὰ τινα
 αἰτίαν; καὶ γὰρ εἴ μὴδὲν τούτων ὡς πρὸς τὴν φύσιν ὑπάρχει,
 λέξομεν ὅτι διὰ τινα αἰτίαν πάντως φαίνεται ἡμῖν τοιαῦτα ὅποια
 οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ καὶ πάντα ἐκ πάντων καὶ ὡς ἔτυχεν ἂν ἦν μὴ
 20 οὐσῆς αἰτίας, οἷον ἵπποι μὲν ἐκ μυῶν, εἴ τῦχοι, γεννηθήσονται
 ἐλέφαντες δὲ ἐκ μυρμήκων· καὶ ἐν μὲν ταῖς Αἰγυπτίαις Θήβαις
 ὄμβροι [κατὰ τύχην] ποτὲ ἐξαίσιοι καὶ χίονες [ὡς ἔτυχεν] ἂν ἐγί-
 νοντο, τὰ δὲ νότια ὄμβρων [ἐπεὶ μετέχει] οὐ μετεῖχεν, εἴ μὴ

αἰτία τις ἦν, δι' ἣν τὰ μὲν νότιά ἐστι δυσχείμερα, αὐχμηρὰ δὲ τὰ πρὸς τὴν ἕω. 25

1—13 dogmaticis 13—25 sibi tribuit Sextus 18 ὅποια οὐκ ἔστιν· vel οὐκ del. vel scr. οὐκ εἶναι 20—25 de exemplis cf. frg. 61, 52 et Nemes. c. 42 p. 164 πῶς οὖν ἄνθρωπος ἐξ ἀνθρώπου καὶ βοῦς ἐκ βοῦς δεῖ γεννᾶται καὶ ἕκαστον ἐκ τοῦ οἰκείου σπέρματος φύεται καὶ οὐκ ἐξ ἄλλου· προνοίας ἀπούσης; 22 et 23 κατὰ τύχην, ὡς ἔτυχεν, ἐπεὶ μετέχει om. cod. V

2 Cic. de fato 16, 36: Interesse autem aiunt, utrum eius modi quid sit, sine quo effici aliquid non possit, an eius modi, cum quo effici aliquid necesse sit.

3 id. Top. 15, 58: Causarum igitur genera duo sunt: unum quod vi sua id quod sub eam vim subiectum est certe efficit, ut ignis accendit; alterum quod naturam efficiendi non habet sed sine quo effici non possit, ut si quis aes causam statuæ velit dicere quod sine eo non possit effici. [59] huius generis causarum sine quo non efficitur alia sunt quieta, nihil agentia, stolidia quodam modo (ut locus tempus materia ferramenta cetera generis eiusdem), alia autem prae-cursionem quandam adhibent ad efficiendum et quaedam afferunt per se adiuvantia etsi non necessaria (ut amor congressio causam attulerat, amor flagitio). ex hoc genere causarum ex aeternitate per-
dentium fatum a Stoicis nectitur. atque ut earum causarum, sine quibus effici non potest, genera divisi sic etiam efficientium dividi possunt: sunt enim aliae causae quae plane efficiant nulla re adiuvante, aliae quae adiuvari velint (ut sapientia efficit sapientes sola per se; beatos efficiat necne sola per se, quaestio est). 15

hanc Chrysippi doctrinam Cicero debuit Antiocho, ut demonstrat pugna et imprimis exemplum Enniannum 16, 61; cf. de fato 15, 35. num etiam duplex illa subdivisio genuina sit necne, nescio. itidem de sequentibus dubito, etiam de his (17, 63) 'cum enim nihil sine causa fiat hoc ipsum est fortunae eventus: obscura causa et latenter efficitur'.

44 id. de fato 18, 41: Chrysippus autem, cum et necessitatem improbaret et nihil vellet sine praepositis causis evenire, causarum genera distinguit, ut et necessitatem effugiat et retineat fatum. 'causarum enim', inquit, 'aliae sunt perfectae et principales, aliae adiuvantes et proximae. quam ob rem cum dicimus omnia fato fieri 5 causis antecedentibus, non hoc intellegi volumus, causis perfectis et principalibus sed causis adiuvantibus antecedentibus et proximis'. itaque illi rationi quam paulo ante conclusi sic occurrit: 'si omnia fato fiant, sequi illud quidem, ut omnia causis fiant antepositis', verum non principalibus causis et perfectis sed adiuvantibus et 10 proximis.

6 *antecedentibus*: del. Davisius omnesque edd., distinxit Heine causas adiuvantes proximas et adiuvantes antecedentes, sane inepte; immo distinguendae sunt antecedentes adiuvantes et antecedentes proximae. 10 *verum*: Antiochus videtur excipere Chrysippum

Plut. de rep. Stoic. 47 (p. 1056 B) . . . Χρύσιππος οὐκ αὐτὸς τὴν τελὴν τούτων αἰτίαν ἀλλὰ προκαταρκτικὴν μόνον ἐποιεῖτο τῆς εἰμαρμένην.

Cic. de fato 19, 44: Neque enim Chrysippus concedens ad-sensionis proximam et continentem causam esse in viso positam nequam eam causam esse ad adsentiendum necessariam, concedet ut, si omnia fato fiant, omnia causis fiant antecedentibus et necessariis.

2 neque del. omnes editores auctore Turnebo; retinuit Orelli qui coniunxit cum 'concedet ut', et Baier. immo retinendum et construendum est 'neque esse' 'neque esse', cf. praef. exc. p. 704.

ibid. 18, 42: Quod enim dicantur adsensiones fieri causis antepositis, id quale sit facile a se explicari putat (Chrysippus). nam quamquam adsensio non possit fieri nisi commota viso, tamen cum id visum proximam causam habeat, non principalem, hanc habet rationem, ut Chrysippus vult, quam dudum diximus; 'non ut illa quidem fieri possit nulla vi extrinsecus excitati (necesse est enim adsensionem viso commoveri)' — sed revertitur ad cylindrum et ad turbinem suum, quae moveri incipere nisi pulsa non possunt: id autem cum accidit suapte natura quod superest et cylindrum volvere et versari turbinem putat. [19, 43] 'ut igitur', inquit, 'qui protrusit cylindrum, dedit ei principium motionis, volubilitatem autem non dedit: sic visum obiectum imprimet illud quidem et quasi signabit in animo suam speciem, sed adsensio nostra erit in potestate eaque quem ad modum in cylindro dictum est, extrinsecus pulsa quod relictum est suapte vi et natura movebitur. quod si aliqua res efficeretur sine causa antecedente, falsum esset omnia fato fieri; sin omnibus quaecumque fiunt veri simile est causam antecedere: quid adferri poterit, cur non omnia fato fieri fatendum sit, modo intellegatur quae sit causarum distinctio ac dissimilitudo?'

5 *dudum diximus*: Orelli censuit in ea parte nunc perditā, ex qua Gellius sua hauserit; immo in § 41. 17 *causam*: fort. *causas*

Alex. de fato c. 15 (p. 56 O.): καὶ τοὺς βουλευσαμένους τῷ φαινομένῳ συγκατατίθεσθαι καὶ διὰ τοῦτο καὶ τῇ φαντασίᾳ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ζῴοις ἔπεσθαι.

τὸ δὲ λέγειν 'καὶ — ἔπεσθαι' οὐκ ἀληθές. 2 τῇ φαντασίᾳ Schwartz: τὴν φαντασίαν

ibid. c. 11 (p. 36 O.) — fragmentum dubium — 'Ὁμολογεῖται δὴ πρὸς ἀπάντων, τὸ τῶν ἄλλων ζῴων τὸν ἄνθρωπον τοῦτο παρὰ τῆς φύσεως ἔχειν πλεον, τὸ μὴ ὁμοίως ἐκείνοισι ταῖς φαντασίαις ἔπεσθαι, ἀλλ' ἔχειν παρ' αὐτῆς κριτὴν τῶν προσπιπτουσῶν φαντασιῶν περὶ τινῶν ὡς αἰρετῶν τὸν λόγον· ψὶ χρώμενος, εἰ μὲν ἐξεταζόμενα τὰ φαντασθέντα, οἷα τὴν ἀρχὴν ἐφάνη, καὶ ἔστι, συγκατατίθεται τε τῇ φαντασίᾳ καὶ οὕτω μέτειν αὐτὰ' εἰ

δὲ ἄλλοῖα φαίνεται, ἢ ἄλλο τι αὐτῷ αἰρετώτερον, ἐκείνο αἰρεῖται καταλείπων τὸ τὴν ἀρχὴν ὡς αἰρετὸν αὐτῷ φανέν.

difficile diiudicatur, quem ad modum hac in re secutus sit Alexander Chrysiptum; praecipue de illo κριτηρίῳ (l. 5) nihil affirmare audeo
 2 δὲ ἢ V A et Or. δὲ τοῦτο V A om. vulgo 4 τῶν V (ex sil.) om. A 8—9 ipsum Alexandrum audis 8 ἢ * et V A, καὶ vulgo

Plut. de rep. Stoic. 47 (p. 1057 A): καὶ μὴν ἔν γε τοῖς πρὸς τοὺς Ἀκαδημαϊκοὺς ἀγῶσιν ὁ πλείστος αὐτῷ τε Χρυσίπτῳ καὶ Ἀντιπάτρῳ πόνος γέγονε περὶ τοῦ ἢ μῆτε πράττειν μῆτε ὀρμᾶν ἀσυγκαταθέτως, ἀλλὰ πλάσματα λέγειν καὶ κενὰς ὑποθέσεις τοὺς ἀξιούοντας οἰκείας φαντασίας γενομένης εὐθὺς ὀρμᾶν, μὴ εἴξαν-
 5 τας μὴδὲ συγκαταθεμένους. αὐθις δὲ φησι Χρυσίππος ἢ καὶ τὸν Θεὸν ψευδεῖς ἐμποιεῖν φαντασίας καὶ τὸν σοφόν, οὐ συγκατα-
 θεμένων οὐδ' εἰκόντων δεομένων ἡμῶν ἀλλὰ πραττόντων μόνον καὶ ὀρμώντων ἐπὶ τὸ φαινόμενον· ἡμᾶς δὲ φαύλους ὄντας ὑπ' ἀσθενείας συγκατατίθεσθαι ταῖς τοιαύταις φαντασίαις. 10

Βλάψουσιν οἱ σοφοὶ ψευδεῖς φαντασίας ἐμποιοῦντες, ἂν αἱ φαντασίαι ποιῶσιν αὐτοτελῶς τὰς συγκαταθέσεις. πολλάκις γὰρ οἱ σοφοὶ ψεῦδει χρώνται πρὸς τοὺς φαύλους καὶ φαντασίαν παρι-
 5 κτάσκει πιθανήν, οὐ μὴν αἰτίαν τῆς συγκαταθέσεως, ἐπεὶ καὶ τῆς ὑπολήψεως αἰτία τῆς ψευδοῦς ἔσται καὶ τῆς ἀπάτης.

ibid. (p. 1055 F): τὴν γὰρ φαντασίαν βουλόμενος οὐκ οὐσαν αὐτοτελεῖ τῆς συγκαταθέσεως αἰτίαν ἀποδεικνύειν εἴρηκεν (Χρυσίππος), ὅτι ἢ βλάψουσιν — ἀπάτης. 1 σοφοὶ φαντασίας ἐμποιοῦντες· lusus est verborum
 4 αἰτίαν· exspecto τὴν αἰτίαν ἐπεὶ· offendit Schwartz

DIOGENIANI EPICVREI FRAGMENTA.

I.

*Άξιον δὲ ἐπὶ τούτοις ἅπασιν παραθέσθαι καὶ τὰ δοκοῦντα Χρυσίππῳ τῷ Στωικῷ περὶ τοῦ λόγου τούτου. Οὗτος γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ 'περὶ εἰμαρμένης' βιβλίῳ βουλόμενος δεικνύει τὸ δὴ πάνθ' ὑπ' ἀνάγκης καὶ τῆς εἰμαρμένης κατελήφθαι μαρτυροῖς ἄλλοις 5 τέ τισι χρῆται καὶ τοῖς οὕτως παρ' Ὀμήρῳ τῷ ποιητῇ λεγομένοις

'ἀλλ' ἐμὲ μὲν κῆρ

ἀμφέχανε στυγερή, ἥπερ λάχε γεινόμενόν περ' (Ψ 78 sq.)

καὶ ὕστερον αὐτε τὰ πείσεται, ἄσκα οἱ αἶσα

γεινομένην ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ' (Υ 127 sq.)

10 καὶ 'μοῖραν <δ>' οὐ τινὰ φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν' (Ζ 488)

οὐ θεωρῶν, ὅτι τὰ ἀλλαχοῦ πάλιν παρὰ τῷ ποιητῇ λεγόμενα τούτοις ἀντικρυς ἠναντιῶνται, οἷς καὶ αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ χρῆται βουλόμενος συνιστᾶν τὸ καὶ παρ' ἡμᾶς πολλὰ γίνεσθαι, οἷον τὸ

15 'αὐτοὶ γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο' (α 7)

καὶ τὸ 'ὦ πόποι, οἷον δὴ νῦ θεοῦς βροτοὶ αἰτιῶνται·

ἔξ ἡμέων γὰρ φασι κάκ' ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ

σφῆσιν ἀτασθαλίῃσιν ὑπὲρ μόνον ἄλγε' ἔχουσι' (α 32 sq.).

ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ πάντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην 20 ἠναντιῶνται. οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο συνιδεῖν ἠδυνήθη τὸ μηδαμῶς τὸν Ὀμηρον μῆδ' ἐν ἐκείνοις τοῖς ἔπεισι συμμαρτυρεῖν αὐτοῦ τῷ δόγματι. οὐ γὰρ <τὸ> πάντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην ἀλλὰ μᾶλλον τὸ τινὰ κατ' ἐκείνην συμβαίνειν ἐξ αὐτῶν ὑποβάλλων εὑρεθήσεται. τὸ γὰρ

25 'ἀλλ' ἐμὲ μὲν κῆρ

ἀμφέχανε στυγερή, ἢ τις λάχε γεινόμενόν περ'

οὐχ ὅτι πάντα κατὰ τὴν κῆρα συμβαίνειν λέγοιτο ἄν ἄλλ' αὐτὸ τὸ τεθνήξασθαι· καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς παντὶ γεννητῷ ζῷῳ θανεῖν καθ' εἰμαρται. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ

30 ὕστερον αὐτε τὰ πείσεται, ἄσκα οἱ αἶσα

γεινομένην ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ.'

Euseb. PE VI 7/8 p. 261 C πρώτα δὴ οὖν σοὶ παραγνώσομαι ἀπὸ τῶν Διογενειανοῦ τὰ περὶ εἰμαρμένης ἠδὲ πως τῷ Χρυσίππῳ ἀντιρημένα· 'ἄξιον (p. 262 A) — μάρτυρι' (p. 263 C). 2 τοῦτου ἢ τοῦδε vulgo 4 ὑπ' G· ὑπὸ τῆς vulgo 5 τῷ om. Viger 7 γεινόμενον· γεινόμενον C(?) I Viger 8 ἄσκα GJ 10 καὶ μοῖραν δ' Gaisf· καὶ μοῖραν GJ 15 αὐτῶν Hom. 20 ἠναντιῶνται· αἰτιῶνται G 21 αὐτοῦ J et G(?)· 22 τὸ πάντα J· πάντα G 23 ἐξ αὐτῶν· δι' αὐτῶν J 27 πάντα· πάντα τὰ G λέγοιτο· fort. λέγοι Vseper 29 μὴν καὶ· καὶ J 30 ἄσκα G

πάντα κατειληφέναι τὴν εἰμαρμένην καὶ ἀμεταθέτου εἶναι τὰς
 20 ἔξ αἰῶνος προκατειλημμένας ἐν πᾶσι τοῖς οὐσί τε καὶ γιγνομέ-
 νοις αἰτίας. τί οὖν ἀκολουθεῖς, ὦ Χρύσιππε, πάσαις ταῖς τῶν
 ἀνθρώπων δόξαις, καὶ οὐδεμία σοι περὶ οὐδενὸς φαίνεται διεψευ-
 ςμένη, ἀλλὰ πάντες τῆς ἀληθείας εἰσὶ <οἱ> θεωρητικοί; πῶς οὖν
 οὐδένα φῆς ἀνθρώπον, ὃς οὐχὶ μαίνεσθαι σοι δοκεῖ κατ' ἴσον
 25 Ὀρέστη τε καὶ Ἀλκμέωνι, πλὴν τοῦ σοφοῦ; ἕνα δὲ ἢ δύο μόνους
 σοφοὺς φῆς γεγονέναι, τοὺς δὲ ἄλλους ἔξ ἀφροσύνης ἐπίσης μεμη-
 νέναι τοῖς προειρημένοις; πῶς δὲ ἀνασκευάζεις αὐτῶν τὰς δόξας
 ἐκείνας ὡς διημαρτημένας οἷον τὰς περὶ πλοῦτου καὶ δόξης καὶ
 τυραννίδος καθόλου τε ἡδονῆς, ἅπερ ἀγαθὰ νενομίσκασιν οἱ πλεί-
 30 στοι; πῶς δὲ καὶ τοὺς κειμένους νόμους ἡμαρτηθεῖν φῆς ἅπαντας
 καὶ τὰς πολιτείας; ἢ διὰ τί πλῆθος τοσοῦτων βιβλίων συνέγραψας,
 εἰ περὶ μηδενὸς εἶχον οἱ ἄνθρωποι δόξας διημαρτημένας; οὐ γάρ,
 ὅταν μὲν ταῦτά σοι δοξάζωσιν, ὀρθῶς φρονεῖν αὐτοὺς φῆσομεν,
 ὅταν δὲ διάφορα, μαίνεσθαι. πρῶτον μὲν γὰρ οὐδὲ σὺ σοφὸν
 35 εἶναι φῆς σεαυτὸν, μήτι γε ἡμεῖς, ἵνα κριτήριον ποιῶμεθα τοῦ
 καλῶς ποτε ἐκείνους φρονεῖν τὸ τῆς σῆς δόξης συνδραμεῖν. ἔπειτ',
 εἰ καὶ τοῦτο ἦν ἀληθές, τί λέγειν ἐχρῆν μαίνεσθαι πάντας ἐπίσης,
 καὶ οὐχί, καθ' ὃ μὲν ἐφαίνοντο τὰ αὐτὰ σοι δοξάζοντες, κατὰ τοῦτο
 αὐτοὺς ἐπαινεῖν ὡς ὀρθοῦ τινος ἐπειλημμένους, καθ' ὃ δὲ διε-
 40 φώνουν, ἁμαρτάνειν αὐτοὺς ὑπολαμβάνειν; μαρτύριον μέντοι τῆς
 ἀληθείας ἱκανὸν ἠγείσθαι τὸ δοκοῦν ἐκείνοις οὐδὲ οὕτως ἐχρῆν,
 οὐς εἰ καὶ μὴ 'μαίνεσθαι', καθάπερ σὺ οἶε, ἀλλὰ πολὺ γε ἀφεστη-
 κέναι σοφίας πᾶς ἂν τις ὁμολογήσειε. γελοίως οὖν καὶ σὺ μάρτυσι
 χρῆσθαι τοῦτοις διὰ τῆς θέσεως τῶν ὀνομάτων, οὐς οὐδὲν ἂν
 45 κατὰ γε σύνεστιν σεαυτοῦ φῆσαις διαφέρειν, εἰ μὴ ἄρα τοὺς ἔξ
 ἀρχῆς θεμένους ταῦτα τὰ ὀνόματα σοφοὺς εἶναι συμβέβηκεν, ὅπερ
 οὐδαμῶς δεῖξαι δυνησῆ. — ἀλλὰ γὰρ δεδόσθω σοι τοῦθ' οὕτως ἔχειν
 καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνα τίθεσθαι, ὡς σὺ βούλει, τὰς σημασίας
 ἔχοντα, καὶ μὴ κατὰ δόξας ψευδεῖς τὸ τοιοῦτον γεγονέναι· ποῦ
 50 τοίνυν δι' αὐτῶν σημαίνεται τὸ πάντα ἔσαπλῶς καθ' εἰμαρμένην
 εἶναι καὶ μὴ (εἰ ἄρα) ταῦτα μόνον ὧν ἔστιν εἰμαρμένη; ὅ τε γὰρ
 τῶν μοιρῶν ἀριθμὸς καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ ὁ τῆς Κλωθοῦς
 ἄτρακτος καὶ τὸ ἐπειλημμένον αὐτῷ νῆμα καὶ τὸ ἐπίκλωσμα τούτου,
 καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα λέγεται ἐν ἐκείνοις, ἐνδείκνυται τὸ ἀπαρά-
 55 βατον καὶ ἔξ αἰῶνος καθήκον τῶν αἰτίων, ὅσα οὕτωςι κατηνάγ-
 κασται γενέσθαι καὶ ὅσα ἄλλως ἔχειν κεκώλυται.' πολλὰ δ' ἂν
 εἴη τὰ τοιαῦτα. ὅσα δὲ οὐχ οὕτω γίνεται, τούτων τίς μὲν οἶ.

20 προκατειλημμένας· προκαταβεβλημένας J Vigeri margo 23 coi
 add. Vseper 23/4 οὐδένα φῆς sc. εἶναι 25 ἀλκμέωνι G· Ἀλκμείωνι
 26 ἔξ ἀφροσύνης G· δι' ἀφροσύνην vulgo 29 ἀγαθὰ· καθὰ G 30 καὶ
 τοὺς G· τοὺς 31 συνέγραψας· συνέγραψαν G, συνέγραφες J 34 σοφὸν
 εἶναι φῆς G· φῆς c. εἰ. 35 μήτι γε· μή τοι γε G 38 δοξάζοντας G
 42 οὐς εἰ Julius Ziehen meus· φύσει 48 σημασίας·ηματικάς corr. G
 50 τὸ Vb· τὰ ἔσαπλῶς*· ἔξ ἀπλῶς G, ἀπαξαπλῶς 52 Κλωθοῦς· κλωθῶ G

ἄνθρωποι θεοῦ διοικητὰς καὶ δημιουργοὺς ἐπεφήμιαν, τινῶν δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτίους ὑπέλαβον, ἄλλων δὲ αὐτῶν πάλιν τὴν φύσιν, ἄλλων τὴν τύχην (ἦς τὸ εὐμετάβολον καὶ ἄστατον καὶ νῦν ⁶⁰ μὲν οὕτω νῦν δὲ οὕτως ἔχον ἐνδείξασθαι βουλόμενοι, εἰδωλοποιήσαντες τὸ ποιὸν τοῦτο σύμπτωμα τῶν πραγμάτων, ἐπὶ σφαίρας βεβηκυῖαν τὴν Τύχην ἔδειξαν). ἢ οὐχὶ δεδόξασται παρὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ ταῦτα; καὶ γὰρ εἴ ποτε συνταράττουσι τὰ αἷτια καὶ, ὅσα μὲν καθ' εἰμαρμένην ἢ κατὰ τύχην γίνεται, ταῦτα ⁶⁵ ἐκ θείας δυνάμεως γίνεσθαι νομίζουσιν, ὅσα δὲ παρ' ἡμᾶς, ταῦτα καθ' εἰμαρμένην· ἀλλ' ὅτι γε πάντα τὰ αἷτια ταῦτα ἐν τοῖς οὐκι<ν> εἶναι δοξάζουσιν, παντί που δήλον. ὥστε οὔτε τὰς τῶν ἀνθρώπων ὑπολήψεις οὔτε τὰς θέσεις τῶν τοιούτων ὀνομάτων συμμαρτυρεῖν τῇ Χρυσίππου δόξῃ συμβέβηκε. 70

III.

Ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ περὶ εἰμαρμένης βιβλίῳ τοιαύταις τισὶν ἀποδείξει κέχρηται, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ λύειν πειράται τὰ ἀκολουθεῖν δοκοῦντα ἄτοπα τῷ λόγῳ τῷ 'πάντα κατηναγκάσθαι' λέγοντι, ἅπερ καὶ ἡμεῖς κατ' ἀρχὰς ἐτίθεμεν, οἷον τὸ ἀναιρεῖσθαι δι' αὐτοῦ τὴν ἐξ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν περὶ ψόγους τε ⁵ καὶ ἐπαίνους καὶ προτροπὰς καὶ πάνθ' ὅσα παρὰ τὴν ἡμετέραν αἰτίαν γιγνόμενα φαίνεται. φησὶν οὖν ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ 'τὸ μὲν ἐξ ἡμῶν πολλὰ γίνεσθαι δήλον εἶναι, οὐδὲν <δὲ> ἦττον συγκαθειμάσθαι καὶ ταῦτα τῇ τῶν ὄλων διοικήσει.' κέχρηται τε παραδείγμασι τοιούτοις τισί. 'τὸ γὰρ μὴ ἀπολείσθαι (φησί) θοί- ¹⁰ μάτιον οὐχ ἀπλῶς καθειμαρτο ἀλλὰ μετὰ τοῦ φυλάττεσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῶν πολεμίων σωθῆσθαι τόνδε τινὰ μετὰ τοῦ φεύγειν αὐτὸν τοὺς πολεμίους, καὶ τὸ γενῆσθαι παῖδας μετὰ τοῦ βούλεσθαι κοινωνεῖν γυναικί· ὥσπερ γὰρ (φησὶν) εἰ λέγοντός τινος 'Ἡγήσαρχον τὸν πύκτην ἐξελεύσεσθαι τοῦ ἀγῶνος πάντως ἀπλη- ¹⁵ κτον ἀτόπως ἂν τις ἤξειο καθιέντα τὰς χεῖρας τὸν Ἡγήσαρχον μάχεσθαι, ἐπεὶ ἀπληκτον αὐτὸν καθειμαρτο ἀπελθεῖν, τοῦ τὴν ἀπόφασις ποιησαμένου διὰ τὴν περιττοτέραν ἀνθρώπου πρὸς τὸ μὴ πλήττεσθαι φυλακὴν τοῦτο εἰπόντος. οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔχει. πολλὰ γὰρ μὴ δύνασθαι γενέσθαι χωρὶς τοῦ καὶ ἡμᾶς βού- ²⁰ λεσθαι καὶ ἐκτενεστάτην γε περὶ αὐτὰ προθυμίαν τε καὶ σπουδὴν εἰσφέρεισθαι, ἐπειδὴ μετὰ τούτου (φησὶν) αὐτὰ γενέσθαι καθ-εἰμαρτο.'

60 ἄλλων· fort. ἄλλων δὲ 60—63 cf. Galen. protr. c. 2 61 εἰδωλ.*· fort. οἱ εἰδωλ. 63 ἢ οὐχὶ GJ· ἢ οὐχὶ δὲ 64 εἴ· del Ziehen 66 ἐκ θείας δυνάμεως· sc. ἐκ προνοίας 67 γε· δὲ G 68 οὐκ εἶναι*· οὐκ εἶναι GJ οὔτε... οὔτε*· οὐδὲ... οὐδὲ

III. Euseb. PE VI 8 p. 265 D τούτοις ἐξῆς ἐπέλεγε· 'ἐν μὲν — λόγῳ' (p. 267 D) 1 οὖν om. J 3 πάντα· τότε G 8 οὐδὲν δέ*· οὐδὲν G, οὐδὲ δὲ vulgo 13 γενῆσθαι*· γενέσθαι 14 εἰ del. Viger, fort. falso 21 γε· καὶ G

πάλιν οὖν κἀνταῦθα θαυμάσειέ τις τάνθρώπου τὸ ἀθεώ-
 25 ρητον καὶ ἀνεπιλόγιστον καὶ τῶν ἐναργειῶν καὶ τῆς τῶν ἰδίων
 λόγων ἀνακολουθίας. οἶμαι γάρ, ὅτι καθάπερ τὸ καλούμενον
 γλυκὺ τῷ καλούμενῳ πικρῷ ἐναντίον εἶναι συμβέβηκεν τῷ τε
 λευκῷ τὸ μέλαν καὶ τῷ ψυχρῷ τὸ θερμόν, οὕτωςι δὲ καὶ τὸ παρ'
 ἡμᾶς τῷ καθ' εἰμαρμένῃν, εἴ γε καθ' εἰμαρμένῃν μὲν ἐκεῖνα καλεῖν
 30 προειλήφαμεν, ὅσα καὶ ἐκόντων ἡμῶν καὶ ἀκόντων πάντως γίνεται,
 παρ' ἡμᾶς δέ, ὅσα ἐκ τοῦ σπουδάζειν ἡμᾶς καὶ ἐνεργεῖν ἐπὶ τέλος
 ἔρχεται ἢ παρὰ τὸ ἀμελεῖν καὶ ῥαθυμεῖν οὐκ ἐπιτελεῖται. ἐάν
 τούτων ἐκ τοῦ σπουδάζειν ἐμὲ θοιμάτιον φυλάττειν ἐκείνο σφύζηται
 καὶ ἐκ τοῦ βούλεσθαι γυναικὶ πλησιάζειν τὰ τέκνα γίγνηται καὶ
 35 ἐκ τοῦ βούλεσθαι φεύγειν τοὺς πολεμίους τὸ μὴ ἀποθνήσκειν ὑπ'
 αὐτῶν καὶ ἐκ τοῦ διαμάχεσθαι πρὸς τὸν ἀνταγωνιστὴν ἀνδρείως
 φυλάττεσθαι τε αὐτοῦ τὰς τῶν χειρῶν ἐπιβολὰς τὸ ἀπληκτον ἐκ
 τοῦ ἀγῶνος ἀπαλλάττεσθαι, πῶς τὸ καθ' εἰμαρμένῃν ἐνταῦθα
 σωθήσεται; εἰ μὲν γὰρ κατ' ἐκείνην ταῦτα συμβαίνει, παρ' ἡμᾶς
 40 οὐκ ἂν λέγοιτο συμβαίνειν, εἰ δὲ παρ' ἡμᾶς, οὐκ ἂν κατ' ἐκείνην
 δηλαδὴ διὰ τὸ μὴ δύνασθαι συνδραμεῖν ταῦτα ἀλλήλοισι. ἄλλὰ
 παρ' ἡμᾶς μὲν ἔσται (φησί) περιειλημμένου μέντοι τοῦ παρ' ἡμᾶς
 ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης· καὶ πῶς, εἴποιμ' ἂν, περιειλημμένου; εἴ γε
 καὶ τὸ φυλάττειν θοιμάτιον καὶ τὸ μὴ φυλάττειν ἀπὸ τῆς ἐξουσίας
 45 ἐγένετο τῆς ἐμῆς· οὕτω γὰρ καὶ τοῦ σφύζεσθαι τοῦτο δηλονότι
 κύριος ἂν εἶην ἐγώ. καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς διαστολῆς, ἣν ποιεῖται
 Χρύσιππος, δῆλον γίνεται τὸ ἀπολελύσθαι τῆς εἰμαρμένης τὴν
 παρ' ἡμᾶς αἰτίαν. καθείμαρται γὰρ (φησί) σωθῆναι θοιμάτιον,
 εἰ φυλάττοις αὐτό, καὶ παῖδας ἔσεσθαι, εἰ καὶ σὺ βουληθείης·
 50 ἄλλως δὲ μὴδ' ἂν ἔσεσθαι τι τούτων· ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ τῆς εἰμαρ-
 μένης προκατειλημμένων οὐκ ἂν ποτε ὑποτιμήσῃς τοιαύταις χρη-
 καίμεθα. οὐκ οὖν φαμέν τεθνήξεσθαι πάντα ἄνθρωπον εἰ τόδε
 τι γένοιτο, μὴ τεθνήξεσθαι δ' εἰ μὴ γένοιτο, ἀλλ' ἀπλῶς τεθνή-
 ξεσθαι, κἂν ὅτιοῦν πρὸς τὸ μὴ ἀποθνήσκειν καθόλου γένηται· ἢ
 55 μὴ ἀλγηδόνος ἔσεσθαι δεκτικόν τινα ἄνθρωπον, [κ]ἂν ταδὶ πράττη,
 ἀλλὰ πάντ' ἄνθρωπον ἀλγηδόνος εἶναι δεκτικόν, ἐάν τε βούληται
 ἐάν τε μὴ — καὶ ὅσα ἄλλα οὕτωςι καὶ μὴ ἄλλως ἔχειν καθεί-
 μαρται. ὥστε εἰ <μὲν> τὸ γενέσθαι τόδε τι ἀναγκαῖόν ἐστιν, εἰ βου-
 ληθῆμεν ἡμεῖς, ἄλλως δὲ οὐχί, φανερόν, ὅτι τὸ ἡμᾶς βουλη-
 60 θῆναι τε καὶ μὴ βουληθῆναι ὑπ' οὐδεμιᾶς ἐτέρας αἰτίας προ-
 κατείχετο ἀλλ' ἦν αὐτεξούσιον· εἰ δὲ τοῦτο ἀκατανάγκαστον ἦν,
 καὶ τὸ γενέσθαι τόδε τι δῆλον ὡς ἀπ' αἰῶνος οὐ προκατείχετο,

25 ἐναργειῶν· 'scribe τῶν ἐνεργειῶν. est autem ἐνεργεία vis quaedam
 fati sive necessitatis' Τουρ. 28 δὲ fort. del. 29 ἡμᾶς τὸ καθ' εἰμαρ-
 μένην ἐκεῖνα C 30 προειλήφαμεν Ed. Schwartz· προείληφον 38 εἰμαρ-
 μένον J 42 παρ' καθ' J 45 ἐγένετο G· ἐγένετο 49 φυλάττοις·
 φυλάττεις G 50 μὴδ' ἂν G· μὴ ἂν 52 φαμέν vulgo 53 τι nescio
 an omiserit G, quia om. CF γένοιτο· γένηται G (64?) ἂν*· κἂν
 [56 ἀλλὰ(?)]· ἀλλ' ἀπλῶς J secundum Gaisf. sed vide v. 53] 58 εἰ
 μὲν*· εἰ Vigor, καὶ vulgo, εἰ καὶ Vsener

εἰ μὴ τι καὶ αὐτὸ τὸ βούλεσθαι φυλάττειν θοιμάτιον ἢ μὴ βού-
 λεσθαι παρὰ τινα εἰμαρμένην καὶ κατὰ αἰτίαν ἔξωθεν ἀναγκαίαν
 ἐγίνετο. ἀλλ' οὕτω <τέλεον> ἢ παρ' ἡμᾶς ἐξουσιαστικὴ δύναμις ⁶⁵
 ἀναιρεῖται καὶ οὐκ ἔτι ψύχοιτο ἂν θοιμάτιον παρὰ τὴν αἰτίαν
 τὴν ἐμὴν ἢ ἀπολλύοιτο· διὸ καὶ εἶην ἂν ἐγὼ καὶ ἀπολλυμένου
 τούτου κατὰ λόγον ἀνεπιτίμητος (ἄλλη γὰρ αὐτὸ τις ἀπώλλυεν
 αἰτία) καὶ ψυζομένου πάλιν οὐδαμῶς ἐπαινούμενος, ὅτι μὴδὲ τοῦτο
 εἰραζόμενην ἐγώ. σὺ δὲ ὡς σῶσαι πάντα δυνάμενος, οὕτως ἀνετείνου ⁷⁰
 τῷ λόγῳ.

IV.

Φέρει δὲ καὶ ἄλλην ἀπόδειξιν ἐν τῷ προειρημένῳ βιβλίῳ
 τοιαύτην τινά· 'μὴ γὰρ ἂν τὰς τῶν μάντεων προρρήσεις ἀληθεῖς
 εἶναι φησιν, εἰ μὴ πάντα ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης περιείχοντο', ὃ
 καὶ αὐτὸ πολλῆς εὐθειας μετόν ἐστιν. ὡς γὰρ ἐναργοῦς ὄντος
 τοῦ πάσας ἀποβαίνειν τὰς τῶν καλουμένων μάντεων προρρή- ⁵
 σεις, <ἦ> ὡς μᾶλλον ἂν ὑπὸ τινος τούτου συγχωρηθέντος τοῦ
 'πάντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην' καὶ οὐχὶ ὁμοίως ἂν ψευδοῦς
 ῥηθέντος καὶ αὐτοῦ (ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐναντίον, λέγω δὲ τὸ μὴ πάντα
 ἀποβαίνειν τὰ προαγορευθέντα μᾶλλον δὲ τὰ πλείεστα αὐτῶν, ἢ
 ἐνάργεια δεικνυσιν) οὕτω τὴν ἀπόδειξιν ἡμῖν Χρύσιππος κεκόμικε ¹⁰
 δι' ἀλλήλων κατασκευάζων ἑκάτερα. τὸ μὲν γὰρ 'πάντα γίνεσθαι
 καθ' εἰμαρμένην' ἐκ τοῦ 'μαντικὴν εἶναι' δεικνύναι βούλεται, τὸ
 δὲ 'εἶναι μαντικὴν' οὐκ ἂν ἄλλως ἀποδείξει δύναιτο, εἰ μὴ προ-
 λάβοι τὸ 'πάντα συμβαίνειν καθ' εἰμαρμένην'. ποῖος δ' ἂν μοχθη-
 ρότερος τρόπος ἀποδείξεως τούτου γένοιτο; (τὸ γὰρ ἀποβαίνειν ¹⁵
 τινὰ κατὰ τὴν ἐνάργειαν, ὣν προλέγουσιν οἱ μάντις, οὐ τοῦ μαν-
 τικῆν ἐπιστήμην εἶναι σημείον ἂν εἶη ἀλλὰ τοῦ τυχικῶς συμπί-
 πειν ταῖς προαγορευέσσι συμφώνους τὰς ἐκβάσεις, ὅπερ οὐδεμίαν

63 φυλάττει J 64 ἀναγκαῖον G 65 τέλεον om. G 67 ἀπο-
 λούτο G(?) (ἀπολυμένου G?) 68 αὐτὸ τις ἀπώλλυεν· αὐτὸ τις ἀπόλ-
 λυεν G, ἄλλο τις ἀπώλλυεν vulgo 70 ἀνέτεινον G

IV. *Eus. PE IV 2/3 p. 136 B* Μυρίων δὲ ὄντων καὶ διὰ πλειόνων τὴν τῶν
 μαντείων ἀνατροπὴν πεπονημένων ἔξαρκεῖν ἔμοιγε μαρτυρίας χάριν τῶν
 εἰρημένων ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡγοῦμαι καὶ μίαν ἐνὸς τούτων παράθεσιν ἀπ-
 αντῶσαν πρὸς τὰ Χρύσιππῳ περὶ εἰμαρμένης ἀπὸ τῆς τῶν μαντείων προρ-
 ρήσεως κατασκευασθέντα. γράφει δ' οὖν πρὸς αὐτὸν (αὐτοῦς G) ὁ συγ-
 γραφεὺς (ὁ c. πρὸς a. H) ἀπελέγχων, ὅτι κακῶς ἐκ τῶν μαντείων σημειού-
 ται (σημειοῦνται G) τὴν εἰμαρμένην, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πλείεστοις τὰ τῶν
 Ἑλλήνων μαντεῖα διαψεύδονται, καὶ ὅτι σπανίως αὐτοῖς ἐκ συντυχίας ποτέ
 τινα συμβαίνει, ὅτι τε ἀχρηστος αὐτῶν καὶ ἐπιβλαβὴς ἢ πρόρρησις. ἀκουε
 δ' οὖν ἄ φησι κατὰ λέξιν (ἀκουε — λέξιν om. G)· 'φέρει (p. 136 D) —
 μαντικῆς' (139 B). (codices optimi A(H); secundū ordinis optimus G).
 1 φέρει· ἐρεῖ G 3 περιείχετο G 6 ἦ ὡς· ὡς A, καὶ Vs. et ἦ αὐτε
 τοὺς 10 ἐνάργεια Vigeri margo· ἐνέργεια A 12 δεικνύναι βούλεται·
 βουλήν δεικνύται A, β. δεικνύναι H 15 τὸ γὰρ — 29 νεμομιμμένων trans-
 ponenda sunt post ἐαυτῶν (39) 16 ἐνέργειαν A 17 ἂν εἶναι G·
 c. ἂν εἶναι H(?) 18 συμφωνοῦν A H

ἡμῖν ἐπιστήμην ὑποδείκνυσι· οὐδὲ γὰρ τοξότην ἂν εἴποιμεν ἐπι-
 20 στήμονα τὸν ἅπαξ ποτὲ τυχόντα τοῦ σκοποῦ πολλάκις δὲ ἀπο-
 τυγχάνοντα, οὐδὲ ἱατρὸν τὸν ἀναιροῦντα τοὺς πλείους τῶν θερα-
 πευομένων ὑπ' αὐτοῦ ἕνα δὲ ποτε διασῶσαι δυνηθέντα, οὐδὲ ὄλως
 ἐπιστήμην λέγομεν τὴν μὴ πάντα ἢ τὰ γε πλείιστα τῶν οἰκείων
 25 ἔργων κατορθοῦσαν. ὅτι δὲ ἀποτυγχάνεται τὰ πολλὰ τοῖς καλου-
 μένοις μάντεσιν, ὁ πᾶς τῶν ἀνθρώπων βίος μάρτυς ἂν εἴη καὶ
 οὗτοι δὲ αὐτοὶ οἱ τὴν μαντικὴν ἐπαγγελλόμενοι τέχνην, οὐχὶ διὰ
 ταύτης ἑαυτοῖς βοηθοῦντες ἐν ταῖς κατὰ τὸν βίον χρείαις ἀλλὰ
 γνώμη τε ἰδία ποτὲ χρώμενοι καὶ συμβουλῇ καὶ συνεργίᾳ τῶν ἐν
 30 ἐκάστοις τῶν πραγμάτων ἐμπειρίαν κεκτήθησι νενομισμένων.) ἀλλὰ
 περὶ μὲν τοῦ μὴ συνεστάναι τοῦτο, ὃ προειλήφαμεν καλεῖν μαντι-
 κήν, ἐν ἄλλοις ἀποδώσομεν πληρέστερον παρατιθέμενοι τὰ Ἐπι-
 κούρω καὶ περὶ τούτου δοκοῦντα· νυνὶ δὲ τοσοῦτον τοῖς εἰρημένοις
 προσθήσομεν, ὅτι μάλιστα μὲν τὸ ἀληθεύειν ποτὲ τοὺς καλουμένους
 μάντεϊς ἐν ταῖς προαγορεύεσιν οὐκ ἐπιστήμης ἀλλὰ τυχερῆς αἰτίας
 35 ἔργον ἂν εἴη. οὐ γὰρ τὸ μηδεπώποτε τοῦ προκειμένου τυγχάνειν
 ἀλλὰ τὸ μὴ πάντοτε μὴδ' ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μὴδ' ὡς ἔξ ἐπιστή-
 μης, ὅταν τις καὶ ποτε τυγχάνῃ, τύχης ἔργον καλεῖν προειλήφαμεν
 οἱ διειληφότες τὰς ὑφ' ἕκαστον ὄνομα τεταγμένας ἐναργεῖς ἐννοίας
 ἑαυτῶν. — ἔπειτα, εἰ καὶ καθ' ὑπόθεσιν ἦν ἀληθὲς τὸ δὴ τὴν μαν-
 40 τικὴν τῶν μελλόντων <ἀπάντων> εἶναι θεωρητικὴν τε καὶ προαγο-
 ρευτικὴν, τὸ μὲν ἅπαντα καθ' εἰμαρμένην εἶναι συνήγето ἂν
 οὕτως, τὸ μὲντοι χρεῖωδες αὐτῆς καὶ βιωφελὲς οὐκ ἂν ποτε ἐδεί-
 κνυτο, δι' ὃ καὶ μάλιστα δοκεῖ Χρύσιππος ὑμνεῖν τὴν μαντικὴν. τί
 γὰρ ὄφελος ἡμῖν ἦν προμανθάνειν τὰ πάντως ἐσόμενα δυσχερῆ,
 45 ἃ οὐδὲ προφυλάσασθαι δυνατόν ἂν εἴη; τὰ γὰρ καθ' εἰμαρμέ-
 νην γινόμενα πῶς ἂν τις φυλάσασθαι δύναίτο; ὥστ' οὐδὲν ὄφελος
 ἡμῖν τῆς μαντικῆς, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸς κακοῦ τινος ἐγίνετο ἂν
 αὕτη, τὸ προλυπεῖσθαι μάτην παρέχουσα τοῖς ἀνθρώποις ἐπὶ ταῖς
 προδηλουμέναις δυσχεραῖαις κατ' ἀνάγκην ἐσόμεναις. οὐ γὰρ τὴν
 50 ἴσιν πάλιν εὐφροσύνην τις φῆσει παρέχειν τὴν τῶν ἐσόμενων
 ἀγαθῶν προαγόρευσιν, ἐπειδὴ περ οὐχ οὕτως πέφυκεν ἀνθρώποις
 χαίρειν ἐπὶ τοῖς προσδοκώμενοις ἀγαθοῖς, ὡς ἐπὶ τοῖς κακοῖς
 ἀνιάσθαι. ἄλλως τε καὶ ταῦτα μὲν οὐ πᾶν τι περὶ ἑαυτοῦς
 ἔσεσθαι πρὶν ἀκοῦσαι κατελπίζομεν, τὰ δ' ἀγαθὰ μᾶλλον πάντες
 55 ὡς εἰπεῖν προσδοκῶμεν διὰ τὴν φυσικὴν οἰκείωσιν πρὸς αὐτά
 (οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ καὶ μείζω τῶν δυνατῶν γενέσθαι κατηλπί-

20 ποτὲ τυχόντα· ὑποτετυχότα A, ὑποτετυχόντα H 21 τὸν ἀν·
 ἀν. H 23 τὴν· ἱατρον τέχνην 26 οὗτοι δὲ *· οὗτοί τε 26/7 διὰ ταύ-
 της vulgo· δὲ ταύτην A 28 τῶν ἐν Gaisf. τὴν ἐν A 30 συνιστάναι A
 31 ἐν· εἶναι ἐν A 32 τοσοῦτο A 38 ὑφ' ἕκ· ἐφ' ἕκ. G 39 καὶ
 fort. del. 40 ἀπάντων om. A. 41 μὲν· μὲν τι G (pro μέντοι 42?)
 43 δοκεῖ Χρ. GH· Χρ. A 46 γινόμενα· <μέλλοντα> γενέσθαι conit. Viger
 in marg. 50 φῆσει· φησι A 51 ἀνθρώποις A· ἀνθρωπος vulgo
 53 μὲν οὐ· οὐ G 54 πάντες A· ἅπαντες

καριν). ἔξ οὐ συμβαίνει τὸ τὴν μὲν τῶν ἀγαθῶν προαγόρευσιν μὴ ἐπιτείνειν πάνυ τι τὴν χαρὰν (διὰ τὸ καὶ χωρὶς τῆς προαγορεύσεως ἕκαστον ἔξ ἑαυτοῦ τὰ κρείττω προσδοκᾶν) ἢ <ἐπ> ὀλίγον ἐπιτείνειν τῇ δοκούσῃ βεβαιότητι, πολλάκις δὲ καὶ ⁶⁰ μιοῦν τὴν χαρὰν, ὅταν ἐλάττω τῶν ἐλπισθέντων ἀκουσθῇ· τὴν δὲ τῶν κακῶν προαγόρευσιν (καὶ διὰ τὸ ἀπόστρεπτον αὐτῶν φύσει καὶ διὰ τὸ παρ' ἐλπίδας ἐνίοτε προλέγεσθαι) μετὰ ἄλλω συνταράττειν. ἀλλ' ὅμως, εἰ καὶ μὴ τοῦτο συνέβαινε, τὸ γε ἀχρεῖον ἔσεσθαι τὴν προαγόρευσιν παντὶ που δῆλον ἂν εἴη. εἰ γὰρ φῆσει ⁶⁵ τις σωθῆσεσθαι τὸ χρήσιμον τῆς μαντικῆς διὰ τὸ προλέγεσθαι τὸ πάντως ἐσόμενον δυσχερές εἰ μὴ φυλαξάμεθα, οὐκέτι δείξει πάντα συμβησόμενα καθ' εἰμαρμένην ἐφ' ἡμῖν ὄντος τοῦ φυλάξασθαι τε καὶ μὴ φυλάξασθαι. εἰ γὰρ 'καὶ τοῦτο κατηναγκάσθαι' φῆσει τις, 'ὡς εἰς πάντα τὰ ὄντα διατείνειν τὴν εἰμαρμένην', πάλιν ⁷⁰ τὸ τῆς μαντικῆς χρήσιμον ἀναιρεῖται· φυλαξόμεθα γὰρ, εἰ καθεῖμαρται, καὶ οὐ φυλαξόμεθα δῆλον ὡς, εἰ μὴ καθεῖμαρται φυλάξασθαι, κἂν πάντες οἱ μάντιες τὸ ἐσόμενον προαγορεύωσιν ἡμῖν. τὸν γοῦν Οἰδίποδα καὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν τοῦ Πριάμου καὶ αὐτὸς ὁ Χρύσιππος φησι πολλὰ μηχανησαμένων τῶν γονέων ὥστε ἀπο- ⁷⁵ κτείναι, ἵνα τὸ ἀπ' αὐτῶν προρηθὲν αὐτοῖς κακὸν φυλάξωνται, μὴ δυναθῆναι. οὕτως οὐδὲν ὄφελος οὐδὲ αὐτοῖς τῆς τῶν κακῶν προαγορεύσεως φησιν εἶναι διὰ τὴν <ἐκ> τῆς εἰμαρμένης αἰτίαν. τοῦτο μὲν οὖν ἐκ περιουσίας εἰρήσθω πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνυπόστα- ⁸⁰ τὸν ἀλλὰ καὶ ἀχρεῖον τῆς μαντικῆς.

57 τὴν μὲν G(A?) 59/60 ἐπ' ὀλίγον· ὀλίγον A 61 μιοῦν· μιοῦν-
ται A, fort. μειοῦσθαι χάριν A ὅταν· ὅτε G ἀκουσθῇ om. G·
mihi suspectum 62 ἀπόστρεπτον· ἀπροαίρετον A 64 ἀχρεῖον ἔς·
ἀχρεῖον ἔς. G fort. ἀχρεῖον <ἀν> γενέσθαι 65 φῆσει· φησι A 66
σωθῆσεται A 67 φυλαξόμεθα G 67/8 δείξει πάντα τὰ A· πάντα δείξει
vulgō, fort. δείξει πάντα γε 69 τε καὶ· καὶ G 73 πάντες· ποτε A
προαγορεύωσιν A· προαγορεύωσιν G 75 μηχανησαμένων A 76 ἀπ'
αὐτῶν· ἐπ' αὐτῶν G αὐτοῖς *· αὐτοῖς 78 φησιν· ὡς φησιν A ἐκ
τῆς· τῆς A

INDICES

(fragmenta nudis numeris citantur, locis praefationis p[agina] additur)

1. Sedes fragmentorum Chrysippi

<p>Actius I 27, 2] 44.
 27, 4] 115.
 28, 3] 49.
 [28, 4 add.]
 (29, 7 fr. Posid.?) 70, p. 701.
 II 4, 13] 16.
 4, 14] 6</p> <p>Albinus didack. c. 26] 122, (cf. 75)</p> <p>Alexander de anima II p. 159 a
 Ald.] 76, 111.
 159 b] 73.
 160 a] 130.
 p. 132 Örelli] 70, 69.
 134] 108.
 136] 87.
 138] 64.
 140] 36.
 142] 124, 83.
 148] 56</p> <p>de fato c. 2] 42.
 5] 105.
 6] 52.
 7] 44.
 8] 105, 71, 70.
 9] 135.
 10] 83, 114, 81.
 11] 125, 148, 106.
 13] 112.
 14] 101, 107.
 15] 75, 148.
 17] 90, 138.
 18] 128.
 19] 134.
 20] 107.
 22] 72.
 23] 57, 61, 62, 68.
 24] 60.
 25] 59, 58, 63.
 26] 100. 26sq.] 129.
 28] 136.
 29] 131.
 30] 91, 92, 87, 93, cf.
 p. 699.</p> | <p>de fato c. 31] 94, 89.
 32] 132.
 33] 101.
 34] 54, 139, 140.
 35] 55.
 36] 109, 103, 55, 53.
 37] 51.
 38] 103, 112</p> <p>Antoninus, M. Aurelius VII 19] 14
 Apuleius de dogm. Plat. I 12] 50
 (Aristocles [Euseb. PE XV 14] fr.
 Zenonis] p. 697)</p> <p>Arius Didymus fr. 29 Diels] 48, 7.
 31] 18.
 36] 16.</p> <p>Arrianus Epict. diss. II 19, 3 et 9] 79
 Augustinus de civ. dei V 8] 39.
 10] 113</p> <p>Censorinus de nat. inst. fr. I] 7
 Chalcidius comm. in Plat. Tim.
 c. 144] 50
 (145 frg. Posid.?) cf. p. 701)
 153] cf. 94</p> <p>Chrysippus de providentia [Vol.
 Herc. VI p. 22 — 25]
 19—25</p> <p>Cicero Acad. II 27, 87] cf. p. 692
 de deor. nat. I 15] 10
 [II 14 add.]
 (II 17 frg. Ze-
 nonis] p. 697)</p> <p>de div. I 38, 82] p. 704.
 55, 125] 43</p> <p>de fato (3, 5 fr. Posid.] p. 701)
 4, 8] 65.
 7, 13] 82.
 7, 14] 79, 84.
 8, 15] 85.
 9, 20] 34.
 10, 20sq.] 77.
 11, 26] 78.
 12, 26] 76.
 13, 30] 117.</p> |
|--|---|

- Cicero de fato 15, 33] 88.
 16, 36] 142.
 16, 38] 77.
 17, 39] 34 = 98.
 18, 41] 144.
 18, 42] 147.
 19, 44] 146, p. 704
 top. 13, 53] p. 704.
 15, 58sq.] 143.
 17, 63] 143
- Diogenianus frg. I 2 et 22 meum] 35.
 12] 99.
 II 1] 46.
 16] 45.
 23] 137.
 51] 46.
 III 8] 116.
 41] 104.
 48] 119.
 IV 1 et 10] 86.
 39 et 66] 123.
 73] 95
- Fulgentius I praef.] 102
 (Galenus de plac. Hipp. et Plat. V
 p. 466sq.] cf. p. 700
 dean. mor. IV 819K.] p. 696.
 820] cf. p. 691)
- Gellius noct. att. VII 1, 1] 26.
 1, 7] 28.
 2, 1] 33.
 2, 7] 30.
 2, 11] 31.
 2, 12] 32.
 2, 15] 97
- Hippolytus philos. c. 21] 8
- Lactantius, div. inst. VII 23, 3] 14
- Laert. Diog. VII 75] cf. 81.
 82] p. 704.
 91] p. 700.
 122] cf. p. 696.
 127] cf. p. 699 adn. 2.
 137sq.] 17.
 139sq.] 7 (fr. Antip.
 p. 697)
 142sq.] 9, p. 697.
 147] 132, cf. 129 ad
 v. 30.
 149] 41.
 156] 4
- Marcianus [Dig. I 3, 2] p. 694
- Nemesius de nat. hom.
 c. 35] 110, 74, 101.
 37] 127, 42, 118.
 38] 15.
 (39 frg. Posid.?) cf. p. 701)
- c. 41] 133.
 42] 141.
 43] 50
- Oenomaus Γοήτων φύρα [Euseb. PE
 VI 7] 126
 Orig. c. Celsum III 75] cf. 3
 Philo de mundi opif. p. 46 Pf.] p. 699
 de provid. II 74] 11
 [Philo] de incorr. mundi
 p. 255, 8 B.] 16.
 255, 11] 9
- Philodemus de deor. vita beata
 7, 33] p. 699.
 8, 1] p. 699.
 8, 18] 66
 de pietate col. 11—15] 10
 [Plato] definitiones p. 415 A] 136,
 cf. 129 ad v. 30
- Plutarchus de comm. not.
 c. 16] 27.
 31] 3 = 96.
 32] 2.
 34] 37.
 37] 13.
 (39] p. 704.
 45] p. 704)
- de def. oracl. c. 28] cf. p. 691.
 de rep. Stoic. c. 9] p. 691.
 21] 29.
 23] 67.
 34] 37.
 38] 1, 3 = 96.
 39] 5, 6.
 41] 12.
 46] 80.
 47] 150, 145, 38, 149
 fr. 15, 2 [Stob. Ecl. I 5, 19 p. 81 W.] 47.
 15, 3 [II 8, 25 p. 158] 121
 [Plutarchus] de fato
 c. 1] 41; cf. p. 696.
 3] cf. p. 696.
 4 et 6] cf. p. 695
 (de liber. educ. c. 9] p. 700)
- Proclus comm. in Plat. Tim. p. 126] 8
 Quintilianus I 1, 16] cf. p. 700
 Scholia ad Hom. II. A 5] 37.
 Y 127] 40
- Seneca (ep. 90, 44sq. fr. Posid.]
 cf. p. 700)
 nat. quaest. II 27sq.] 120
- Sextus Empiricus Pyrr. hypot.
 III 15—19] 141.
 adv. math. VIII 10] cf. 81
- Simplicius ad Arist. categ. 193] 81
- Tacitus ann. VI 22] 131
- Theodoretus gr. aff. cur. VI 14] 44

2. Index nominum

- Academici 149sq. p. 701. 32? 94?
 Adversarii p. 701. 101?
 cf. Academici, Dialectici, Diodo-
 rus, Epicurei, Epicurus, Megarici
 Aethiopum phoenix 136
 Aegyptiae Thebae 141
 Agesarchus cf. Hegesarchus
 Alcmaeon 137
 Alexander 95. Paris 122
 Anaxagoras 70
 Apollo 82. 122. Pythius 94
 [Apollinea acies 126 falso]
 Chaldaei 85 cf. p. 704
 Chrysippus interpolator in versu
 Euripidis 38
 Cleanthes 3. 11. 16. 79. cf. p. 696
 Corinthius Polybus 94
 Corinthus 82
 Cypselus 82
 Dialectici 77 cf. Diodorus
 Diodorus 80. cf. 76—84. 117sqq.
 Epicurei 26? 67 [cf. p. 701]
 Epicurus adversarius 1. 2. 23. [adn.
 ad 28 l. 13]
 Euripides Suppl. 734—736] 38.
 Phoen. 19sq.] 94. 122. 126
 cf. Alcmaeon, Alexander, Oedi-
 pus, Orestes etc.
 Graeci 122
 Hegesarchus 116, cf. p. 693 cum adn.
 Helena 122
 Heraclitus 10 l. 14.
 Hesiodus oper. 287] 132 extr.
 Homerus Il. A 5] 37.
 Z 488sq.] 36. 35.
 H 11sq.] 40.
 K 192sq.] 121.
 O 109] 38.
 [add. Σ 484] dissert. sent. 6.
 Υ 127] 35. 40.
 Ψ 78] 35
 Od. α 7] 99.
 α 32—34] 32. 99.
 c 136sq.] 39.
 τ 73] 40
 Iupiter cf. Ζεύς
 Laius 94. 117. 122
 Milon 117. p. 693
 Megarici 94? 116. 117. 119—121
 cf. Diodorus et p. 698
 Nestor 121
 Oedipus 94. 95. 117 cf. p. 694
 Olympii 117.
 Orestes 137
 Paris cf. Alexander
 Peripatetici cf. p. 701, p. 703sq.
 Phoenix Aethiopum 136
 Plato Phaedr. p. 60 B laudatur 26 l.
 19. exemplum 15 [115]
 Poeta lyricus ignotus 47
 Polybus 94
 Priamus 95
 Proverbium 136 (fort. 141 l. 21)
 Pythagorei, carm. aur. v. 54] 32
 Pythius cf. Apollo
 Socrates 14; 15. 117
 Thebae Aegypti 141
 Zeno 8. 16. 44 adn. cf. p. 696sqq.

3. Index verborum

- ἄγαθός. ἄ. εἰς ἢ δεύτερος 136, cf.
 σοφός. ἡ ἀρετὴ μόνη ἀγαθόν, ἡ
 κακία κακόν 136. *add.* omne blan-
 dum bonum existimare Chalc. 166.
 165 bona et mala 26. προσήκει
 ἀγαθῶν ὑπαρχόντων καὶ κακὰ
 ὑπάρχειν 27. [ἀμείνους γίνε-
 σθαι 130]
 ἀγαπητόν cum acc. 129 l. 38. cum
 inf. l. 66
 ἀγνωεῖν 94 l. 19
 ἀγνωστός. τὰ κωλύοντα ἄ. (οὐκ)
 εἶναι 83. μὴ ἡμῖν ἐστι γνῶριμά
 (fort. ἀγνώριτά) τινα, ἃ ἔστι 83
 ἄγρα 121
 ἀγωγῆ, ἡ διὰ τῶν βελτιόνων ἐθῶν
 κατὰ τοὺς νόμους 129 l. 72. de
 educatione Chalc. 165—168. 160
 [ἀδέεστοτον ἡ ψυχὴ 122 cf. ἡ ἀρετὴ
 ἄ. Plat. Rep. X 617 E]
 ἀδηλοσ. ἡ τύχη (καὶ τὸ αὐτόματον)
 αἰτία ἄ. 70. ἄλλην (corr. ἀδηλον)
 εἶναι τύχην αἰτίαν τῆς εἰμαρμέ-
 νης 124. αἰτίαι ἄ. ὑποτρέχουσι
 ταῖς ἐπελεύεσιν 67. ἀδηλον, τίνοσ
 αἰτία 68. τῶν ἄ. δοκούντων εἶναι
 γνωστικὴ ἡ μαντικὴ 69. latenter
 143 adn.

Ἄδράστεια ἀναπόδρατος 48. αἰτία ἀκώλυτος 38. = Ζεὺς, ὅτι οὐδὲν ἔστιν αὐτὸν ἀποδιδράσκειν 48
 ἀδυναμία καὶ ἀσθένεια 93. τῶν θεῶν 93
 ἀδύνατον. *add.* ἄ. (τὸ) μὴ ἐπιδεικτικὸν τοῦ ἀληθὲς εἶναι L. D. VII 75. τὰ ἄ. καὶ τοῖς θεοῖς εἶναι ἄ., τὰ ἄ. μὴ δύνασθαι (μηδὲ τοὺς θεοῦς) 93. [καὶ τὰ ἄ. ἐκείνοις δυνατά 93 falso] cf. μὴ δύνασθαι τὸν θεὸν εἰδέναι πάντα p. 699. οὐδὲν ἀδύνατον 14. ἡ φύσις δυνατῶ καὶ ἀδυνατῶ μέτρον 129 l. 42. οὐδὲν ἄ. δεῖ παρὰ τῆς φύσεως ἀπαιτεῖν l. 41. ἄ. ἐστὶ ἀτελές τι ἐν τελειότητι εἶναι l. 44. ἄ. ἡμῖν (χωρὶς καμάτων τὰς ἀρετὰς ἐκ φύσεως ἔχειν) l. 41. ἀληθῶν ὄντων ἄ. μὴ καὶ ψευδῆ εἶναι 27. ἄ. τὸ ἀναίτιως τι γίνεσθαι 73. ἄ. τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἶναι τῶν ἀντικειμένων 76. ἄ. τῶν αὐτῶν περιεστῶτων γίνεσθαι τὰ ἀντικείμενα 83. ἄ. τῶν αὐτῶν ἀπάντων περιεστηκῶτων ὅτε μὲν μὴ οὕτως συμβαίνει ὅτε δὲ οὕτως 72 l. 28. ἄ. τῶνδε περιεστῶτων μὴ πράσσειν ἡμᾶς τότε 139. οὕτως ὄντων τῶν περιεστῶτων τοιοῦτων ἰσ. ἄ. αὐτῶ μὴ περιεστάναι 112 l. 15. cf. τὸ ὄν καὶ γεγονός οὐχ οἶδόν τε μὴ εἶναι ἢ μὴ γεγονέναι 129 l. 22. μὴ δύνασθαι οὐ πράξει τις πράξει τὸ ἀντικείμενον 75. 107. οὐδὲν τῶν ὑφ' ἑκάστου γινομένων δύναται ἄλλως ἔχειν 107. 112 l. 11. μὴ δύνασθαι τὸ μὴ (corr. δὴ) πεφυκὸς οὕτως ἄλλως κινήθῃναι l. 14. μηδὲ τὸν λίθον δύνασθαι μὴ φέρεσθαι κάτω l. 17, 23. cf. ἀνάγκη μὴ . . δυνατῶ ἄ. ἀκολουθεῖ 79. *necessarium quod consequitur, primum in conexo fieri necessarium, non valet in omnibus* 84
 ἀήρ. 18. 112 l. 32
 αἰθερώδης 16
 αἰθήρ. ὁ καθαρῶτατος καὶ εἰλικρινέστατος α. τὸ ἡγεμονικὸν τοῦ κόσμου, εὐκινήτατος 7. mundi principale aether, cuius motu perenni subiecta tenentur 7. περιφερόμενος 18. (Ζῆν?) τὸν αἰθέρα καὶ τοὺς λίθους 10
 αἰρεῖσθαι καὶ πράττειν 73, saepe. ἦτις ἀν ἔληται ψυχῇ βίον καὶ τάδε πράξει, τάδε αὐτῇ ἔμεται 122. ubi

vitam elegeris, certus imminenti-
 um ordo (nobis relinquatur) 131.
 eligere Chalc. 170 ἐλόμενοι τὰ
 βελτίω αὐτοῖς (fort. αὐτοὶ) αἵτιοι
 τῆς τῶν ἀρετῶν κτήσεως ἐγένοντο
 129 l. 15
 αἴρεσις καὶ πρᾶξις 112, saepe.
 electio vitae 131. ἡ α. τῶν πρα-
 κτῶν ἐφ' ἡμῖν 127. cf. προαίρεσις
add. recte vivendi optio penes
 nos est Chalc. 163. 170
 αἴσα. etymologia 40. (Homeri) 35.
 α. πεπωμένη = νέμεσις 55
 αἰσχρὸς. καλὸν καὶ αἰσχρὸν 55. τὰ
 ἁμαρτήματα αἰσχρά 51
 αἰτία, αἰτιῶν promiscue adhiben-
 tur. nihil fieri sine causa, cf. ἀν-
 αιτίως. αἰτίων ἀπόδοσις 58. φύσει
 ὀφείλειν α. γίνεσθαι 60. πάντα τὰ
 ὄντα αἰτία τινα γίνεσθαι τῶν μετὰ
 ταῦτα 57. ἡ νύξ τῆς ἡμέρας, ὁ
 χειμῶν τοῦ θέρους α. 63. τῶν
 τέκνων οἱ πατέρες α., ἀνθρώπου
 ἀνθρώπος, ἵππου ἵππος 61, cf. 141.
 πάντα ἔχει τὰ αἰτία προγεγονότα 72.
 προκαταβηλημένη (quod cf.) α.
 45. 76. 90. 105. προηγητάμενα
 καὶ προηγούμενα αἰτία 105. 138.
 omnia quae fiunt causas fiunt an-
 tecessis, praepositis, antecedentibus
 77. 144. 146. 147. προκαταβ.
 καὶ ὑπικείμενα καὶ προὑπάρχουσα
 α. 106. τὸ α. καὶ ψῆστιν α. 72 l. 29.
 ἐπόμενον, προηγούμενον α. 59. τὸ
 α. ἐν τῇ οὐσίᾳ τῶν πρώτων γενο-
 μένων 60. οὐκ ἔστι ἐν τοῖς α. τὸ
 πρῶτον, μηδὲν πρῶτον α. 59. ἐπ'
 ἄπειρον τὰ α. 59. συνέχεια αἰτίων 58.
 (ordinem) seriem(que) causarum
 (sempiternam) 34. 43. 131. ἡ εἰμαρ-
 μένη εἰρμός (τις) αἰτίων ἀπαρά-
 βατος 42. 56. Aet. I 28, 4. *add.*
 series illa causarum inevitabilis
 Chalc. 175. ἡ εἰμαρμένη α. ἀνί-
 κητος καὶ ἀκώλυτος καὶ ἀτρεπτος
 58. ἡ εἰμαρμένη α. τῶν ὄντων
 εἰρομένη 41. ἡ ἀνάγκη ἀπαράβα-
 τος α. 40, ἀκίνητος α. 115. ἀμετά-
 θετοι αὶ ἐξ αἰῶνος προκαταβηλη-
 μένα α. 45. α. = εἰμαρμένη =
 φύσις = ἀνάγκη 49. aut fato om-
 nia fiunt aut quicquam fieri potest
 sine causa 76. omnia fato fiunt
 (et) ex causis aeternis rerum futu-
 rarum 77. futura vera causas cur
 futura sint habent 78. causas
 efficientis quod non habet, nec

- verum nec falsum erit 77. ἡ ἔξ
 εἰμαρμένης α. 95. causarum genera
 Chrys. distinguit 144. 72 l. 24.
 113. 147. διαφορὰ ἐν τοῖς αἰτίοις
 72. dissimilitudines naturarum ho-
 minum ex differentibus causis 65.
 ἀδύνατον τὴν αὐτὴν α. εἶναι τῶν
 ἀντικειμένων 76. τῶν καθ' αὐτὰ
 ὄντων (αἰτίων ἐστὶ τὰ μὲν?) ἀπο-
 τελεστικά, τὰ δὲ καὶ ἀναγκαῖα 24.
 aliae sunt perfectae et principales
 aliae adiuvantes et proximae 144.
 add. causarum altera principalis
 est altera accidens Chalc. 158.
 c. antecedentes adiuvantes et (an-
 tecedentes) proximae 144. ἡ εἰμαρ-
 μένη οὐκ αὐτοτελής ἀλλὰ προ-
 καταρκτική α. 145. τὰ ἔξ ἀνάγκης
 περιεστώτα α., τὰ ἔξ αὐτοῦ (τοῦ
 ἀνθρώπου α. 103. προϋπάρχει τὸ
 αἴτιον τῶν ὑφ' ἡμῶν γινομένων 76.
 τὰ ἐκτός α. κύρια τῶν ἐφ' ἡμῶν
 πραττομένων 73. ἀρχαὶ καὶ α. 105.
 causa et initium 31. ἡ τύχη α.
 ἀδῆλος (ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ) 70.
 67. 68. 124. causae divinationis
 89. ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς θειοτέραν
 οὐσίαν (corr. αἰτίαν) τῆς παρου-
 σίας (οὐκ) ἔχομεν 129 l. 63
 αἰτιῶσθαι Homer. 32. τὸ πρῶτον
 γεγονός α. τοῦ μετὰ τοῦτο 58. τὴν
 διδασκαλίαν α. (τοῦ μαθεῖν) 111
 αἴτιος. Ζῆνα καλεῖ ἐπεὶ τοῦ Ζῆν
 α. 40. Δία δτι πάντων α. καὶ κύ-
 ριος α. τῶν τέκνων οἱ πατέρες
 α. 61, cf. αἰτία. ὁ φρόνιμος τῆς
 ἔξεως καὶ τῆς κτήσεως αὐτῆς αὐ-
 τός α. 131. ἐλόμενοι τὰ βελτίω
 α. τῆς τῶν ἀρετῶν κτήσεως αὐ-
 τοῖς (fort. αὐτοὶ) ἐγένοντο 129 l. 15
 αἰών saepe
 ἀκαταστρόφως καὶ ἐνεργῶς 72.
 immutabilis 79
 ἀκίνητος αἰτία ἢ ἀνάγκη 115, cf.
 ἀνίκητος
 ἀκολουθία καὶ τάξις 54. 56. natu-
 ralis illa et necessaria rerum con-
 sequentia fatum vocatur 30
 ἀκολουθεῖν. δυνατῶ ἀδύνατον ἄ.
 79. quod primum necessarium
 sequitur, necessarium non est 84.
 τὸν καθ' ὄρμην ἐνεργοῦντα α. τοῖς
 ἔξω αἰτίοις 103. cf. ἐπεσθαι. ἄ. 72
 cf. ἐπακολουθεῖν
 ἀκόλουθος consequens 30, cf. παρα-
 κολουθος
 ἀκρατής 118
 ἀκρότης, ἢ τῆς οἰκείας
 τελειότης ἐστὶ 129 l. 43
 ἀκώλυτος 83. ἢ τοῦ κόμμι-
 κησις 51. vim inoffensius
 bilisque transmittere 30
 ἀλήθεια = εἰμαρμένη (λόγοι
 φύσις, ἀνάγκη) 49. ἐπιστή-
 μος p. 697. veritas sem
 (rerum futurarum) = fatum
 43. 10
 ἀληθής α. καὶ ψευδής 27.
 et mendacium 26. omni-
 tiatio aut vera aut falsa
 78. ἦτοι ψευδής ἢ ἄ. 81.
 efficientis quod non habet
 verum nec falsum est 77.
 vera habeant causas cur
 sint necesse est 78. οὐχ
 τὸ ἀληθές ἐπὶ τῶν μελλόν
 ἐπὶ τῶν ὄντων καὶ γει-
 129 l. 21. πᾶν παρεληλυθ-
 θὲς ἀναγκαῖόν ἐστι 79. omni-
 in praeteritis necessaria
 ἀναγκαῖον τὸ δεῖ ἀληθές 8:
 οὐδὲν γίνεται, τοῦτο καὶ γέ-
 ἀληθές λέγειν (ἀληθές) 1:
 ἀληθές μὲν εἶναι δύνασθαι,
 τοι καὶ ἀναγκαῖον (εἶναι)
 ἀνάγκης ἄ., contr. ἐνδεῖ;
 ἄ. 81. δυνατόν οὐτ' ἐστὶν
 ἔσται 79. 80. πρὸ τοῦ ἐπι-
 θὲς ἦν τὸ ἐνδέχεσθαι καὶ μὴ
 129, l. 24
 ἀλλοῖος. τῶν φύσει ὑπαρ-
 οῦδὲν ἄ. γίνεται ὑπὸ τινε
 129 l. 73. cf. τοῖος
 ἄλλως. οὐκ ἐνδέχεται φύσιν
 καὶ ἄλλως κόσμους 23. ἄ.
 66. cf. τὰ ἄλλα Ζῶα, κοινὸν
 ἄνθρωπος, et οἱ αἱ. ἀνθρωποὶ
 ὁ κοφός
 ἄλλως. οὕτω καὶ οὐκ. ἄ. sa
 ἄλλως τῶν αἰτίων 60. δίκ-
 σεως 57. 63
 ἀμαρτάνειν. 32. 54. 139. καὶ
 κατορθοῦν. (ἐν) ἀνθρώπου
 τῶν τοῖς ἀμαρτανόμενοις
 κείμενοι νόμοι ἡμάρτηντα
 τε καὶ αἱ πολιτεῖαι 137 c
 κῶς) ἐνεργεῖν
 ἀμάρτημα. κατὰ φύσιν 54.
 κατορθώματα 140. ἄ. οἱ
 τέα, αἰσχροῦ, ψεκτά 51. 53.
 nes in culpa et maleficio
 32. ingenia aspera vol
 impeta in assidua deli-
 in errores se ruunt 30

28. ἀνεπίδεκτον ἀμαρτημά-
·ὸ θεῖον 140

λητος Ἄτροπος 49. omnia
n praeteritis immutabilia 79
·ετος Ἄτροπος 49. τὸ ἄ.
ερισμοῦ 46. ἄ. αἱ αἰτίαι 45
·ζειν. πέρασ ἡναγκαμένον
f. καταναγκάζειν

·ιος. necessarium 84. natu-
et necessaria rerum conse-
ia 30. ratio quaedam n. et
palis 30. necesse est fato
ehensum sit 120. non ne-
fuisse Cypselum regnare
hi 82. τῆ τῶν θεῶν προ-
·τὸ ἄ. ἔπεται 91. necessum
ona et mala) opposita inter
onsistere 26. τὸ ἄ. ἐν τοῖς
vois (οὐκ ἔστι) 91, cf. ἀνάγ-
· (αἰτία?) 24. contr. ἀδύ-
· 76. et posse fieri neque
e fuisse 82. *add.* definitio
D. VII 75. cf. ἀληθής. causa
o posita ad adsentiendum
aria est 146

. admittitur in logicis, im-
ur in (meta)physicis. ἔξ ἄ.,
ἐνδεχομένως 81. cf. ἀναγ-
et ἀληθής. ἄ. οὐκ ἢ ἐκ
λλ' ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ
·ῖτως πεφυκός ἄλλως πως
·ναι 112 l. 13. necessitas
atur, effugitur; fatum re-
· 144. ἔξ ἄ. contr. ἀπαρα-
· καθ' εἰμαρμένην 114. ἄ.
· ος αἰτία καὶ βιαστική, contr.
· ἐνή 115. formidaverunt ne-
· tem Stoici 113. cf. p. 694
· ατόν. (ἄ. 47) ἄ. αἰτία ἀπα-
· ος 40. necessitatem fati con-
· inivus 34 = 98. ἄ. = εἰμαρ-
· 38. 49, cf. 44. necessitas
· ἄ. καὶ εἰμαρμένη 35. 44.
· δὲν τῶν ἔσομένων γίνεσθαι
· ἄ. τινός, ἦν εἰμαρμένην
· ν 87. ἔξ ἄ. πάντα γίνεσθαι
· 94. πάντα αἰτίοις προ-
· 94. πάντα αἰτίαι 72. ἦρ-
· ἔξ ἄ. αἰτίων 72. πάντα
· ἔξ ἄ. ἔστί 105. ἄ. αἰτίου
· ταβληθέντος) καὶ αὐτὸ (ῖ-
· τιον) εἶναι 105. ἔξ ἀνάγκης
· ι τὸν μὲν πρᾶξει τὸν δὲ
· 8. mentem hominis ne-
· te fati devincit 34 = 98.
· ptus animorum liberavit
· 18. nostrae voluntates non

essent liberae, si subderentur ne-
cessitati 113

· ἀναίρεισθαι saepe
· ἀναίτιος κίνησις 72 bis. 75. 76.
· motus sine causa 76. aut fato
· omnia fiunt aut quioquam fieri
· potest sine causa 76. τὸ ἄ. ὅλως
· ἀνύπαρκτον 67. τῷ ἄ. ἢ φύσις
· βιάζεται (iocus est) 67

· ἀναίτιως. τὸ ἄ. 72. ἄ. μὴδὲν μῆτε
· εἶναι μῆτε γίνεσθαι 58. 72. 73. 76
· ἀναλίσκειν. ὁ θεός ἄ. εἰς ἑαυτὸν
· τὴν ἀπασαν οὐσίαν 17. cf. κατα-
· αναλίσκειν

· ἀναλύεσθαι. εἰς πῶρ αἰθερώδες ἄ.
· πάντα 16

· ἀναπόβλητος ἀρετῆ p. 699 cum
· adn. 2. αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ κακίαι
· 129 l. 10

· ἀναπόδρατος αἰτία 42, ἢ εἰμαρ-
· μένη 47. 108

· ἀναστοιχειοῦθον. τὸ πῶρ εἰς αὐτὸ ἄ.
· τὴν διακόμην 16

· ἀνδρεία. fortitudo (intellegitur) ex
· ignaviae appositione 26

· ἀνέκφευκός 47

· ἀνεπίδεκτος. [τὰ ἄ. τῶν ἐναντίων
· 135] ὁ ἀνθρωπος οὐ κακίας ἄ. 133.
· τὴν ἀρχὴν ἢ τῶν θεῶν φύσις ἄ.
· (τοῦ χείρονος?) 132. ἄ. ἀμαρτη-
· μάτων τὸ θεῖον 140. [ἄ. κακοῦ
· ἕκαστος τῶν ἀστέρων p. 700]

· ἀνθρωπος. ἄ. ἔξ ἄ. αἰεὶ γεννᾶται
· 141. κατὰ φύσιν ἄ. ἔξ ἄ. γίγνεται
· 52. ἄ. ἀνθρώπου αἰτιον εἶναι 61.
· homines morbis obnoxii 28. αἱ
· τῶν ἄ. νόσοι κατὰ φύσιν 28. cor-
· pora hominum 28. ἄ. καὶ τὰ ἄλλα
· ζῶα, cf. ζῶον. mundus dei et ho-
· minum causa institutus, propter
· homines 26. κόσμος κύστημα ἐκ
· θεῶν καὶ ἄ. καὶ (ἐκ) τῶν ἔνεκα
· τούτων γεγονότων 17. 18. διὰ
· (τὸν ἄ.) πάντα τὰλλα ἐγένετο ὡς
· συντελέοντα πρὸς τὴν τούτου σω-
· τηρίαν 136. [ἄ. ζῶον ἐπιστήμης
· δεκτικόν 136] *add.* ἄ. ἔστι ζῶον
· λογικὸν θνητὸν νοῦ καὶ ἐπιστήμης
· δεκτικόν Sext. adv. math. VII 269.
· cf. δεκτικός, ἐπιδέχεσθαι, ἀνεπί-
· δεκτος. in naturis hominum dissi-
· militudines sunt 65. τῶν ἄ. οἱ
· πλείστοι κακοί, μαίνονται ὁμοίως
· πάντες πλὴν τοῦ σοφοῦ 136. 137.
· οὐ τοὺς πάντας οὐδὲ τοὺς πλεί-
· στους ὁρώμεν τὰς ἀρετὰς ἔχοντας
· 129 l. 64. οὐχ οἷόν τε τὸν ἄ. τῷ

ἀρετὴν φθίνα 1. 46. τὰ ἦθη τῶν ἄ. τοιά καὶ τοιά διὰ τῶν διαφορόντων ἐθῶν γίνεται 1. 76. βουλευτικὸν ζῆσον ὁ ἄ. 125. τὰ διὰ τοῦ βουλευέσθαι γινόμενα ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ 101. cf. ἐφ' ἡμῖν. ὁ ἄ. παρὰ τῆς φύσεως ἔχει κριτὴν τῶν φαντασιῶν τὸν λόγον 148. *add.* *optio penes hominem Chalc.* 170 ἀνιδρωτὶ 132

ἀντικείμενον. ἄ. (εἶναι) τὰ περὶ τῶν παρόντων καὶ παρεληλυθότων, καὶ τὰ μέλλοντα 81. ἀδύνατον τῶν αὐτῶν περιεστύτων γίνεσθαι τὰ ἄ. 83. ἀδύνατον τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἶναι τῶν ἄ. 76. αἰτία τοῦ γίνεσθαι τὰ ἄ. καὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι 83. (τὰ ἄ.) καὶ τοι μὴ γινόμενα ὁμοῦ ἐστὶ δυνατὰ 83, cf. ἀληθὲς ἐστὶ μέλλων. τῶν καθ' εἰμαρμένην γινομένων οὐ κεκώλυται τὰ ἄ. γενέσθαι 83. ἔστιν τοῖς καθ' εἰμαρμένην γινομένοις δυνατὸν γενέσθαι καὶ τὸ ἄ. δυνατὸν 114. μὴ δύνασθαι οὐ πράξει τις πράξει τὸ ἄ. 75. *hanc significationem ad expralandam liberi arbitrii doctrinam non adhibet.* (οὐ) ταῦτα ἐφ' ἡμῖν, οὐ καὶ τὰ ἄ. δυνάμεθα 129 1. 2. (οὐκ) ἐξουσίαν ἔχει ὁ ἀνθρωπος τῆς αἰρέσεως καὶ πράξεως τῶν ἄ. 112 1. 2

ἀντιπίπτειν ἔξωθεν 110 ἀντίφασις. αἰ εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον ἄ. 81

ἀνυπαρκτός. τὸ ἀναίτιον ὄλωσ ἄ. εἶναι καὶ τὸ αὐτόματον 67

ἄνω. τὸ βάρος ἔχον οὐκ ἐθισθῆναι παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἄνω φέρεσθαι 129 1. 75

ἀνωφερής. τῷ πυρὶ τὸ ἄ. καθ' εἰμαρμένην δέδοται 110

ἀξίωμα. *omnis enuntiatio (ἄ.) aut vera aut falsa est* 77. 78. τὸ ἄ. ἀληθὲς μὲν εἶναι δύνασθαι οὐ μέντοι καὶ ἀναγκαῖον εἶναι 81. *add.* ἄ. ἔστιν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος . . ἢ τὸ ἀποφαντὸν ἢ καταφαντὸν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ οἶον 'ἡμέρα ἔστιν' . . οὐσης μὲν οὖν ἡμέρας ἀληθὲς γίνεται . . μὴ οὐσης δὲ ψεῦδος Laert. D. VII 65. ἄ. ἔστιν ἀληθὲς ἢ ψεῦδος Sext. adv. math. VIII 12. *quidquid enuntiatum aut verum est aut falsum Cic. Acad. II 39, 95* ἀξίως γέρως 55

ἀπαγορεύεσθαι. τὰ ἁμαρτήματα 55

ἀπαγορευτικὸς λόγος ὡν οὐ τέον, τῶν μὴ πρακτέων ἢ νόμος

ἀπαράβατος. ἀνάγκη ἄ. αἰτ' ἄ. καθ' εἰμαρμένην, *cont.* ἄ. 114. ἀναγκαῖον καὶ ἄ. τὸ εἰμαρμένην 36. εἰμαρμένην αἰτία καὶ ἀναπόδρατος 4: εἰμαρμένον ἄ. 47. ἄ. τι ἢ μὲν 108. τὸ ἄ. τῶν αἰτίῳ ἄ. ἐπιποκῆ 33. ἢ εἰμαρμένην τις αἰτίῳ ἄ. 42. *add.* οἱ Cτ εἰρμόν αἰτιῳ (τὴν εἰμαρ) τουτέστι τάξιν καὶ ἐπικύονδε Aet. I 28, 4

ἀπαράλλακτος τάξις καὶ ἔδεσις 42. *omnia vera in preteritis immutabilia* 79

ἀπαρεμπόδιτος 51, cf. ἀκὴ ἀπάτη. φαντασία πιθανὴ καὶ αἰτία ἐστὶ 150

ἄπειρος. ἐπ' ἄπειρον εἶναι τία 59. εἰς ἄ. τοῦτο ἄπειρον ὄντων τῶν γεννωμένων ἄ. ὁ περὶ αὐτοῦ συμβαινόντων 1 τοῦ παντός διοικήσις ἔξ ἄ. γίνεται 72. *add.* [Plut.] δ. c. 3 ἄπειρων ἔξ ἄ. καὶ εἰς ἄ. τῶν) τῶν γινομένων

ἄπλωσ. οὐχ ἄπλωσ ἀλλὰ μετὰ 116. *quaesdam in rebus similia quaedam copulata* 117

ἀποδιδράσκειν 48, cf. ἀναστως

[ἀπόβασις τῶν αἰρεθέντων 1 ἀποθνήσκειν 85. 117

ἀποκαθίστασθαι 15. καθίστα

ἀποκατάστασις 15. p. 696

ἀποκληροῦν. ἔξ αἰῶνος ἀπορῶσθαι 74

ἀποκτείνειν 94 1. 22

ἀπολύειν. μηδὲν τῶν ἐπιγινώσονται ἀπολεῦσθαι τῶν γεγονότων 72. ἀπολελυμένον κεχωρισμένον 72

ἀποσημαίνειν 22

ἀποτέλεσμα. φυσικὰ καὶ 141 1. 15. ἄ. πάρεστι συνεισῆ αἰτίῳ παρόντων 1. 3. *vis rerum adiuvantium disseritu et* 10

ἀποτελεστικὸς ἄ. (αἰτία?) 2: *fectae et principales causa* cf. αὐτοτελής

ἀργὸς λόγος, *ratio ignava* 1: 116 - 122 et συν(καθ)εἰμαρτ' ἀρετῆ. 51. 53. 55 *virtus,*

- vitia 28. ἡ ἄ. μόνη ἀγαθόν 136. διδακτὴ p. 700. ἀναπόβλητος cf. p. 699 cum adh. 2. ἀναπόβλητοι αἱ ἄ. καὶ αἱ κακίαι 129 l. 11. τῶν μὲν (θεῶν) δεκτικῶν ὄντων ἀρετῆς, οὐ κακίας 24. [μόνην κεκοινωνή-
 κασιν ἀρετῆς οἱ ἀστέρες, οὔτε ἄ. οὔτε κακίας μετέχει φυτὰ καὶ ζῶα ἄλογα p. 699. ἄνθρωπος ἐπιδέχεται τάναντία, ἄ. καὶ κακίαν p. 700] αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ κακίαι ἐφ' ἡμῖν 129 l. 8. οἱ τὰς ἄ. ἔχοντες μηκέτ' εἰσὶν τῶν ἀντικειμένων κακιῶν ταῖς ἄ. δεκτικοὶ l. 6, 48, 52, 60. οὐχ οἷόν τε τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀρετὴν φῶναι l. 45. ἐφ' ἡμῖν ἔστι ἡ τῶν ἀρετῶν κτήσις l. 70. τελειότης ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀκρότης τῆς οἰκείας φύσεως ἐκάστου l. 47. ἡμεῖς ἐπι κτῆσει τῶν ἀρετῶν ἐπαινούμεθα, ὅτι τῆς ἀρετῆς περιγιγνέσθαι (ἐδό-
 ξαμεν) μετὰ πόνων 132. *add.* in virtutum observantia iure laudamur, siquidem virtus libera est Chalc. 164. οὐ τοὺς πάντα οὐδὲ τοὺς πλείστους ὁρῶμεν τὰς ἀρετὰς ἔχοντας 129 l. 65
 ἀρχή. ἀρχαὶ εἰσι καὶ αἰτίαι ἔξωθεν προκαταβλημένοι 105. *causa et initium praecipitantis* (lapidis fuit homo iaciens) 31. qui protulit cylindrum, dedit ei principium motionis 147. *fatum congruit rebus apud (κατὰ?) principia et nexum naturalium causarum* 131. *genera et principia causarum* 31. ἀρχὴν adv. 132. 148. primitus 30
 ἀσθένεια καὶ ἀδυναμία (τῶν θεῶν) 93. ἡμεῖς ὑπ' ἀσθενείας συγκατα-
 τίθεμεθα καὶ ταῖς ψευδέσι φαν-
 τασίαις 149
 ἀσκησις καὶ διδασκαλία 129 l. 67
 ἀστέρες [οἱ ἄ. ζῶα νοερά, μόνη κεκοινωνήσασιν ἀρετῆς p. 699] δια-
 κόσμησις τῶν ἄ. 17. οἱ ἄ. ὁμοίως πάλιν φέρονται 15. *astra erratica* 11
 ἀστράγαλος 67
 ἀσυγκαταθέτως μῆτε πράττομεν μῆτε ὀρῶμεν 149
 ἀσύμβολος. οὐκ ἄ. ἡ φύσις τῷ ἄν-
 θρώπῳ πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς κτή-
 σιν 129 l. 46. cf. βουλευτικός
 ἀτελής. ἀτελεὶς τὸ γενόμενον εὐθὺ
 τῷ γενέσθαι (quia aliquando non fuit) 129 l. 45
 ἀτοπον *saepe de sententiis adversariorum*
 ἀτρεπτος. τὸ εἰμαρμένον 47. Ἄτρο-
 πος 38. 46
 Ἄτροπος αἰτία ἀτρεπτος 38. 46
 αὐτῆ. *add.* τὸν κόσμον ἐκπυρωθέντα μεταβάλλειν εἰς αὐτὴν, ὡς ὁ Χρύσιππος Philo pers. π. ἀφθ. κόσμου p. 254, 8 B.
 αὐθαίρετος (32)
 αὐξέσθαι τὸν Δία 5. ἡ τοῦ κόσμου ψυχὴ α. συνεχῶς 5. ὁ κόσμος ἔξ αὐτοῦ 6, μὴ α. πλὴν τῶν μερῶν 6
 αὐξήσις 141
 αὐριον 81
 αὐτεξούσιος καὶ ἐλευθερος 128
 αὐτόματον, τὸ definitar 70. ὄλων ἀνύπαρκτον 67
 αὐτομάτως vocείν 70
 αὐτός. (βροτοὶ contr. dii 32) τῶν καθ' αὐτὰ ὄντων (αἰτίων) ἀποτε-
 λεστικά (οὐ?) δὲ καὶ ἀναγκαῖα 24. *causarum genera quaedam per se adiuvantia etsi non necessaria* 143. *sapientia efficit sapientes sola per se* 143. τὴν ἔξ αὐτοῦ αἰτίαν ἐκεί-
 νοις (τοῖς ἔξ ἀνάγκης περιεστῶ-
 σιν αἰτίοις) συνάπτειν 103. τῶν αὐτῶν αἰτίων περιεστῶτων ταῦτά γίνονται, cf. περιεστῶτα. οὐχ αἱ αὐτὰ φύσει, cf. φύσις et δια-
 φορὰ
 αὐτοτελής. ἡ εἰμαρμένη οὐκ ἄ. (τῆς συγκαταθέσεως αἰτία ἀλλὰ προκαταρκτικὴ) 145. 150. *causae quae plane efficiunt nulla re adiuvante* 143. *omnia fato sunt causis antecedentibus non perfectis et principalibus* 144. αἱ φαν-
 τασίαι ποιοῦσιν (οὐκ) αὐτοτελεῖς τὰς συγκαταθέσεις 150
 ἀφθαρτος ὁ Ζεὺς (μόνος τῶν θεῶν) 13. 3. αὐτὸς ὁ θεὸς = ὁ κόσμος. ἄ. καὶ ἀγέννητος 17. ὁ κόσμος ἄ. 5. ἡ τῶν ὄλων ψυχὴ 4. [τὸ πῶρ 3 *correcti*]
 ἀφροσύνη 137 [p. 700]
 ἀφυήσις. φύσει εὐφυσίαι τινες οἱ δ' ἀφυσίαι 111
 ἀφυκτος ἀνάγκη 126
 ἀφωρισμένως ἕκαστον πράττομεν, *contr.* ἔξουσιαν ἔχοντες 105. cf. ὠρισμένος
 βαρῦτης. ὁ λίθος βαρῦτητα ἔχει αὐτὸς ἐν αὐτῷ 112 l. 18. τῶν κινήσεων αἱ μὲν διὰ β. γίνονται l. 40

- βάρος. τὸ β. ἔχον οὐκ ἐθισθῆναι παρὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν ἄνω φέρεσθαι 129 l. 74. β. τι βαρτάζειν 141 βία, vis, saepe reicitur βιάζειν βιαστικός. ἀνάγκη ἀκίνητος αἰτία καὶ β. 115 βιωφελής 123 βουλευέσθαι περὶ τῶν πρακτέων 124. τὰ διὰ τοῦ β. γινόμενα ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ 101. ἐν τῷ β. τὸ ἐφ' ἡμῖν 101 βουλευτικός. βουλευτικὸν ζῶον ὁ ἄνθρωπος 125. οὐ μάρτην οἱ ἄνθρωποι βουλευτικοί 125 οὐλή Διός = εἰμαρμένη 37 (cf. Ζεὺς θέλων 38) βούλησις θεοῦ 46. providentia dei voluntas, eadem series causarum fatum 50. πρόνοια ἔστι β. θεοῦ 50. voluntas cuiusque propria 31. cf. ἐφ' ἡμῖν βοῦς 141 bis γένεαι φύειν 129 l. 54 γένεσις 22. αἱ γενέσεις τῶν τοιούτων ἐφ' ἡμῖν 129 l. 20. πρὸ τῆς ἡμετέρας γενέσεως καθηναγκακμένον ἦν ἕκαστον 138 γεραίρειν 51 γέρως ἀξίως 55 γῆ 7. 17. 18. 112 l. 32. 121 γίγνεσθαι καὶ εἶναι 129 l. 21. τὰ γενόμενα (παρεληλυθότα) καὶ τὰ γιγνόμενα καὶ τὰ γενεσόμενα (μέλλοντα) 49. 43. *add.* Chalc. 175. ἀτελές τὸ γενόμενον εὐθὺ τῷ γενέσθαι (quia aliquando non fuit) 129 l. 45 γονεῖς. ἀγνοεῖν τοὺς γ. 94. *add.* educatio parentum Chalc. 160 γωνίαί, αἱ ἐντὸς τοῦ τριγώνου 64 δαίω = μερίζω 40, cf. αἶσα δεκτικός. ἔχει ὁ ἄνθρωπος παρὰ τῆς φύσεως δύναμιν (καὶ ἐπιτηδεϊότητα) δεκτικὴν τῆς ἀρετῆς 129 l. 48, 52, 60. *add.* ἄνθρωπός ἐστι ζῶον λογικὸν θνητὸν καὶ ἐπιτήμης δεκτικὸν Sext. adv. math. VII 269. [ὁ ἄνθρωπος ζῶον . . . ἐπιτήμης δεκτικὸν 136] οἱ πρόνοιοι καὶ τὰς ἀρετὰς ἔχοντες μηκέτ' εἰδὶν τῶν ἀντικειμένων κακιῶν ταῖς ἀρεταῖς δεκτικοί 129 l. 6. (ἐν ἀνθρώπῳ) τὰ τοῦτων ἢ τῶν ἐναντίων δεκτικά (ἔστι) 135. τῶν (θεῶν) δεκτικῶν ὄντων ἀρετῆς, οὐ κακίας 24. cf. ἐπιδέχεσθαι, ἀνεπίδεκτος δεύτερος. τοῖς πρώτοις κυτὰ δ. 57. cf. τὸ πρῶτον αἰτιάσθαι τοῦ μετὰ τοῦτο πρῶτα τοῖς μετὰ ταῦτα γι αἰτία γίνεται 72 διὰ c. gen. τὸ δι' ἡμῶν, ἀνθρώπου, διὰ τῶν ζῶων εἰμαρμένης γινόμενον 109. 107. *add.* animorum per motus agi per nos age Chalc. 161. αἱ διὰ τῶν ζιτῆς εἰμαρμένης γινόμεναι καὶ ἐνέργειαι ἐπὶ τοῖς ζι 112 l. 34, αἱ ἐν τῷ κόσμῳ γῆς, ἀέρος, πυρός, ζῶων l. 32, ἢ τοῦ λίθου . . . διόθου l. 25. τὰ διὰ τοῦ βοι γινόμενα ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ c acc. pro gen. δύναται τῶν θεῶν διὰ τὰς εὐχὰς 124. διὰ θερμότητα καὶ β 112 l. 40. διὰ τὴν πρόν. l. 34. διὰ τὴν δύναμιν l. 4' c. acc. (propter) διὰ τὸν πον 136, cf. ἔνεκα διακόσμησις 16. 18. διαψ τὸ πῦρ εἰς αὐτὸ ἀναστοιχ δ. 16. δ. τῶν ἀστερων 1 διαλαμβάνειν. διεληφένε διαμερισμός κατὰ τὰς M διάμετρον 64 διαψζεσθαι 16, cf. αἰζε διατάξις τοῦ κόσμου διαψvolgo τάξις διαφέρειν. πάντες κακοῖς ἀλλήλοισ τοιοῦτοι, ἀ διαφέρειν ἄλλον ἄλλου 1 τήνδε τὴν δύναμιν (δεκτικῆς) ὁ ἄνθρωπος τῶν ἄλλο δ. 129 l. 49 διαφορά. ἢ μὲν φύσις οἱ πάντων ἄλλ' ἔχει διαφορ in naturis hominum distines sunt 65. has dissimil ex differentibus causis es: 65. αἱ κατ' εἶδος τῶν ἐτὰς τῶν φύσεων αὐτῶν δ ουσιν 112. δ. ἐν τοῖς αἰτ 72. causarum distinctio militudo 147. αἰτία καὶ ἰ διαφορος. αἰ φύσεις ἕτεροι διδάσκειν. αἱ ὑποθῆκαι τσκοντος (τέκνονος) 129 l. δακτῆ ἢ ἀρετῆ p. 700 διδασκαλία. αἰτιάσθαι (τοῦ τῆν δ. 111. δι' ἀσκήσεω δασκαλίας δεικνύειν τὴν

- θρώπων πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα φυσικὴν πλεονέξιν 129 l. 77
 διεξάγεται ὁ κόσμος, τὰ γιγνώμενα 41. ἢ κατὰ τὴν εἰμαρμένην διανέμεις καὶ τὰ γεννώμενα 49
 διεξαγωγὴ πρόφορος 50
 διέξοδος, μία τῶν πάντων τεταγμένη τις 46
 διήκειν. ὁ θεὸς δ. διὰ τοῦ κόσμου καὶ διὰ τῆς ὕλης, διὰ πάντων ἢ πρόνοια αὐτοῦ 8. εἰς ἅπαν τοῦ κόσμου μέρος δ. ὁ νοῦς καθάπερ ἐφ' ἡμῶν ἢ ψυχῇ 17
 δικαιοσύνη. *iustitia iniustitiae privatio* 26
 δίκην *adv.* ἀλύσει 57. 63
 δίνη, *turbo*, 147. *cf.* σφαῖρα
 διοικεῖν. εἰρομένῳ λόγῳ πάντα δ. ὁ Ζεὺς 48. κατὰ λόγον διοικεῖται τὸ πᾶν 72. *optime dispensantur res mundi* 11. πάντα δ. κατὰ τὴν τῶν ὄλων φύσιν 37. ὁ κόσμος δ. κατὰ νοῦν καὶ πρόνοιαν 17. νόμος τῶν ἐν τῷ κόσμῳ προνοία διοικουμένων 49. ὁ κόσμος δ. ὑπὸ φύσει ζωτικῆς τε καὶ λογικῆς καὶ νοεῖας 72
 διοίκησις. ἡ πεπρωμένη πεπεραμένη τις ἐστὶ καὶ συντελεσμένη δ. 46. ἢ τοῦ παντός (κόσμου) δ., ἢ τῶν ὄλων δ., ἀπαρεμποδιστος 51. 72. 116. 141. τῶν ὄντων δ. ἀίδιος καθ' εἰρμόν τινα καὶ τάξειν πρόεισι 72. *certior utiliorque dispensatio* 11
 δίπους 120 l. 30
 δόξα 137
 δύναμις 141. ἄπαντος δ. τῷ θεῷ ἀνάκειται p. 699. μὴ ἔχει (δύναμιν? ..) ὁ θεός p. 699
 δύνασθαι. οὐ πάντα δ. ὁ θεός p. 699. μὴ δ. ὁ θεός εἶδέναι (?) πάντα p. 699
 δυνατός. δ. ἔστιν ὁ οὐτ' ἔστιν ἀληθές οὐτ' ἔσται 79. 80. *add.* δ. τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ ἀληθούς εἶναι τῶν ἐντός μὴ ἐναντιουμένων *Laert. D. VII* 76. δ. καὶ ἐνδεχόμενον 83. δ. *constr.* ἀναγκαῖον 81. δυνατῷ ἀδύνατον ἀκολουθεῖ 79. πᾶν τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ γενέσθαι, κἂν μὴ μέλλῃ γενήσεσθαι, δ. ἔστιν 80. *et quae non sint futura posse fieri* 82. δ. ἐστὶ γενέσθαι, ὃ ὑπ' οὐδενός κωλύεται γενέσθαι, κἂν μὴ γένηται 83. τὰ ἀντικείμενα καίτοι μὴ γινόμενα ὅμως ἐστὶ δ. 83. ἐστὶ (τοῖς καθ' εἰμαρμένην γινομένοις) δ. γενέσθαι καὶ τὸ ἀντικείμενον δυνατόν 114. [δύνασθαι τινα καὶ τῶν γιγνομένων μὴ γίνεσθαι καὶ τῶν μὴ γιγνομένων γίνεσθαι 83] τὸ τοιοῦτον ἐφ' ἡμῶν, ὃ δ. ὑφ' ἡμῶν γενέσθαι τε καὶ μὴ 101. πάντα τοῖς θεοῖς δ. 93. p. 699
 δυσχερής, τὸ ἐσόμενον 123
 ἐγκρατής 118
 ἔθος. μετὰ τὴν φύσιν τὰ ἔθη μεγάλην ἰσχὺν ἔχει 111. ἐκ φύσει καὶ ἐθῶν ἢ προαίρεισι ποιά γίνεται 111. τὰ τῶν ἀνθρώπων ἤθη τοιά ἢ τοιά διὰ τῶν διαφερόντων ἔ. γίνεται 129 l. 76. ἢ διὰ τῶν βελτιόνων ἔ. κατὰ τοὺς νόμους ἀγωγῆς l. 72. τῶν φύσει ὑπαρχόντων οὐδὲν ὑπὸ τινοῦ ἔ. ἄλλοιον γίνεται l. 73
 ἐθίζω. οὐκ ἐθισθῆναι τὸ βάρος ἔχον ἄνω φέρεσθαι 120 l. 74
 εἰδέναι (?) μὴ δύνασθαι τὸν θεόν πάντα p. 427
 εἴκειν. ὄρμᾶν φαντασίαις εἴξαντας καὶ συγκαταθεμένους 149
 εἰκῶν, *statua*, 143
 εἰμαρμένη. πάντα καθ' ε. γίνεται 35. 37. 41. 42. 51. 81. 83. 86. 87. 94. 103. 109. 110. 144. 146. 147. *fato omnia fiunt* 77. 78. 81. 94. *definitur* 33. 41—44. 49. *cf.* 30. 38. 46. 47. 108. *etymologia* 40. *eam existere syllogismo concluditur* 52. 55. ε. = Διὸς λόγος 38, Διὸς βουλή 37, *Jupiter* 39. ἡ κοινὴ φύσις ε. καὶ πρόνοια καὶ Ζεὺς ἐστὶ 37. Ζεὺς = ε. = Ἀδράστεια = πρόνοια 48. πρόνοια = Ζεὺς = κοινὴ πάντων φύσις = ε. = ἀνάγκη 10. *fatalis umbra, necessitas etc.* 10. ἢ ε. αὐτῆ καὶ ἡ φύσις καὶ ὁ λόγος θεός ἐστὶ 72. *a love conexio pendet factorum* 39. κατὰ φύσιν = καθ' ε. 52. 54. ε. = νόμος 103. *providentia* = *voluntas dei* = *series causarum* = *fatum* 50. *certus ordo fati, imminetium* 120 l. 26. 131. *naturalis et necessaria rerum consequentia* 30. ἀνάγκη = ε. 10. 49. μὴ διαφέρειν τοῦ εἰμαρμένου τὸ καθηναγκαζόμενον 44. ἀνάγκη καὶ ε. 34. 47. 91. ε. *contr.* ἀνάγκη βιαστική, *quod cf.* (τὸ) καθ' ε. 36. 64. 80. 83. . . . [παρὰ ε. 108 falso] ε. οὐκ αὐτοτελής ἀλλὰ προκαταρκτικὴ αἰτία 145. 144. 143.

- ἡ οὐσία τῆς εἰμαρμένης τὸ συν-
ηρτήσθαι τρεῖς πρώτοις τὰ δεύτερα
αἰτία 57. cf. εἰρώσι αἰτιῶν. ἡ ἔξ
ε. αἰτία 95. ἡ ἀκύλωσι τῶν ὑπ'
αὐτῆς γινόμενων ἐνέργεια 109. γί-
νεται ἡ τοῦ λίθου κίνησις ὑπὸ τῆς
ε. διὰ τοῦ λίθου 112 l. 25, τὰ ὑπ'
αὐτῆς ἐπὶ τῶν ζῴων γινόμενα κατὰ τὴν τῶν ζῴων ὀρ-
μὴν 109. *add.* animorum nostro-
rum motus agi per nos agente
fato Chalc. 161. cf. διὰ. manente
fato aliquid est in hominis ar-
bitrio 120 l. 25. ἡ ε. χρήται τῇ
οἰκείᾳ πάντων φύσει 72 a. c. χρή-
ται πᾶσιν ὡς γέγονεν ἕκαστον καὶ
φύσεως ἔχει 109. περιέληπται τὸ
παρ' ἡμᾶς ὑπὸ τῆς ε. 104. *add.*
optio penes hominem, quod se-
quitur optionem penes fatum
Chalc. 170. *add.* quis malus sit
futurus aut bonus, neque decre-
tum neque imperatum Chalc. 163.
vera cum evenierint, fato evene-
runt 78. ἡ ε. πάντα περιέχει p. 695.
πάντα ὑπὸ τῆς ε. περιέχονται 86.
πάντα τὰ ὄντα καὶ γινόμενα ὑπο-
τάσσεται τῇ ε. 108
- εἰμάρθαι. τὸ εἰμαρμένον sapere. τὰ
μὲν εἰμάρθαι τὰ δὲ συνειμάρθαι
115
- εἰρμός καὶ τάξις 72. ordo seriesque
causarum 43. causarum series
sempiterna 34. ε. ἔστι 126. ἡ εἰ-
μαρμένη ε. (τις) αἰτιῶν ἀπαράβα-
τος 42. 56. *add.* series illa cau-
sarum inevitabilis Chalc. 175. καὶ
ἐπικύνδεσις αἰτιῶν ε. ἐπ' ἀπειρόν
ἔστι 59. *add.* οἱ Ὀτωικοί· εἰρμόν
αἰτιῶν (τὴν εἰμαρμένην), τούτέστι
τάξιν καὶ ἐπικύνδεσιν ἀπαράβατον
Aet. I 28, 4. a Iove conexio pen-
det factorum 39
- εἶρειν. ἔστιν εἰμαρμένην εἰρομένην
τῶν ὄντων αἰτία 41, διοίκησις (?)
46. εἰρομένην λόγῳ 48
- εἶς. εἶς ἡ δύο μόνοι σοφοί 137. τῶν
ἀνθρώπων ἀγαθὸς εἶς ἡ δεύτερος
136. ἀγαπητὸν ἕνα· που λαβεῖν
(ἀνθρωπον τὰς ἀρετὰς ἔχοντα)
129 l. 66
- εἰσάγεσθαι (οὐκ) ἀναίτιόν τινα κί-
νησιν 72. 75
- εἰσφέρεσθαι ἐκτενεσάτην προθυ-
μίαν καὶ σπουδὴν 116 τὸ συνεργόν
αἴτιον ε. βραχείαν δύναμιν 141
ἐκπυροῦσθαι. *add.* τὸν κόσμον ἐκ-
- πυρωθέντα μεταβάλλειν εἰς αὐτὴν
[Philo] π. ἀφθ. κ. p. 254, 8
ἐκπύρωσις 13. 15. 16
ἐκτικὰ αἰτία 72, cf. συνεκτικός, con-
tiguus
ἐκτός. τὰ ε. αἰτία, περιεστώτα 73,
cf. ἔκωθεν
ἐλέφαντες ἐκ μυρμηκῶν (οὐ) γεν-
νῶνται 141
ἐμπλέκειν. ἐμπλέκεται ταῦτα ἄλλη-
λοῖς 63
ἐμποδίζειν. ὁ λίθος φέρεται κάτω
μηδενὸς ἐμποδίζοντος 112, cf. κω-
λύειν
ἐμψυχος ὁ κόσμος 9. 10. Ζῶον ὁ
κόσμος καὶ λογικὸν καὶ ε. καὶ νοε-
ρόν 9. p. 697. οὐχ αἱ αὐταὶ τῶν
ε. καὶ ἀψύχων φύσεις, οὐδὲ τῶν
ε. ἀπάντων αἱ αὐταὶ 112
ἐνδέχεται οὐ φύσιν ἄλλην εἶναι
καὶ ἄλλου κόσμου 23. τὸ μέλλον
γίνεσθαι ε. καὶ μὴ γίνεσθαι 129
l. 23. πρὸ τοῦ τὴν ἀρετὴν ἔχειν
ἐνδέχετο καὶ μὴ γενέσθαι τοι-
οῦτον l. 24
ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν 83. ἐν-
δεχομένως, contr. ἔξ ἀνάγκης 81
ἐνέργεια, ἡ καθ' ὁρμὴν τῶν ζῴων
= τὸ ἐφ' ἡμῖν 101. αἱ τοῦ τέ-
κτονος ε. 129 l. 81. κινήσεις καὶ
ε. ἐν τῷ κόσμῳ γίνονται διὰ τῆς
κτλ. 112 l. 31
ἐνεργεῖν = πράττειν 75. καθ' ὀρ-
μὴν ε. 101, ἄλλως 101. τὴν
ἔξ ἑαυτῶν καὶ καθ' ὁρμὴν κίνησιν
ἔξ ἀνάγκης ε. 112 l. 39. πᾶν τὸ
καθ' ὁρμὴν γινόμενον ἐπὶ τοῖς
οὕτως ἐνεργοῦσιν ἔστι 101. τέ-
κτων τις γίγνεται πολλακίς ἐνερ-
γήσας τὰς τοῦ τέκτονος ἐνεργείας
122 l. 81. ἐνεργοῦντες τὰ σφρο-
νικά γινόμεθα σφροφονες l. 82. τὰ
μὲν τῶν ζῴων ε. μόνον τὰ δὲ
πράττει τὰ λογικά καὶ <τούτων?>
τὰ μὲν ἀμαρτάνει τὰ δὲ κατορθοῖ
54. οἱ μὲν κατορθοῦσι τῶν λογι-
κῶς ἐνεργοῦντων οἱ δὲ ἀμαρτάνουσι
139. cf. κίνησις. *add.* ani-
morum nostrorum motus agi(?) per
nos agente fato Chalc. 161
ἐνέργημα mentium nostrarum ac-
tiones 31. τὸ ἐφ' ἡμῖν ἔστιν ε.
τι 101. τῶν ε. τὰ μὲν καθ' ὁρμὴν
τὰ δὲ οὐ καθ' ὁρμὴν 101
ἐνεργῶς [traditur ἐναργῶς] 72
ἐναντίος. δεκτικός, ἀνεπίδεκτος τῶν
ε. 135. nullum contrarium est

- sine contrario altero, bona malis contraria 26, cf. p. 700
- ἔνεκα. ὁ κόσμος κύστημα ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων καὶ (ἐκ) τῶν ἑ. τοῦτων γεγονότων 17. 18. *mandus dei et hominum causa institutus, mundum propter homines fecit providentia* 26. cf. διὰ τὸν ἀνθρώπον πάντα τὰλλα γενέσθαι 136. φλοιὸς ἑ. τοῦ περικαρπίου, τὸ περικάρπιον τοῦ καρποῦ χάριν 62. *add.* Chrysippus: ut clipei causa involucrum, vaginam autem gladii, sic praeter mundum cetera omnia aliorum causa esse generata, ut eas fruges atque fructus quos terra gignit animantium causa, animantes autem hominum, ut equum vehendi causa, arandi bovem, venandi et custodiendi canem Cic. d. d. n. II 14, 37
- ἐνεργῆς (?) *causae efficientes* 77
- ἐνεργῶς καὶ ἀκαταστρόφως 72
- ἔννοια. περὶ θεῶν ἐννοίας ἔχομεν 1. τὰς ἑ. κεκρημένοι οἱ ἀνθρώποι τὰ ὀνόματα τέθεινται 46
- ἔνωσις τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ γινομένων τε καὶ ὄντων 63
- ἔΞαναλίσκει ἡ τοῦ κόσμου ψυχὴ εἰς αὐτὴν τὴν ὕλην 5
- ἔΞις. ἐφ' ἡμῖν τὸ κτήσασθαι τὰς ἑ. 130. ὁ φρόνιμος τῆς ἑ. καὶ κτήσεως αὐτὸς αἰτιος 131. αἱ ἑ. ἐπὶ τοῖς ἔχουσιν (ἦσαν πρὸ τοῦ λαβεῖν) 129 l. 12. τὴν ἑ. μηκέτι ἔχειν, οὐκ ἐπ' αὐτῷ 132. ἐπὶ τῶν φύσει πρῶτας τὰς ἑ. κτησάμενοι ἐνεργοῦμεν 129 l. 77. οὐ τὴν ὁρατικὴν ἑ. κτώμεθα πολλακίς ἰδόντες l. 78. τὸ καθαρῶτατον τοῦ αἰθέρος κενώρηκε διὰ τῆς γῆς αὐτῆς καθ' ἔξιν 7. ἦδη (fort. ἦδε, ἡ ψυχὴ) δι' ὧν ὡς ἔξις κενώρηκεν 17
- ἔΞουσία. πρὸ τοῦ φρόνιμος γενέσθαι εἶχεν (ὁ ἀνθρώπος) τοῦ γενέσθαι καὶ μὴ τὴν ἑ. 132. καὶ τοῦ μὴ γενέσθαι φρόνιμος χρεῖν πρότερον τὴν ἑ. 131. μηδεμίαν ἑ. ἔχομεν (νῦν) τοῦ πράξει τὸδε τι καὶ μὴ 106. καὶ τοῦ μὴ πράττειν αὐτὸ τὴν ἑ. (οὐκ) ἔχομεν 107. ἑ. (οὐκ) ἔχει ὁ ἀνθρώπος τῆς ἀίρεσεως καὶ πράξεως τῶν ἀντικειμένων 112. [προτρέπειν ὡς τοῦ ποιεῖν ἢ μὴ τὴν ἑ. ἔχοντες 128. ἢ παρ' αὐτῶν ἑ. 130] οὐδ' ἔ<π>ι τῷ αὐτῶν ἀπὸ ὕψους ἀφέντι (ἐκτl) τὸ στήναί καίτοι τοῦ
- ῥῖσαι καὶ μὴ τὴν ἑ. ἔχοντι (fort. χχόντι) 131
- ἔΞωθεν. δεῖ τοῖς ἔΞ ἀνάγκης τὰ ἑ. αἰτία παρῆναι 112 l. 37. vi extrinsecus excitari 147. ἀρχαὶ καὶ αἰτίαι ἑ. προκαταβεβλημένοι 105. τὰ ἑ. αἰτία πρὸς τὴν κατὰ φύσιν κίνησιν τῷ λίθῳ συντελεῖ 112 l. 19. vis quae de fato extrinsecus ingruit 30. τὰ ἑ. καὶ καθ' εἰμαρμένην, contr. ὁρμῆ 110. καταναγκάζει τι ἑ. ἀνθρώπου, contr. ἡ ἐν αὐτοῖς φύσις 134. cf. τὰ ἐκτός περιεστώτα, αἰτία, contr. τὰ ἐφ' ἡμῖν 73. *adsensio extrinsecus pulsa suapte vi et natura movebitur* 147
- ἐπαινεῖν. ἐπαινοῦμεν τοὺς ἀσθενεῖς μὲν ὄντας τὴν φύσιν ὑγιαίνοντας δὲ διὰ τῆς οἰκείας ἐμπειρίας 129 l. 33. ἡμεῖς ἐπὶ κτήσεως τῶν ἀρετῶν ἐπαινούμεθα, contr. οἱ θεοὶ μακαρίζονται 132. *add.* nullus laudatur ob adeptionem secundorum, quae in hominis potestate non sunt, nisi forte putatur beatus; at in virtutum observantia iure laudamur contraque agentes reprehendimur Chalc. 164. οὐκ ἐπαινοῦμεν τοὺς θεοὺς, ὅτι κρείττους εἰσὶν ἢ κατ' ἐπαινοῦς καὶ τὰ κατορθώματα 140. ὁ φρόνιμος, εἰ ἦν ἐκ γενετῆς τοιοῦτος, οὐκέτι ἀνῆπνεῖτο ἐπὶ τῷ τοιοῦτος εἶναι 129 l. 30
- ἐπαινετός. τὰ τῶν θεῶν ἀγαθὰ μείζον τι τῶν ἑ. ἔχει 132
- ἐπαινος 51. 53. 54. 61. 70. 122. 129. 140. Chalc. 163
- ἐπακολουθεῖν καὶ συνῆφθαι (παντι) ὡς αἰτίῳ ἕτερόν τι 72. πάντα ἑ. τῷ γενομένῳ ἕτερόν τι 72
- ἐπακολούθημα καὶ κύμπτωμα 125. ἑ. vel ἐπακολούθησις 19
- ἐπανορθοῦν 51
- ἐπανόρθωσις 55
- ἐπανατροπὴν τῆς νοήσεως τοῦ θεοῦ συχωροῦσι p. 699
- ἐπελεύεσις *vix Chrysippus dixit*, cf. τύχη
- ἔπεςθαι. τῆ τῶν θεῶν προγνώσει τὸ ἀναγκαῖον ἑ. 91. πᾶν τὸ ἐπόμενόν τι ἔΞ ἐκείνου τὴν αἰτίαν τοῦ εἶναι ἔχει 59. πάντα αἰτιόσις τις προγεγονόσιν ἔΞ ἀνάγκης ἑ. 72. τὰ γινόμενα καθ' εἰμαρμένην ἑ. τοῖς αἰτιόσις 103. τῶν αὐτῶν περιεστηκότων αἰτίων ἀνάγκη τὰ αὐτὰ

ξ. 74. ἦτις ἂν ψυχὴ ἔλθῃ βίον καὶ τότε τινὰ πράξῃ, τότε τινὰ αὐτῇ ἔμεται 122. *add.* optio penes hominem, quod sequitur optionem penes fatum Chalc. 170. τὸ τῇ πράξει ἔ. καθ' εἰμαρμένην συντελεῖται 122. καθείμαρται τὸ ἔ. 122. τῇ φαντασίᾳ ἔ. 148

ἐπί. ἐπὶ τινὶ ἐπαίνειν. ποιεῖν ἐπὶ τινος 129. ἢ ἐπὶ τῷ μέλλοντι ἀνάγκη 126. ὁ ἐπὶ τινος λόγος 112. 129. cf. 140 l. 4. ἀληθὲς ἐπὶ τινος 129. ἐπὶ τῶν φύσει ('ad' et 'post' naturalia) πρώτας τὰς ἔξεις κτῶμαθα 129 l. 76. ἐπαίνοι καὶ ψόγοι ἐπὶ ἀρετῶν καὶ κακιῶν γίνονται l. 9. ἐπαίνοι κτλ. ἐπὶ τοῖς ἀμαρτήμασι καὶ κατορθώμασι 140. 129 l. 9. ἐπὶ τινὶ ἢ τινός, in alicuius potestate. ἐπὶ τῇ ψυχῇ τὸ πράξει καὶ μὴ 122. ἐπὶ Πάριδι ἔστι τὸ ἀρπάζειν τὴν Ἑλένην 122. τὰ διὰ τοῦ βουλευέσθαι γινόμενα ἐπὶ τῷ ἀνθρώπῳ 101. πᾶν τὸ καθ' ὁρμὴν γινόμενον ἐπὶ τοῖς ὁρμῶσιν, τοῖς οὕτως ἐνεργοῦσιν, τοῖς ζῴσις εἶναι 101. αἱ διὰ τῶν ζῴων ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης καθ' ὁρμὴν γινόμεναι κινήσεις καὶ ἐνέργειαι ἐπὶ τοῖς ζῴσις εἰς 112 l. 35. οὐχ αἱ ἐν τῷ κόσμῳ κινήσεις ἐπὶ τῷ λίθῳ ἢ ἐπὶ τῷ πυρὶ l. 42, immo κατὰ τὴν οικείαν φύσιν l. 10, contra dixit vix Philopator ἐπὶ τῷ πυρὶ εἶναι τὸ καίειν, ἐπειδὴ φύσει καίει τὸ πῦρ Nemes. c. 35 p. 139 sq. ἐπ' αὐτῷ τῷ φρονίμῳ (ἦν) τὸ εἶναι τοιοῦτον, τὴν δὲ ἔξιν μηκέτι ἔχειν οὐκ ἐπ' αὐτῷ (ἔστι) 131. 132. ἐπὶ τῶν θεῶν οὐκ ἔστι τὸ εἶναι τοιοῦτοι 132. τὸ ἐφ' ἡμῖν, nostra voluntas, liberum hominis arbitrium. 23. 100. 109. 110. 122. est aliquid in nobis 97. nil voluntati nostrae relictum esse reicitur 120 l. 23. αἱ ἀρεταὶ καὶ αἱ κακίαι ἐφ' ἡμῖν 129 l. 8, cf. l. 55. ἢ τῶν ἀρετῶν κτήσις l. 69. ad-sensio nostra in potestate 147. τὸ περιπατεῖν 110. τὸ μαθεῖν 111. ἢ προαίρεσις 111. ἢ αἰρέσις 127, contr. ἐπὶ (immo ἐν) τῇ εἰμαρμένῃ ἢ ἀπόβασι. electio vitae 131. *add.* recte vivendi optio penes nos est Chalc. 163. 170. ἢ ὁρμὴ 101. ἢ καθ' ὁρμὴν ἐνέργεια 101. τὸ ἐφ' ἡμῖν ἔστι ἐνέργημα τι 101.

in causis, quas esse sub necessitate noluerunt, posuerunt etiam nostras voluntates 113. *definitur.* τὸ τοιοῦτον ἐφ' ἡμῖν, ὁ δυνατόν ἐφ' ἡμῶν γενέσθαι τε καὶ μὴ 101. τὸ γινόμενον δι' ἡμῶν (ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης) 112 l. 3. reicitur definitio ταῦτα ἐφ' ἡμῖν, ἦν καὶ τὰ ἀντικείμενα δυνάμεθα 129 l. 1 vel ἔξουσίαν ἔχει τῆς αἰρέσεως καὶ πράξεως τῶν ἀντικειμένων ὁ ἄνθρωπος 112 l. 1. immo αἱ γενέσεις (τῶν τεχνῶν) ἐφ' ἡμῖν 123 l. 20. τὸ ποιοῦν τὰ ἦθη γίνεσθαι καὶ τὰς ἔξεις κτήσεσθαι 130. (itaque primum homo eligere habitum potest, deinde vel bene vel male agere iam non potest.) et fato omnia fiunt et est aliquid in nobis 97. καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν καὶ τὸ καθ' εἰμαρμένην εἰμαρται 110. 109. manente fato aliquid est in hominis arbitrio 120 l. 25. cf. τὰ ἔξ ἡμῶν γινόμενα συγκαθίμαρται 116. τὸ παρ' ἡμᾶς συγκαθίμαρται 115. cf. adversariorum ἀγρός λόγος ἐπιγίνεσθαι. contr. προγεγονένη 72. ad et post alia fieri. ἔ. περιπατεῖν, ὀδόντες infantibus, γένεια adolescentibus 129 l. 53. κατὰ φύσιν ἔ. τινὶ l. 54, cf. l. 66. καταίρουμένους κτᾶσθαι. τὰ ὁμοία ἔ. προνοία 25

ἐπιδεδεικτός. πᾶν τὸ ἔ. τοῦ γενέσθαι δυνατόν ἔστι 30. ἢ φύσις ἡμῶν ἔ. καὶ τοῦ χείρονος, contr. natura deorum 132. οὐδὲν τῶν ἄλλων ζῴων οὐδετέρου τούτων (ἀρετῆς καὶ κακίας) ἔ. 136

[ἐπιδέχεσθαι p. 700]

ἐπιθυμία contr. λογισμός 118

ἐπιπλοκὴ ἀπαράβατος 38. ἔ. τῶν μερῶν συνηρημένη 44. causae causa nexa 43. cf. εἰρμός

ἐπίτρησις, κατίων 72 l. 27. 135. 137. cf. ὁμοίως

ἐπιττήμη cf. φρόνησις

ἐπιτύχουσι contr. ἀπαράλλακτος 42. (καὶ συνέχεια) τῶν αἰτίων 58. 59. *add.* τάξις καὶ ἔ. ἀπαράβατος Aet. I 28, 4, cf. Suid. s. v. εἰμαρμένη

ἐπιτηδείότης καὶ δυνάμις 129 l. 47

ἐπιτηδέτερον 21

ἐπιφάνειαι, αἱ τῶν θεῶν 90

ἔσχατον ἀπτιον οὐκ ἔστι 59, cf. πρώτων

εὐαναλήπτως πρὸς κακίαν ἔχουσιν

οἱ ἄνθρωποι 24. *add.* εὐφυῖαν εἶναι ἔχειν, καθ' ἣν εὐανάληπτοι ἀρετῆς εἰς τινες Stob. ecl. II p. 108, 2 W.

εὐδαιμονία. θεός ἐν ε. 132 adn. felicitas et infortunitas 26

εὐρύοπα Ζεὺς (Hom.) — πρό-
νοια 40

εὐφυής contr. ἀφυής 111

εὐχεσθαι τοῖς θεοῖς 124

εὐχή. δύναται τι ὑπὸ τῶν θεῶν διὰ τὰς ε. γενέσθαι 124. in bonum vertant si admotas dis preces fuerint si vota suscepta 120 l. 8. hoc quoque fato est comprehensum ut utique fiant vota l. 16

ἔχειν τι ἐφεξῆς 56. μὴ ἔ. τὸν θεόν (δύναμιν?) p. 699. ἔ. ἀκολουθίαι καὶ τάξεως 54. φύσεως 109. ἔχεσθαι contr. κινεῖσθαι 38. τὰ ἐχόμενα (προ ἐπόμενα) 25. ἔχεται ἀλλήλων τὰ πράγματα 57

Ζεὺς, Διός, Ζηνός. etymologia 10. 40. (Δία) Ὡπητήρα εἶναι, Φίλιον καὶ Ξένιον 22. πάντων αἴτιος καὶ κύριος 10. ἀνθρώποις ἀγαθὰ καὶ κακὰ πέμπει 38. ἐξηγήμεθα Διός 38. εἰρομένην λόγῳ πάντα διοικεῖ 48. Διός λόγος 38. ὄφρυα νεύει 47. φρονῶν vel θελῶν 38. Διός βουλὴ 37. Ζ — ὁ ἅπαντα διοικῶν λόγος, ἡ τοῦ ὄλου ψυχὴ, πρόνοια, εἰμαρμένη, εἰρήνη, νόμος, πόλεμος κτλ. 10. legis perpetuae et aeternae vis etc. 10. εἰμαρμένην καὶ πρόνοια 37. fatum 39. πρόνοια 40. αὐξεται συνεχῶς 5. μόνος τῶν θεῶν ἀφθαρτος 3. 13. εἰς Δία πάντες καταναλίσκονται οἱ ἄλλοι θεοὶ 3. εἰς αὐτὸν ἅπαντα καταναλίσκει 5. ἀναχωρεῖ ἐπὶ τὴν πρόνοιαν 13

Ζῆν 10. 40

Ζυγός 67

Ζῶον plerumque ab homine non discernitur. πυκνότατον ὑπέρισμα ἐν Ζ. τὰ ὀστᾶ 18. Ζῶων φύσει 66. γίνεται τὰ ὑπὸ λίθου, πυρός, Ζῶου γινόμενα κατὰ τὴν οἰκείαν λίθου, πυρός, Ζῶου φύσιν 112 l. 10. αἱ διὰ τῶν Ζ. ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης γινόμεναι καθ' ὁρμὴν κινήσεις (μόναι) ἐπὶ τοῖς Ζ. εἰς l. 35, cf. 109. πᾶν Ζ. ὡς Ζ. κινούμενον κινεῖται καθ' ὁρμὴν 112 l. 28. καθ' ὁρμὴν ἐνεργεῖ τὰ Ζ. 109. τῷ Ζ. τὸ συγκατατίθεσθαι καὶ ὁρμᾶν καθ' εἰμαρμένην δέδοται 110. ἡ εἰμαρμένη

χρήται τῷ Ζ. ὡς Ζ. καὶ ὀρμητικῶ 109. κατὰ τὴν εἰμαρμένην αἰσθάνεται καὶ ὀρμὰ τὰ Ζ. 54. *add.* dedit . . natura beluis et sensum et appetitum Cic. d. d. n. II 47, 122. bestiis sensum et motum dedit et cum quodam adpetitu accessum . . . recessum 12, 34. cf. in belua quiddam simile mentis (= ἡγεμονικόν), unde oriantur rerum adpetitus 11, 29. *add.* Chalc. 220. (οἱ ἄνθρωποι) τῇ φαντασίᾳ ἔπονται ὁμοίως τοῖς ἄλλοις Ζ. 148. τὰ μὲν τῶν Ζ. ἐνεργεῖ μόνον τὰ δὲ πράττει τὰ λογικὰ καὶ τὰ μὲν ἀμαρτάνει τὰ δὲ κατορθοῖ 54. τὸ Ζ. τοῦ μὴ Ζ. κρείττον 9. p. 697. ἡμεῖς καὶ τὰ ἄλλα Ζ. 20. ὁ ἄνθρωπος πολλῶν Ζ. ἀπολείπεται ἐν τοῖς σωματικῶς πλεονεκτημασιν 129 l. 50. δι' ἀσκήσεως καὶ διδασκαλίας δεικνύναι τὴν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἄλλα Ζ. φυσικὴν πλεονεξίαν l. 68. οὐδὲν τῶν ἄλλων Ζ. οὐδετέρου τοῦτον (ἀρετῆς καὶ κακίας) ἔστιν ἐπιδεκτικόν 136. διὰ τήνδε τὴν δύναμιν (καὶ ἐπιτηδεότητα δεκτικὴν ἀρετῆς) ὁ ἄνθρωπος τῶν ἄλλων Ζ. φύσει διαφέρει 129 l. 49. Ζ. ὁ κόσμος καὶ λογικόν κτλ. 9. 10. p. 697. animans sensus mentis rationis corpus 10. [οἱ ἀστῆρες Ζ. νοερά p. 699]

Ζωτικός. ὁ κόσμος ὑπὸ φύσεως Ζ. καὶ λογικῆς καὶ νοερᾶς διοικεῖται 72. cf. p. 694

ἡγεμονικόν. τὸ ἡ. τοῦ κόσμου ὁ οὐρανός, τὸ καθαρώτατον τοῦ αἰθέρος, ὁ πρῶτος θεός, principale mundi aether 7. τὸ ἡ. καὶ ἡ ὄλου ψυχὴ καὶ πρόνοια ὀνομάζεται ὁ Ζεὺς 10. ὁ κόσμος ψυχὴ ἔστιν ἑαυτοῦ καὶ ἡ. 12

ἡδονή 137. dolor et voluptas 26

ἡθός. ἐφ' ἡμῖν ἔστι τοῖ ποιὸι γίνεσθαι τὰ ἡ. 130. τὰ ἡ. τῶν ἀνθρώπων τοιά καὶ τοιά διὰ τῶν διαφερόντων ἔθων γίνεται 129 l. 75

ἡλίωσις 141

ἡ(τοι) — ἡ, aut — aut. cf. ἀξίωμα θάλασσα, mare 85

θαυμάζειν. ὁ φρόνιμος εἰ ἐκ γενετῆς ἦν τοιοῦτος, θαυμάζετο ἄν 129 l. 31. cf. μακαρίζειν

θεῖος. ἀνεπίδεκτον ἀμαρτημάτων τὸ θ. 140. expiare praedictas divinitus minas 120. θαυμάζεσθαι ὡς ἔχων παρὰ τῆς θ. φύσεως ὄρων

- 129 l. 30. ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς καὶ κακίαις θειοτέραν πρόφασιν καὶ αἰτίαν (?) τῆς παρουσίας αὐτῶν οὐκ ἔχομεν l. 62. Chaldaei ceterique divini 85, cf. μάντις
- θεός ζῶον ἀθάνατον λογικὸν τέλειον κτλ. 132. Ζῶον λογικὸν καὶ φθαρτόν, φθαρτοὶ οἱ θ. πλὴν τοῦ Διός, οὐ θνητὸς ἀλλὰ φθαρτός 3. ἀθάνατος 2. γεγονότες καὶ φθαρησόμενοι, καταναλίσκονται πάντες εἰς Δία 3. τῶν πάντων σῶμα τὸ καθαρώτατον 8. πρῶτος θεός = τὸ καθαρώτατον τοῦ αἰθέρου, κεχώρηκε διὰ πάντων 7. διήκει διὰ τοῦ κόσμου καὶ διὰ τῆς ὕλης 8. ψυχὴ ἐστὶ καὶ φύσις ἀχώριστος τῶν διοικουμένων 8. κόσμος αὐτὸς ὁ θ., ἀφθαρτος καὶ ἀγέννητος, δημιουργός, ἀναλίσκων εἰς ἑαυτὸν τὴν ἄπασαν οὐσίαν καὶ πάλιν ἔξ ἑαυτοῦ γεννῶν 17, cf. Ζεὺς. κόσμος 10. 18. εἰμαρμένη, φύσις, λόγος = θεός 72 l. 33. βούλησις θεοῦ 46. voluntas dei 50. εἰς θεοί 51. 53. ἀγαθοί 53. εὐεργετικοὶ καὶ φιλόανθρωποι 1. φιλόανθρωπος, κηδεμονικός, ὑφέλιμος 2. τοῦδε μὲν ἔσται ἐκ θεῶν κηδεμονία τοῦδε δὲ μή 90. ἀδιάφορα διδόσασιν οἱ θ. 2. φαντασίαν ὁ θ. παρέσχεν 94 adn. καὶ ὁ θ. ψευδεῖς ἐμποιεῖ φαντασίας καὶ ὁ κοφός 149. τοῖς θ. εὐχέσθαι 124. dii immortales in bonum vertunt si admotae preces fuerint 120 l. 7. μακάριος 2. ἐν εὐδαιμονίᾳ 132. μακαρίζειν τοὺς θ., ὅτι εἰσὶν ἐκ φύσεως ἀρεταὶ αὐτοῖς παρούσαι 129 l. 41. τὰ ἐκείνων ἀγαθὰ τίμια καὶ μακαριστὰ (οὐκ ἐπαινετὰ) 132. οὐκ ἐπαινοῦμεν τοὺς θ. (ἀλλὰ μακαρίζομεν), ὅτι κρείττους εἰσὶν ἢ κατ' ἐπαινοῦν 140. cf. p. 700. κακοῦ παντὸς ἀνεπίδεκτος 132 adn. (θεῶν) καθόλου δεκτικῶν ὄντων ἀρετῆς, οὐ κακίας 24. τὴν ἀρχὴν ἢ φύσιν αὐτῶν (κακῶν) ἀνεπίδεκτος 132. ἐπὶ τῶν θ. οὐκ ἔστι (ἦν) τὸ εἶναι φρόνιμοι, ὅτι αὐτῶν ἐν τῇ φύσει ἔστιν τοιοῦτον 132. οἱ θ. τὰ ἀγαθὰ ποιοῦσι (οὐ κατορθοῦσι) 140. ἡ ἀδυναμία 93. τὰ ἀδύνατα καὶ τοῖς θ. ἔστι τοιαῦτα 93. ὁ θ. οὐ πάντα δύναται p. 699. deus impediri nequit 11. πάντα, καὶ τὰ ἀδύνατα τοῖς θ. δυνατὰ 93. τὰ συναπτόμενα μὴ ποιεῖν p. 699. ταῦτα ἐκείνοις μνησθῆναι δυνατόν, ὡς στον ἦν κατηναγκασμένον 13 τῶν θ. προγνώσει καὶ προαγο. τὸ ἀναγκαῖον ἔπεται 91. μὴ νασθαι τὸν θ. εἰδέναι πάντα τῶν θ. τὰ ἐσόμενα προεἰ μὴδὲν ἀγνοεῖν τῶν ἐσομένων προγιγνώσκουσι τὰ μέλλοντα ὑπὸ τῶν θ. προαγορευόμενα cf. τὸν Πύθιον χρῆσαι ὡς εἰ ὅτι μὴ πεισθήσεται 94. αἱ τῶν θ. μαντεῖαι γίνονται βουλαῖς ἑοικῦσαι 94. τῶν θ. φάνεαι γίνονται τις 90. ἄνθρωποι 10. 17. 18. 26
- θερμαίνειν. πῶρ θ. 106
- θερμότης 112 l. 40
- θέρος 63
- θεσμός 122
- θεωρητικὴ (τέχνη) ἢ μαντικὴ ἱατρός, medicus. 85. tam est medicum adhibere quam concere 117. add. iam dudum edinatum, quis aeger quo melius convalescat Chalc. 161. sa fato debetur et medico, quos beneficum fati per huius venit 120 l. 31 [ἱάσασθαι ἰδρῶς (Hesiod.), πολλοὶ ἰδρῶτε ἱμάτιον φυλάττεσθαι, μὴ ἀπέρχου 116
- ἴνα 62, cf. ἔνεκα
- ἵππος 52. 61. 141
- ἰχθός 29
- καθεῖμαρται σαερε. οὐχ ἀπλῶς cf. συγκαθεῖμαρται
- καθῆκον, τὸ ἔξ αἰῶνος τῶν α 46. τὸ χρεῖν εἰρῆσθαι τὸ κ. τὴν εἰμαρμένην 46
- καθιέναι τὰς χεῖρας 116, cf. λόγος
- κακία, vitium. 28. 53. 55. 65 σαερε, cf. ἀρετῆ. ἢ κακία κακόν 136. παρουσία τῶν κ 129 l. 63
- κακός. τῶν ἀνθρώπων οἱ πλ. κακοὶ 136
- καλὸν καὶ αἰχρόν 55
- κάματος. τῶν μὲν χειρόνων : καμάτων περιγίγνεσθαι δοκοῦ τῆς δ' ἀρετῆς μετὰ κ. 132. φύσεως χωρὶς κ. ὑγιαῖνοι, οἱ μετὰ κ. ὑγιαίνοντες ἀσθενεῖ φύσιν ὄντες 129 l. 37
- καρπός 62. 110
- καταλλάττεται εἰς ἄλληλοῦ δλα (?) τοῦ κόσμου μόρια 6

καταναγκάζειν. ἔβωθεν κ. τι ἀνθρώπους 134. καταναγκασταὶ οὐτως ἰγενέσθαι 46. ἐπὶ τῇ ψυχῇ τὸ πρᾶξαι ἢ μὴ 122. καταναγκαζόμενον 44. πρὸ τῆς ἡμετέρας γενέσεως κ. ἦν ἕκαστον μαθεῖν ἡμᾶς καὶ ποιῆσαι 138. καταναγκαζομένων 112 l. 18

καταναλίσκειν. Ζεὺς ἅπαντα εἰς αὐτὸν κ. 5. πάντες οἱ ἄλλοι θεοὶ κ. εἰς Δία 3

κατορθώματα ποιητέα, καλά, ἐπαινετά 51. 53 — 55. 140. οἱ θεοὶ κρείττους εἰσὶν ἢ κατὰ τὰ κ. 140. ἐπὶ τοῖς κ. οἱ ἔπαινοι 140

κατορθοῦν 54. τῶν λογικῶς ἐνεργούντων οἱ μὲν κ. οἱ δὲ ἁμαρτάνουσι 139. τὸ κ. ἐπὶ τῶν θεῶν οὐ κυρίως ἀν λέγοιτο, ἴμμο τὸ ποιεῖν τὰ ἀγαθὰ 140

κάτω cf. λίθος

κατωφερέε. τῷ λίθῳ τὸ κ. καθ' εἰμαρμένην δέδοται 110

κεραυνός. procuranda fulmina 120
κεφαλή. tenuissimis minutisque ossiculis caput hominum compactum est 28

κηδεμονία ἐκ θεῶν 90

κηδεμονικός ὁ θεός 2

κῆρ (Hom.) 35

κίνησις 141. ἔστι τις καὶ τοῖς ζῴοις κ. κατὰ φύσιν 112 l. 27. κ. ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης διὰ ζῴου γινομένη ἐπὶ τῷ ζῴῳ l. 29. κ. καὶ ἐνέργειαι ἐν τῷ κόσμῳ ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης γίνονται διὰ . . (οὐκ ἐπὶ τινι) l. 31. τοῦ λίθου l. 25. *add.* animorum nostrorum motus aguntur per nos agente fato Chalc. 161. motus sine causa nulla est 77. ἀναίτιος κ. (οὐκ) εἰσάγεται, εὐρίσκεται 72. 76. 77. ἡ εἰμαρμένη κ. αἰδῖος 44

Κλωθώ. etymologia 49. παρὰ τὸ συγκεκλώσθαι 46

κολάζειν, κόλασις. 51. 53 — 55. 129 l. 3. 140

κοινωνεῖν γυναικί 116, cf. συκοιμάσθαι

κόσμος. definitiones 17. 18. p. 697. φυσιολογεῖται ὁ κ. φύσις λογική, ἔμψυχος, νοερός, φρόνιμος 9. ἔμψυχος καὶ θεός 10. deus 10. ζῶον καὶ λογικὸν καὶ ἔμψυχον καὶ νοερόν 9. ζῶον καὶ λογικὸν καὶ φρονόον καὶ θεός 10. *add.* Cic. N. D. II 14, 38 sq. εἰς τῶν φρονίμων συμπολιτευόμενος θεοῖς καὶ

Jahrb. f. class. Philol. Suppl. Bd. XIV.

ἀνθρώποις 10. ψυχὴ ἑαυτοῦ καὶ ἡγεμονικόν 12. ὁ τοῦ κ. λόγος 49. διεάγεται κατὰ λόγον 41. ἡ τοῦ κ. διοίκησις 51. ὑπὸ φύσεως διοικεῖται ζῳτικῆς καὶ λογικῆς καὶ νοεράς 72, cf. p. 694. αἰεὶ κατὰ μίαν τάξιν καὶ οἰκονομίαν διοικεῖται 72 l. 16. εἰς 7. 72 bis. τοῦ κ. ἔνωσις 63. οὗτος ὁ κ., οὐκ ἐνδέχεται εἶναι ἄλλους κ. 23. πάντα ἐν αὐτῷ περιέχει 72. τὰ ἐν τῷ κ. 72. γίνονται ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης κινήσεις καὶ ἐνέργειαι ἐν τῷ κ. διὰ . . 112 l. 31. οὐκ ἀποθνήσκει 5. μόνος αὐτάρκης 6. τρέφεται ἔξ αὐτοῦ καὶ ἀξεται 6. μήτε ἀξεται μήτε μειοῦται 6. τοῖς μέρεσι παρεκτείνεται καὶ συτέλλεται 6. πυρώδης μεταβάλλει εἰς τὸ ὑγρόν καὶ τὴν ψυχὴν 12. *add.* τὸν κ. ἐκπυρωθέντα . . μεταβάλλειν . . εἰς αὐγὴν . . ὡς ὁ Χρύσιππος [Philo] π. ἀφθ. κ. p. 254, 8. πῦρ τοῦ μέλλοντος ἀποτελεῖσθαι κ. σπέρμα 16. *add.* Arnob. adv. nat. II 9 κτᾶσθαι ἀρετάς 129 l. 56, 83. πρώτας τὰς ἔξεις l. 77, 80

κτῆσις ἐφ' ἡμῖν ἔστιν ἡ τῶν ἀρετῶν κ. 129 l. 47. ἐπὶ κτήσε τῶν ἀρετῶν ἐπαινούμεθα 132. οὐκ ἀκύβολος ἡ φύσις τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς κ. 129 l. 47. ἔξει καὶ κ. τοῦ φρόνιμος εἶναι 131

κύλινδρος. qui protrusit e., dedit ei principium motionis, volubilitatem autem non dedit 147. lapidem c. si iacias causa quidem ei et initium praecipitantiæ fueris, mox tamen ille praiceps volvitur, quoniam ita sese eius formae volubilitas habet 31. c. moveri incipere nisi pulsus non potest, cum accidit suapte natura volvitur 147. πάντα ἀφωρισμένως πράττομεν παραπλησίως τῷ κατὰ πρᾶνοῦς κυλιόμενῳ κ. 106. *add.* ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων . . ὡς κύλινδρος κατὰ πρᾶνοῦς M. Anton. X 33

κύριος. τοῦ ἐμμένειν τοῖς ὑπὸ τῶν θεῶν προαγορευομένοις οὐχ ἡμεῖς κύριοι 138. τὰ ἐκτός αἴτια κ. τῶν ἐφ' ἡμῖν παττομένων 73. *add.* τὸ ἐφ' ἡμῖν ὡς κύριον χρῆται τῷ ἐνδεχομένῳ [Plut.] de fato c. 6. ὁ τεχνίτης γενόμενος οὐκέτ' ἐστὶ κ. τοῦ μὴ εἶναι τοιοῦτος 149 l. 19.

ὁ φρόνιμος οὐκ ἔστι καὶ τοῦ νόου μὴ φρονεῖν κ. 132
 κύων. oriente canicula 85
 κωλύειν 128. ἄλλως ἔχειν κεκώλυται 46. τῶν καθ' εἰμαρμένην γινομένων οὐ κεκώλυται τὰ ἀντικείμενα γενέσθαι 83. ὁ λίθος κάτω φέρεται, εἰ μὴδὲν ἐμποδίζεται 112 l. 17. δυνατόν γενέσθαι δ' ὑπ' οὐδενὸς κωλύεται γενέσθαι 83. nihil occurrere (potest) ad impediendum deum 11
 λαγχάνειν 40. 46. 49 (35 l. 6). ὑπὸ τῆς φύσεως τῆς ἐν αὐτοῖς οὐδὲν οἶόντ' ἔστιν λαχόντας (traditur λαθόντας) ποιῆσαι 134
 λανθάνειν ἡμᾶς αἰτίας 67, cf. ἄδηλος
 Λάχεσις 40. 46. 49. 35
 λίθος. τῆ Διὸς μετοχή (Ζῆν;) καὶ τοῦ λ. 10. exemplum insigne, cf. p. 694. ὁ ἀπὸ ὕψους ἀφειθείς λ. κάτω φέρεται 103. τῷ λ. τὸ κατωφερὲς καθ' εἰμαρμένην δέδοται 110. ὁ λ. εἰ ἀπὸ ὕψους ἀφείθη φέρεται κάτω, βαρύτητα ἔχει αὐτὸς ἐν αὐτῷ 112. *add.* ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων . . . ὡς λίθος κάτω M. Anton. X 33. γίνεται τὰ ὑπὸ λ. γινόμενα κατὰ τὴν λ. οικεῖαν φύσιν 112 l. 9. ἔξ ἀνάγκης ὁ λ. ὡς πέφυκεν φέρεται, ἂν καὶ τὰ ἔξωθεν αἴτια παρῆ λ. 21. πρὸς τὴν κατὰ φύσιν κίνησιν τῷ λ. συντελεῖν l. 20. γίνεται κίνησις ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης διὰ τοῦ λ. l. 25, οὐκ ἐπὶ τῷ λ. l. 42. ἡ εἰμαρμένη λίθῳ χρῆται ὡς λ. 109. πάντα ἀφωρισμένως πράττομεν παραπλησίως τῷ κάτω φερομένῳ λ. 106. lapidem cylindrum si iacias causa ei et initium praecipitantis fueris: mox tamen ille praecipit voluitur, quoniam ita sese formae volubilitas habet 31, cf. κύλινδρος. frangi gemma potest, etiam si id nunquam futurum est 82, cf. δυνατός
 λογικός. τὰ μὲν τῶν ζῶων ἐνεργεῖ μόνον τὰ δὲ πράττει τὰ λογικά 54. λογικῶς ἐνεργεῖν 139. ἐπ' αὐτῷ τῷ ἀνθρώπῳ οὐκ ἔστι τὸ εἶναι δίποδι ἢ λογικῷ 129 l. 30. λογικῆ φύσις 9, cf. p. 694. 72. ὁ κόσμος ζῶον λογικόν 9. 10
 λογισμός, contr. ἐπιθυμία 118
 λόγος. ἀργός λ., ignava ratio 115

—123. ordo et ratio et necessitas fati 3. vis divina in ratione posita 10. τοῦ Διὸς λ. = εἰμαρμένη 38. ὁ κοινὸς τῆς φύσεως λ. = εἰμαρμένη, πρόνοια, Ζεὺς 37. ὁ τοῦ παντός λ. = Ζεὺς 40. εἰμαρμένη = λ. καθ' ὃν ὁ κόσμος διεξάγεται, ὁ τοῦ κόσμου λ. 49, = φύσις, λόγος, θεὸς 72 l. 32, = νόμος, λ. ὀρθὸς προστακτικὸς καὶ ἀπαγορευτικὸς 55. p. 694. *add.* ἐνεχθήσεται ὁ λ. διὰ πάντων ὡς πῦρ ἄνω ὡς λίθος κάτω ὡς κύλινδρος κατὰ πρανοῦς M. Anton. X 33
 μακαρίζειν. τοὺς ἐκ φύσεως ὑγιενοὺς οὐκέτι ἐπαινοῦμεν, μακαρίζομεν δὲ ὡς χωρὶς καμάτων τοῦτο ἔχοντας 129 l. 33, cf. 140. p. 700
 μακαριστός. τὰ τῶν θεῶν ἀγαθὰ τίμια καὶ μ. 132. *add.* nullus laudatur ob adeptionem secundorum, quae in hominis potestate non sunt, nisi forte putatur beatus Chalc. 164, cf. εὐδαιμονία
 μανθάνειν. οὐδὲ τὸ μαθεῖν ἐφ' ἡμῖν 111. μόνα ταῦτα ἡμῖν μ. δυνατόν, ἂν τοῦ μ. ἡμᾶς ἔκαστων ἦν καὶ πρὸ τῆς ἡμετέρας γενέσεως κατηναγκασμένον 138 (cf. p. 700, ubi confidentius de priore infantium triennio dixi, cum Posidonium mentium nondum natorem rationem habuisse non tradatur.) fatum est, ut iste peritus sit, sed si literas didicerit, eodem fato continetur ut literas discat 120 l. 17
 μαντεῖα παρὰ τῶν θεῶν γίνονται συμβουλαῖς εὐκυβία 94. μ. χρῆσθαι 124
 μαντική (τέχνη). ἔστι 69. 86. ὕμνεῖν (καὶ ψάλλειν) τὴν μ. 94. 128. τέχνη καθ' ἣν οἰοί τ' ἐμὲν πάντα προγινώσκειν καὶ προμνησῖν 87. τῶν μελλόντων ἀπάντων θεωρητικὴ καὶ προαγορευτικὴ 123. τῶν ἀδῆλων δοκούντων εἶναι γνωστικὴ 69. *add.* divinatio clare demonstrat proventus iam dudum esse deaetatos Chalc. 161
 μάντις. μάντεων προρρήσεις ἀληθεῖς 86. ἀναρῆξ 120
 μάτην. μὴδὲν μ. ποιεῖ ἡ φύσις τῶν προηγουμένων, οὐ μ. οἱ ἄνθρωποι βουλευτικοὶ 125. οὐκ ἀρχῆστοι οὐδὲ μ. οἱ ἐπαινοὶ κτλ. 129 l. 70. *add.* omnia (animantium membra) ita

- nata atque ita locata sunt, ut nihil eorum supervacaneum sit, nihil ad vitam detinendam non necessarium Cic. d. d. n. II 47, 122, cf. περιττός
- μάχεσθαι 117
- μάχη vel ἀγών 116. sine adversario nulla luctatio est 117. οὐ περιττή ἢ μ. τοῦ λογισμοῦ καὶ τῆς ἐπιθυμίας 118
- μεθυσθεῖς 94 ad l. 22
- μείρω 40
- μέλλειν. θεοῦ χρήσαντος μέλλει τὰ κατὰ τὴν περιπέτειαν γίνεσθαι 94 l. 14. μέλλων, plerumque τὰ μέλλοντα (γενησόμενα). μ. χρόνος 81. tria tempora secundum fatum explentur eqs. 43. 49. *add.* (fatum) ratio quaedam est, qua omnia fiunt quae ad praesens aguntur quaeque futura erunt provenient Chalc. 175. οὐχ ὅμοιον τὸ ἀληθὲς ἐπὶ τῶν μ. καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων καὶ γεγονότων 129 l. 21. τὸ μ. γίνεσθαι ἐνδέχεται καὶ μὴ εἶναι l. 23. quae non sint futura, posse fieri 82. πᾶν τὸ ἐπιδεκτικὸν τοῦ γενέσθαι κἂν μὴ μέλλῃ γενήσεσθαι δυνατόν ἐστι 80. futura vera causas cur futura sint habeant necesse est 78. παρόντα μελλόντων αἴτια 141. omnia fato fiunt et ex causis aeternis rerum futurarum 77. necessitas rerum futurarum = fatum 10. ἤτοι ψευδῆ ἢ ἀληθῆ εἶναι τὰ μ. 81. aut futurum est aut non 120 l. 9. τὰ μ. αὐτὰ τε καὶ τὰ μόρια αὐτῶν (ἐστὶ ἀντικείμενα) 81. ἢ ἐπὶ τῷ μ. ἀνάγκη παρέχει τὴν τοῦ γενησόμενου προαίθεσιν 126. ἢ μαντική ἐστὶ τῶν μ. ἀπάντων θεωρητικὴ καὶ προαγορευτικὴ (τέχνη) 123. ἢ περὶ τῶν μ. πρόγνωσις 87. οἱ θεοὶ προγιγνώσκουσι τὰ μ. 97. τοὺς θεοὺς τὰ ἐσόμενα προειδέναι 91. *add.* τοὺς δὲ θεοὺς . . παρακολουθήσαντας μὴ περιόδῳ γινώσκειν ἐκ ταύτης πάντα τὰ μ. ἔσεσθαι ἐν ταῖς ἑξῆς περιόδοις Nem. c. 38 p. 148, cf. falsa adn. ad fr. 15. τὸ πῶρ τοῦ μέλλοντος ἀποτελεῖσθαι κόσμον σπέρμα 16
- μὲν . . δέ κ. οὐ
- μένειν. μηκέτι ὁ κόσμος εἰς μ., εἰ ἀνάιτιος εἰσάγεται κίνησις 72 l. 16. τὸ ἀξίωμα οὐκέτι ἀληθὲς μ., ἐπειδὴ μὴ . . γένηται 81. ἢ καθ' ὁρμὴν κίνησις τοῖς ζῷοις μ. πάντων γινομένων καθ' εἰμαρμένην 103. manente fato aliquid est in hominis arbitrio 120 l. 24, salva vi ac potestate factorum l. 6
- μερ(ζεῖν. [κατα?]μεμερίσθαι 46
- μερισμός 46
- μέρος. τοῖς μ. παρεκτείνεται καὶ συστέλλεται ὁ κόσμος 6. ἐπιπλοκὴ τῶν μ. (?) συνηρητημένη 46
- μετὰ cum gen. cf. συνείμαρται. cum acc. cf. δεύτερος
- μεταβάλλειν, μεταβολή εἰς πῶρ 16
- μῆ τι vel μηδὲ μὲν . . μὴ δέ 101 cf. οὐ
- μηδὲν γίνεται ἀναίτιως, μηδὲν γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος vel ἐκ μηδενός, cf. ἀδύνατον. ἢ σύγχυσις (εἰς τὸ μηδέν) 16
- μηκέτι cf. οὐκέτι
- μοῖρα 36 (35). παρὰ τὸ μείρειν 40. ἀπὸ τοῦ [κατα]μεμερίσθαι 46. ἀπὸ τοῦ διαμερισμοῦ 49. ὁ ἀριθμὸς τῶν μ. 46. *add.* [Arist.] de mundo c. 5, Augustin. c. Faust. XX 9 (VIII p. 337 e B.), Cornut. c. 13 p. 13 L., Apul. de orthogr. 3 p. 4. [παρὰ μοῖραν 108]
- μόρια, τὰ ἄλλα (ὄλα?) τοῦ κόσμου εἰς ἄλληλα καταλλάττεται 6. τὰ μέλλοντα αὐτὰ τε καὶ τὰ μόρια αὐτῶν ἐστὶ ἀντικείμενα 81
- μύρμηξ 141
- μῦς 141
- ναυμαχία 81
- ναύσταθμος 121
- νέμεσις 55
- νίκη οὐκ ἐστὶ φευγόντων 121
- νοερός. θεὸς ζῶον ἀθάνατον λογικὸν τέλειον ἢ ν. 132 adn. ζῶον ὁ κόσμος καὶ λογικὸν καὶ ἔμψυχον καὶ ν., ὁ κόσμος ν. 9. ὁ κόσμος διοικεῖται ὑπὸ φύσεως ν. 72, cf. p. 694
- νόμος = εἰμαρμένη 103. = Ζεὺς 10. = νέμεσις, λόγος ὁρθός κτλ. 55. εἰμαρμένη ἐστὶ ν. τῶν ἐν τῷ κόσμῳ προνοῖα διοικουμένων 49. *add.* Lycurgi leges Chalc. 161. οἱ κείμενοι ν. ἡμάρτηνται 137. ν. ἐστὶ (λόγος ὁρθός) προστακτικὸς μὲν ὦν ποιητέον ἀπαγορευτικὸς δὲ ὦν οὐ ποιητέον p. 694. 55 cum adn. *add.* Stob. ecl. eth. II 7, 11 p. 96, 10 W., cf. p. 102, 4. quid est lex nisi iussum sciscens honesta prohibens contraria? Chalc. 157. Zeno

- censet legem vim obtinere recta imperantem prohibentemque contraria Cic. N. D. I 14, 36. lex quae est recti praecipio pravique depulso II 31, 79. lex est recta . . . ratio imperans honesta prohibens contraria Philip. XI 28. lex iubet ea quae facienda sunt prohibetque contraria leg. I 6, 18, cf. 19; 12, 33
- νοσεῖν. αὐτομάτως 70. contr. οἱ ὑγιαίνοντες 129 l. 35 sq.
- νόσος. homines morbis obnoxii, aegritudines partae sunt dum salus paritur, v. κατὰ φύσιν 28. ἄθλος ἢ αἰτία τοῦ v. 70
- νόστιον 141
- νοῦς. ὁ κόσμος διοικείται κατὰ νοῦν καὶ πρόνοιαν εἰς ἅπαν αὐτοῦ μέρος διηκοντος τοῦ νοῦ 17, cf. 7. (ἢ ψυχῆ?) δι' ὧν μὲν ὡς ἕξ κεχώρηκε δι' ὧν δὲ ὡς νοῦς 17 [νοῦς τῶν ἀκέρων p. 699]
- ὀδοῦς. τὸ ὀδόντας, γένεια φύειν ἐπιγίνεται ἡμῖν κατὰ φύσιν 129 l. 35. *add.* dentes et pubertatem natura . . . existere Cic. N. D. II 33, 86
- οἶκος. voluntas cuiusque propria 31. ἕκαστον ἐκ τοῦ ο. σπέρματος φύεται 141. οἱ διὰ τῆς ο. ἐπιμελείας ὑγιαίνοντες 129 l. 33. τελειότης ἢ ἀκρότης τῆς ο. φύσεως ἑκάστου l. 43. γίνεται τὰ ὑφ' ἑκάστου γινόμενα κατὰ τὴν ο. φύσιν 112 l. 8. οὐδὲν τῶν κατὰ τὴν ο. φύσιν ὑφ' ἑκάστου γινόμενων δύναται ἄλλως ἔχειν l. 11. cylindrus suapte natura volvitur et versatur, adsensio suapte vi et natura movetur 147. ἢ εἰμαρμένη χρῆται ἀπάντων τῶν ὄντων τῆ ο. φύσει 72
- οἰκονομεῖν. ὁ Ζεὺς ο. ἕκαστα 48
- οἰκονομία, ἢ τοῦ παντός 72 l. 35. μία τάξις καὶ ο. l. 17
- οὐχ οἶόν τε, μὴ εἶναι ἢ μὴ γεγονέναι τὸ ὄν καὶ γεγονός 129 l. 22. τὸν καθ' ὄρμην ἐνεργοῦντα μὴ ἀκολουθεῖν τοῖς ἔξωθεν αἰτίοις 103
- ὀμβρος 141
- ὀνόματα παρίσταται εὐχρήστως 49. [τέθεινται οἱ ἄνθρωποι 45. θέσις ὀνομάτων 46] ὁ. τῶν μοιρῶν 47
- ὀνομασία 49
- ὄραν, ἔχοντες τὴν ὄρατικὴν ἔξιν 129 l. 79
- ὄρατικὴν ἔξιν οὐ κτῶμεθα πολλάκις ἰδόντες 129 l. 78
- ὀρίζεσθαι τὰ μέλλοντα 81. ἔξ ἀνάγκης ὄριται τὸν μὲν πράξει τὸν δὲ μὴ 118. προκαταβεβλημένοι καὶ ὄριμένοι καὶ προυπάρχουσι αἰτίαι 106
- ὄρμᾶν. κατὰ τὴν εἰμαρμένην τὰ Ζῦα αἰσθάνεται καὶ ὁ. 54. πᾶν τὸ καθ' ὄρμην γινόμενον ἐπὶ τοῖς ὄρμωσιν 101. τῷ Ζῦω τὸ συγκατατίθεσθαι καὶ ὁ. καθ' εἰμαρμένην δέδοται 110
- ὄρμη 67. τῶν ἐνεργημάτων τὰ μὲν καθ' ὁ. τὰ δὲ οὐ 101. εἶναι τὰ ὑπὸ τινων γενέσθαι καὶ μὴ δυνατὰ ἐν τοῖς καθ' ὁ. γινόμενοις 101. ὁ καθ' ὁ. ἐνεργῶν, ἢ καθ' ὁ. κινήσεως 103. ἢ τῶν Ζῦων ὁ. 109. αἱ καθ' ὁ. κινήσεις διὰ τῶν Ζῦων ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης γίνονται 112 l. 34, 38. *add.* dedit . . . eadem natura beluis et sensum et appetitum Cic. N. D. II 47, 122; bestiis . . . sensum et motum dedit et cum quodam appetitu accessum . . . recessum 12, 34. ἢ καθ' ὁ. τῶν Ζῦων ἐνέργεια = τὸ ἐφ' ἡμῖν 101. καθ' ὁ. ἄμαρτάνειν καὶ βλάπτεσθαι καὶ κατὰ τὴν αὐτῶν δianoian καὶ διάθεσιν 32. voluntarius impetus 30. impetus actionesque consiliorum 31. compulsationibus lubricis voluntatur incursum 102. τὴν ὁ. ἐφ' ἡμῖν τάττουσιν, ὅτι φύσει αὐτὴν ἔχομεν 101
- ὀστία ἐν τῷ Ζῦω 17. 18, cf. 7. tenuissimis minutisque ossiculis caput hominum natura compingit 28
- οὐ μὲν . . . (οὐ) δὲ p. 432. 101. 103. *add.* Stob. ecl. eth. II p. 107, 6 et 10 W.
- οὐκέτι, μηκέτι. μηκέτ' εἰς οἱ φρόνιμοι τῶν ἀντικειμένων κακῶν ταῖς ἀρεταῖς δεκτικοί 129 l. 5, οὐδὲ ἐπὶ τοῖς κακοῖς τὸ μηκέτ' εἶναι κακοῖς l. 7. τὴν ἔξιν μηκέτ' ἔχειν οὐκ ἐπὶ τῷ ἔχοντι 131. οὐ γὰρ ἔτι (?) νὸν ἐπὶ τῷ φρονίμῳ τὸ εἶναι τοιοῦτῳ 132. ἐπὶ τῶν θεῶν οὐκέτ' ἄν (ἦν?) τὸ εἶναι τοιοῦτοι 132. εἰ ἦν ἐκ γενετῆς ὁ φρόνιμος τοιοῦτος, οὐδ' (leg. οὐτ') ἄν ἦν ἐπ' αὐτῷ τὸ εἶναι τοιοῦτῳ οὐδ' (leg. οὐτ') ἄν ἐπηγεῖτο ἔτι 129 l. 30
- οὐρανός 17. 18
- οὐσία. τὴν ὄλην ο. εἰς πῶρ μεταβάλλειν οἶον εἰς σπέρμα 16. ο. τῆς εἰμαρμένης τὸ συνηρτῆσθαι τοῖς

- πρώτοις τὰ δευτέρα 57. τὸ αἴτιον ἐν τῇ ο. τῶν πρώτων γενομένων 60. [ο. ex αἰτία corruptum 129 l. 63]
- ὀφείλ(ειν) φύσει αἴτια γίνεσθαι τὰ πρώτα γενόμενα 60. *ingenia mentium nostrarum sunt fato obnoxia* 30. *homines morbis obnoxii* 28
- ὀφελος τῆς τῶν κακῶν προαγορευέως 95, cf. χρεία
- παιδεύειν 128, cf. διδάσκειν et μαθηάνειν
- παιδοποιεῖσθαι 94 ad l. 22
- παρά. non est hoc contra fatum 120 l. 8 [π. τὴν εἰμαρμένην (καὶ π. μοῖραν) 108. 124 falso] π. ἡμᾶς 99. τὰ βλάβη ἐκάστοις π. αὐτοῦς γίνεται 32. τὸ π. ἡμᾶς ἔστι, περιεῖληπται μέντοι ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης 104. καὶ τὸ π. ἡμᾶς ἐν τῇ αἰτιῶν συμπλοκῇ (= εἰμαρμένη) συνείμαρται 115. π. (?) φύσιν 129 l. 75
- παρακολουθεῖν, παρακολούθησις 28
- παρειμάρθαι. in illo fati ordine hoc quoque protinus adfatum est 120 l. 19, cf. συνειμάρθαι. de Aristot. cf. p. 698
- παρεῖναι 76. τὰ περὶ τῶν παρόντων καὶ παρεληλυθότων 81. τὰ προκαταρκτικά εἰσι παρόντα μελλόντων αἴτια 141. τοῖς ἔξ ἀνάγκης τὰ ἔξωθεν αἴτια πάρεται 112 l. 22, 37. ἀρεταὶ ἐκ φύσει τι παροῦσαι 129 l. 40
- παρεληλυθός. τὰ περὶ τῶν παρόντων καὶ π. (εἶναι) ἀντικείμενα 81. πᾶν π. ἀληθές ἀναγκαῖόν ἐστιν, omnia vera in praeteritis necessaria sunt, in falsum e vero praeterita non possunt convertere 79. *add.* quae semel acciderunt infecta esse non possunt Chalc. 168. cf. τὸ ὄν καὶ γεγονός οὐχ οἶόν τε μὴ εἶναι ἢ μὴ γεγονέναι 129 l. 22
- παρουσία τῶν ἀρετῶν καὶ κακιῶν 129 l. 63
- πεῖθεσθαι θεῷ χρῆσαντι 94
- πεπρωμένη 38. 40. 46. 47. 55
- περαίνειν, πέρασ 38. 40. 46, cf. πεπρωμένη. 47, cf. ἀδράστεια. 20
- περιέχειν. πάντα τὰ ὄντα ἐν αὐτῷ π. ὁ κόσμος 72. ἡ εἰμαρμένη πάντα π. p. 695. πάντα ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης περιέχονται 86. eodem fato
- continentur, hoc quoque fato est comprehensum 120 l. 15, 17. cf. περιεῖληπται τὸ παρ' ἡμᾶς ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης 104. ἐν τῷ θεσμῷ π. καὶ ὁ Λάιος καὶ τὸ φῦσαι αὐτὸν παῖδα, καθείμαρται δὲ τὸ ἐπόμενον 122, cf. συγκαθείμαρται
- περιεστηκότα, περιεστῶτα (αἴτια). τῶν αὐτῶν π. ἀνάγκη ταῦτα γίνεσθαι (73) 74. 75. 83. τῶνδε τινῶν π. 139. τῶν αὐτῶν ἀπάντων π. περὶ τὸ αἴτιον καὶ ψ ἔστιν αἴτιον 72 l. 29. πάντων τῶν ἐκτὸς π. ὁμοίων 73. τὰ π. αὐτοῖς 128. τὰ ἔξ ἀνάγκης τὰ γινόμενα π. αἴτια 103. ὄντων τῶν π. τοιούτων ὡς ἀδύνατον τῷ περφυκότη μὴ περιεστάναι 112 l. 14. τὰ ἔξ ἀνάγκης ἡμᾶς αἰεὶ περιεστᾶται 139
- περικόρπιον 62
- περιοδευτικοὶ χρόνοι 16
- περίοδοι χρόνων 14. χρόνων 15. 17. μέγιστα 16
- περιπατεῖν, τὸ, ἐπιγίγνεται ἡμῖν κατὰ φύσιν 129 l. 35. ἐφ' ἡμῖν εἶναι 110
- περιπέτεια Phoenissarum Euripidaeae 94
- περιττός. (οὐ) π. ἡ μάχη τοῦ λογισμοῦ 118. περιττοτέρα φυλακῆ secundum adversarios 116, cf. μάτην
- πλάνητες 15. *astra erratica* 11
- πλάσματα καὶ κενὰ ὑποθέσεις 149
- πλάττονται ἐπελεύσεις 67
- πλεονέκτημα. ὁ ἀνθρώπος πολλῶν ζῶων ἀπολείπεται ἐν τοῖς σωματικοῖς π. 129 l. 51
- πλεονεξία, ἡ φυσικὴ τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα 129 l. 68
- πλευρά 64
- πλούσιος 120 l. 18
- πλοῦτος 137
- πνεῦμα 7 ad l. 5. ἡ ψυχὴ ἔστι τὸ συμφυές ἡμῖν π. 4
- πολεμεῖν 122
- πόλεμος = Ζεὺς (Heracl.) 10
- πρακτέος, πρακτός. βουλευέσθαι περὶ τῶν π. 124. ἡ τῶν π. αἵρεσις ἐφ' ἡμῖν 127. de π. et contr. cf. νόμος
- πραγός. κυλεῖται κατὰ τοῦ π. ὁ κύλινδρος 106, ἡ σφαῖρα 103. lapis cylindrus per spatia terrae prona atque derupta iacitur 31. *add.* ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων ...

ὤς κολινδρος κατά πρανοός Μ. Απτον. X 33
 προαγορεύεσθαι ὑπό τῶν θεῶν 138, aere
 προαγόρευσις τῶν κακῶν 95. τῆ τῶν θεῶν προγνώσει καὶ π. τὸ ἀναγκαῖον ἔπεται 91
 προαγορευτικῆ (τέχνη) ἢ μαντικῆ 123
 προαίρεσις. ἐφ' ἡμῖν ἔστι, ἐκ φύσεως καὶ ἐθῶν ἢ π. ποιά γίνεται 111. 24
 προαίθησις τοῦ γενηχομένου 126
 προγεγονότα contr. ἐπιγεγόμενα, ἑπακολουθοῦντα 72
 προγιγνώσκουσι οἱ θεοὶ τὰ μέλλοντα 91
 πρόγνωσις τῶν μελλόντων 87. τῶν θεῶν 91
 προειδέναι τοὺς θεοὺς τὰ ἐσόμενα 91 cf. μὴ δύνασθαι τὸν θεὸν εἰδέναι πάντα p. 699
 προηγούμενον (αἴτιον). πᾶν τὸ π. τινοῦ αἴτιον ὑπάρχει ἐκείνῳ 59. πάντα π. τιῶν αἰτίοις ἐξ ἀνάγκης ἔστι 105. *causarum aliae sunt perfectae et principales* (αὐτοτελεῖς καὶ π.?), *omnia fato fiunt causis* . . non perfectis et principalibus 144. μηδὲν μάτην ἢ φύσις ποιεῖ τῶν προηγούμενων 125. *principale naturae consilium* 28
 προηγούμενος τὰ π. γινόμενα 125. τὸ βουλευτικὸν ζῆλον εἶναι τὸν ἄνθρωπον π. ὑπὸ τῆς φύσεως γίνεται 125
 προθυμία καὶ σπουδὴ ἐκτενεστάτη εἰσφέρεται 116
 προκαταβάλλειν. προκαταβέβληται πάντων τῶν γινομένων τὰ αἷτια 76. *omnibus quaecumque fiunt causas antecedere* 147. προκαταβηλμένη αἷτια 90. ἀμεταθέτους εἶναι τὰς ἐξ αἰῶνος π. α. 45. *omnia* (quae fiunt, fato) *fiunt causis antegressis, antecedentibus* (et necessariis) 77. 144. 146. *nihil sine praepositis causis evenit* 144. τῶν ἐσομένων ὑφ' ἡμῶν προκαταβέβληται αἷ αἷτια 138. *adsensiones fiunt causis antepositis* 144. 147
 προκαταρκτικὰ αἷτια 72. τὰ π. εἰς παράνοτα μελλόντων αἷτια 141. ἢ εἰμαρμένη οὐκ αὐτοτελής αἷτια ἀλλὰ π. 146. *alia genera causa-*

rum praecursionem quandam adhibent ad efficiendum: ex hoc fato nectitur 143. *omnia fato fiunt causis antecedentibus non perfectis et principalibus* (αὐτοτελεῖς καὶ προηγούμενοι) *sed adiuvantibus* (συναιτίοις vel συνεργοῖς) *et proximis* (π. an συνεκτικοῖς?) 144. *adsensionis proxima et continens causa est in viso posita* 146
 προλέγειν 112. τὸ προρρηθὲν κακόν 95
 πρόληψις τῶν θεῶν συγχεῖται ἀναρρομένης τῆς προνοίας 2. ἢ κοινή π. περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν 100. cf. p. 698
 προμανθάνειν. ἐνὸν τοῖς ἀνθρώποις, εἰ προύμαθον, φυλάσσειται τι 124
 προμνησθῆναι καὶ προγιγνώσκειν πάντα 87
 προνοεῖν. οἱ θεοὶ π. 3. π. πρὸς τὸ χρήσιμον Ζεὺς ἕκαστα 48
 πρόνοια = οἰκεία ἐπιμέλεια (ἀνθρώπων) 129 l. 34. π. θεοῦ διὰ πάντων διήκει 8. *providentia fatumque una est, pr. series causarum est fatum cognominatum* 50. Ζεὺς, εἰμαρμένη, ἀδράστεια = π. 48. ἢ κοινή φύσις εἰμαρμένη καὶ π. καὶ Ζεὺς ἔστιν 37. τὸ ἡγεμονικὸν καὶ ἡ ὄλου ψυχῆ καὶ π. ὀνομάζεται Ζεὺς καὶ ἡ κοινή πάντων φύσις καὶ εἰμαρμένη καὶ ἀνάγκη 10. π. = εὐρύοπα Ζεὺς 40. *dei voluntas* 50. ἔοικε τῇ ψυχῇ 13. Ζεὺς ἀναχωρεῖ ἐπὶ τὴν π. 13. *movet astra* 11. *res humanae pr. gubernantur* 26. *compagem hanc mundi et genus hominum fecit* 28. *mundum propter homines fecit* 28. ἐὰν τὰ ὅμοια ἐπιγένηται προνοία . . 25
 προρρήσεις τῶν μάντεων 86
 προσονμάζεσθαι 48
 πρότερον. καὶ τοῦ μὴ γενέσθαι τοιοῦτος ὁ πρόνομος εἶχε πρότερον τὴν ἔξουσιαν 131. cf. πρὸ τοῦ τοιοῦτος γενέσθαι εἶχε καὶ τοῦ μὴ γενέσθαι τοιοῦτος τὴν ἔξουσιαν 132
 προτρέπειν πειράσθαι, οἱ προτρέπόμενοι διὰ τῶν λόγων αἰρεῖσθαι τινα δύνανται 128
 προτροπὴ contr. ἀποτροπὴ 129 l. 3. προτροπαὶ καὶ ἀγωγή l. 71
 προὑπάρχειν δεῖ τῶν ὑφ' ἡμῶν γινομένων τὸ αἷτιον 76. προ-

- καταβλημένα και προϋπάρχουσαι αίτια 105
- πρόφασις και αίτια (?) θειότερα 129 l. 63
- πρώτος. ἐν τοῖς αἰτίοις τὸ π. οὐκ ἔστι, μηδὲν εἶναι π. αἴτιον 59, cf. ἀπειρος. τοῖς π. συνηρῆσθαι τὰ δεύτερα 57. τὰ π. τοῖς μετὰ ταῦτα γινομένοις αἴτια γίνεσθαι 72. τὸ π. γεγονός αἰτιάσθαι τοῦ μετὰ τοῦτο 58. τοῖς π. γενομένοις ἔπεσθαι τὸ αἰτίοις γίνεσθαι 60. πρῶτος θεός, cf. θεός. τὰς ἔξεις πρώτας κτᾶσθαι, contr. ἐκ τῶν ἐνεργειῶν 129 l. 79
- πτῶσις 67
- πῦρ, ἀνάλυσις εἰς, ἀναστοιχειοῖ τὴν διακόσμησιν εἰς αὐτό, ἢ ὅλη οὐσία εἰς πῦρ μεταβάλλει οἷον εἰς σπέρμα, σπέρμα ἔστι τοῦ μέλλοντος ἀποτελεῖσθαι κόσμου 16. γίνονται ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης κινήσεις και ἐνεργεῖαι τινες διὰ πυρός 112 l. 32. [π. ἀφθαρτος 3, correxi] exemplum: ignis accendit 143. πάντα ἀφωρισμένως πράττοντες παραπλησίως τῷ θερμαίνοντι π. 106. τῷ π. τὸ ἀνωφερές καθ' εἰμαρμένην δέδοται 110. *add.* ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων ὡς πῦρ ἀνω M. Anton. X 33
- πυρετός 141. febris 85
- πυρώδης ὁ κόσμος 12
- ροπή 67
- σημαίνεσθαι ὑπὸ ἀξιώματος 81. ἀποσημαίνειν 22
- σημεῖον τῶν κατὰ φύσιν γινομένων 129 l. 66
- σοφία. sapientia efficit sapientes sola per se 143
- σοφός. εἰς ἢ δύο μόνοι σοφοὶ γηγόναι 137. μαίνονται ὁμοίως πάντες ὅσοι μὴ σοφοὶ 126. *add.* futuri sapientes Chalc. 167. πολλάκις οἱ σοφοὶ ψεύδει χρῶνται πρὸς τοὺς φαύλους 150. ὁ σοφὸς ψευδοῦς ἐμποιεῖ φαντασίας 149. 150
- σπέρμα. ἕκαστον (Ζῳον) ἐκ τοῦ οἰκείου c. φύεται 141. πῦρ τοῦ κόσμου c. 16
- στραγγάλη 141
- συγγενές ἡμῖν τὸ περιπατεῖν, τὸ ὀδόντας, γένεια φύειν, contr. φρόνησις et ἀρετή 129 l. 58
- συγγίνεσθαι γυναϊκί 121
- σύγγραμμα 94 l. 12. 128
- συγγραφεῖν και μὴ ἐπ' αὐτοῖς 128 [137]
- συγκαθειμάρθαι και τὰ ἔξ ἡμῶν τῆ τῶν ὄλων διοικῆσαι 116. μὴ μόνον πράξει ἀλλὰ και τοιῶσδε πράξει 118. καθειμαρται πάντα ταῦτα, c. δὲ ἕκαστω τὸ . . . συντελεῖσθαι 121. copulata res est et confatalis 117. ipsum quoque in fato est 120 bis. fato comprehensum est, eodem continetur, in illo fati ordine hoc quoque protinus adfatum est 120, cf. παρειμάρθαι, περιεχειν. *add.* si cui quid accidere decretum est, una etiam illud decretum est, cuius ope vel beneficio debeat provenire Chalc. 160. cf. p. 698 et 695
- συγκατάθεσις cf. p. 698 et 694. adsensiones fiunt causis antepositis, ads. non potest fieri nisi commota viso 147. adsensiois proxima et continens causa est in viso posita 146. p. 704. φαντασία (πιθανή) οὐκ αὐτοτελής αίτια τῆς συγκαταθέσεως 150. ad-sensio nostra est in potestate 147.
- συγκατατίθεσθαι τῷ φαινόμενῳ, τῇ (ψευδεῖ) φαντασίᾳ 148. 149 [εἰκειν και c. 149] τῷ Ζῳῳ τὸ c. και ὄρμᾶν καθ' εἰμαρμένην δέδοται 110. visum causa est ad ad-sensendum necessaria 146
- [συγκληροῦν 136]
- συγκλώθειν 46
- συγκοιμάσθαι 119 Schwartz. conf. fatum est concubiturum cum uxore Laium 117. amoris congressio causam (adiuvantem) adfert 143
- σύγχυσις (εἰς τὸ μηδέν) reicitur 16
- συμβουλή. αἱ παρὰ τῶν θεῶν μαρτεῖαι γίνονται συμβουλαῖς εοικυῖαι 94. σύμβουλοι 124
- συμπλοκή αἰτιῶν τεταγμένη 115
- σύμπτωμα και ἐπακολούθημα τοῖς προηγουμένοις γινομένοις 126
- συμφυής. ἡ ψυχὴ ἔστι τὸ c. ἡμῖν πνεῦμα 4
- [σύμφυτος 136] cf. συγγενής
- συναίτια 72. alterum genus causarum sine quo effici aliquid non potest 143. 142. definitio 141
- συνάπτειν. πάντως συνήφθαι αίτιῳ ἕτερόν τι 72. τῆν ἔξ αὐτοῦ αίτιῶν τοῖς ἔξω αίτιοῖς c. 103. copulata et confatalis res 117. τὸν θεόν τὰ συναπτόμενα μὴ ποιεῖν p. 699
- συναρτᾶν. τοῖς πρώτοις συνήρτηται

- τὰ δεύτερα 57. πᾶν τὸ γινόμενον
τινὶ πρὸ αὐτοῦ ὡς αἰτίῳ c. 72.
quaedam sunt in rebus simplicia
quaedam copulata, copulata et
confatalis res 117
- συνδεῖσθαι ἀλλήλοισι ἅπαντα, τὸ
ἐπιγινόμενον τοῖς προγεγονόσιν
ὡς περ c. 72
- συνειμάρθαι. τὰ μὲν εἰμάρθαι τὰ
δὲ c. 115. ἔστι ταῦτα πάντα ἐκεί-
νοισι συνειμαρμένα cf. p. 695. co-
pulata res et confatalis 117
- συνείρεσθαι τὰ πάντα 46
- συνεκτικὰ αἴτια 72. definitio 141.
adsensionis proxima et continens
causa est in viso posita 146
- συνεργεῖν. ὁ φρόνιμος πρὸ τοῦ
φρόνιμος γενέσθαι πρὸς τὸ φρ.
γεν. συνήρησεν αὐτῷ 132, cf.
συντελεῖν. *add.* (Aristidi fuit) edu-
catio parentum adiumento Chalc.
160
- συνεργὸν αἴτιον definitur 141
- συνέχεια τῶν αἰτίων 58
- σύνταξις τῶν ὄλων 33
- συντελεῖν 121. τὸ ἐπόμενον τῇ
πράξει 122. τὰ ἔξωθεν αἴτια πρὸς
τὴν κατὰ φύσιν κίνησιν τῷ λίθῳ
112 l. 20. διὰ τὸν ἄνθρωπον πάντα
τᾶλλα ἐγένετο ὡς συντελέσοντα
πρὸς τὴν τοῦτου σωτηρίαν 136.
συντελεσμένη διοίκησις 46
- κύστημα ὁ κόσμος 17. 18
- σφαῖρα. in sphaera maximi orbis
medii inter se dividuntur 85. ἡ
c. κατὰ τοῦ πρανοῦς κυλιέται
ἀφεθεῖσα κατ' αὐτοῦ 103. turbo
moveri incipere nisi pulsus non
potest, cum accidit suapte natura
versatur 147
- σωφροσύνη. continentia ex intem-
perantiae (appositione intelligen-
tur) 26
- σώφρων. ἐνεργοῦντες τὰ σωφρονικὰ
γινόμεθα σώφρονες 129 l. 83
- τάξις ἀπαράλλακτος 42. fati certus
est ordo, ille fati ordo 120. ἡ
εἰμαρμένη νόμου τάξιν ἐπέχει 112.
εἰρμός καὶ τ. 72. *add.* οἱ Ἰστωικοὶ
(fatum definiunt) εἰρμόν αἰτιῶν
τουτέστι τ. καὶ ἐπικύνδεσιν ἀπαρά-
βατον Aet. I 28, 4. τ. καὶ ἀκου-
λουθία 54. 56. μία τ. καὶ οἰκono-
μία 72
- τέκτων τις γίγνεται πολλακίς ἐνερ-
γήσας τὰς τοῦ τέκτονος ἐνεργείας
129 l. 80
- τελειότης ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀκρότης τῆς
οἰκείας φύσεως ἐκάστου 129 l. 43
- τελειούμενοι καὶ προϊόντες 129 l. 52
- τέχνη. τῶν τεχνιτῶν ἕκαστος πρὸ
τοῦ τὴν τέχνην ἔχειν εἶχε καὶ τοῦ
μὴ γενέσθαι τὴν ἔξουσίαν 129 l. 18.
(ingenia rudia) nullis artium bo-
narum adminiculis fulta 30. *add.*
non dat natura virtutem: ars est
bonum fieri Sen. ep. 90, 44
- τιμαί, τιμᾶν 51. 53—55. 129. 140
- τίμιος καὶ μακαριστός 132
- τρίγωνον 64
- τόπος, locus 143. τοῦ κόσμου 25
- τύπωσις. visum obiectum imprimit
et quasi signat in animo suam
speciem 147. *add.* φαντασία δὲ
ἔστι τ. ἐν ψυχῇ... ἐναποτεμω-
μένη καὶ ἐναποτετυπωμένη καὶ
ἐναπεσφραγισμένη Laert. D. VII 50
- τυραννίς 137
- τύχη οὐκ ἔστι 69. ἀναίρειται 71.
τύχην οὐδ' ὄλωσεν Ὅμηρος 40.
definitio 70. 124
- ὕγιαίνοντες, ὕγιενοί. τοὺς ἐκ φύ-
σεως ὕ. μακαρίζομεν 129 l. 35.
τῶν ὕ. τοὺς ἀσθενεῖς τὴν φύσιν
ὄντας διὰ τῆς οἰκείας ἐπιμελείας
ὕ. ἐπαινοῦμεν l. 32
- ὕγεια cf. 129 l. 38. sanitas fato
debetur et medico 120 l. 80
- ὕπὸ pro διὰ τῶν ζῴων. τὰ ὑφ'
ἡμῶν γινόμενα 76, ἐσόμενα 138.
cf. ἐφ' ἡμῖν
- ὕπόθεσις. πλάσματα καὶ κενὰ ὕ. 149
- ὕποθῆκαι τοῦ διδάσκοντος 129 l. 81,
cf. Bernaysi opusc. I p. 265 sqq.
- ὕπόληψις. φαντασία (πιθανή)
τῆς ψευδοῦς ὑπολήψεως αἰτία ἔσται
150
- [ὕποτάσσειν. πάντα τῇ εἰμαρμένη
108. quasdam causas necessitati
subdere 113]
- ἀπὸ ὕψους ὁ ἀφεθεῖς λίθος 103.
112. οὐδ' ἐ(πι) τῷ αὐτὸν ἀ. ὕ.
ἀφέντι τὸ στήναι 131
- φαινόμενον. ὄρμᾶν ἐπὶ τὸ φ. 149.
τεκμηριούσθαι τοῖς φ. 66
- φαντασία 94. οἰκεία 149. ψευδεῖς
149. 150. *add.* Cic. Ac. pr. II
15, 47. συγκατατίθεσθαι τῇ φ.
148. 149. ἔπεσθαι τῇ φ. 148. ad-
sensus viso commovetur 147. ad-
sensionis proxima et continens
causa est in viso posita 146. visum
obiectum imprimit et quasi signat
in animo suam speciem 147

φαῦλοι ἡμεῖς 149. 150
 φθαρτοὶ οἱ θεοὶ πλὴν Διός, ὁ θεὸς οὐ θνητὸς ἀλλὰ φθαρτὸς 3. φθαρτὴ ἡ ἡμῶν ψυχὴ, ἡ τῶν ὄλων ἀφθαρτος 4
 [φθονεῖν 121]
 φθορά 15. 16
 [φιλανθρωπία 128 Stoicorum]
 φιλόανθρωποι οἱ θεοὶ 1. 2
 φιλονεκία 118
 φλοιός 62
 φρονεῖν. ἐπὶ τῷ φρονίμῳ ἐστὶ τὸ φ. καίτοι μὴ δυναμένῳ τὸ οὐ(κέτι) φρονεῖν 132. ὁ κόσμος ζῶν λογικὸν καὶ φρονούν 10
 φρόνησις ἐστὶ ἐπιστήμη ἀγαθῶν καὶ κακῶν 27, ποιητέων τε καὶ οὐ ποιητέων 51, cf. νόμος. prudentia non esset nisi foret contraria imprudentia 26 [ἄνθρωπος ἐπιδέχεται τάναντία, φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην p. 700]
 φρόνιμος ὁ κόσμος 9. ὁ κόσμος εἰς τῶν φ. 10. ἐπ' αὐτῷ τῷ φ. ἐστὶ τὸ εἶναι τοιοῦτω, τὴν ἕξιν μηκέτ' ἔχειν οὐκ ἐπ' αὐτῷ 131. (ἐστὶ) φ. εἶναι <ἐπὶ τοῖς φ.> 129 l. 4. ὁ φ. πρὸς τὸ γενέσθαι τοιοῦτος συνήργισεν αὐτῷ, πρὸ τοῦ γενέσθαι τοιοῦτος εἶχεν τοῦ γεν. τοι. καὶ τοῦ μὴ γεν. τὴν ἔξουσίαν 132
 φυλακὴ ἐστὶ μὴ καθευδόντων 121
 περιττοτέρα τάνθρώπου φ. reicitur 116
 φυλάττειν, φυλάττεσθαι. τὰς ναῦς 121. θοιμάτιον 116. 119. τὸ προρηθὲν αὐτοῖς κακὸν 95. τὰ λεγόμενα 94 ad l. 22. τῶν εἰμαρμένων τι 124. ποιηαί τι 94 [τὸ ἐλεύθερον καὶ αὐτεξούσιον 128]
 φύειν παῖδα 122. ὁ φύς = παῖς 122 (126). ἡμεῖς ὀδόντας, γένηα φύομεν 129 l. 54. οὐχ οἶός τε ὁ ἄνθρωπος τὴν ἀρετὴν φύναι l. 46. ἕκαστον (ζῶον) ἐκ τοῦ οἰκείου σπέρματος φύεται 141. ὁ λίθος ἔξ ἀνάγκης ὡς πέφυκεν φέρεται 112 l. 21. οὐ δύναται τὸ δὴ πεφυκὸς οὕτως κινήθηναί ἄλλως πως l. 14
 φυσικός. ἡ τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα φ. πλεονεξία 129 l. 68. naturalis illa et necessaria rerum consequentia fatum vocatur 30. naturales causae saepe non superstitiose sed physice 43
 φυσικὸν τῶν ὄλων 37. τοῦ παντός 41. ἡ κοινὴ φ. καὶ ὁ κοινὸς τῆς φ.

λόγος 37. κατὰ φ. = καθ' εἰμαρμένην 52. τὸ φύσει = τὸ καθ' εἰμαρμένην 54. ἡ εἰμαρμένη καὶ ἡ φ. καὶ ὁ λόγος θεός 72 l. 32. natura rerum vel providentia 28. (προαιρεσις?) φύσεως 24. φύσει ὀφείλειν αἴτια γίνεσθαι 60. causatum n. efficiendi 143. οὐδὲν ἀδύνατον δεῖ παρὰ τῆς φ. ἀπαιτεῖν 129 l. 42. (τοὺς πάντας ἢ τοὺς πλείστους τι ἔχειν) τῶν κατὰ φ. γινομένων σημείων ἐστὶν l. 65. τὸ παρὰ φύσιν 23 [136]. φ. καὶ ποιότητες 54. ψυχαὶ (?) καὶ φ. 25. (οὐκ) ἐνδέχεται ἄλλην φ. εἶναι καὶ ἄλλους κόσμους 23. ὁ κόσμος κατέστη φύσει ἀνελλιπῶς 23. hominum corpora natura finxit 28. (ingenia) sunt per naturam primitus salubriter utiliterque facta 30. (δῶρον) παρὰ τῆς (θείας) φ. ἔχειν, λαμβάνειν 129 l. 31, ὑπὸ τῆς φ. δέδοται l. 28. ἄλλοι ἄλλαις φ. οἰκιοῦνται 66. natura a natura distat ex differentibus causis 65. αἱ κατ' εἶδος τῶν ὄντων διαφοραὶ τὰς τῶν φ. αὐτῶν διαφορὰς δεικνύουσιν 112 l. 8. ἡ κατὰ φ. κίνησις, ἡ τῆς κινήσεως φ. l. 19. οὐχ αἰ αὐταὶ φ. τῶν ἐμψύχων καὶ τῶν ἀψύχων ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐμψύχων ἁπάντων l. 5. in naturis hominum dissimilitudines sunt 65. ἡ φ. οὐχ ὅμοια πάντων ἀλλ' ἔχει διαφορὰν 111. αἱ φ. ἕτεροι καὶ διαφοροὶ 112 l. 4. γίνεται τὸ ὑφ' ἑκάστου γινόμενα κατὰ τὴν οἰκείαν φ. 112 l. 9, 11. οἰκεία φ. λίθου, πυρός, ζῦσου l. 9. suapte (vi et) natura cylindrus volvitur, turbo versatur, adsensio extrinsecus pulsa movetur 147. ἡ εἰμαρμένη χρῆται τῇ οἰκείᾳ πάντων φ. 72 l. 35. ἀθνεῖς τὴν φ. contr. ἐκ φ. ὑγίεινοὶ 129 l. 32. τελειότης ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀκρότης τῆς οἰκείας φ. ἑκάστου l. 44. τὸ περιπατεῖν, τὸ ὀδόντας, γένηα φύειν ἐπιγίγνεται ἡμῖν κατὰ φύσιν l. 54. τὰς ἀρετὰς ἐκ φύσεως οὐκ ἔχομεν, αἱ ἀρεταὶ οὐχ ἡμῖν ὑπάρχουσι, πάρεσι φύσει l. 40, 61, 84. ἡ φ. ἐν ἀνθρώποις αἰτίων τοῖς ἁμαρτανόμενοις 134. ἁμαρτήματα καὶ κατορθώματα κατὰ φ. 54. οὐκ ἀσύμβολος ἡ φ. τῷ ἀνθρώπῳ πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς κτῆσιν 129 l. 46. ἔχει παρὰ φύσεως δύναμιν δεκτικὴν

Verhandlungen der siebenunddreißigsten Versammlung deutscher
Philologen und Schulmänner in Dessau vom 1. bis 4. Oktober
1884. [XIV u. 298 S.] gr. 8. geh. n. *M* 12.—

Der Subskriptionspreis von *M* 6.— ist nur gültig für die Teil-
nehmer an der Versammlung, welche während derselben subskribiert
haben.

Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker
mit deutschen erklärenden Anmerkungen.

Ciceros Rede für L. Murena. Für den Schulgebrauch heraus-
gegeben von HERMANN ADOLF KOCH. In zweiter Auflage um-
gearbeitet von DR. G. LANDGRAF. [IV u. 79 S.] gr. 8. geh.
M —.90.

— Rede für P. Sulla. Für den Schulgebrauch heraus-
gegeben von PA. RIETEN. In zweiter Auflage neu bearbeitet
von DR. G. LANDGRAF. [IV u. 72 S.] gr. 8. *M* —.75.

Euripides' ausgewählte Tragödien. Für den Schulgebrauch
explirt von N. WICKLUND. Viertes Bändchen: Hippolytos.
[VI u. 129 S.] gr. 8. geh. *M* 1.50.